

Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
Центральний інститут післядипломної освіти
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

КВНЗ КОР
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж»

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
**«СИСТЕМА НАСТУПНОСТІ В
РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ
МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ
ПЕДАГОГІВ»**

*27 квітня 2023 р.,
м. Біла Церква Київська область*

Біла Церква - 2023

**Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
Центральний інститут післядипломної освіти
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»**

**«СИСТЕМА НАСТУПНОСТІ
В РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ»**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

Біла Церква - 2023

*Схвалено і рекомендовано до друку вченою радою
Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
Національної академії педагогічних наук України
Протокол № 5 від 13 червня 2023 р.*

Рецензенти:

1. Антошук С.В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

2. Дивак В.В. - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри комп'ютерних наук та інформаційних систем Державного торговельно-економічного університету

Редакційна колегія:

Кондратова Людмила Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ВОСІКТ ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Супрун В'ячеслав Васильович – кандидат педагогічних наук, професор кафедри менеджменту освіти та права ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Система наступності у розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, (м.Біла Церква, 27 квітня 2023 р.,) / за заг. ред. Л. Г. Кондратової. Біла Церква: Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж», 2023. – 293 с. URL: <https://sites.google.com/view/pedcollegekonf23>

У збірнику представлено тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «*Система наступності у розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів*», що розкривають теоретичні та практичні основи розвитку системи наступності освіти в Україні, використання цифрових технологій у розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів та перспективні шляхи розвитку професійної мобільності студентів. Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність інформації, що надана в рукописах.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	9
ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ	11
ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ	36

РОЗДІЛ І.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ НАСТУПНОСТІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Андрос Мирослав. Цифровий сторітеллінг як методичне супроводження змішаного навчання	36
Бовсунівський Валерій. Викладання «мистецтва» в сучасній школі: Деякі проблеми та шляхи їх подолання	40
Галашевська Вікторія. Формування професійної мобільності майбутніх педагогів під час проходження практики	43
Кириленко Світлана. Професійна мобільність як чинник ефективного використання інноваційних практик у педагогічній діяльності вчителя ..	46
Кіян Ольга. Формування професійних компетентностей майбутніх педагогів на засадах державницького виховання	49
Кондратова Людмила. Концептуальні основи формування системи наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів ..	53
Корчинська Наталія. Професійна мобільність як один із чинників якісної підготовки майбутніх педагогів в закладах фахової передвищої освіти	58
Косяк Оксана. Виховна діяльність і професійна мобільність здобувачів освіти	61
Курінна Алла, Сиваш Сніжана. Формування мовленнєвої компетентності як складової професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти	64
Мусієнко Наталія. Розвиток професійної мобільності майбутніх соціальних педагогів	67
Павлова Людмила. Експериментальна діяльність як дієвий спосіб пошуку ефективних освітніх технологій у системі професійної підготовки майбутнього педагога	70
Панченко Тетяна. Професійна культура як складова професійної мобільності педагога.....	74
Рева Денис. Проблеми застарілого відношення суспільства до системи вищої освіти	77
Ружицький Валерій. Досвід розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів	79
Счастлива Олена. Розвиток професійної компетентності учасників освітнього процесу в умовах коледжу.....	82
Хоренко Тетяна. Досвід розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів в умовах педагогічного фахового коледжу	84

РОЗДІЛ II.

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Бородійчук Галина. Формування професійної мобільності майбутніх педагогів під час занять із дисциплін філологічного циклу	88
Бреус Наталія. Використання історичних джерел на заняттях історії як засіб формування історичних компетентностей.....	90
Веред Аліса. Впровадження тренінгових технологій в освітній процес із метою формування професійної мобільності майбутніх педагогів.....	93
Віролайнен Оксана, Кириченко Микола. Управління розвитком професійної мобільності педагогів в умовах освітніх трансформацій.....	95
Волинець Ірина. Педагогічні аспекти професійної мобільності майбутніх учителів початкової освіти.....	99
Волинець Юлія, Стаднік Надія. Наступність дошкільної і початкової освіти як науково-педагогічна проблема.....	102
Гусак Людмила. Нейромережі в освіті: реальні можливості й потенціал.....	105
Дем'янчук Юрій. Актуальні проблеми компетентностей педагога та здобувача освіти в Україні.....	107
Донік Світлана. Актуальні проблеми системи наступності в школі.....	109
Донченко Юлія. Формування національної свідомості студентів на заняттях суспільних дисциплін.....	111
Дутчак Інна. Формування цифрової компетентності майбутніх учителів історії.....	114
Завгородня Олена. Використання застосунків GOOGLE JAMBOARD для організації навчання.....	117
Кацедан Оксана. Наступність у навчанні як передумова забезпечення якості освіти.....	120
Кириленко Анастасія, Леонова Ольга. Використання технологій дистанційного навчання в початковій школі.....	123
Ковальов Віталій. Розвиток професійної мобільності студентів у процесі спортивної підготовки в умовах коледжу.....	126
Ковальова Світлана. Культурна компетентність як складова професійної мобільності вчителя мистецьких дисциплін.....	130
Литвин Ольга. Педагогічні умови розвитку професійної мобільності майбутніх фахівців освіти.....	133
Лук'яненко Валентина. Створення ситуації успіху на заняттях з англійської мови (за професійним спрямуванням) як засіб формувального впливу на професійну мобільність студентів першого бакалаврського рівня.....	136
Міщенко Тетяна. Розвиток професійної мобільності майбутнього вчителя в умовах нової української школи.....	140
Молокова Маргарита. Використання нестандартних форм організації	

навчання на заняттях з іноземної мови як важлива умова формування професійної мобільності майбутніх педагогів.....	143
Молокова Ніна. Формування моральних цінностей як складова підготовки майбутнього фахівця сучасної початкової школи.....	146
Нечипоренко Лілія. Особливості формування і розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів з використанням цифрових технологій.....	149
Овчарова Надія. Формування професійної культури майбутніх учителів фізичної культури.....	152
Осадчук Дар'я, Фастовець Ірина. Програмно-змістове забезпечення процесу формування професійно мобільного вчителя сучасної початкової школи.....	157
Павенко Наталя. Віртуальна мобільність викладача як організаційно-педагогічний аспект сучасної освіти.....	160
Савінчева Лілія. Формування професійної мобільності майбутнього вчителя нового покоління.....	162
Самойлова Ольга. Впровадження STEM-навчання в початковій школі.....	165
Товт Ірина. Проблеми професійної мобільності педагогів.....	170
Янакова Діана. Методи формування професійної мобільності майбутнього педагога.	173

РОЗДІЛ ІІІ.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Власова Тетяна. Творча діяльність, як складова технологічної освіти майбутніх вчителів початкових класів.....	176
Літвін Юлія. Тайм-менеджмент у розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів.....	178
Сидоренко Юлія. Комунікабельність як складова професійної мобільності студентів.....	181
Паламарчук Вікторія. Вивчення адаптивних здібностей в аспекті формування професійної мобільності студентів.....	185

РОЗДІЛ ІV.

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Буренко Вікторія. Використання онлайн-сервісу GENIALLY для створення інтерактивних вправ.....	188
Галашевська Вікторія. Формування професійної мобільності майбутніх педагогів під час проходження практики.	190

Кабачій Світлана, Семигайло Ірина. Використання онлайн-сервісу

«LEARNINGAPPS» для активізації пізнавальної діяльності учнів початкових класів.....	194
Кириленко Анастасія, Леонова Ольга. Використання технологій дистанційного навчання в початковій школі.....	197
Kotovska Solomia, Zhalo Olha. Top education technology trends in primary school classroom.....	199
Круликівська Аліна. Використання цифрових технологій під час змішаного навчання в ЗФПО.....	202
Леонова Ольга. Ефективність упровадження цифрових технологій на уроках української мови в закладах фахової передвищої освіти.....	204
Lutsenko Svitlana, Kunytska Natalia, Zhalo Olha. Creating a positive learning environment for children with special needs.....	208
Маценко Ірина. Психолого-педагогічні умови формування професійної мобільності у здобувачів фахової передвищої освіти.....	211
Никоненко Марина. Використання графічного редактора CANVA в освітньому процесі при вивченні філологічних дисциплін.....	213
Омельчук Ілона. Створення інтерактивних матеріалів за допомогою сервісу FLIPPITY.NET.....	217
Орлюк Яна. Використання онлайн-платформ для створення тестів та опитувань.....	220
Павленко Аліна. Використання інтерактивних платформ для організації дистанційного навчання.....	224
Петраш Жанна. Освітні можливості соціальних мереж у професійній підготовці майбутніх педагогів.....	226
Савченко Тетяна. Використання інтерактивних дошок для навчання та спільної роботи.....	229
Семигайло Ірина. Цифрові інструменти для візуалізації освітнього процесу.....	232
Sushanska Sofia, Zhalo Olha. The teacher's role in CLASSROOM management.....	235
Тарасюк Микола, Москаль Михайло. Система контролю знань «TESTIC» на допомогу технологіям дистанційного навчання.....	237
Тимченко Олена. Розвиток професійної мобільності майбутніх педагогів засобами цифрових технологій.....	239
Титаренко Людмила. Використання цифрових інструментів в практичній діяльності викладача математики.....	242
Худак Софія. The main roles of the primary school teacher in the CLASSROOM.....	245
Шишко Ірина. Методика використання цифрових технологій у процесі змішаного навчання.....	247

РОЗДІЛ V.

ПЕРСПЕКТИВНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ: МІЖНАРОДНИЙ І ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Батенко Карина. Developing an engaging and positive learning environment for young learners.....	251
Дем'янчук Анастасія, Іванова Діна. Актуальні проблеми практики академічної доброчесності педагога та здобувача освіти в Україні.....	253
Козаченко Валентина. Формування композиційних умінь майбутнього вчителя образотворчого мистецтва.....	255
Лобко Таїсія, Голікова Анна. Шляхи підвищення ефективності використання цифрових технологій у початковій школі.....	259
Lutsenko Svitlana, Kunytska Natalia, Zhalo Olha. Creating a positive learning environment for children with special needs.....	262
Неміко Дарина. Використання mind-maps у розвитку професійної мобільності майбутнього вчителя початкової школи.....	265
Опаряк Вікторія. Використання елементів арт-терапії на заняттях мистецьких дисциплін для формування професійної мобільності майбутніх вчителів образотворчого мистецтва.....	267
Слуцька Наталія. Формування професійної компетентності студентів мистецьких спеціальностей у процесі вивчення фахових дисциплін.....	270
Сокол Світлана. Мобільність як важлива складова професіоналізму педагога.....	272
Sushanska Sofia, Zhalo Olha. Case technology on primary school lessons....	275
Фастовець Ірина. Професійна мобільність – важлива особистісно-професійна якість учителя фізичної культури сучасної початкової школи.....	278
Харченко Вікторія. Використання казкотерапії та інсценізації на заняттях мистецтва у початковій школі.....	281
Черниш Любов. Методи дистанційного навчання в освітньому процесі закладу фахової передвищої освіти.....	283
Шульга Олена. Застосування гнучких метанавичок в траєкторії професійного розвитку молодого вчителя образотворчого мистецтва.....	285
Антощук Світлана. Цифрові тренди EdTech для професійного розвитку педагогів	290

ПЕРЕДМОВА

Збірник укладено до Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції за темою «Система наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів» проходила згідно річного плану науково-педагогічних заходів МОН України та межах Всеукраїнського експерименту, який розпочато відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 27.12.2018 року № 1459 «Про проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Система наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у комплексі «ліцей-коледж» у грудні 2018 – жовтні 2024 роках» в Комунальному закладі вищої освіти «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж» та Центральному інституті післядипломної педагогічної освіти Державного вищого закладу освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України.

Конференцію організовано на базі Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж» за підсумками I-го та II-го та III-го етапів експериментальної роботи та за підтримки ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» та ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Мета конференції: об'єднати зусилля науковців, практиків, державних і громадських діячів щодо розв'язання актуальних проблем формування системи наступності в освіті та питань розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів в умовах закладів фахової передвищої та вищої освіти, розглянути можливості ефективного використання цифрових технологій для професійної мобільності майбутніх фахівців освіти з урахуванням сучасних цифрових трендів навчання й розвитку особистості ХХІ-го століття.

На конференції були представлені основні досягнення науково-експериментальної роботи, концепцію та модель формування системи наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у комплексі «ліцей-коледж». Модератором конференції виступила Людмила Кондратова, науковий керівник експерименту, кандидат педагогічних наук, доцент ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Учасників конференції, майбутніх педагогів – студентів привітали: Світлана Кириленко, кандидат педагогічних наук, начальник відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України; Людмила Павлова, методист відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України; Валерій Ружицький, кандидат педагогічних наук, директор Комунального закладу

Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»; В'ячеслав Супрун, кандидат економічних наук, професор кафедри менеджменту освіти та права ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, заслужений працівник освіти України, Лауреат Державної премії України в галузі освіти, Відмінник освіти України та інші.

У своєму вітальному слові Світлана Кириленко звернула увагу учасників конференції на важливість пошуку інноваційних форм роботи у закладах освіти, особливо на професійну мобільність майбутніх педагогів як чинник ефективного використання інноваційних практик у педагогічній діяльності. З основною доповіддю виступила науковий керівник експерименту, кандидат педагогічних наук, доцент Людмила Кондратова, яка у своєму виступі розкрила концептуальні основи формування системи наступності в розвитку професійної мобільності педагогів комплексу «ліцей-коледж», наголосила на упровадженні цільової комплексної програми розвитку комплексу «ліцей-коледж» та розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у здатності їх швидкого реагування на суспільні й освітні виклики в умовах війни, особливо на набутті професійної майстерності у процесі проведення студентської педагогічної практики в комплексі «ліцей-коледж».

Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
Центральний інститут післядипломної освіти

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ПРОГРАМА

Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

«СИСТЕМА НАСТУПНОСТІ В РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ»

27 квітня 2023 року

Організатор заходу:
Комунальний заклад Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

Місце і дата проведення: м. Біла Церква

27 квітня 2023 року

[Сайт конференції](https://sites.google.com/view/pedcollegekonf23)

<https://sites.google.com/view/pedcollegekonf23>

Мета конференції: об'єднати зусилля науковців, практиків, державних і громадських діячів щодо розв'язання актуальних проблем формування системи наступності в освіті та питань розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів в умовах закладів фахової передвищої та вищої освіти, розглянути можливості ефективного використання цифрових технологій для професійної мобільності майбутніх фахівців освіти з урахуванням сучасних цифрових трендів навчання й розвитку особистості ХХІ-го століття.

Тематичні напрями роботи конференції

1. Актуальні проблеми системи наступності освіти в Україні: історія, теорія та практика.
2. Управління розвитком професійної мобільності майбутніх педагогів.
3. Психолого-педагогічні аспекти професійної мобільності студентів в умовах закладів фахової передвищої та вищої освіти.
4. Цифрові технології у розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів.
5. Перспективні шляхи розвитку професійної мобільності студентів: міжнародний і вітчизняний досвід.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Спирін Олег Михайлович – доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-методичної роботи та цифровізації ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України – **голова оргкомітету.**

Завалевський Юрій Іванович - доктор педагогічних наук, професор, Перший заступник директора ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України – **заступник голови оргкомітету.**

Кириленко Світлана Володимирівна – кандидат педагогічних наук, начальник відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України, – **заступник голови оргкомітету.**

Ружицький Валерій Андрійович – кандидат педагогічних наук, в. о. директора Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж» – **заступник голови оргкомітету.**

Кондратова Людмила Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ВОСІКТ ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України – **заступник голови оргкомітету.**

Павлова Людмила Михайлівна – методист відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України – **член оргкомітету.**

Антощук Світлана Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України – **член оргкомітету.**

Супрун В'ячеслав Васильович – кандидат педагогічних наук, професор кафедри менеджменту освіти та права ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України – **член оргкомітету.**

Ковальова Світлана Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри суспільно-гуманітарних та мистецьких дисциплін КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти педагогічних кадрів» – **член оргкомітету.**

ПОРЯДОК РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

27 квітня 2023 року

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

27 квітня

14.00 – 15.40

Модератор пленарного засідання конференції:

Кондратова Людмила Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ВОСІКТ ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

ПРИВІТАННЯ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Спірін Олег Михайлович – доктор педагогічних наук, професор, в.о.ректора ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, член-кореспондент НАПН України, Заслужений діяч науки і техніки України.

Завалевський Юрій Іванович - доктор педагогічних наук, професор, перший заступник директора ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України.

Кириленко Світлана Володимирівна – кандидат педагогічних наук, начальник відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України – **заступник голови оргкомітету.**

Павлова Людмила Михайлівна – методист відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України.

Ружицький Валерій Андрійович – кандидат педагогічних наук, в.о. директора Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Антощук Світлана Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Рачінська Катерина – голова студентської ради Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

ДОПОВІДІ

Професійна мобільність як чинник ефективного використання інноваційних практик у педагогічній діяльності молодого вчителя

Кириленко Світлана Володимирівна – кандидат педагогічних наук, начальник відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України.

Державницьке виховання майбутніх педагогів у системі формування професійних компетентностей

Кіян Ольга Іванівна - кандидат педагогічних наук, завідувач сектору експериментальної педагогіки відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Концептуальні основи формування системи наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у комплексі «ліцей-коледж»

Кондратова Людмила Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ВОСІКТ ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Експериментальна діяльність як пошук ефективних освітніх технологій у системі професійної підготовки майбутнього педагога

Павлова Людмила Михайлівна – методист відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України.

Досвід розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів в умовах педагогічного фахового коледжу

Хоренко Тетяна Олексіївна - заступник директора з навчально-виховної роботи Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Психологічні особливості розвитку професійної мобільності студентів в умовах закладів фахової передвищої та вищої освіти

Бондарчук Олена Іванівна - доктор психологічних наук, професор завідувач кафедри психології управління Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Інвайроменталізм, екологістика, гарбологія – ключові технологічні інструменти декарбонізації економіки

Бойченко Сергій Віталійович - доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри автоматизації електротехнічних і мехатронних комплексів навчально-

наукового інституту енергозбереження та енергоменеджменту НТУ України «КПІ імені Ігоря Сікорського», голова науково-технічної спілки хіммотологів.

Формування трудового потенціалу держави та професійна підготовка кадрів для освітньої галузі України в умовах глобальних викликів і сучасних загроз

Супрун В'ячеслав Васильович – кандидат педагогічних наук, професор кафедри менеджменту освіти та права ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Цифровий сторітелінг як методичне супроводження змішаного навчання.

Андрос Мирослав Євгенович - старший викладач кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Досвід розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів

Ружицький Валерій Андрійович – кандидат педагогічних наук, в. о. директора Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Професійна мобільність як один із чинників якісної підготовки майбутніх педагогів в ЗФПО

Корчинська Наталія Юріївна -завідувач відділення Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Соціально-професійна мобільність майбутнього викладача вищої школи: пріоритети та пошуки

Сущенко Лариса Олександрівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти Запорізького національного університету

Формування мовленнєвої компетентності як складової професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти

Сиваш Сніжана Володимирівна - старший викладач кафедри дошкільної та початкової освіти, **Курінна Алла Феліксівна** - доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Запорізького національного університету

Психолого-педагогічні аспекти професійної мобільності студентів в умовах закладів фахової передвищої та вищої освіти

Панченко Тетяна Леонідівна, кандидат психологічних наук, завідувач кафедри педагогіки і психології дошкільної та початкової освіти Комунального

закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Формування професійної мобільності майбутніх педагогів під час проходження практики

Галашевська Вікторія Михайлівна - завідувач навчально-виробничої практики, викладач інформатики Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Виховна діяльність і професійна мобільність здобувачів освіти

Косяк Оксана Валентинівна - заступник директора з виховної роботи Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Розвиток професійної компетентності учасників освітнього процесу в умовах коледжу

Счастлива Олена Дмитрівна - завідувач навчально-методичного кабінету Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Розвиток професійної мобільності майбутніх соціальних педагогів

Мусієнко Наталія Дмитрівна - завідувач відділення Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

РОБОТА СЕКЦІЙНИХ ЗАСІДАнь КОНФЕРЕНЦІЇ

16.10 – 17.50

СЕКЦІЯ № 1

Актуальні проблеми системи наступності освіти в Україні:
історія, теорія та практика

ТЕМИ ДОПОВІДЕЙ

Актуальні проблеми розвитку наступності в системі позашкільної та загальносередньої освіти

Авраменко Людмила Сергіївна - директор ЦДЮТ Херсонської області

Мультилінгвальне навчання: переваги та перспектива

Боднарюк Світлана Михайлівна – науковий співробітник ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України.

Викладання «мистецтва» в сучасній школі: деякі проблеми та шляхи їх подолання

Бовсунівський Валерій Миколайович - старший викладач кафедри методики викладання навчальних предметів, методист лабораторії методичного забезпечення Комунального закладу "Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти" Житомирської обласної ради

Розвиток професійної мобільності викладачів в процесі освітньої діяльності

Василенко Людмила Павлівна – заступник директора Запорізького класичного ліцею Запорізької міської ради Запорізької області

Управління розвитком професійної мобільності педагогів в умовах освітніх трансформацій

Віролайнен Оксана Василівна - науковий співробітник ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України

Упровадження тренінгових технологій в освітній процес з метою формування професійної мобільності майбутніх педагогів

Веред Аліса Олегівна, викладач психолого-педагогічних дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Нейромережі в освіті: реальні можливості та потенціал

Гусак Людмила Вікторівна - кандидат педагогічних наук, доцент Слов'янського багатопрофільного регіонального центру професійної освіти імені П.Ф. Кривоноса Донецької області

Актуальні проблеми компетентностей педагога та здобувача освіти в Україні

Дем'янчук Юрій Вікторович - доктор юридичних наук, доцент, викладач кафедри педагогіки і психології дошкільної та початкової освіти Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Формування цифрової компетентності майбутніх вчителів історії

Дутчак Інна Григорівна - старший науковий співробітник, кандидат історичних наук, Чернівецької філії Державної наукової установи "Інститут модернізації змісту освіти"

Творчі форми діяльності на уроках

Коломієць Наталія Анатоліївна – викладач Запорізького класичного ліцею Запорізької міської ради Запорізької області

Актуальні проблеми системи наступності в школі

Донік Світлана Олександрівна вчитель української мови та літератури Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 113 Харківської міської ради Харківської області

Наступність дошкільної та початкової освіти: теорія та практика

Стаднік Надія Вікторівна - кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки і психології дошкільної та початкової освіти;

Волинець Юлія Олександрівна - кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти факультету педагогічної освіти Київського університету ім. Бориса Грінченка.

Формування національної свідомості студентів на заняттях суспільних дисциплін

Юлія Донченко, викладач суспільних дисциплін КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

Впровадження STEM-навчання в початковій школі

Самойлова Ольга Леонідівна - вчитель Татарбунарського ліцею Татарбунарської міської ради Білгород-Дністровського району Одеської області

Використання цифрових технологій на уроках

Нані Світлана Миколаївна - вчитель ОЗО "Слобідський ліцей" Одеської області

Віртуальна мобільність викладача як організаційно-педагогічний аспект сучасної освіти

Павенко Наталя Вікторівна – викладач Слов'янського багатoproфільного регіонального центру професійної освіти ім. П.Ф. Кривоноса Донецької області

Розвиток професійної мобільності викладачів

Новосад Ганна Анатоліївна – викладач Запорізького класичного ліцею Запорізької міської ради Запорізької області

Використання інноваційних технологій в позаурочній діяльності

Остапенко Юрій Борисович – викладач Запорізького класичного ліцею Запорізької міської ради Запорізької області

Використання інноваційних технологій на уроках

Іващенко Яна Леонідівна – викладач Запорізького класичного ліцею Запорізької міської ради Запорізької області

Розвиток професійної мобільності викладача

Крамчаніна Тетяна Петрівна – викладач Запорізького класичного ліцею Запорізької міської ради Запорізької області

Використання цифрових технологій на уроках та в позаурочній діяльності

Максименко Віктор Олександрович – викладач Запорізького класичного ліцею Запорізької міської ради Запорізької області

Формування професійної мобільності майбутніх педагогів під час занять із дисциплін філологічного циклу

Бородійчук Галина Петрівна, викладач української мови і літератури Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Використання творчих форм роботи на уроках

Буткова Ірина Миколаївна – викладач Запорізького класичного ліцею Запорізької міської ради Запорізької області

Творчі форми роботи в діяльності викладачів

Гловацький Сергій Віталійович – методист Черкаського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти Черкаської обласної ради

Система наступності в творчому розвитку дітей

Овсієнко Яніна Миколаївна – директор Комунального закладу Малобілозерської спеціалізованої школи-інтернату «Дивосвіт» Запорізької обласної ради

Цифрові технології у розвитку професійної майстерності вихователя

Олефіренко Ліна Леонідівна - викладач Комунального закладу Малобілозерської спеціалізованої школи-інтернату «Дивосвіт» Запорізької обласної ради

Цифрові технології у розвитку професійної майстерності вчителя

Ісенко Володимир Миколайович - викладач Комунального закладу Малобілозерської спеціалізованої школи-інтернату «Дивосвіт» Запорізької обласної ради

Використання інноваційних технологій в освітньому процесі

Сабов Наталія Василівна – вчитель Ізянського закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів Закарпатської області

Розвиток професійної мобільності студентів у процесі спортивної підготовки в умовах коледжу

Ковальов Віталій Миколайович - викладач фізичного виховання Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Наступність у навчанні як передумова забезпечення якості освіти

Кацедан Оксана Сергіївна – вчитель Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 113 Харківської області

Універсальні можливості мистецтва у розвитку професійної мобільності вчителя

Ковальова Світлана Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри суспільно-гуманітарних та мистецьких дисциплін КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти педагогічних кадрів»

Формування педагогічної культури майбутніх вчителів

Овчарова Надія Андріївна, викладач фізичного виховання Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Педагогічні умови розвитку професійної мобільності майбутніх фахівців освіти

Литвин Ольга Петрівна, методист навчально-методичного кабінету Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Розвиток професійної мобільності вчителя в умовах Нової української школи

Міщенко Тетяна Олексіївна, викладач психолого-педагогічних дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Система наступності дошкільний заклад – школа.

Піліпчатіна Ірина Валеріївна - вихователь закладу дошкільної освіти, заклад дошкільної освіти №36 Донецької області

Програмно-змістове забезпечення процесу формування професійно-мобільного вчителя сучасної початкової школи

Осадчук Дар'я Андріївна, студентка 23 ПО(ф) групи, науковий керівник:
Фастовець Ірина Анатоліївна, викладач фізичного виховання Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Проблеми професійної мобільності педагогів

Товт Ірина Семенівна, кандидат історичних наук, доцент, старший викладач кафедри педагогіки і психології дошкільної та початкової освіти Комунального закладу вищої Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Система наступності в загальноосвітній школі.

Шонія Діана Мурманівна – вчитель Білозерської ЗОШ I-III ступенів № 15 Запорізької області

Інтерактивні завдання на уроках

Унгарова Оксана Сергіївна – вчитель Южноукраїнського ліцею N 4 Миколаївської області

Методи формування професійної мобільності майбутнього педагога
Янакова Діана Олегівна, соціальний педагог Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

СЕКЦІЯ № 2

Управління розвитком професійної мобільності майбутніх педагогів

ТЕМИ ДОПОВІДЕЙ

Психологічні особливості дослідження освітян щодо сприйняття нової реальності під час війни та у повоєнний час

Москальова Алла Степанівна, професор кафедри психології управління ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, кандидат психологічних наук, доцент. м. Київ

Розвиток особистісного потенціалу майбутнього вчителя НУШ

Гуменюк Ірина Аполлінаріївна, здобувач PhD з психології кафедри психології управління Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Кривий Ріг

Роль духовного зростання у підвищенні професійної мобільності та кар'єрних перспектив студентів

Усар Гаяна Ярославівна, здобувач PhD з психології кафедри психології управління ЦПО ДЗВО "Університет менеджменту освіти" НАПН України

Самоефективність як чинник розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів»

Москальов Максим Володимирович, доцент кафедри психології управління Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», кандидат психологічних наук, доцент, м. Київ

Використання цифрових технологій під час змішаного навчання в ЗФПО

Аліна Круликівська викладач інформатики КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно- педагогічний фаховий коледж»

Формування національної свідомості студентів на заняттях суспільних дисциплін

Донченко Юлія Вікторівна, викладач суспільних дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Створення ситуації успіху на заняттях з англійської мови (за професійним спрямуванням) як засіб формувального впливу на професійну мобільність студентів

Лук'яненко Валентина Петрівна, викладач англійської мови Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Використання нестандартних форм організації навчання на заняттях з англійської мови як важлива умова формування професійної мобільності майбутніх педагогів

Молокова Маргарита Анатоліївна, викладач англійської мови Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Філософія моралі у парадигмі Нової української школи

Молокова Ніна Олексіївна, викладач суспільних дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Управління розвитком професійної мобільності майбутніх педагогів

Одновалова Наталія Вікторівна – вчитель Комунального закладу освіти "Спеціалізована школа N 44 природничо-медичного профілю" Дніпровської міської ради Херсонської області

Формування професійної мобільності майбутнього вчителя нового покоління

Савінчева Лілія Павлівна, викладач фізичного виховання Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Використання застосунків Google Jamboard для організації навчання

Олена Завгородня - студентка 41 ПО (і) групи спеціальності 013 Початкова освіта КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Використання історичних джерел на заняттях історії як засіб формування історичних компетентностей

Наталія Бреус викладач суспільних дисциплін КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

СЕКЦІЯ № 3

Психолого-педагогічні аспекти професійної мобільності студентів в умовах закладів фахової передвищої та вищої освіти

ТЕМИ ДОПОВІДЕЙ

Актуальні проблеми системи наступності дошкільної і початкової освіти в Україні

Базуріна Тетяна Анатоліївна – вчитель Глухівської ЗОШ І-ІІІ ст. № 3 Глухівської міської ради Сумської області

Творча активність майбутнього педагога як умова розвитку його професійної мобільності

Виноградова Віра Геннадіївна, викладач природничих дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Творча діяльність як складова технологічної освіти майбутніх учителів початкових класів

Власова Тетяна Дем'янівна, викладач дисципліни «Дизайн і технології з методикою навчання» Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Позашкільна освіта - Місце і роль закладу позашкільної освіти в організації допрофільної підготовки та профільного навчання дітей та молоді

Гевко Галина Ярославівна – викладач Тернопільського обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді

Психологічні аспекти розвитку професійної мобільності студентів

Корнєва Дарія Миколаївна - викладач Комунального закладу Малобілозерської спеціалізованої школи-інтернату «Дивосвіт» Запорізької обласної ради

Тайм-менеджмент у розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів

Літвін Юлія Олександрівна, викладач психолого-педагогічних дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Інноваційні освітні технології для професійної мобільності освітян

Супрун Костянтин Вячеславович - старший науковий співробітник Інституту професійної освіти НАПН України

Комунікабельність як складова професійної мобільності студентів

Сидоренко Юлія Вікторівна, викладач психолого-педагогічних дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Актуальні проблеми системи наступності

Пуляр Наталія Володимирівна – вчитель Шукайводської гімназії Христинівської міської ради Уманського району Черкаської області

Вивчення адаптивних здібностей в аспекті формування професійної мобільності студентів

Паламарчук Вікторія Віталіївна, студентка 34 ПО(ін) групи, науковий керівник: **Сидоренко Юлія Вікторівна**, викладач психолого-педагогічних дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

СЕКЦІЯ № 4

Цифрові технології у розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів

ТЕМИ ДОПОВІДЕЙ

Цифрові тренди EdTech для професійного розвитку педагогів

Антощук Світлана Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Використання соціальних мереж при вивченні мистецьких дисциплін

Андрєєва Аліна Петрівна, викладач музичного мистецтва з методикою навчання Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Проблеми дистанційної освіти

Бруєва Людмила Анатоліївна – викладач Комунального закладу Малобілозерської спеціалізованої школи-інтернату «Дивосвіт» Запорізької обласної ради

Використання мультизадачного онлайн-сервісу Genially в освітньому процесі

Буренко Вікторія Олегівна, студентка 41 ПО(і) групи, науковий керівник: **Галашевська Вікторія Михайлівна**, викладач інформатики Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Цифрові технології у розвитку професійної майстерності вчителя

Висоцька Яна Сергіївна - викладач Запорізького Класичного ліцею Запорізької обласної ради

Використання застосунку Google Jamboard для організації навчання

Загородня Олена Сергіївна, студентка 41 По(і) групи, науковий керівник: **Галашевська Вікторія Михайлівна**, викладач інформатики Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Цифрові інструменти для візуалізації освітнього процесу

Ірина Семигайло - викладачка кафедри педагогіки і психології дошкільної та початкової освіти КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

Створення інтерактивних матеріалів за допомогою сервісу Flippity.net

Омельчук Ілона Сергіївна, студентка Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

Наукова керівниця: **Парфенова Юлія Анатоліївна**, викладачка Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

Top education technology trends in primary school classroom

Котовська Соломія Анатоліївна, студентка 1 ПО групи, науковий керівник: **Жало Ольга Анатоліївна**, викладач англійської мови Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Цифрові технології у розвитку професійної майстерності вчителя

Коваль Ольга Олександрівна – вчитель ліцею № 9 м.Києва

Використання онлайн-сервісу “LearningApps” для активізації пізнавальної діяльності учнів початкових класів

Кабачій Світлана Юріївна, студентка 3 ПО групи, науковий керівник: **Семигайло Ірина Вікторівна**, викладач кафедри педагогіки і психології дошкільної та початкової освіти Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Особливості формування і розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів з використанням цифрових технологій

Куліш Анна Олексіївна, викладач фізичного виховання Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Питання дистанційного та змішаного навчання

Тимошенко Олена Леонідівна – викладач Державного навчального закладу "Буцький політехнічний професійний ліцей" Черкаської області

Система контролю знань «TESTIC» на допомогу технологіям дистанційного навчання

Тарасюк Микола Дмитрович - вчитель Ліцей №17 міста Житомира, Житомирської освіти, **Москаль Михайло Володимирович** – студент відокремленого підрозділу «Науковий ліцей» Державного університету «Житомирська політехніка»

Цифрові технології у творчому розвитку дітей

Овсієнко Олександр Вікторович – заступник директора Комунального закладу Малобілозерської спеціалізованої школи-інтернату «Дивосвіт» Запорізької обласної ради

Використання онлайн-платформ для створення тестів та опитувань

Орлюк Яна Олександрівна, студентка 2 ПОс групи, науковий керівник: **Парфенова Юлія Анатоліївна**, викладач інформатики Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Освітні можливості соціальних мереж у професійній підготовці майбутніх педагогів

Петраш Жанна Олександрівна, викладач англійської мови Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Цифрові інструменти для візуалізації освітнього процесу

Семигайло Ірина Вікторівна, викладачка кафедри педагогіки і психології дошкільної та початкової освіти Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Використання інтерактивних дошок для навчання та спільної роботи

Савченко Тетяна Романівна, студентка 41 ПО(і) групи, науковий керівник: **Парфенова Юлія Анатоліївна**, викладач інформатики Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Використання онлайн-сервісу Canvas для організації навчання

Манжуло Андрій Юрійович, студент 41 ПО(і) групи, науковий керівник: **Парфенова Юлія Анатоліївна**, викладач інформатики Комунального закладу вищої освіти Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Створення інтерактивних матеріалів за допомогою сервісу Flippity
Омельчук Ілона Сергіївна, студентка 41 ПО(і) групи, науковий керівник:
Парфенова Юлія Анатоліївна, викладачка інформатики викладач англійської мови Комунального закладу вищої освіти Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Використання цифрових технологій під час змішаного навчання в ЗФПО
Круликівська Аліна Олександрівна, викладач інформатики Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Використання цифрових інструментів в практичній діяльності викладача математики

Титаренко Людмила Павлівна, викладач фізико-математичних дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Використання інтерактивних платформ у роботі вчителя початкових класів

Павленко Аліна Олександрівна, 44 ПО(ін), науковий керівник: Літвін Юлія Олександрівна, викладач психолого-педагогічних дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

The main roles of the primary school teacher in the classroom

Худак Софія Анатоліївна, студентка 1 ПОс групи, науковий керівник: Счастлива Олена Дмитрівна, викладач кафедри педагогіки і психології дошкільної та початкової освіти Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Розвиток професійної мобільності педагогів засобами цифрових технологій

Тимченко Олена Вікторівна, викладач природничих дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Case technology on primary school lessons

Сушанська Софія Богданівна, студентка 32 ПО (а), науковий керівник: Жало Ольга Анатоліївна, викладач англійської мови Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Creating a positive learning environment for children with special needs

Луценко Світлана Сергіївна, студентка 1 ПО групи, Куницька Наталія Петрівна, студентка 1 ДО групи, науковий керівник: **Жало Ольга Анатоліївна**, викладач англійської мови Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Використання графічного редактора Canva у вивченні філологічних дисциплін

Никоненко Марина Вікторівна, викладач української мови і літератури Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Ефективність упровадження цифрових технологій на уроках української мови в закладі фахової передвищої освіти

Леонова Ольга Анатоліївна, викладач української мови і літератури Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Використання технологій дистанційного навчання в початковій школі

Кириленко Анастасія Сергіївна, студентка 22 ПО(а) групи, науковий керівник: **Леонова О. А.**, викладач української мови і літератури Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Педагогічні умови та сучасні методики використання цифрових освітніх технологій на уроках літературного читання в початковій школі

Чернищенко Марина Сергіївна, студентка 32 ПОа групи, науковий керівник: **Лобко Таїсія Валеріївна**, викладач методики навчання української мови Комунального закладу вищої освіти Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Цифрові технології у розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів

Юрченко Мирослава Анатоліївна – вчитель Іскрівської філії Ганнівського ліцею Петрівської селищної ради Кіровоградської області

Проблеми дистанційного навчання під час воєнного стану

Шевчук Інна Олексіївна – заступник директора Комунального закладу Малобілозерської спеціалізованої школи-інтернату «Дивосвіт» Запорізької обласної ради

Методика використання цифрових технологій у процесі змішаного навчання

Шишко Ірина Миколаївна - заступник директора з навчально-виховної роботи Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 113 Харківської міської ради Харківської області

СЕКЦІЯ № 5

**Перспективні шляхи розвитку професійної мобільності студентів:
міжнародний і вітчизняний досвід**

ТЕМИ ДОПОВІДЕЙ

Професійна мобільність викладача фізичного виховання в умовах змішаного та дистанційного навчання

Андрусенко Світлана Василівна, викладач фізичного виховання Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Developing an engaging and positive learning environment for young learners
Батенко Карина Сергіївна, студентка 1 ПОс групи, науковий керівник:
Счастлива Олена Дмитрівна Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Використання історичних джерел на заняттях історії як засіб формування історичних компетентностей

Бреус Наталія Олександрівна, викладач суспільних дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Формування композиційних умінь майбутнього вчителя образотворчого мистецтва

Козаченко Валентина Леонідівна, викладач образотворчого мистецтва Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Використання mind-maps у розвитку професійної мобільності майбутнього вчителя початкової школи

Неміко Дарина Сергіївна, студентка 44 ПО(Ф) групи, науковий керівник:
Медвідь Лариса Вікторівна, викладач психолого-педагогічних дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Використання елементів арт-терапії на заняттях мистецьких дисциплін для формування професійної мобільності майбутніх вчителів образотворчого мистецтва

Опаряк Вікторія Олександрівна, викладач мистецьких дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Використання казкотерапії та інсценізації на заняттях мистецтва у початковій школі

Харченко Вікторія Русланівна, студентка 32 ПО(а) групи, науковий керівник: **Опаряк Вікторія Олександрівна**, викладач мистецьких дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Перспективні шляхи розвитку професійної мобільності студентів: міжнародний і вітчизняний досвід

Сокол Світлана Іванівна, викладач математичних дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Актуальні проблеми практики академічної доброчесності педагога та здобувача освіти в Україні.

Анастасія Дем'янчук - здобувачка 2 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта, КЗ КОР „Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж”,

Діна Іванова здобувачка 3 курсу початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта, КЗ КОР „Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж”, Науковий керівник: **Юрій Дем'янчук** доктор юридичних наук, доцент, старший викладач кафедри педагогіки і психології дошкільної та початкової освіти, КЗ КОР „Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж”.

Шляхи підвищення ефективності використання цифрових технологій у початковій школі.

Таїсія Лобко - викладач методики навчання української мови з каліграфією, КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»,

Голікова Анна студентка 32 ПО (а) групи, КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

The teacher's role in classroom management

Софія Сушанська - студентка 3 курсу спеціальності 013 Початкова освіта Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»,

Ольга Жало - викладач англійської мови Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно- педагогічний фаховий коледж»

Case technology on primary school lessons

Софія Сушанська - студентка 3 курсу спеціальності 013 Початкова освіта Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно- педагогічний фаховий коледж»,

Ольга Жало - викладач англійської мови Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно- педагогічний фаховий коледж»

Top education technology trends in primary classroom

Соломія Котовська - студентка 1 курсу бакалавріату спеціальності 013 Початкова освіта Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»,

Ольга Жало - викладач англійської мови Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно- педагогічний фаховий коледж»

Creating positive learning environment for children with special needs

Світлана Луценко - студентка 1 курсу бакалавріату спеціальності 013 Початкова освіта Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»,

Куницька Наталія - студентка 1 курсу бакалавріату спеціальності 012 Дошкільна освіта Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»,

Ольга Жало - викладач англійської мови Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно- педагогічний фаховий коледж»

Використання елементів методології дизайн-мислення в процесі підготовки майбутніх педагогів

Радіонова Карина Леонідівна, викладач мистецьких дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно- педагогічний фаховий коледж».

Формування професійної компетентності студентів мистецьких спеціальностей у процесі вивчення фахових дисциплін

Слуцька Наталія Олександрівна, викладач образотворчого мистецтва Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно- педагогічний фаховий коледж».

Методи дистанційного навчання в освітньому процесі закладу фахової передвищої освіти

Черниш Любов Сергіївна, викладач психолого-педагогічних дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно- педагогічний фаховий коледж».

Професійна мобільність – важлива особистісно-професійна якість вчителя фізичної культури сучасної початкової школи

Фастовець Ірина Анатоліївна, викладач фізичного виховання Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Застосування гнучких метанавичок в траєкторії професійного розвитку молодого вчителя образотворчого мистецтва

Шульга Олена Трохимівна, викладач образотворчого мистецтва Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

27 квітня 2023 р.

18.00-18.40

Антощук Світлана Володимирівна, завідувач кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», кандидат педагогічних наук, доцент.

Кондратова Людмила Григорівна, доцент кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», кандидат педагогічних наук, доцент.

Комунальний заклад Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»,
Адреса оргкомітету: м. Біла Церква, вул. Ярослава Мудрого, 37
Біла Церква, Київська область, 09107

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

РОЗДІЛ І

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ НАСТУПНОСТІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Андрос Мирослав,

старший викладач,

кафедри відкритих освітніх систем та

ІКТ ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

НАПН України, м. Київ.

ЦИФРОВИЙ СТОРІТЕЛЛІНГ ЯК МЕТОДИЧНЕ СУПРОВОДЖЕННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Мова – це складний психологічний процес, який неможливо оцінювати, розвивати окремо від мислення або сприймання. Навчальний матеріал, поданий у вигляді цікавої захоплюючої історії, сприяє розвитку особистісних якостей, демонструє унікальність уяви кожного здобувача освіти, дозволяє проявити активність та творчість. Оскільки в сучасних освітніх умовах здобувачі освіти багато часу проводять як онлайн так і офлайн під час дистанційного та змішаного навчання, реальне спілкування стає мистецтвом, якому потрібно навчати. Цифрове сприймання та сприйняття інформації – це виклик для сучасного освітнього процесу; оволодіння цифровими компетентностями як здобувачами освіти, так і педагогічним персоналом – нагальна потреба часу. Метод «цифровий сторітеллінг» – один із шляхів розвитку сучасних цифрових компетентностей.

Сторітеллінг (у перекладі з англійської story означає історія, а telling – розповідати; отже, сторітеллінг – це розповідь історій) – це мистецтво захоплюючої розповіді та передачі за її допомогою необхідної інформації з метою впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери слухача. Ця методика була розроблена та успішно випробувана на особистому досвіді Девідом Армстронгом, головою міжнародної компанії Armstrong International.

У процесі створення сторітеллінга Девід Армстронг врахував відомий психологічний фактор: історії значно легше сприймаються, вони більш захоплюючі та цікаві, ніж правила або директиви. Після того, як людина вислухала вас, вона починає вам довіряти. Вам же стає значно простіше переконати її у чомусь та мотивувати.

Сторітеллінгом зацікавлені педагоги та психологи у всьому світі, оскільки пояснення матеріалу у формі розповіді історій розвиває у здобувачів освіти уяву, логіку та підвищує рівень культурної освіти. Сторітеллінг може бути застосований у будь-якому місці та у будь-який час. Історії дозволяють розповісти про те, як приймаються рішення та будуються стосунки. Через обмін історіями, вибудовуючи емоційні зв'язки, здобувачі освіти та викладачі створюють правильні й більш якісні взаємостосунки.

Сучасне покоління з кліповим мисленням (візуальний контент на першому місці з коротеньким текстовим або аудіо повідомленням) краще сприйматимуть історію, ніж текст іншого виду. Оповідь історія впливає на почуття дитини, а це підвищує рівень концентрації уваги. Тому всі уважно слухають навчальний матеріал, сприймають його, а потім з легкістю можуть відтворити. Отже, реалізується принцип міцності знань та емоційного навчання.

Сторітеллінг є хорошим способом мотивації, переконання здобувачів освіти, який дає змогу надихнути їх на прояв ініціативи в освітньому процесі, є інструментом розвитку дружніх стосунків у класі чи групі та ефективним способом донесення до інших змісту завдання або проекту.

Сторітеллінг – це творча розповідь. На відміну від фактичної розповіді (переказу, опису по пам'яті), що ґрунтується на роботі сприймання, пам'яті, відтворювальної уяви, в основі творчих розповідей лежить робота творчої уяви. Обов'язковими компонентами такої розповіді мають бути самостійно створені дитиною нові образи, ситуації, дії. При цьому учні використовують свій набутий досвід, знання, але по-новому комбінують їх.

За допомогою сторітеллінгу можна отримати два важливі результати:

– пожвавлення атмосфери як під час синхронного, так і під час асинхронного навчання, зняття напруженості, створення невимушеної атмосфери спілкування;

– він є одним із найбільш простих та швидких шляхів встановлення контакту між викладачем та здобувачами освіти, засобом привернення та утримання їх уваги.

У широкому сенсі – цифрова розповідь розглядається в роботах різних авторів як будь-яке оповідання, створене з використанням цифрових технологій: веб-розповідь, інтерактивна розповідь, гіпертекст, наративна комп'ютерна гра, блог, відеорозповідь, аудіо- та відеопідкасти тощо. Іноді до цифрових розповідей зараховують також зняті цифровою відеокамерою рекламні ролики, а також художні та документальні фільми.

В результаті використання даної технології з'являється медіа-продукт малої форми – власне цифрова розповідь – digital story, для створення і презентації

якого в інтерактивному режимі застосовуються цифрові, в тому числі онлайн-інструменти.

Цифровий Сторітеллінг (як форма створення оповіді) може бути пасивним та активним. Пасивна форма – викладач готує оповідь на задану тематику самостійно, використовуючи вже створені оповіді на певних веб-платформах (для прикладу: канал You-tube Цікава наука, веб-ресурс Дитина повинна це побачити. Розумні відео для допитливих умів різного віку, веб-платформа Mozaik Education)

Активна форма передбачає безпосереднє створення цифрового сторітеллінгу як викладачем, так і здобувачем освіти (індивідуально або група форма взаємодії). Алгоритм створення історій для сторітеллінгу в поєднанні з використанням технології веб-квесту на реальному прикладі.

В Києві реалізовано веб-проект «Шукай!», суть якого полягає у пошуку 38 міні-фігурок, що пов'язані із визначними історичними подіями, особами, символами міста Києва. Це можна зробити в межах кількогоднинної пішої екскурсії, використовуючи карту Google та перелік веб-адрес усіх скульптурок за посиланням: <https://cutt.ly/OMOmwbH>.

Тема заняття: історія міста Києва. *Мета заняття:* активний пошук міні-фігурок, пов'язаних із містом Києвом, створення, оформлення та представлення цифрової оповіді про знайдену фігурку.

Процедура веб-квесту може бути індивідуальна або групова. В груповій формі можна також визначити: лідер (формально призначити, або група вибере його самостійно), фотограф або відеооператор, інтернет-шукач, модератор оповіді та доповідач (оратор) готового цифрового продукту створеної оповіді.

Історія залежить від того, для якої саме аудиторії вона призначена. В історії будь-якого виду є кілька ключових принципів, які відрізняють її від простого викладу фактів: наявність персонажа; наявність інтриги; наявність сюжету. Складові частини історії: герой; сюжет; тема та ідея. Героєм історії може бути предмет, людина, явище, вигадана істота, природа, символ. Сюжет повинен містити експозицію, зав'язку, розвиток дій, кульмінацію та розв'язку.

Основні елементи в якості корисної відправної точки для початку роботи над створенням цифрових розповідей: *Точка зору* – ставлення автора цифрової розповіді до теми, якій вона присвячена. *Драматичне питання* – питання, відповідь на яке міститься наприкінці розповіді. *Емоційний контент* – проблемні питання, які «чіпляють за живе» вашу аудиторію. «Дар голосу» – спосіб персоналізувати розповідь із метою допомогти аудиторії зрозуміти її контекст. «Сила саундтреку» – музика або інші звуки для підтримки лінії розповіді. *Лаконічність* – використання досить простого змісту, щоб розповісти історію, занадто не перевантажуючи її інформацією. *Темп* – пов'язаний із лаконічністю, однак має справу зі швидкістю розгортання подій у вашій історії

Деякі формати оформлення цифрових історій, а також онлайн-сервіси та програмні продукти для ПК, що можна використати для створення цифрового Сторітеллінгу:

Мальоване відео (або дудл-відео) обрано анімаційний прийом - глядач спостерігає за рукою умовного художника, котра малює стилізовані картинки, крім цього додається закадровий голос. Ресурси для створення роликів в цьому стилі: VideoScribe (www.sparkol.com), Powtoon (www.powtoon.com).

Анімований сторітеллінг. Створюється і озвучується відеоролик, усі візуальні елементи якого знаходяться в русі. (Powtoon, GoAnimate - goanimate.com, kizoa.app).

Комікси і розкадровки. Онлайн-сервіс Pixton (www.pixton.com)

Презентації. Для створення проектів можна використовувати PowerPoint, Canva (<https://www.canva.com/templates/>), Prezi (prezi.com), Sway Office 365 (www.sway.com).

Відеомонтаж. Для створення проекту використовується будь-який відеоредактор, достатньо можливостей Кіностудії Windows Live або [YouTube Video](http://YouTubeVideo.com).

Результат оформленого цифрового сторітеллінгу можна продемонструвати як під час безпосередньої класно-урочної взаємодії, так і під час онлайн (вебінар, чат) чи офлайн спілкування (форум обговорення). Веб-ресурси для представлення результату: блог, відео-блог; сторінка в соціальній мережі; веб-сторінка з мультимедійним контентом може бути створена на основі будь-якої відомої учням технології створення веб-сторінок, новачки можуть використовувати конструктори сайтів (наприклад wix.com або Jimbo.com).

Уміння розповідати повчальні сюжети з історії, з життя видатних учених та митців, історії відкриттів у математиці, фізиці, біології та хімії – все це має стати не лише засобом активізації учнівської уваги (як під час класно-урочної взаємодії, так і взаємодії онлайн), а й ефективним інструментом донесення та закріплення смислів у свідомості учнів.

Мистецтво цифрового сторітеллінгу – це один із найприродніших і водночас найефективніших способів надати освітньому процесу особливої якості.

Список використаних джерел:

1. Bakunin M. Storytelling: main rules and basic mistakes, available at: <https://bakunin.com/storytelling/> (accessed 19 October 2018).

2. Gorbacheva I. How to create shared stories, available at: <http://mfive.ru/expertise/storitelling-kak-sozdavat-rassharivaemyie-istorii/> (accessed 18 October 2018).

3. Douiz R. The Lost Art of Eloquence, available at: http://loveread.ec/read_book.php?id=65988&p=1 (accessed 10 July 2018)

Бовсунівський Валерій,
кандидат педагогічних наук, старший викладач, методист предметів
естетичного циклу КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР.

ВИКЛАДАННЯ «МИСТЕЦТВА» В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ: ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Аналіз стану викладання в середній школі нової навчальної дисципліни «Мистецтво» дозволив виявити деякі проблеми та визначити шляхи їх подолання.

До програми 5 класу увійшов предмет «Мистецтво». Аналіз стану викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» дозволив виявити деякі проблеми та визначити шляхи їх подолання.

Відповідно до Державного стандарту, завдань мистецької освітньої галузі метою викладання є формування художньої культури особистості в процесі творчого оволодіння світом мистецьких цінностей. Основними завданнями освітнього процесу є: 1) розвиток емоційно-ціннісної та морально-етичної сфер особистості; 2) формування художнього смаку і необхідність спілкування з творами мистецтва; 3) формування знань про культурні явища, навичок сприйняття та оцінювання художніх творів; 4) вступ до художньо-творчої діяльності з інтерпретації та створення художніх образів [1].

Вивчення предмета «Мистецтво» базується на принципі предметної та технологічної спадкоємності з такими дисциплінами, як музичне мистецтво та образотворче мистецтво, театр, екранні види мистецтва, хореографія тощо. Основним критерієм оцінювання має бути орієнтація на художню та практичну діяльність учнів.

На розсуд вчителя та відповідно до навчальної програми, заняття проводяться з використанням вікторин, конкурсів, екскурсій, презентацій та захисту індивідуальних, групових проєктів. Учні можуть використовувати різноманітні науково-популярні видання, літературні твори, медіаджерела. Особливістю інтегрованого курсу «Мистецтво» виступає рекомендаційний характер переліку творів вивчення. Вчитель має право вносити зміни до цього списку, встановити послідовність вивчення та кількість творів мистецтва на уроках.

Для виявлення актуальних проблем викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» було проведено анкетування серед 12 творчо працюючих учителів з таких питань: У якому класі викладаєте мистецтво? Яка Ваша спеціальність за дипломом? Які матеріали зазвичай використовуєте для підготовки до уроків? Які проблеми зустрічаються під час підготовки та проведення уроку? Які проблеми виникають в учнів під час підготовки до уроку та на занятті? Які способи активізації навчальної діяльності учнів використовуєте під час уроків? Чи використовуються сучасні технології навчання на уроках? Яка мета сучасних технологій навчання? Які форми контролю використовуються?

Цей предмет, як показало дослідження, викладають викладачі різних спеціальностей (за дипломом): вчителі музики (50%), вчитель образотворчого мистецтва (35%), решта 15% – філологи, історики тощо. Як бачимо, вивчення «Мистецтва» не завжди організовують фахівці, підготовка яких відповідає профілю предмета.

Всі педагоги для підготовки та проведення занять використовують матеріали з інтернет-джерел, навчальні посібники для учнів, власні напрацювання, також популярністю користуються посібники зі світової художньої культури тощо [4]. Значну допомогу щодо організації та якісного проведення мистецьких уроків педагоги отримують, беручи участь у різноманітних заходах: семінари, вебінари, практикуми, майстер-класи, тренінги, онлайн-конференції, презентації добрих практик та опрацьовуючи матеріали на платформі MOODLE інституту тощо.

Навчально-тематичним планом проведення курсів для вчителів мистецьких дисциплін глибоко враховуються запити щодо методології роботи педагогів та організації видів діяльності учнів, які виходять на очікувані результати.

Поруч з цим, серед труднощів, що найчастіше зустрічаються у викладанні «Мистецтва», учасники опитування наголосили на недостатньому забезпеченні ТЗН, інколи завеликому обсягу інформації, рекомендованої для освоєння на одному уроці, підбір ілюстрацій до матеріалу.

З боку деяких педагогів висловлено думку, що відсутність оцінювання деякими педагогами є важливим недоліком цього предмета. Однак існує думка, що якщо предмет «Мистецтво» формує любов до мистецтва, то страх отримати не найвищий бал не повинен бути присутнім у класі.

Вчителі стикаються з тим, що не всі учні готові до виконання творчих завдань; не всі учні можуть/хочуть говорити, розмірковувати, читати; їм важко відтворити великий обсяг інформації; у багатьох немає навичок малювання, музикування; недостатньо знань у галузі історії, недотримання принципів цілісності, послідовності і наступності між початковою та базовою середньою школою щодо викладання мистецьких предметів тощо.

Популярними способами активізації навчальної діяльності учнів, як показали дані нашого дослідження, є ігри, творчі завдання, вікторини, проблемні завдання, бесіди та дискусії, віртуальні подорожі, прес-конференції.

На питання про використання сучасних інформаційних технологій під час уроків ніхто з учителів на це запитання негативно не відповів. Метою застосування сучасних технологій є реалізація принципу наочності навчання: для демонстрації презентацій – 91 %, проектів учнів – 75 %, для проведення тестування – 95%. Було наголошено на використанні блогу для учнів, в якому вчителі розміщують конспекти уроків, корисні посилання на різноманітні мистецькі платформи, дидактичні матеріали, завдання для індивідуальної та групової роботи, пізнавальні ігри, відео та музичний матеріал, репродукції тощо.

Педагоги вважають за доцільне застосування різноманітних форм контролю знань учнів для організації поточної та підсумкової атестації з предмету «Мистецтво».

Як показало проведене нами дослідження, для більшої ефективності освоєння предмета «Мистецтво» потрібний педагог із відповідною спеціалізацією. У країні є необхідність організувати перепідготовку кадрів та підвищення кваліфікації з профілю навчального предмета «Мистецтво» для педагогів інших спеціальностей.

Загалом, відновлення викладання «Мистецтво» у школі – це позитивне явище, яке сприяє розширенню кругозору у підростаючого покоління, формуванню естетичного смаку, підтримці інтересу до світової мистецької культури. Крім того, завдяки цьому предмету, школярі зможуть краще дізнатися країну, в якій живуть, самобутню культуру України, що у свою чергу, піднімає авторитет країни в очах учнів.

Список використаних джерела:

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 <https://imzo.gov.ua/derzhavni-standarty-bazovoi-seredn-oi-osvity/>

2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи/Концепція нової української школи. Документ пройшов громадські обговорення і ухвалений рішенням колегії МОН 27/10/2016. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/>

Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році. <https://mon.gov.ua/ua/news/metodichni-rekomendaciyi-shodo-organizaciyi-osvithogo-procesu-v-shkolah-u-20222023-navchalnomu-roci>

Галашевська Вікторія,
завідувач навчально-виробничої
практики, викладач інформатики

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Професійно-педагогічна підготовка майбутніх педагогів – це складний, багатогранний і тривалий процес, який здійснюється протягом усього періоду навчання здобувачів освіти в закладах передвищої і вищої освіти. Однією з основних форм професійного становлення майбутнього педагога є педагогічна практика, яка дозволяє синтезувати теоретичні знання та практичний досвід, формувати професійні компетентності.

Під час проходження практики майбутні вчителі розвивають професійну мобільність, тобто здатність адаптуватися до різних умов викладання та засвоювати нові методики викладання. Адже практика покликана надати здобувачам освіти практичний досвід роботи в реальному педагогічному середовищі. Студенти-практиканти отримують можливість працювати з різноманітними групами учнів, що допомагає їм також розвивати професійну мобільність.

Професійна мобільність - це здатність вчителя, викладача адаптуватися до різних умов викладання, включаючи зміни в навчальних програмах, методах викладання та контингенті учнів. Це надає можливості вивчати та впроваджувати інноваційні методи та стратегії викладання. Загалом, практика є важливою складовою для формування професійної мобільності у майбутніх учителів. Процес розвитку професійної мобільності включає різні етапи, зокрема спостереження, участь, рефлексію та зворотній зв'язок.

Формування професійної мобільності під час практики - це складний процес, який включає різні етапи. Перший етап - це спостереження, під час якого майбутні педагоги спостерігають за організацією освітнього процесу закладу загальної середньої освіти, динамікою класу, методами та прийомами викладання, які використовує вчитель-наставник. На цьому етапі студенти-практиканти знайомляться з навчально – матеріальною базою школи і шкільною документацією, здійснюють знайомство з шкільним колективом, системою роботи класного керівника, класовода, вихователя, вивчають психолого - педагогічні особливості розвитку дітей молодшого шкільного віку, надають допомогу вчителям, вихователям, у проведенні виховної роботи зі школярами в умовах школи, приймають участь в роботі з батьками.

Другий етап - участь, на якому майбутні вчителі починають брати активну участь у викладанні. Вони допомагають вчителю-наставнику у плануванні, проведенні та оцінюванні уроків. Ця участь допомагає їм зрозуміти практичні аспекти викладання та вивчити нові методи викладання. Майбутні вчителі також знайомляться з різними групами учнів, що допомагає їм розвивати культурну компетентність.

Третій етап - рефлексія, коли майбутні вчителі розмірковують про свій досвід викладання в класі. Вони аналізують свої стратегії викладання, оцінюють їхню ефективність та визначають сфери для вдосконалення. Ця рефлексія допомагає їм вчитися на власному досвіді та адаптуватися до різних контекстів викладання. Майбутні вчителі також можуть поміркувати про свою особисту філософію викладання і про те, як вона узгоджується з практикою викладання, яку вони спостерігають під час проходження практики.

Заключним етапом є зворотний зв'язок, коли майбутні вчителі отримують відгуки від своїх вчителів-наставників та керівників. Цей зворотний зв'язок допомагає їм визначити свої сильні та слабкі сторони і розробити план подальшого вдосконалення. Він також допомагає їм зрозуміти очікування від професії вчителя і розвинути почуття професійної ідентичності. Майбутні вчителі можуть використовувати цей зворотний зв'язок для вдосконалення своєї педагогічної практики і ставати кращими викладачами.

Професійна мобільність має ряд переваг для майбутніх вчителів, включаючи адаптивність, культурну компетентність та професійне зростання. Майбутні вчителі, які розвивають професійну мобільність, краще підготовлені до задоволення потреб своїх учнів і стають ефективними педагогами.

Однією з найважливіших переваг є адаптивність. Майбутні вчителі з професійною мобільністю можуть адаптуватися до різних контекстів викладання і вивчати нові методи викладання. Адаптивність робить їх цінним активом у професії вчителя, де школи постійно змінюються, щоб задовольнити потреби своїх учнів.

Ще однією важливою складовою професійної мобільності є культурна компетентність. Професійна мобільність допомагає майбутнім вчителям розвивати культурну компетентність, тобто рівень адаптованості людини до культурного, комунікаційного, техногенного та ін. сучасного середовища, її вміння орієнтуватися у інформаційному потоці, правильно використовувати отриману інформацію для прийняття рішень. Культурна компетентність допомагає їм працювати з різними групами учнів і створювати інклюзивне середовище в класі. Майбутні вчителі також можуть використовувати свою культурну компетентність для розробки навчальних програм і методів викладання, які відповідають потребам різних учнів.

Професійна мобільність здобувачів освіти, що формується під час проходження практики також сприяє постійному професійному зростанню. Майбутні вчителі, під час проходження практики, заохочуються до вивчення та впровадження нових методик і стратегій викладання. Цей розвиток допомагає їм бути в курсі останніх тенденцій і змін у професії вчителя. Майбутні педагоги також можуть використовувати свій професійний розвиток для просування по кар'єрних сходах і ставати лідерами у викладацькій професії.

Важливо зазначити, що формування професійної мобільності під час проходження практики не є одноразовою подією. Це безперервний процес, який вимагає постійного навчання та осмислення. Майбутні вчителі повинні продовжувати розвивати свою професійну мобільність протягом усієї кар'єри, щоб залишатися ефективними педагогами.

Окрім практики, у майбутніх учителів є й інші можливості для розвитку професійної мобільності. Наприклад, семінари та конференції з професійного розвитку дають можливість майбутнім вчителям дізнатися про нові методики та стратегії викладання. Ці можливості також надають майбутнім вчителям простір для обміну ідеями та найкращими практиками з іншими освітянами.

Програми педагогічної освіти повинні знайомити майбутніх учителів з різноманітними контекстами викладання і надавати їм можливість вивчати і застосовувати різні методики викладання. Вони також повинні заохочувати самоаналіз та самооцінку, щоб допомогти майбутнім вчителям розвинути почуття професійної ідентичності.

Також, заклади загальної середньої освіти мають визнати важливість професійної мобільності у процесах найму та оцінювання вчителів. Заклади загальної середньої освіти повинні прагнути працевлаштовувати вчителів, які продемонстрували здатність до адаптації та професійну компетентність. Вони також повинні надавати можливості для постійного професійного розвитку, щоб підтримувати безперервне зростання своїх вчителів.

Отже, формування професійної мобільності під час проходження практики є критично важливим компонентом педагогічної освіти. Майбутні вчителі, які розвивають професійну мобільність, краще підготовлені до задоволення потреб різноманітних груп учнів та адаптації до мінливих умов викладання. Професійна мобільність також сприяє безперервному професійному зростанню і може допомогти майбутнім учителям у просуванні їхньої кар'єри. Заклади фахової передвищої і вищої освіти, освітні програми підготовки вчителів, заклади загальної середньої освіти відіграють важливу роль у підтримці розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів.

Список використаних джерел:

1. Фейман-Немсер, С. (2001). Від підготовки до практики: Розробка безперервного процесу для посилення та підтримки викладання. *Teachers College Record*, 103(6), 1013-1055.
2. Національна рада з акредитації педагогічної освіти. (2010). Трансформація педагогічної освіти через клінічну практику: Національна стратегія підготовки ефективних вчителів. NSATE.
3. Цейхнер, К. М., & Ноффке, С. Е. (2001). Дослідження практиків. В. Річардсон (ред.), Довідник з досліджень у галузі викладання (4-е вид., с. 298-330). Американська асоціація освітніх досліджень.

Кириленко Світлана,
кандидат педагогічних наук,
начальник відділу інноваційної
діяльності та дослідно-експериментальної роботи
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРАКТИК У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Розбудова системи національної освіти та реалізація стратегії Європейської інтеграції України потребує проведення реформ освітньої галузі, яка в сучасних умовах вимагає підготовки нових представників вчительства - відповідальних, творчих, з високим рівнем розвитку професійних компетентностей та педагогічної майстерності. Одним із найбільш важливих питань, які розглядають сучасні вчені є практичне входження в педагогічну професію випускників педагогічних вишів, гуманітарно-педагогічних фахових коледжів, активну інкорпорацію молодих учителів у систему професійної діяльності, адже саме перші роки професійної діяльності вчителя визначають характер його подальшого фахового становлення, забезпечують успішний професійний розвиток. Лише педагог, який може мислити креативно й прогресивно, прогнозувати результати своєї діяльності й моделювати освітній процес на основі досягнень сучасної педагогічної науки, є гарантом нової якості освіти. Відповідно до Закону України «Про освіту» (№2145-VIII від 05.09.2017, редакція від 21.11.2021) «Про повну загальну середню освіту» (№ 463-IX від 16.01.2020 чинний, поточна редакція - редакція від 15.03.2023, підстава - 2925-IX) та Концепції Нової української школи (Розпорядження Кабінету

Міністрів України № 988-р від 14.12.16 р.), суттєво змінюються вимоги до професії вчителя.

Розбудова Нової української школи окреслює нові вимоги перед випускниками закладів педагогічної освіти, які розпочинають педагогічну діяльність, оскільки сучасній школі потрібен учитель, який постійно, послідовно й безперервно вдосконалює зміст і засоби своєї професійної діяльності, є взірцем високої духовної та педагогічної культури.

Чимало вчених приділяють увагу проблемі підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності, зокрема орієнтації майбутніх учителів на загальнолюдські і професійно-педагогічні ідеали (Ш. Амонашвілі, Л. Хоружа);

формуванню професійної готовності до педагогічної діяльності в цілому та її окремих функцій (О. Івлієва, Л. Коржова, С. Самсіков, В. Сирота та ін.); у зв'язку із упровадженням у практику освіти педагогічної парадигми особлива увага приділяється теоретичному аналізу і обґрунтуванню механізмів становлення вчителя як суб'єкта педагогічної діяльності (Г. Аксьонова, Р. Асадуллін, Є. Волкова, Н. Григор'єва, О. Жорнова, Н. Нікітіна, Н. Соловійова, М. Стрюк та ін.); теоретичній і методичній підготовці вчителів (К. Авраменко, В. Андрущенко, О. Байбакова, Т. Байбара, Н. Бібік, О. Біда, В. Бондар, М. Вашуленко, С. Гамідов, Н. Зубалій, В. Ковальов, С. Литвиненко, О. Мельник, О. Савченко, Н. Тализіна, Г. Тарасенко, Л. Фалько, Л. Хомич, І. Шапошникова та ін.). формуванню його загальної і професійно-педагогічної культури (М. Віленський, В. Гриньова, Е. Гришин, О. Ходусов); формування професійної готовності до педагогічної діяльності (О. Абдулліна, С. Братченко, В. Каплінський, О. Карпов, Г. Нагорна, С. Ніколенко, Н. Сургунд та інші); різним аспектам індивідуально-творчого розвитку педагога та його інноваційного потенціалу (І. Богданова, Н. Кічук, Л. Кондрашова, З. Курлянд, А. Линенко, Н. Мажар, Л. Подимова, Т. Руденко та ін.).

На нашу думку, професійна мобільність, фахова компетентність молодого учителя - поняття динамічне, його зміст і структура змінюються відповідно до процесів, що відбуваються в суспільстві.

У процесі становлення педагога, формування його професійної мобільності важливі не тільки усвідомлення сукупності функцій фахової діяльності, сформованість ставлення до професії, але й усвідомлення особистих можливостей і потреб, впровадження інноваційних практик у педагогічну діяльність, прийняття професії вчителя як бажаної і доцільної сфери реалізації себе. У ході професійної адаптації здійснюється співставлення професійно-особистісних орієнтацій з можливостями самої особистості, сприяння розвитку високопродуктивної цифрової освіти та підвищення цифрових навичок та компетенцій для цифрової трансформації з реаліями педагогічної діяльності, з-поміж ключових завдань яких

є забезпечення закладів освіти цифровою інфраструктурою, високоякісний навчальний контент, зручні інструменти та безпечні платформи, підвищення рівня цифрової компетентності педагогічних працівників, цифрова грамотність та боротьба з дезінформацією.

Учитель нової української школи за сутністю своєї професійної діяльності є дослідником, інноватором. Відтак, його професійна мобільність, дослідницька компетентність як чинник ефективного використання інноваційних практик у педагогічній діяльності, має забезпечити йому виконання багатьох видів педагогічної діяльності, зокрема, оцінити учня різносторонньо як цілісну особистість: рівень здібностей, психологічних утворень (знань, умінь, навичок, звичок), спрямованість особистості, ставлення до навчання, дисциплінованість, чесність, колективізм, працездатність, культура поведінки тощо; виявити ідеали і переконання учня, безпомилково визначити мотиви поведінки і навчання, мотивацію занять у певних гуртках, секціях; діагностувати комунікативні риси своїх вихованців (привітність, щиросердність, відвертість, чуйність, товариськість, здатність до розв'язання конфліктних ситуацій, прагнення до лідерства, недовірливість, примхливість, жорстокість, агресивність); оцінити емоційний стан учня (жвавість, добродушність, пристрасть); визначити силу, врівноваженість, рухомість нервової системи своїх вихованців; виявити вольові якості учня, як вимогливість до себе і до інших, рішучість, оперативність, відповідальність за слово і справу.

В умовах впровадження Концепції Нової української школи (2016), що передбачає використання особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходів до використання інноваційних практик у педагогічній діяльності, актуальним є визначення основних компонентів професійної компетентності вчителя, який працюватиме у закладі освіти нового типу, а саме: професійне становлення особистості молодого вчителя; науково-методичний супровід; адаптація вчителя-початківця. Якісна реалізація завдань Нової української школи дозволяє обґрунтувати вимоги до професійної діяльності сучасного вчителя, визначити ключові компоненти його професійної компетентності, зокрема: мотиваційний; змістовий; продуктивний; виховний; партнерський; психологічний; інформаційний; особистісний; моральний.

Отже, сучасній школі потрібен учитель-професіонал, який є творчою особистістю, з розвиненою професійною мобільністю, що полягає в ефективному використанні інноваційних практик у педагогічній діяльності; здатним до самонавчання, самовдосконалення та саморозвитку; вчитель-дослідник, який постійно шукає, аналізує, апробує найраціональніші шляхи, умови, методи, засоби, володіє інноваційними педагогічними технологіями, особливу увагу приділяючи інтегрованому і проєктному навчанню з використанням

комунікативно-інформаційних технологій, форм ефективного вирішення конкретних завдань освіти, навчання та виховання. Тому проблема професійного становлення педагога, його готовності та здатності до змін є актуальною і важливим завданням закладу освіти плекати такого вчителя з молодого спеціаліста, допомогти йому досягти високого рівня професійної майстерності.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В. Обличчям до школи. *Вища освіта України*. 2018.; № 4. С.5-14.
2. Стрюк М. І. Мобільність: системний підхід. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2015. Т. 49, вип. 5. С. 37-70.
3. Сургунд Н. А. Професійна мобільність як складова системи професійного розвитку сучасного фахівця. *Вісник Національного університету оборони України*, 2014. № 3(40). С.340-345.

Кіян Ольга
кандидат педагогічних наук,
завідувач сектору експериментальної
педагогіки, відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи
ДНУ «Інститут модернізації освіти»

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ НА ЗАСАДАХ ДЕРЖАВНИЦЬКОГО ВИХОВАННЯ

Актуалізація проблеми визначається рядом чинників, оскільки в умовах глобалізації та євроінтеграції, переходу до загальносвітового відкритого освітнього простору зростає науково-практична потреба зміни структури, змісту і характеру знань, досвіду майбутніх педагогів, формування в них професійного світогляду і життєвої позиції, а в якості основної мети професійної освіти виступає підготовка кваліфікованого фахівця відповідного рівня і профілю, конкурентоздатного на ринку праці, компетентного, відповідального, який досконало володіє своєю професією, здатного до ефективної роботи, готового до особистісного зростання.

Не менш важливого значення набуває професійне становлення майбутнього вчителя Нової української школи, підвищення рівня його професійної компетентності, здатного вільно й активно мислити, моделювати освітній процес, самостійно генерувати та реалізувати нові ідеї і технології навчання і виховання.

В процесі освітньої роботи у закладах загальної середньої освіти професійно компетентний учитель позитивно впливає на формування творчих і свідомих учнів – громадян України, тому професійна компетентність учителя потребує постійного розвитку й удосконалення.

Учителю Нової української школи для якісного виконання важливих завдань щодо виховання підростаючого покоління необхідно мати ґрунтовну професійну підготовку, яка залежить від якостей особистості. В. Сухомлинський наголошував на тому, що вчитель має володіти науковими знаннями зі свого фаху, знати психологію і педагогіку, володіти основами педагогічної майстерності. І. Бех зазначав, що «повинен бути один предмет психопедагогіка, адже без володіння знаннями вікової психології здобувача освіти ми не будемо мати компетентнісного педагога».

В Концепції Нової української школи зазначено, що «вчитель має володіти такими основними якостями як-то: любов до дітей, вміння бачити в своїх вихованцях юних громадян із невичерпними потенціальними можливостями» тощо. Сьогодні Україна відстоює свою суверенність і національну ідентичність, тому ця проблема є актуальною як ніколи.

Майбутньому вчителю необхідні ці якості, яких можна досягти лише за умови високого рівня професійної компетентності. Виділяють такі аспекти професійної компетентності вчителя, а саме:

- спеціальна (у галузі предмета, який викладається);
- методична (у галузі засобів формування предметних компетентностей учнів);
- психолого-педагогічна (у сфері освітньої діяльності);
- аутопсихологічна (рефлексія у сфері педагогічної діяльності).

Якщо раніше система освіти була спрямована на тривалу, ґрунтовну трансляцію знань від учителя до здобувачів освіти, то зараз процес передачі знань є багатовекторним «від усіх і всюди», а вчитель має стати партнером для учня у формуванні ключових компетентностей. Саме такі вимоги окреслює Концепція Нової української школи перед учителем [3.48].

Поняття «професійна компетентність», як зазначено у Педагогічному словнику, сформульовано наступним чином: «сукупність знань, умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності, вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію».

Отже, означений підхід формує уявлення про професійну компетентність, як про систему знань і вмінь. Професійна компетентність, на думку вітчизняних вчених, - це інтегральна характеристика ділових та особистісних якостей спеціаліста, яка відображає не тільки рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для

досягнення цілей професійної діяльності, але й соціально-моральну позицію особистості.

І. Зязюн зазначав, що «зміст професійної компетентності включає знання предмета, методики його викладання, педагогіки й психології та рівень розвитку професійної самосвідомості, індивідуально-типові особливості й професійно значущі якості». Тому сучасна педагогічна освіта покликана реалізувати мету суспільства щодо підготовки вмотивованого, з чітко вираженою громадянською позицією вчителя-професіонала, який навчить і виховує морально здорове покоління, здатне активно включитися у процеси становлення і відбудови української держави. Учні – це особистості, але без достатнього соціального досвіду, які не завжди діють відповідно до встановлених норм і правил. Учитель повинен уміти приймати рішення виховного впливу, вміти організовувати себе, вихованців для різних видів діяльності. Під час освітнього процесу встановлюються не тільки партнерські взаємини: вчитель-учень, а відносини між учителем та дитячим колективом. Уміння організовувати колектив, працювати з ним це - запорука успіху освітньої діяльності, підготовка учнів до активної діяльності в умовах співіснування у соціальних колективах дорослих; всебічний розвиток. «Освіта відображає реальність суспільного буття, - як зазначає В. Кремень, – це дзеркало соціально-економічного та культурно-історичного стану країни».

Зростання соціальної ролі особистості вчителя як молодого фахівця, гуманізація та демократизація суспільства, інтелектуалізація праці, глобальна інформатизація, швидка зміна техніки й технологій в усьому світі – усе це потребує створення таких умов, за яких Україна була б державою, народ якої постійно навчається і здатний конкурувати з іншими країнами. Сучасний стан вітчизняної освіти характеризується становленням нової освітньої парадигми з одного боку та прогресивними тенденціями у становленні державності в Україні шляхом розвитку демократичних засад, що приведе до зміни ідеологічної і філософської парадигм.

Цивілізаційні зміни, які відбуваються у сфері освіти, визначають перед суспільством надзвичайно важливе завдання – привести систему освіти у відповідність згідно сучасних суспільних потреб. У контексті досліджень щодо шляхів розбудови національної освіти. Слушним є вислів І. Зязюна про те, що «освіта є соціокультурним інститутом нації».

Сучасна молодь – це покоління людей, які у своїй більшості підтримують процеси формування демократичної незалежної держави, відродження України, генерація, що потребує більш конструктивних і динамічних еволюційних кроків щодо розвитку суспільства, бажають учитися, працювати, власними силами забезпечувати своє життя, людей гарячих, радикально налаштованих, які не

сприймають будь-яку фальш, нещирість, пусті обіцянки стосовно свого сьогодення і майбуття.

Тому нині набуває актуальності багатоаспектна проблема державницького виховання, головна мета якого є набуття молоддю соціального досвіду, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування особистісних рис громадянина Української держави, яка значною великою мірою залежить від того, наскільки ті чи інші форми та методи виховної діяльності стимулюють розвиток активності, свідомості, цілеспрямованості, самоорганізації, самоуправління майбутніх педагогів. Як свідчить аналіз сучасної виховної практики діяльності закладів освіти, у контексті останніх тривожних подій активізується громадянська позиція студентської молоді, про що свідчать численні загальноукраїнські й регіональні заходи та акції.

Отже, професійна підготовка майбутнього вчителя має бути зосереджена на особистості людини, системи її цінностей, оскільки освіта - це базис науки, тож важко переоцінити важливість єдності навчання і наукових досліджень для розвитку наукового потенціалу країни. Освіта виступає в ролі основного джерела трансформації змісту світогляду в умовах глобалізованого світу.

Нині освіта в усьому цивілізованому світі є одним з ключових завдань стратегічного планування. Більше того, освіта – це є стратегічний пріоритет державної політики будь-якої цивілізованої країни. ЮНЕСКО сьогодні закликає політичних лідерів зробити освіту сутністю загальної стратегії національного розвитку. Більш доцільним у плані оптимізації державницького виховання виступає формування у студентів моделі державної культури; і лише виходячи з цієї мети, можливо усвідомити оптимістичний бік історичного розвитку держави і піднятися до розуміння її удосконалення на даний час. Комплексний підхід до розв'язання даної проблеми сприятиме покращенню розвитку державницької вихованості молоді.

Таким чином, головним своїм завданням майбутній педагог має працювати для збереження української духовності, з метою формування національно свідомих громадян, здатних обстоювати незалежність рідної землі.

Список використаних джерел:

1. Лазарєв, М. ОПедагогічна творчість: навчальний посібник для студентів, магістрів, аспірантів педагогічного університету: 2-е видання, доповнене і перероблене. Суми: ФОП Цьома С. П., 2016. 294 с.

2. Нова українська школа [Електронний ресурс]. URL: [http:// mon.gov.ua](http://mon.gov.ua)

3. Професійна педагогічна освіта: становлення і розвиток педагогічного знання: монографія / за ред. проф. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 443 с.

Кондратова Людмила,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ВОСІКТ
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ НАСТУПНОСТІ В РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

У період реформування вітчизняної освіти, значного динамічного розвитку науково-педагогічної інформації, швидкого розвитку техніки та інформаційних технологій та впровадження нових професійних стандартів, упровадження новітніх методик інтегрованого навчання настає період нововведень у діяльність закладів фахової передвищої та загальної середньої освіти. Провідною метою кожної освітньої реформи є підвищення якості освіти, яка можлива за умови розбудови системи наступності між закладами загальної середньої та фахової передвищої освіти.

Сьогодні створюється сприятливі умови для формування у молоді професійної мобільності як здатності до сприйняття змін, відкритості новому, готовності долати внутрішні і зовнішні перешкоди на шляху до професійного розвитку. Професійна мобільність забезпечує вільне пересування суб'єктів освітнього процесу, вільний доступ до освітньої й професійної діяльності, до міжнародних освітніх програм, формує вміння використовувати отримані знання й досвід у своїй професійній діяльності.

Професійну мобільність майбутніх педагогів розглядають як інтегровану якість особистості, яка виявляється в таких здатностях педагога: організувати спільну діяльність з учасниками освітнього процесу відповідно до цілей і завдань сучасної освіти; успішно змінювати види діяльності або легко переключатися з одного виду діяльності на інший у сфері освіти; ефективно впроваджувати нові технології, застосовувати методи і прийоми навчання, оволодівати освітніми інноваціями та провести рефлексивний аналіз власних досягнень, – а також характеризується наявністю високого рівня освітньої та професійної кваліфікації, готовністю до безперервного професійного розвитку і прагненням до реалізації індивідуальної траєкторії професійного розвитку.

Теоретико-методологічна основа Концепції ґрунтується на положеннях філософії, педагогіки та психології, ґрунтовних працях про організацію професійної підготовки майбутніх фахівців, формування професійної мобільності

майбутніх фахівців та системи наступності в освіті, психолого-педагогічних тенденціях розвитку загальної фахової передвищої освіти та загальної середньої освіти в Україні тощо.

До складу цільових груп дослідно-експериментальної роботи увійшли: педагогічні працівники коледжу та вчителі ліцею, майбутні фахівці гуманітарно-педагогічного фахового коледжу, здобувачі освіти ліцею; адміністрації закладів освіти, практичні психологи, голови циклових комісій, методисти, керівники гуртків та інші педагогічні працівники; батьки, громада.

Суб'єктами спільної діяльності визначено представників державних установ, що здійснюють наукове керівництво (ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України), засоби масової інформації, громадські організації.

Концептуальні положення, на яких базується дослідно-експериментальна робота, полягають у тому, що створення педагогічних умов для формування системи наступності у комплексі «ліцей-коледж», яка дозволяє значно підвищити рівень професійної підготовки майбутніх фахівців та об'єднати зусилля педагогічних колективів коледжу, спрямовану на професійну підготовку компетентних, конкурентоздатних майбутніх фахівців, здатних до розвитку професійної мобільності та здатних до самоосвіти, самореалізації, саморозвитку та самовдосконалення протягом життя та будуть сприяти розвитку професійної мобільності майбутніх фахівців.

Метою Концепції є розроблення та обґрунтування організаційно-функціональної структури, змістового наповнення, кадрового та управлінського забезпечення системи наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів. Відповідно до мети Концепції сформульовані завдання: уточнити сутність понять «система наступності», «професійна мобільність майбутніх фахівців», визначити компоненти, критерії, показники та рівні сформованості професійної мобільності майбутніх педагогів у комплексі «ліцей-коледж»; розробити та теоретично обґрунтувати систему наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів, виявити, обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови формування системи наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів в умовах коледжу, розробити науково-методичний супровід формування системи наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів в умовах коледжу.

Розроблена *система наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у комплексі «ліцей-коледж»* включає всі необхідні компоненти організації процесу з розвитку професійної мобільності майбутніх фахівців фахового гуманітарно-педагогічного коледжу, насичення його

доцільними технологіями, формами і методами діяльності, визначає шляхи удосконалення діяльності педагогічного коледжу у розвитку професійної мобільності майбутніх фахівців та напрями діяльності педагогічного колективу академічного ліцею та педагогічного коледжу задля реалізації всіх компонентів моделі в наступній дослідно-експериментальній та творчо-професійній діяльності коледжу (рис. 1).

У схему включено цільовий, управлінський, змістовий, технологічний, діяльнісний та результативний компоненти. До структури системи введено концептуальні ідеї системи наступності, розвитку професійної мобільності студентів, інноваційних освітніх середовищ ліцею, коледжу, технології, методики, форми й методи розвитку професійної мобільності студентів в комплексі «ліцей-коледж», в межах якого здійснюється розвиток професійної мобільності студентів; критерії, показники, рівні розвитку професійної мобільності студентів.

Цільовий компонент складається з мети, стратегії, завдань розвитку професійної мобільності майбутніх фахівців. Управлінський компонент містить не тільки форми контролю та аналізу рівня розвитку професійної мобільності майбутніх фахівців, але й стратегічне планування науково-методичної, навчально-виховної роботи ліцею та коледжу, створенню програми професійного розвитку кожного вчителя і викладача, розробки цільової програми удосконалення системи наступності у розвитку професійної мобільності майбутніх фахівців.

Змістовий компонент реалізується завдяки нормативно-правовому забезпеченню, дотриманню вимог базових стандартів, професійних стандартів, комплексу заходів, спрямованих на реалізацію системи наступності у розвитку професійної мобільності майбутніх фахівців, створенню науково-методичного супроводу освітнього процесу, підготовки вчителів та викладачів до впровадження інноваційного змісту освіти на всіх ланках освітнього процесу, реалізується через систему науково-методичних семінарів, семінарів- тренінгів, а також на основі діяльності творчих груп, самоврядування, системи позаурочних та позанавчальних заходів.

Технологічний компонент базується на комплексі інноваційних педагогічних, мистецьких, цифрових технологій, STEAM-технології, методиці інтегрованого навчання, педагогіці партнерства. Діяльнісний компонент складають напрями і зміст наступності у розвитку професійної мобільності майбутніх фахівців, система науково-педагогічних заходів, спрямованих на впровадження технологій та методик навчання для розвитку професійної мобільності, система заходів, спрямованих на апробацію новітніх технологій підготовки майбутніх фахівців.

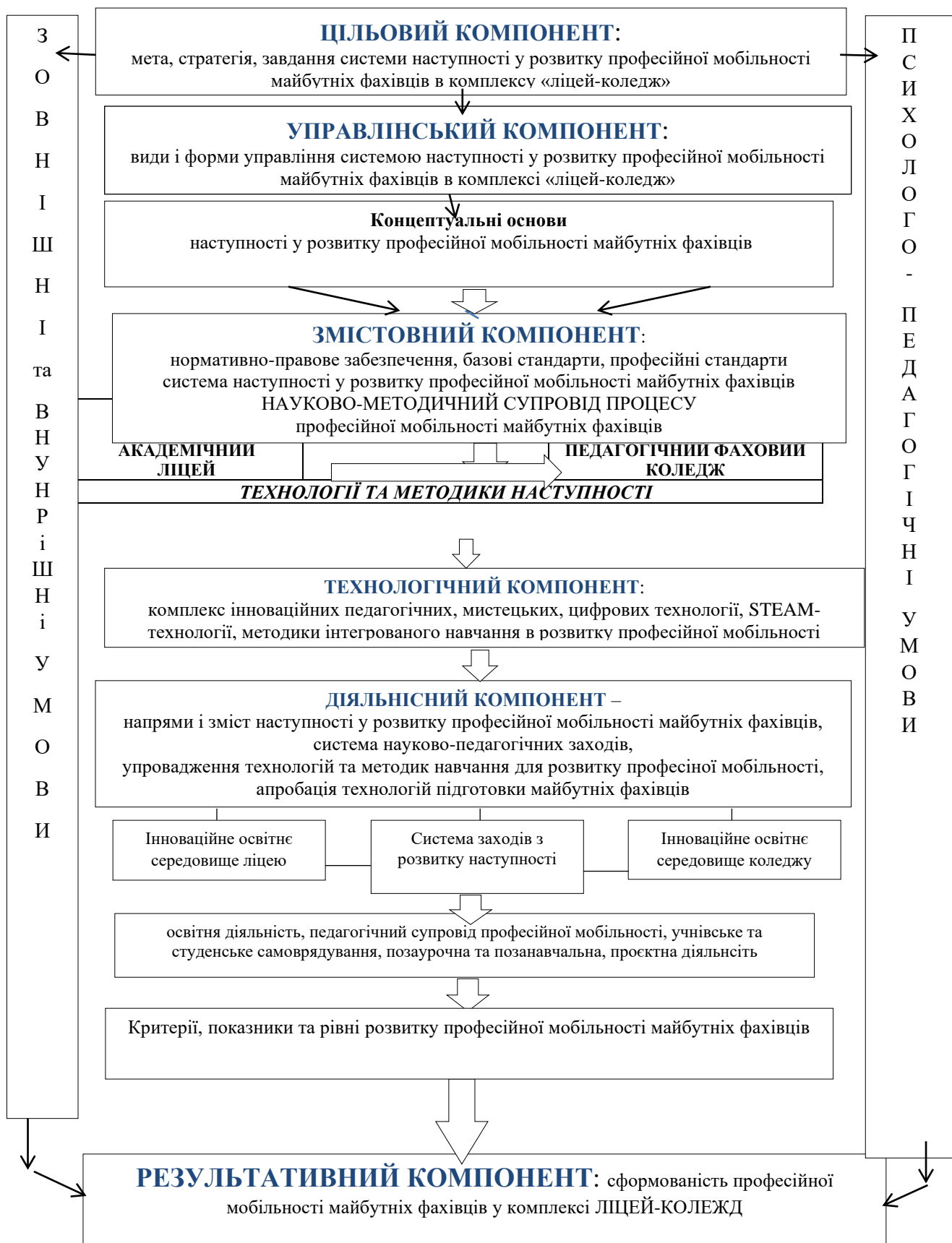

Рис. 1. Система наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у комплексі «ліцей-коледж»

З метою розвитку професійної мобільності студентів було обрано наступні форми реалізації концепції до яких віднесено:

- поступове впровадження інноваційних методик та технологій в освітній діяльності;
- обмін досвідом педагогів-новаторів, досвідчених учителів-майстрів;
- налагодження взаємодії між всіма учасниками освітнього процесу: вчитель-викладач, учень-студент, учень-студент-батьки-громадськість;
- організація і проведення тренінгів, авторських курсів, майстер-класів з розвитку професійної мобільності студентів;
- організація і проведення серій науково-практичних та методично-практичних заходів (семінарів, вебінарів, конференцій, педагогічних рад, круглих столів та педагогічних аукціонів тощо.
- активну діяльність творчих груп ліцею та коледжу;
- удосконалення інноваційного освітнього середовища, освітньої та виховної позаурочної діяльності,
- участь вихованців ліцею та студентів коледжу в дослідницьких проектах, вивчення іноземних мов, участь в міжнародних та всеукраїнських проектах, предметних олімпіадах, а вчителів та викладачів в педагогічних конкурсах, освітніх виставках і фестивалях;
- обмін досвідом у мережевих спільнотах, в хмарних сервісах,
- організація інтерактивного навчання вчителів тощо.

Професійна мобільність майбутнього педагога як особлива якість особистості здатна розвиватись в освітньому процесі та має найважливіший вплив у подальшому на здатність до розвитку професіоналізму майбутнього фахівця. Серед цих якостей, які впливають на розвиток професійної мобільності студентів ми виділяємо найвагоміші як: самостійність, відповідальність, комунікативність та креативність.

Отже, професійну мобільність студентів ми розуміємо як інтегративну якість особистості, яка дозволяє їй у динамічних умовах бути соціально активною, конкурентоспроможною, професійно компетентною, здатною до самореалізації, саморозвитку й модернізації власної діяльності, а також до зміни видів діяльності тих, хто навчається, і ролі в системі "студент – практикант – випускник – фахівець".

Список використаних джерел:

1. Кацова, Л. Г. (2004). Формування професійного інтересу у майбутніх учителів у процесі педагогічної практики: (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти). Херсон, 196 с.

2. В. В. Любарець, «Кар'єра у контексті соціально-професійної мобільності», Соціально-професійна мобільність в умовах сучасної освіти, на III Міжнар. наук.-практ. конф. молодих науковців, аспірантів та студентів; Вища Лінгвістична школа (м. Ченстохово, Польща); Національний пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова; Київський нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка; Національний авіаційний ун-т; Київський ун-т ім. Бориса Грінченка; Київський механіко-технологічний коледж. Київ, Україна, 2016, с. 27–30.

3. Р. Пріма, «Професійна мобільність фахівця як наукова проблема». [Електронний ресурс]. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наук. монографія; С. Єрмакова, Ред. Харків, Україна, 2008, Вип. 1, с. 127–131. URL: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-01/08prmssp.pdf>

Корчинська Наталія,
завідувач відділення КЗ КОР
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Усім відомо, що на даний час затребуваними на ринку праці є фахівці, які швидко адаптуються до змін у суспільстві, уміють працювати в команді, схильні критично мислити та оцінювати ситуацію. Це і є критерії особистості, яка може успішно реалізуватися в житті.

Звичайно, що конкурентоспроможність працівника можна визначати не тільки за рівнем його професіоналізму, але й враховувати досвід діяльності, майстерність фахівця, здатність особистості до творчої праці, професійного саморозвитку та самовдосконалення, до освоєння та впровадження нових освітніх технологій.

З огляду на це, формування в майбутніх учителів системи позитивної мотивації до праці, готовності до змін, до виявлення ініціативи, до самореалізації в умовах ринкових відносин є одним із важливих завдань у системі фахової підготовки. Тому процес підготовки спеціалістів у галузі освіти має передбачати не тільки оволодіння майбутніми вчителями системою глибоких знань, професійних умінь і навичок, а й формування в них професійної мобільності, оскільки саме ця якість є одним із чинників успішної майбутньої професійної діяльності.

До змісту поняття «професійна мобільність», на думку науковців, належать: вибір професії, підвищення кваліфікації, визначення умовної зміни місця роботи або професії, плинність кадрів тощо. Під професійною мобільністю розуміють готовність фахівця до зміни виконуваних професійних завдань, здатність швидко освоювати нові види робіт, нові спеціальності [3, с. 132]

Доречно зауважити, що формування професійної мобільності майбутніх працівників освіти відбувається упродовж усього терміну навчання в закладі фахової передвищої освіти під час набуття загальних та фахових компетентностей, що зазначені в освітньо-професійній програмі «Початкова освіта».

Зрозуміло, що для визначення особливостей конкурентоспроможності, а також професійного росту та професійної мобільності сучасного вчителя необхідно насамперед з'ясувати, якого саме педагога чекають у закладах освіти, якими компетентностями він має володіти.

Зустрічі зі стейкхолдерами в Білоцерківському гуманітарно-педагогічному фаховому коледжі показали, що школи очікують спеціаліста, який в змозі орієнтуватись в сучасних підходах щодо навчання та виховання дітей молодшого шкільного віку, визначати спрямованість освітнього процесу, володіти сучасними методиками. Крім того, він має бути не тільки професіоналом високого рівня, а й особистістю із нестандартним мисленням, умінням самостійно розв'язувати спеціалізовані задачі у процесі педагогічної діяльності, бажанням постійно вчитися та розвиватися.

Здобувач освіти в цілому може розуміти значимість та важливість обраної професії, але при цьому в особистісному плані по-різному до неї ставитися. Саме тому виявляється різна мотивація, що визначається перш за все розумінням студента про можливість мобільності забезпечити йому в майбутній педагогічній діяльності високий рівень життєвих орієнтацій, професійну адаптацію, готовність до зміни видів діяльності.

Знайомство здобувачів освіти з педагогічною професією відбувається у процесі вивчення дисциплін «Вступ до спеціальності», «Інноваційні освітні технології з основами педагогічної майстерності», «Педагогіка», «Психологія», «Історія педагогіки», «Теорія і практика педагогічної взаємодії», «Виховна діяльність педагога». Майбутні вчителі отримують не тільки глибокі знання, а й

професійні уміння й навички, формують професійну позицію задля успішної самореалізації, адже переконуються у важливості педагогічної діяльності в суспільстві та необхідності педагогічному працівникові навчатися упродовж життя, уміти швидко адаптуватися до інноваційних змін освітнього середовища, розвивають організаторські здібності, вчать вирішувати проблемні ситуації, використовуючи науково-творчий підхід,

Оскільки заклади освіти з педагогічним напрямом повинні готувати фахівців освіти, які володіють технологіями, методами, прийомами, засобами навчання, що відповідають принципам НУШ, в індивідуальний навчальний план здобувача освіти включено спецкурс «Особливості організації освітнього процесу в НУШ». Майбутні педагоги засвоюють різноманітні підходи та методики, що допоможуть їм розвивати ключові компетентності XXI століття. Навчання відбувається у формі тренінгових занять, інтерактивних лекцій, практичних занять (майстер-класів), дискусій.

Варто зазначити, що формування загальних та професійних компетентностей майбутнього педагога відбувається під час практичної підготовки на практичних, семінарських, лабораторних заняттях, під час проходження педагогічної практики. Організація практичної підготовки студентів у коледжі здійснюється за програмою, яка має наскрізний характер.

Оскільки успішний конкурентоздатний фахівець є якісним продуктом діяльності закладу освіти і якраз він має найбільше шансів у пошуках роботи, тому щороку в навчальному закладі проводиться дослідження щодо затребуваності випускників коледжу на ринку праці.

З цією метою здійснюється моніторинг професійної діяльності випускників коледжу. Дослідження відбувається в декілька етапів:

1. Етап вересень–жовтень. Збирається інформація про працевлаштування випускників коледжу за допомогою письмового опитування. До кінця жовтня куратори випускних груп надають інформацію про працевлаштування випускників попереднього навчального року.

2. Етап листопад–лютий. Оновлюється інформація про працевлаштування випускників. Створюється єдина база випускників.

3. Етап березень–червень. Заповнюється та оновлюється єдина база випускників. Вивчається за допомогою анкетування зміни, що стосуються результатів навчання, компетентностей, які потрібно внести до освітньої програми.

У результаті моніторингу працевлаштування випускників коледжу 2021/2022 навчального року отримали такі результати: 91 % випускників використовують знання, отримані в коледжі, у своїй професійній діяльності; 56 % продовжили навчання в інших закладах освіти, що свідчить про отримання належної підготовки під час навчання в коледжі, 35 % випускників працюють у школах міста, області за обраною спеціальністю.

Як бачимо, більшість випускників змогла використати здобуту освіту у своїй професійній діяльності, а для інших вона стала лише сходиною в пошуку свого місця на ринку праці.

Отже, здатність успішно змінювати види діяльності, швидко адаптуватися залежно від ситуації, володіти на високому рівні фаховими знаннями, бути готовим до постійного розвитку і вдосконалення забезпечує формування конкурентоспроможного фахівця в галузі освіти.

Список використаних джерел:

1. Концепція розвитку педагогічної освіти : наказ МОН України від 16.07.2018 № 776 [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України: офіційний вебпортал – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.

2. Пріма Р. М. Курс лекцій з освітнього компоненту «Професійна мобільність майбутнього фахівця початкової освіти» : методичні рекомендації. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2022. 68 с.

3. Сушенцева Л. Л. Професійна мобільність як сучасна педагогічна проблема. *Креативна педагогіка : наук.-метод. журн.* 2011. Вип. 1. С. 129-136.

Косяк Оксана,

заступник директора з виховної роботи

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ВИХОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ І ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

В основі освітнього процесу закладу освіти лежить система виховних відносин, що забезпечує взаємодію педагогів, батьків та здобувачів освіти згідно з суспільно заданими цілями виховання:

- формування особистості, яка усвідомлює свою приналежність до українського народу, сучасної європейської цивілізації та незалежно від національної приналежності має риси громадянина Української держави;

- виховання вільно думаючої особистості з глибоким почуттям патріотизму та чіткою громадянською позицією;

- формування національної свідомості, мовної та правової культури студентів;

- розвиток моральності, духовності, толерантності, життєвої компетентності;

- озброєння студентів універсальними навичками вирішення життєвих та професійних завдань;

- розвиток громадської активності, відповідальності за моральне становлення себе як особистості;
- розкриття творчого потенціалу студентів та їх всебічний розвиток;
- розвиток здатності якісно та кваліфіковано виконувати власні професійні обов'язки у ситуації мінливого змісту діяльності.

Діяльність учителя, яка є специфічною в силу її поля функціональних особливостей, передбачає грамотну й ефективну реалізацію числених професійних функцій, реалізація яких можлива лише тоді, коли будуть створені умови і розроблені механізми розвитку професійно-педагогічної мобільності, що сприяє реалізації освітніх цілей з орієнтацією на перспективу. Виникає необхідність організації безперервної професійно-педагогічної підготовки педагогів, які спроможні успішно адаптуватися в умовах глобальних соціальних змін [1].

Реалізуючи концепцію освіти, як процес розвитку мобільної особистості, педагогічний колектив Білоцерківського гуманітарно-педагогічного фахового коледжу постійно веде пошук нових педагогічних технологій, що сприяють формуванню середовища, яке розвиває, навчає та виховує.

Сучасні політичні та соціальні процеси, що відбуваються в Україні та світі, глобальні перетворення в освітній галузі, пандемія COVID-19, повномасштабна війна росії проти України обумовили такі підходи у виховній роботі закладу освіти, що сприяють розвитку комплексу особистісних якостей та здібностей особистості, що сприяють розвитку професійної мобільності у майбутньому:

- соціальна активність, що виражається в готовності брати участь у різноманітних громадських заходах, проєктах різної змістової спрямованості;
- діяльний інтерес до різних сфер соціальної і професійної активності;
- висока адаптивність до різних суспільних ситуацій, функціонально різних видів діяльності;
- креативність, інноваційність, налаштованість на творче ставлення до будь-якої справи, творче перетворення будь-якої ситуації [2].

За основними напрямками виховної роботи навіть в умовах пандемії та воєнного стану згідно з планом роботи у коледжі проводяться усі позанавчальні заходи різного спрямування, основні з яких висвітлюються на сайті коледжу, на офіційних сторінках закладу у соціальних мережах. Тенденція до осучаснення виховних форм та методів, поглиблення змістової компоненти позанавчальних заходів, проведення більшості заходів у дистанційній формі, їх емоційність, позитивні відгуки організаторів, учасників, глядачів – це ті провідні показники, що засвідчують якісні перетворення в організації роботи зі студентами.

У відповідь на повномасштабну війну Росії проти України студентський та викладацький колективи активно займаються волонтерською діяльністю. Від початку війни на базі закладу створено потужний волонтерський центр. На базі

Центру психосоціальної підтримки спільно з Білоцерківською міською організацією Товариства Червоного Хреста України випускниками коледжу та студентами-волонтерами проводяться тематичні майстер-класи та розваги із дітьми, які належать до вразливих верств населення. Спільно з громадською організацією ВГООІ «Калиновий цвіт» у закладі організовано майстер-класи з виготовлення патріотичних магнітів та ляльок-мотанок, кошти з продажу яких йдуть на потреби ЗСУ та ТрО.

У коледжі постійно, навіть під час воєнного стану, функціонує розгалужена система гурткової роботи, що дає можливість задіяти у гуртках, клубах, факультативах, секціях близько 70 % студентів і сприяє не лише формуванню всесторонньо розвиненої особистості, компетентного фахівця з багатим світоглядом та сучасними орієнтирами розвитку власної особистості та суспільства загалом, здатного до професійної мобільності, а й покращити психологічний стан студентської молоді, допомогти подолати стрес під час війни.

Значна увага у коледжі приділяється створенню оптимальних умов для самореалізації студентів, прояву їх здібностей, можливостей, талантів. Із цією метою студенти активно беруть участь у онлайн-опитуваннях, залучаються до написання статей на офіційний сайт коледжу, до розробки сценаріїв позанавчальних виховних заходів, є активними дописувачами коледжанської сторінки в Інстаграмі та Фейсбук. Студентською радою коледжу ведеться Телеграм-канал, що використовується не лише для поширення інформації, а й для проведення студентських заходів: челенджів, квестів, квізів тощо.

Педагогічний колектив добре розуміє, що найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі тощо. Цього року Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж став учасником заходу-обговорення серед освітян на тему «Створення системи кар'єрного консультування в Україні: школа-ЗПТО-ЗВО» (організатори: Програма USAID “Мріємо та діємо”, IREX, платформа Career Hub ГО Центр “Розвиток Корпоративної Соціальної відповідальності” у партнерстві з Міністерством освіти і науки України). Колектив долучили до складу робочої групи з розробки та упровадження пілотного проєкту “Кар’єрно-орієнтований навчальний заклад”, що стартував на Київщині. Із цією метою розроблено *Модель кар’єрного консультування*:

Отже, виховний процес у коледжі має системний та комплексний характер, забезпечуючи реалізацію завдань із усіх напрямків виховання та сприяючи професійній мобільності майбутнього фахівця освіти.

Список використаних джерел:

1. Дячок Н. Професійна мобільність як показник якості педагогічної освіти. *Педагогічна освіта : Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2020. (33), С. 70-75.

2. Козлова О., Т. В. Малецька Т., Козлов Д. професійна мобільність майбутнього вчителя як педагогічна проблема. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*. 2015/ № 7 (51).

Курінна Алла,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та

початкової освіти, Запорізький національний університет;

Сиваш Сніжана,

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри дошкільної

та початкової освіти, Запорізький національний університет

(м. Запоріжжя, Україна)

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Мовлення та мовленнєвий розвиток є головним інструментом, завдяки якому відбувається соціалізація дитини, відбувається комунікація як з оточуючими, так і з довкіллям. Забезпечення успішної адаптації та соціалізації дітей – одне з головних завдань сучасної дошкільної освіти. Особливо це стосується студентів, майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, адже вони будуть взірцем мовлення для вихованців.

Безперечно, завданням професійної освіти є підготовка кваліфікованого фахівця, майстра своєї справи, компетентного, відповідального, який буде конкурентоспроможний на ринку праці, який володітиме не лише набутими знаннями під час навчання, але й високими моральними якостями, мислитиме критично, діятиме адекватно в усіх професійних ситуаціях, братиме на себе

відповідальність за професійну діяльність, прагнення до саморозвитку та професійного зростання.

Під професійною компетентністю розуміємо поєднання набутих теоретичних знань та практичних навичок, готовність майбутнього вихователя до здійснення освітньої діяльності. Невід'ємною складовою професійної компетентності педагога є мовленнєва компетентність, яка дає можливість майбутньому вихователю здійснювати мовленнєву діяльність, складати висловлювання, здійснювати комунікацію на усіх рівнях особистого та професійного життя.

Вивчення питання професійної компетентності педагогів займалися такі науковці, як: Є. Бачинська, І. Бех, В. Браже, С. Гончаренко, Д. Ельконін, І. Зязюн, Т. Іванова, Т. Леонтєва, А. Маркова, Н. Ничкало та ін. Значний внесок у вирішенні проблеми формування мовленнєвої компетентності зробили Л. Мацько, В. Мельничайко, Л. Паламар, М. Пентелюк, Л. Скуратівський, Л. Струганець, Г. Шелехова та ін.

Під мовленнєвою компетентністю ми розуміємо спроможність та готовність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти доречно та адекватно використовувати мову в конкретних життєвих та професійних ситуаціях (висловлення міркувань, прохання, намірів, бажання тощо), використовувати мовні та позамовні (жести, міміка, рухи тощо) та інтонаційні засоби виразності [1].

Основою фахової підготовки студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» факультету соціально педагогіки та психології Запорізького національного університету є особистісно орієнтований та діяльнісний підходи, при використанні яких надається більша увага практичній стороні навчання, мета якого активізація інтересу студентів до вивчення проблеми мовної освіти дітей дошкільного віку, мотивація та стимулювання до здійснення рефлексії та аналізу власної діяльності, самооцінка рівня професійності.

Основними засобами формування мовленнєвої компетентності майбутніх вихователів є різноманітні форми та методи роботи, які найчастіше використовуються під час практичних занять дисциплін «Дошкільна лінгводидактика», «Дитяча література», «Риторична компетентність сучасного педагога», «Основи педагогічної майстерності». У ході проведення практичних занять організовано практичний показ алгоритму дій вихователя в організації мовленнєвої комунікації дітей різних груп за віком; здійснюється опрацювання програмного та методичного забезпечення навчання дітей рідної мови; відбувається створення, розгляд та аналіз планів-конспектів мовленнєвих занять; моделюються мовленнєві ситуації у спілкуванні з дітьми, батьками та колегами; відбувається моделювання етапів роботи різних сторін мовлення дошкільників:

накопичення словника, розвиток зв'язного мовлення, виховання звукової культури мови, вдосконалення граматичного боку мовлення; вивчаються, обговорюються та проводиться аналіз останніх змін, які відбуваються в правописі української мови; здійснюється аналіз власних мовленнєвих помилок.

Зміст самостійної роботи полягає у засвоєнні та опрацюванні нового теоретичного матеріалу, формуванні навичок пошукової діяльності, умінні студентів здобути необхідні знання та знайти необхідну інформацію, і, як наслідок використати її під час педагогічної практики.

Самостійна робота студентів направлена на опрацювання та аналіз нормативних документів, першоджерел та періодичних фахових видань; майбутні вихователі ЗДО створюють та підбирають вправи та ігри для розвитку різного боку мовлення дошкільників; розробляють пам'ятки, консультації, методичні рекомендації для батьків із проблемою мовленнєвого розвитку дітей; складають бесіди для дітей дошкільного віку та опитувальники і анкети для дорослих.

Активна навчально-пізнавальна діяльність майбутніх вихователів базується на застосуванні інтерактивних технологій навчання. Займаючи активну позицію в інтеракції, студенти реалізуються як творчі особистості. Така форма роботи сприяє розвитку та формування навичок співробітництва та партнерства, що позитивно впливає на подальшу успішну діяльність у професії.

Отже, управління комунікативно-мовленнєвою діяльністю майбутніх вихователів передбачає сформованість індивідуального стилю педагогічного спілкування, метою якого є прагнення стати для майбутніх вихованців не тільки взірцем мовлення, але й мовленнєвим партнером, який володіє високим рівнем мовленнєвої культури та високими моральними особистісними якостями.

Список використаних джерел:

1. Аніщук А. В. Мовленнєва компетентність як складова професійної підготовки фахівців дошкільного виховання. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*, 2004. № 4. С. 62-65.
2. Богуш А. М., Трифонова О. С, Кисельова О. І. та ін. Формування мовної особистості на різних вікових етапах: монографія. Одеса : ПНЦ АПН України, 2008. 272 с.
3. Загородня Л. П., Титаренко С. А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу : навчальний посібник. 2-ге вид. Суми : Університетська книга, 2021. 319 с.

Мусієнко Наталія,
завідувач відділення

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

Інтенсивний розвиток сучасного українського суспільства зумовлює глибокі соціально-економічні та культурні перетворення, оновлення освітньої парадигми, що висувають принципово нові вимоги до підготовки фахівців соціально-педагогічної галузі. У соціальних ініціативах Президента України наголошується, що інститут соціального працівника має стати активним агентом держави, який виявляє і допомагає вирішувати різноманітні проблеми. У цьому світлі компетентність соціального педагога тісно пов'язана із результативністю соціальних дій та співпраці соціальних інститутів, урегулюванням суспільних відносин, готовністю молоді до прояву активної громадянської позиції.

Актуальність питання підготовки майбутніх соціальних педагогів до забезпечення ефективного соціального партнерства, співпраці соціальних служб зумовлена новими вимогами суспільства до соціального педагога, який має відрізнятися високим рівнем особистісної відповідальності, готовністю ефективно працювати в умовах соціальної інфраструктури, потребами соціально-педагогічної сфери у професійно орієнтованих, підготовлених до практичної діяльності фахівцях, готових до активної взаємодії з різними соціальними інститутами. Соціальна, політична, економічна, гуманітарна криза в Україні на тлі зовнішніх та внутрішніх викликів спричинили появу великої кількості вразливих категорій населення, які в нормативному та науковому вітчизняному просторі визначаються як та частина суспільства, що найбільш сприйнятлива до впливу негативних чинників та не в змозі самотійно забезпечити собі гідних умов існування. Останнім часом до визначених раніше категорій вразливого населення (особи з інвалідністю, похилого віку, малозабезпечені, з девіантною поведінкою та ін.) додалися нові – внутрішньо переміщені особи, особи з тимчасово окупованої території, військовослужбовці – учасники бойових дій, які мають високий ступінь ризику потрапляння в складні життєві обставини. У зв'язку з цим актуалізувалася проблема професійної підготовки фахівців до роботи із вразливими категоріями населення. За предметним полем професійної діяльності найбільш близькими до розв'язання комплексних проблем вразливих категорій населення є фахівці з соціальної педагогіки, професійна підготовка яких

здійснюється в КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж» за спеціальністю 231 Соціальна робота.

Вирішення питань професійної підготовки соціальних педагогів здійснюється в тісному зв'язку із сучасними досягненнями теорії й методики професійної освіти. Загальнометодологічні й теоретичні проблеми фахової підготовки кадрів висвітлено в працях В. Байденко, Г. Бордовського, В. Бочарової, М. Галагузової, В. Загвязинського, О. Мудрика, Н. Платанової та ін.

Визначення методологічних підходів до фахової підготовки майбутніх соціальних педагогів здійснюється відповідно до основних завдань соціально-педагогічної діяльності.

Чинники, що впливають на рівень професійної підготовки здобувачів освіти спеціальності 231 Соціальна робота, такі:

- формування контингенту студентів спеціальності 231 Соціальна робота;
- склад циклової комісії і характеристика науково-педагогічних працівників, які здійснюють підготовку фахівців спеціальності;
- якість підготовки здобувачів освіти спеціальності 231 Соціальна робота;
- матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу спеціальності 231 Соціальна робота.

Формуванню контингенту студентів приділяється значна увага.

Прийом на навчання до коледжу здійснюється згідно з Умовами прийому до закладів освіти України і Правил прийому до КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж», які щорічно розробляються Приймальною комісією закладу, розглядаються на педагогічній раді та затверджуються директором.

Контингент студентів спеціальності 231 Соціальна робота формується в межах ліцензованого обсягу з дотриманням нормативних документів, на основі повної загальної середньої освіти за денною та заочною формами навчання.

З метою формування контингенту студентів у коледжі розроблена система профорієнтаційної роботи, яка спрямована на пошук і виявлення педагогічно обдарованої молоді, поширення інформації про навчальний заклад, основні напрями його професійної діяльності, правила прийому тощо.

Другий чинник: склад циклової комісії і характеристика науково - педагогічних працівників, які здійснюють підготовку фахівців спеціальності 231 Соціальна робота. Професійна діяльність викладачів коледжу спрямована на формування компетентностей випускника фахового коледжу.

На основі Стандарту фахової передвищої освіти розроблена освітньо-професійної програма підготовки фахівців.

Навчальний план підготовки фахівців з даної спеціальності складено відповідно до вимог освітньо-професійної програми підготовки фахових молодших бакалаврів даного напрямку, затверджений директором коледжу.

Педагогічна практика в 2022/2023 навчальному році проходить в режимі змішаного навчання на базі закладів дошкільної, загальної середньої освіти, спеціалізованих навчальних закладів міста Біла Церква і Київської області, які були визначені відповідно до майбутньої спеціальності та спеціалізації здобувачів освіти на основі укладених угод про проведення практики. Практична підготовка студентів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Соціальна педагогіка» і має на меті набуття професійних компетентностей. Професійно-практична підготовка студентів є одним з основних елементів освітнього процесу, передумовою успішного їхнього працевлаштування і має на меті набуття практичних навичок приймати самостійно рішення в реальних виробничих умовах; забезпечення належного рівня їхньої професійної підготовки; закріплення й розширення знань із теоретичних дисциплін та їх застосування для розв'язання актуальних проблем; підготовка до майбутньої роботи зі спеціальності;

Важливим є також матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу спеціальності 231 Соціальна робота. Освітній процес здійснюється у 21 навчальному кабінеті та лабораторіях. Усі кабінети та навчальні лабораторії забезпечені необхідним обладнанням, приладами та матеріалами у відповідності до вимог робочих навчальних планів і програм навчальних дисциплін. В освітньому процесі задіяно 52 комп'ютери; обладнано 3 комп'ютерні класи. У навчальному корпусі закладу розміщена бібліотека та сучасний читальний зал площею 125 м² на 45 посадкових місць.

Таким чином, в умовах модернізації української системи освіти особливої уваги заслуговує проблема підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних виконувати свої професійні функції у контексті ефективної професійної діяльності. Майбутній фахівець у галузі соціально-педагогічної роботи має бути готовий до реальної практичної діяльності, володіти навичками самостійної праці й професійного самовдосконалення, урахувувати реальні умови соціального середовища, у якому здійснюється професійна діяльність. У зв'язку з цим постає проблема формування професійної готовності майбутніх соціальних педагогів до роботи в умовах інтеграції соціальних інститутів, взаємодії у вирішенні пріоритетних соціальних питань.

Список використаних джерел:

1. Скачкова Г. С. Особливості сучасної професійної підготовки соціальних працівників у вищих навчальних закладах. Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка: збірник наукових праць. 2016. №3 (48). С. 128–133.
2. Стандарт фахової передвищої освіти, затверджений та введений в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 21.09.2021 р. № 1004.
3. Статут КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

Павлова Людмила,

методист вищої категорії відділу
інноваційної діяльності та дослідно-
експериментальної роботи
Державної наукової установи
«Інститут модернізації змісту освіти»

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ДІЄВИЙ СПОСІБ ПОШУКУ ЕФЕКТИВНИХ ОСВІТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Сучасний соціально-економічний розвиток суспільства, реформування вітчизняної освіти [1; 2] розглядаються через реалізацію можливостей людини як працівника, громадянина, творчої особистості. Динамічний розвиток інноваційних технологій, науково-педагогічної інформації зумовлюють необхідність професійної підготовки компетентних, креативних, кваліфікованих педагогічних працівників – майбутніх учителів у системі професійної освіти, водночас актуальною є проблема кадрового забезпечення закладів освіти.

На етапі навчання у закладі вищої освіти виникає необхідність розвивати в майбутнього педагога прагнення й потребу усвідомити свою особистісну і професійну сутність, готовність до безперервного професійного самовдосконалення, місце і призначення в закладах освіти.

У зв'язку з цим головним завданням має стати організація освітнього процесу в закладах вищої освіти, у результаті якого у майбутнього педагога формується готовність до роботи в закладах освіти на основі сучасних педагогічних знань, вмінь, навичок та цінностей.

Саме тому актуалізується необхідність пошуку нових підходів до підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх педагогів та покращення кадрового забезпечення закладів освіти.

Зважаючи на соціально-педагогічну актуальність визначеної проблеми, рівень її теоретичної та методичної розробленості, потреб, запитів суспільства і рівня розвитку вищої освіти, розглянемо основні напрями таких експериментів, як: «Система наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у комплексі «ліцей-коледж» (наказ Міністерства освіти і науки України від 27.12.2018 №1459) [3] та «Дуальне навчання в професійній підготовці педагогічних працівників позашкільної освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.10.2022 № 944) [4].

Мета дослідження: розкрити експериментальну діяльність як дієвий спосіб пошуку ефективних освітніх технологій у системі професійної підготовки майбутнього педагога.

На основі узагальнення результатів експериментів за темами «Система наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у комплексі «ліцей-коледж» і «Дуальне навчання в професійній підготовці педагогічних працівників позашкільної освіти» було висвітлено такі напрями:

- формування професійної мобільності майбутніх педагогів;
- професійне та творче зростання майбутніх педагогів;
- дуальне навчання в професійній підготовці майбутніх педагогів.

Мета експерименту за темою «Система наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у комплексі «ліцей-коледж»: створити педагогічні умови для формування системи наступності та розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів в освітньому процесі комплексу «ліцей-коледж».

Практичне значення експерименту полягає у:

- визначенні педагогічних умов формування системи наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів в Україні та зарубіжжі;
- розробленні та впровадженні концепції діяльності комплексу «ліцей-коледж» щодо підготовки майбутніх учителів початкової школи;
- розробленні навчально-методичного, наочного, аудіо-візуального супроводу навчання та методичних рекомендацій;
- розробленні критеріїв результативності використання сучасних методик і технологій упровадження вітчизняного, зарубіжного досвіду, формування системи наступності та критеріїв розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів на основі новітніх технологій навчання та різновидів студентської педагогічної практики в освітню і виховну діяльність комплексу «ліцей-коледж».

Очікувані результати експерименту: формування системи наступності в діяльності комплексу «ліцей-коледж», упровадження цільової комплексної програми розвитку комплексу «ліцей-коледж», розвиток професійної мобільності майбутніх педагогів у здатності їх швидкого реагування на суспільні й освітні

інновації та набутті професійної майстерності у процесі проведення студентської педагогічної практики в комплексі «ліцей-коледж».

На жаль, сучасний воєнний стан в Україні не дає змогу виконати завдання експерименту в повному обсязі.

Сучасні процеси, які відбуваються в галузі освіти спрямовані на реалізацію інноваційної освітньої політики, що розглядаються як якісно нове утворення в науці. Розвиток педагогічної інноватики і можливостей їх потенційного здійснення вимагає підготовки нового Вчителя, який повинен змінюватися, враховуючи досвід минулого, сучасні реалії та продуктивний розвиток.

Пошук інноваційних технологій, їх впровадження з метою формування і розвитку компетентностей учня як конкурентоспроможної, успішної особистості стають поштовхом до професійного і творчого зростання вчителів, викладачів закладів вищої освіти.

Підготовка майбутніх учителів до професійної мобільності розпочинається ще в період їх навчання в умовах старшої ланки загальної середньої освіти, де відбувається поглиблене вивчення навчальних профільних дисциплін та свідомий вибір професії. Так, формування професійної мобільності в умовах Нової української школи відбувається на засадах наступності, шляхом *предметної наступності* між різними ланками загальної освіти – загальноосвітньою та професійною школами. В концепції Нової української школи зазначено, що саме в старшій школі розпочинається здобуття профільної середньої освіти за академічним науковим спрямуванням в освітньому закладі.

Новими можливостями щодо впровадження інновацій для ефективності підготовки педагогів до професійної діяльності у закладах освіти є організація дуального навчання. Дуальне навчання в професійній підготовці педагогічних працівників, особливо для позашкільної освіти, не було предметом ґрунтовного дослідження, існують окремі протиріччя між визнанням важливості дуального навчання в професійній підготовці педагогів та не розробленістю теоретичних і прикладних засад у системі вищої і позашкільної освіти.

Експеримент за темою «Дуальне навчання в професійній підготовці педагогічних працівників позашкільної освіти» відбувається на базі закладів вищої освіти міста Києва та позашкільної освіти Кіровоградської та Рівненської областей під науковим керівництвом та супроводом Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Метою експерименту за темою «Дуальне навчання в професійній підготовці педагогічних працівників позашкільної освіти» є аналіз, теоретичне розроблення і впровадження дуального навчання в професійну підготовку педагогів позашкільної освіти.

Практичне значення результатів експерименту: розроблення і впровадження

Концепції дуального навчання в професійній підготовці педагогічних працівників позашкільної освіти; розроблення програми практики професійної підготовки педагогічних працівників позашкільної освіти з урахуванням дуального навчання; створення кластерів дуального навчання в професійній підготовці педагогічних працівників позашкільної освіти на базі закладів освіти.

Очікувані результати експерименту: розроблення концептуальних основ дуального навчання в професійній підготовці педагогів позашкільної освіти; визначення індикаторів дуального навчання в професійній підготовці педагогічних працівників позашкільної освіти; формування готовності закладів вищої і позашкільної освіти до професійної підготовки педагогів з урахуванням дуального навчання тощо.

На основі розглянутих експериментів були виділені такі варіанти пошуку ефективних освітніх технологій у системі професійної підготовки майбутнього педагога:

- впровадження цільової комплексної програми розвитку діяльності комплексу «ліцей-коледж»;

- створення системи наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів в умовах комплексу «ліцей-коледж»;

- формування інноваційного освітнього середовища в комплексі «ліцей-коледж» шляхом упровадження вітчизняного та зарубіжного досвіду, нових технологій навчання;

- кадрове забезпечення закладів позашкільної освіти буде більш ефективним, якщо професійна підготовка педагогічних працівників позашкільної освіти буде здійснюватися з урахуванням дуального навчання.

Висвітлені матеріали дослідження, як освітні інновації, можуть використовуватися в закладах вищої і позашкільної освіти та запроваджуватися в систему освіти України в цілому.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» (від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII).
2. Закон України «Про вищу освіту» (від 01 липня 2014 року № 1556-VII).
3. Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.12.2018 № 1459 «Про проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Система наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у комплексі «ліцей-коледж» у грудні 2018 – жовтні 2024 роках.

Панченко Тетяна,
кандидат психологічних наук,
завідувач кафедри педагогіки і психології дошкільної та початкової освіти
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА

Глобальні соціальні, інформаційні, технологічні та інші трансформаційні процеси, які характеризують сучасне суспільство, вимагають від кожної особистості сформованої готовності до викликів та переміщень у соціумі, адаптивності до змін, гнучкості у взаємодії з різноманітними системами й окремими соціальними суб'єктами. Зростання кількості та складності інформаційних потоків висувають підвищені вимоги до кваліфікованих фахівців, зокрема в освіті, щодо розвитку вмінь оперативного, своєчасного та адекватного оновлення власних знань та практичних навичок. Постійні зміни умов та вимог до якості професійної педагогічної діяльності зумовлюють необхідність для фахівців систематично підвищувати власний рівень освіти і професійної кваліфікації, бути мобільними та конкурентоздатними в умовах сучасного ринку освітніх послуг.

Аналіз наукової літератури показав, що професійно-педагогічну мобільність розглядають як процес і як динамічну характеристику особистості, що реалізується через здатність успішно адаптуватися до умов психолого-педагогічної реальності, які постійно змінюються; готовність до саморозвитку і самореалізації у власній професійно-педагогічній діяльності [6].

Разом з тим, мобільність як один з основних показників професійної та соціальної реалізації педагога розглядається одночасно і як ціннісно-мотиваційне структурне утворення, і як особливості реагування особистості на різні соціальні ситуації, у тому числі й професійні.

Специфіка професії педагога передбачає, що фахівець постійно перебуває в центрі різноманітних соціальних подій/взаємодій та в ситуації постійного соціального оцінювання: з одного боку – суспільство оцінює діяльність педагога, з іншого – в межах своїх професійних обов'язків педагог оцінює інших. Окрім того, з огляду на особливості педагогічної діяльності, будь-який учитель є для своїх учнів об'єктом для наслідування [4].

Таким чином, пріоритетними стають вимоги щодо розвитку професійної культури фахівця як складової його професійно-педагогічної мобільності.

У сучасній педагогічній науці немає єдиного підходу щодо визначення поняття професійної культури педагога, її сутності та змісту. На думку вчених, це досить широке за змістом поняття, яке відображає і педагогічну культуру

педагога, і його професійний та особистісний розвиток, і особливості діяльності у професійній сфері [8].

На думку В. Кравцова, професійна культура є «складним інтегральним утворенням в цілісній структурі особистості фахівця, що ... може формуватися лише в контексті соціальної, суспільно-корисної діяльності» [5, с. 83].

Як зазначає у своїх дослідженнях Т. Бабенко, професійна культура включає в себе системну сукупність спеціальних теоретичних знань і практичних умінь, які пов'язуються з конкретним видом професійної діяльності. Рівень кваліфікації при цьому вказує на ступінь володіння педагогом професійною культурою. Розрізняють формальну кваліфікацію, яка відображає систему необхідних для даної професії теоретичних знань та засвідчується відповідним документом про закінчення певного закладу освіти, і реальну кваліфікацію, що включає набутий професійний досвід (компетентність) через роботу в даній галузі. Професійно-педагогічна культура розглядається також як узагальнений показник професійної компетентності та як метод професійного самовдосконалення [1].

Аналіз діяльності вчителя як суб'єкта педагогічної діяльності й об'єкта професійної підготовки зумовлює розробку відповідних професійних стандартів, нормативних вимог, професіограм, кваліфікаційних характеристик, що містять переліки професійних та особистісних якостей, які визначають очікувані результати професійного становлення фахівця.

Потрібно зауважити, що програми підготовки педагогів базуються не тільки на формуванні у них ґрунтовних спеціальних знань і практичних умінь, а й на розвитку особистості фахівців як важливого чинника їх професійного розвитку. Від того, наскільки індивідуальні психологічні та особистісні особливості фахівця відповідають вимогам професійної педагогічної діяльності, значною мірою залежить її успішність.

Процес формування професійної культури майбутнього фахівця повинен включатися в загальну систему професійної підготовки, перепідготовки чи підвищення кваліфікації та здійснюватися систематично і цілеспрямовано. Процес становлення професійної педагогічної культури є цілісним процесом, який характеризується комплексним розвитком основних її компонентів. На думку І. Новіцької, такими компонентами є: «професійна компетентність (сукупність професійних знань, умінь та навичок), професійна майстерність (сукупність професійно значущих якостей особистості, що забезпечують високий рівень професійної діяльності фахівця) і професійний досвід (особистісне утворення у внутрішньому стані суб'єкта, що забезпечує індивідуальне бачення буття)». Формування професійної культури є саморозвитком особистості» [7].

Серед показників високого рівня сформованості професійної педагогічної культури інші дослідники виокремлюють: особливості особистості педагога;

психолого-педагогічну грамотність та компетентність; розвинуте педагогічне мислення; освіченість у галузі предмета, який викладається; володіння педагогічними технологіями; досвід творчої діяльності; уміння обґрунтовувати власну педагогічну діяльність як дидактичну, виховну, методичну систему; культуру професійної поведінки [3].

Таким чином, у змісті професійної підготовки майбутніх педагогів з метою формування належного рівня педагогічної культури як складової професійної мобільності фахівця необхідно забезпечити процес систематизації спеціальних знань, вироблення практичних умінь і навичок, пов'язаних з ефективним вирішенням професійних завдань; реалізацію оптимальних міждисциплінарних зв'язків між новим і засвоєним теоретичним матеріалом; актуалізацію наявних знань та використання нового навчального матеріалу для розв'язування завдань теоретичного і практичного характеру; прогнозування перспективних зв'язків для подальшого вивчення відповідного матеріалу [2]. Технологія формування професійної культури має враховувати як обсяг та зміст інформації, якою повинні оволодіти майбутні фахівці, так і особливості формування особистісних якостей педагога, розвитку творчого потенціалу та мотивації до саморозвитку, необхідних у подальшій професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бабенко Т. Формування професійної культури педагога. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Серія : Педагогічні науки. 2015. Вип. 140. С. 31-34.

2. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2001. 566 с.

3. Гауряк О. Д., Киселиця О. М. Формування педагогічної культури майбутніх учителів фізичної культури в процесі фахової підготовки у ВНЗ. *Вісник Запорізького національного університету*. № 2(8). 2012. С. 27-35. URL : <https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2012/FViS-2012-2/027-35.pdf>.

4. Козлова О. Г., Малецька Т. В., Козлов Д. О. Професійна мобільність майбутнього вчителя як педагогічна проблема. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 7 (51). С.63-72.

5. Кравцов В.О. Теоретичні аспекти інтерпретації змісту професійної культури вчителя. *Наукові записки КДПУ*. Випуск 54. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2004. С. 81-85.

6. Майборода Р. В. Професійна мобільність викладача як складова соціального капіталу. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. № 3 (62). Вересень 2018. Том 2. URL : <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/ped-visnik-62-2018-2-36.pdf>.

7. Новіцька І. Педагогічні умови формування професійної культури студентів університетів у процесі викладання педагогічних дисциплін. URL : <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Lukacova3/subor/Novitska.pdf>.

Радул В.В., Кравцов В.О., Михайліченко М.В. Основи професійного становлення особистості сучасного вчителя: Навчальний посібник. Кіровоград, «Імекс-ЛТД», 2007. 252 с..

Рева Денис,
аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Запорізький національний університет

ПРОБЛЕМИ ЗАСТАРІЛОГО ВІДНОШЕННЯ СУСПІЛЬСТВА ДО СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Кожна комерційна установа має декілька етапів розвитку, праці і завершення роботи. Для повноцінного і максимально ефективного використання економічного потенціалу установи, як наприклад, університет, можна виділити проблеми та шляхи їх подолання [1, с. 2–12]. Такими є наступні:

1. Маленька зарплата викладачів:

а) обмежена можливість щодо придбання необхідної літератури (вартість книжок від \$20-200-500 і більше за одну книгу) та лабораторних приладів для експериментів;

б) навчання за старою літературою;

г) неможливість відкладення грошей для проведення досліджень із власного фінансування тощо.

2. Сталість вітчизняного досвіду веде до стагнації – необхідна постійна академічна мобільність для викладачів і студентів.

3. Необхідний досвід для студентів у теорії має бути практико-орієнтованим.

Так, програма «Master of business administration» («Магістр у адміністрації бізнесу»), що вважається однією із провідних у світі і за результатами отримання якої збільшуються перспективи працевлаштування, є коштовною. Хоча б один із викладачів кафедри може підписати контракт на оплату свого навчання із будь-яким університетом за власним вибором? Наприклад, оплата 2 років навчання у провідному університеті країн першого світу і передача здобутого закордонного досвіду впродовж подальшого навчання, чи викладання у цільовому університеті є, на нашу думку, корисним та ефективним [2, с. 4–22].

Наведемо деякі пропозиції та рекомендації щодо проблеми застарілого відношення суспільства до системи вищої освіти.

1. Навантаження на ректора і проректора у пошуках і створенні зв'язків із великими компаніями країни, задля впровадження ярмарок і виставок у залах університету щодо пропозицій працевлаштування здобувачів вищої освіти. Такі ярмарки не виключають проведення опитування, тестування студентів і презентації власних надбань для пошуку персоналу.

2. Університет має надати студентам однакову можливість щодо створення бізнес-проекту і допомоги у його реалізації, якщо студент пройшов атестацію із інформаційної, та інших безпек у бізнесі за результатами не менше 3-х семестрів навчання з відповідних дисциплін.

3. Студент має право на допомогу та консультації викладачів у веденні бізнесу: можливі як платні, так і безоплатні консультації (ті, що оплачені за загальною програмою).

4. Відношення у працедавців до університетів поверхне і упереджене, але тільки не тоді, коли університет закордонний. Ця система відношень пов'язана із панібратством та влаштуванням студентів не за знаннями і правилами доброчесності, а за знайомствами. Така система давно застаріла, тому що на теперішній час здобувачі вищої освіти мають можливість змагатись за робочі місця не тільки в межах своєї держави, а й за кордоном, працюючи дистанційно із комфорту власної оселі. Працевлаштування в такий спосіб як дає робочі місця, так і їх забирає, а отже закордонні студенти і нерезиденти мають право на отримання працевлаштування у Україні. І це є привілегію створення глобальної і міцної економіки.

5. Міжнародний відділ університету має подорожувати по інститутах світу із постійними звітами щодо налагодження зв'язків за кордоном. Ці зв'язки можуть допомогти створенню економічної, академічної і маркетингової співпраці між установами.

6. Як студенти, так і викладачі мають вивчати на постійній основі дві іноземні мови окрім англійської.

7. Курси підвищення неформальної освіти мають проходити виключно на іноземній мові (100% ніякої російської у підвищенні кваліфікації). Більшість курсів має бути безкоштовними, або курси мають проводити організації із світовими іменами як Оксфорд, Гарвард, Університет Берліну тощо.

8. Кожен студент і викладач має мати дві освіти, де друга за вибором має відбутись після 23-25 років (свідомий вибір другої вищої освіти).

9. Більшість студентів і випускників мають протягом навчання розробити одну дисципліну, яку б вони потенційно бажали викладати. Ця розробка має стати

стажем у трудовій книжці і доповненням до диплому, навіть, якщо студент її тільки захистив і не викладав.

10. Кожен співпрацівник і студент університету має скласти 2 рекомендації на рік до плану покращення університету. Ці вказівки мають бути отримані без доган від керівництва, а тільки як емпіричне зауваження для покращення роботи.

Отже, наведені у роботі зауваження, пропозиції та рекомендації щодо проблеми застарілого відношення суспільства до системи вищої освіти актуалізують науковий підхід до її розбудови в контексті віддзеркалення досвіду ЄС, що відбувається зараз у нашій державі. Україна планує вступити до коаліції найпродвинутіших та найсучасніших країн світу. Стандарти якості освіти у цих країнах дуже високі, тому і вимоги будуть високі. Для того, щоб успішно і добросовісно конкурувати на ринку ЄС в якості повноцінних учасників економічних відносин, студенти і викладачі мають докласти більше зусиль у власну індивідуальну працю [3, с. 5–40].

Список використаних джерел:

1. Рівні вищої освіти та наукові ступені.
URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/rivni-vishoyi-osviti-ta-naukovi-stupeni>
(дата звернення: 19.04.2023).

2. Закон України «Про освіту». URL :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n702> (дата звернення: 19.04.2023).

Competition in Labour Markets.
URL : <http://www.oecd.org/daf/competition/competition-concerns-in-labour-markets.htm> (дата звернення: 19.04.2023).

Ружицький Валерій,
кандидат педагогічних наук,
в. о. директора Комунального закладу Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

ДОСВІД РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Проблеми професійної мобільності студентів сьогодні є досить актуальними. Проблеми професійної мобільності було розкрито в працях філософів, психологів та педагогів.

Різні аспекти професійної мобільності цього процесу як наукової проблеми досліджували філософи і соціологи. Різні аспекти професійної мобільності як наукової проблеми досліджували філософи і соціологи С. Ліпсет, Б.Барбер, П. Бурдьє, Д. Голдторп, Р. Громова, К. Девіс, П. Сорокін, П. Штомпка, М. Вебер, Р. Еріксон, Н. Коваліско В. Хесле та ін. Професійна мобільність та конкурентоспроможність фахівця на ринку праці розкрита в дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених [4]. Педагогічні аспекти професійної мобільності розглядають як інтегративну якість особистості, що дозволяє їй бути соціально активною, конкурентоздатною, здатною до саморозвитку і модернізації власної діяльності та зміни видів діяльності.

Для студентів розвиток професійної мобільності забезпечує розвиток їх здатності до самовизначення, самореалізації в майбутньому професійному житті, яка досягається через сформованість ключових компетенцій та ключових кваліфікацій. Професійна мобільність студентів проявляється через прагнення особистості змінювати себе, швидко реагувати на зміни у суспільстві, науці, реагувати на розвиток цифрових технологій, появу нових форм отримання знань, серед яких найбільшого розвитку отримують нові форми дистанційного навчання.

Висвітлюючи питання досвіду професійної мобільності студентів зупинимось на досвіді волонтерської діяльності. Так, у складний період воєнного стану, студенти продовжують робити внесок у реформування вітчизняної фахової передвищої освіти. Вони вірять в перемогу і збройні сили України, та докладають максимум зусиль для перемоги, зокрема, і на освітньому фронті. Особливий попит, в післявоєнний час, на нашу думку, буде на підготовку вчителів нової генерації, справжніх патріотів своєї країни, які володітимуть професійною мобільністю, матимуть сформовані професійні компетентності, якісні професійні знання, що впливатимуть на розвиток їх творчої активності, формування критичного мислення, творчої ініціативи та підприємництва, високого рівня розвитку творчого потенціалу тощо.

Саме тому, проблема професійної мобільності стала основою для здійснення науково-експериментальної діяльності у КЗ КОР «Білоцерківському гуманітарно-педагогічному фаховому коледжі» в межах всеукраїнського експерименту за темою «Система наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів в грудні 2018 – жовтні 2024 роках».

Протягом п'яти років в коледжі створилась систему підготовки вчителів початкових класів. В студентів поступово розвивали професійну мобільність на заняттях і в позаурочній діяльності. Доклали багато зусиль до впровадження комплексу інноваційних та цифрових технологій в освітню діяльність, виховували в своїх студентах почуття любові до своєї країни, патріотизм.

Так, від початку війни на базі закладу освіти створено потужний волонтерський центр. У їдальні коледжу готували страви для бійців місцевої ТрО, у вільний від занять час долучалися до плетіння маскувальних сіток. На базі Центру психосоціальної підтримки спільно з Білоцерківською міською організацією Товариства Червоного Хреста України випускниками коледжу і студентами-волонтерами проводилися тематичні майстер-класи та розваги із дітками, що змушені були евакуюватися із регіонів, де велися/ведуться активні бойові дії. Їх батькам було презентовано практичні вправи боротьби зі стресом практичним психологом коледжу. На запит волонтерської групи «Волонтери «Шолом» зібрано і відправлено гуманітарну допомогу мешканцям звільненої Бородянщини.

В рамках співпраці з відокремленим підрозділом Київського обласного осередку Всеукраїнської громадської організації інвалідів «Інститут реабілітації та соціальних технологій» трудовим колективом на чолі з директором коледжу було профінансовано доставку гуманітарних вантажів для осіб із інвалідністю та дітей, позбавлених батьківського піклування, для бійців ЗСУ та ТрО, що були надані Благодійною організацією «Noppets vingar» (Швеція). Спільно з громадською організацією ВГООІ «Калиновий цвіт» у закладі організовано майстер-класи з виготовлення патріотичних магнітів та ляльок-мотанок, кошти з продажу яких йдуть на потреби ЗСУ та ТрО та багато іншого. У гуртожитку коледжу знайшли короткотривалий прихисток понад 150 осіб із Чернігівщини, Харківщини, Донеччини, Херсонщини, протягом тривалого часу перебувало близько 50 осіб із Києва та Донецька.

Члени Студентської ради поставили благодійну виставу «Спіймати Кайдаша», виручені кошти із показу якої були передані на придбання позашляховика для 21 батальйону спецпризначення, що виконує бойові завдання на Донецькому напрямкові.

Отже, в процесі освітньої та позаурочної діяльності у студентів набувається великий досвід самостійного отримання потрібних знань, удосконалюються практичні навички користування цифровим інструментарієм, що в цілому впливає на розвиток професійної мобільності майбутніх вчителів, в умовах воєнного стану в педагогічному коледжі.

Список використаних джерел:

1. Коробко Н.В. Формування професійної мобільності майбутніх магістрів педагогіки вищої школи Theory and methods of educational management №1 (17), 2016, С.4-14
2. Сушенцева Л., Шевчук Г., Дольнікова Л. Професійна мобільність педагога як умова його конкурентоздатності на сучасному ринку освітніх послуг.

Счастлива Олена,
завідувач навчально-методичного кабінету
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ КОЛЕДЖУ

В умовах реформування освіти, упровадження навчання з використанням дистанційних технологій, цифрової трансформації педагоги мають ефективно працювати, підвищуючи якість освіти та готувати конкурентноспроможних, успішних, готових до життя в цифровому суспільстві майбутніх фахівців.

Головною метою освітньої діяльності коледжу є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства.

Місія закладу полягає у створенні умов для інтелектуального, професійного, творчого, інтелектуального та соціального розвитку особистості, здатної до сприйняття змін у суспільстві.

Відомо, що система педагогічної діяльності викладачів впливає на якість освіти та освітньої діяльності у закладі.

Основна мета професійної діяльності викладачів закладів фахової передвищої та вищої освіти – формування у здобувачів освіти професійних, громадянських і світоглядних компетентностей, морально-етичних цінностей [3].

Професійна компетентність педагога обумовлює його педагогічну майстерність. Розвиток професійної компетентності педагогічних та науково-педагогічних працівників коледжу забезпечує успішне вирішення мети і завдань професійної підготовки майбутніх фахівців.

Професійна компетентність визначається як здатність особи в межах визначених за посадою повноважень застосовувати спеціальні знання, уміння та навички, виявляти відповідні моральні та ділові якості для належного виконання встановлених завдань і обов'язків, навчання, професійного та особистісного розвитку [1].

Професійна компетентність педагога – це сукупність його особистісних якостей, загальних, спеціальних та фахових компетентностей, методичної майстерності, гармонійна інтеграція яких в педагогічній діяльності дає оптимальний результат [2].

Серед складових професійної компетентності педагога можна назвати навчальну, виховну, методичну, предметну, цифрову, управлінську, мотиваційну, психолого-педагогічну, екологічну, інклюзивну, дослідницьку, комунікативну, рефлексивну.

Науково-методична робота в коледжі спрямована на впровадження в освітній процес результатів наукових досліджень, розвиток професійної компетентності викладачів, що сприяє їх самореалізації та самовдосконаленню, підвищенню якості надання освітніх послуг.

Атестація педагогічних та науково-педагогічних працівників коледжу проводиться на засадах, визначених Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту». Зростання якісно-кваліфікаційного рівня викладачів свідчить про вдосконалення освітньої діяльності у закладі.

Педагогічні та науково-педагогічні працівники закладу забезпечують власний професійний розвиток та підвищення фахової кваліфікації, розвиваючи професійну компетентність учасників освітнього процесу. Підвищення кваліфікації викладачів коледжу здійснюється щорічно відповідно до Закону України «Про освіту» та Положення про підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників коледжу.

Підвищення кваліфікації, вдосконалення професійного розвитку – це не тільки курсова перепідготовка. Це також участь педагогічних працівників у різноманітних тренінгах, майстер-класах, конференціях, семінарах, вебінарах, онлайн-курсах, проектна діяльність тощо.

Ефективною формою методичної роботи, спрямованою на підвищення фахової майстерності викладачів, розвиток професійної компетентності, надання практичної допомоги педагогам в оволодінні сучасними технологіями навчання є діяльність у коледжі пролонгованого семінару-практикуму «Навчання в середовищі G Suite for Education», «Документознавство та інформаційна діяльність викладача», «Цифрова компетентність педагога».

Підвищенню професійного рівня педагогічних працівників також сприяє використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі коледжу.

Отже, процес професійного зростання викладача у коледжі не повинен обмежуватися лише формами підвищення кваліфікації за межами закладу. Це безперервний системний процес: інноваційна, методична, організаційна діяльність педагога, обмін досвідом, публікації в друкованих та електронних джерелах, створення освітніх ресурсів, педагогічних технологій, поширення власного перспективного досвіду способом участі в методичних заходах різних рівнів, самоосвіта. Усе це є складовою портфоліо як індикатору професійного зростання викладача.

В свою чергу, розвиток професійної компетентності педагогічних працівників забезпечує успішне вирішення мети і завдань підготовки майбутніх фахівців, формує професійну компетентність здобувачів фахової передвищої та вищої освіти.

Розвиток професійної компетентності усіх учасників освітнього процесу в умовах коледжу може змінити ключові складники і чинники фахової передвищої освіти, а через них і людину, яка передусім має бути особистістю інноваційного типу, затребуваним на ринку праці конкурентноспроможним фахівцем.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/TM053910>
2. Концепція педагогічної компетентності. URL: <http://www.kgpa.km.ua/?q=node/233>
3. Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». URL: https://osvita.ua/doc/files/news/819/81950/610_Vikladachi_zakladiv_vishoyi_osviti.pdf

Хоренко Тетяна,
заступник директора
з навчально-виховної роботи
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-
педагогічний фаховий коледж»

ДОСВІД РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ПЕДАГОГІЧНОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ

Освіта України перебуває у стані реформування. Сучасне динамічне суспільство потребує підготовки фахівця, зорієнтованого на успіх та постійне самовдосконалення, здатного швидко адаптуватися до складних умов соціальної і професійної дійсності, самостійно й відповідально приймати рішення. Актуальною проблемою в закладах фахової передвищої освіти залишається формування професійної мобільності як особливої особистісної якості майбутніх педагогів, яка є пріоритетним чинником формування суспільного інтелекту, національним ресурсом оновлення соціального життя та реформованої школи.

Більшість науковців визначають мобільність як інтегративну якість особистості, здатної швидко змінювати свій статус або становище в соціальному,

культурному або професійному середовищі; готовність особистості швидко і успішно оволодівати новими технологіями, набувати нові знання і вміння, щоб забезпечити ефективність нової професійної діяльності.

Професійна мобільність майбутнього педагога, на нашу думку, характеризує внутрішній потенціал особистості, гнучкість діяльнісного реагування в професійних і соціальних сферах, готовність до змін, професійну активність, суб'єктність, креативність, особистісний розвиток, що сприяє ефективному розв'язанню виробничих проблем.

Мобільність у педагогічній сфері – це особлива якість особистості, що формується в процесі навчання і виховання та має найважливіший вплив на професіоналізм майбутнього фахівця [1, с. 68].

Професійна мобільність майбутнього вчителя буде проявлятися в тому випадку, коли студент буде здатний самостійно знаходити шляхи вирішення конкретних дидактичних завдань і виявляти нетрадиційне мислення, вміло знаходити оригінальні рішення [2, с. 88].

У коледжі розуміють, що сьогодні зумовлює необхідність пошуку нових підходів до професійного становлення здобувачів освіти, майбутніх педагогів, вимагає підготовки таких фахівців, найголовнішими рисами яких є освіченість, професійна компетентність і мобільність, самостійність, толерантність, висока духовність, патріотизм. Тому виникла необхідність зміни стратегічних, глобальних цілей педагогічної освіти в закладі, переорієнтації роботи педагогічного колективу на вимоги сучасності.

У грудні 2018 року Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж став майданчиком для проведення Всеукраїнського експерименту за темою «Система наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у комплексі ліцей-коледж».

Згідно з програмою проведення експерименту всеукраїнського рівня в Комунальному закладі Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж» було організовано науково-дослідну діяльність серед викладачів і здобувачів освіти.

Визначено основні етапи проведення експерименту:

I. Організаційно-підготовчий етап (грудень 2018– листопад 2019);

II. Концептуально-діагностичний етап (грудень 2019 – листопад 2021);

III. Формувальний етап (грудень 2021 – грудень 2023);

IV. Узагальнюючий етап (січень 2024– жовтень 2024).

Для реалізації ідеї розбудови системи наступності у розвитку професійної мобільності майбутніх фахівців в умовах педагогічного коледжу було використано наступні методи: теоретичні, емпіричні, обробки статистичних даних результатів експерименту.

До складу цільових груп дослідно-експериментальної роботи увійшли: педагогічні працівники коледжу та вчителі ліцею, майбутні фахівці гуманітарно-педагогічного фахового коледжу, здобувачі освіти ліцею; адміністрації освітніх закладів, практичні психологи, голови циклових комісій, методисти, керівники гуртків та інші педагогічні працівники; батьки, громада.

Як орієнтири, було визначено такі складові професійної мобільності майбутнього випускника коледжу: здатність швидко змінювати види праці, змінювати життя навколо себе; здатність переключатись на іншу діяльність; внутрішня потреба студентів у професійній мобільності, готовність до змін; здатність змінювати себе, професійне поле, життєве середовище; прагнення до кар'єрного росту на основі здобутих знань; уміння самостійно набувати професійні знання та вміння.

Із метою розвитку готовності студентів до організації та проведення досліджень для членів Студентської ради коледжу було проведено навчання за темою «Основи здійснення педагогічних досліджень» та запропоновано майбутнім фахівцям обрати відповідні теми для написання статей та курсових робіт.

У ході експерименту було виявлено, як розвиток професійної мобільності студентів сприяє руйнуванню психологічних бар'єрів, що перешкоджають професійній самореалізації майбутнього фахівця, створює передумови для його самоосвіти та самовдосконалення, підвищує рівень професіоналізму, швидкої адаптації в новому середовищі (соціальному, освітньому, професійному, культурному тощо).

Робота в рамках експерименту стимулювала інноваційну діяльність усіх учасників освітнього процесу:

- 1 крок – упровадження STEAM-технологій в освітній процес коледжу;
- 2 крок – девізом навчання стало «Візьми з собою свій девайс»
- 3 крок – застосування гейміфікації;
- 4 крок – цифрова трансформація закладу;
- 5 крок – модернізація матеріально-технічної бази.

Підібрано форми, технології та методи розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів, зокрема результативною стала проєктна діяльність та науково-дослідна робота. Здобувачі освіти та викладачі коледжу стали активними учасниками науково-практичних конференцій, семінарів, презентуючи досвід роботи чи результати досліджень. Реалізовано проєкти щодо вивчення корейської, англійської, польської мов учасниками освітнього процесу.

Сплановано роботу на узагальнюючий етап експерименту (січень 2024 – жовтень 2024). В планах: студенти захищають курсові роботи з теми дослідження; беруть участь у підготовці навчально-методичного посібника «Система

наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів»; продовжують саморозвиток та самовиховання, самовдосконалення, беруть активну участь у житті коледжанської спільноти та волонтерських заходах.

Отже, Нова українська школа потребує професійно-мобільних педагогів, здатних вирішувати завдання реформованої освіти, а завдання нашого закладу – забезпечити якісну їх підготовку.

Список використаних джерел

1. Брижак Н. Професійна мобільність як фахова якість майбутнього вчителя. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. 2016. Вип. 1. С. 67-70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2016_1_16
2. Закон України «Про фахову передвищу освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
3. Луцан Н. І. Педагогічні умови формування професійної мобільності вихователя дошкільного закладу. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського*. Серія: Педагогічні науки. 2014. Вип. 1.45. С. 87–89.

РОЗДІЛ II

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Бородійчук Галина,
викладач української мови та літератури
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ ІЗ ДИСЦИПЛІН ФІЛОЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ

Формування професійної мобільності фахівців освіти зумовлюється стрімкою динамікою розвитку суспільства, яка викликає низку чинників впливу на професійне становлення майбутніх педагогів, зокрема – це кризова дестабілізація соціально-економічних процесів, реформування освітньої галузі, запровадження інноваційних технологій, формування базового запасу профільних знань, усвідомлення кола майбутніх посадових обов'язків, перспективи й можливі напрями фахової реалізації студентської молоді.

Успішне професійне кар'єрне зростання майбутніх фахівців освітньої галузі зумовлюють швидка та ефективна орієнтація в динаміці трансформаційних процесів освітнього середовища, здатність до прийняття кваліфікованих рішень, адаптація до стрімкого оновлення умов та обставин реалізації фахової діяльності.

Експертна оцінка найближчих перспектив сучасного ринку праці переконує, що перевагу на ньому матимуть здебільшого фахівці, котрі за потреби готові до навчання протягом усього періоду трудової діяльності, схильні до критичного мислення, до комунікації в полікультурному середовищі, володіють умінням визначати цілі та досягати їх реалізації, працювати в команді тощо [1]. Усі згадані фактори справляють винятковий вплив на успішний результат професійної самореалізації студентів, які обрали для себе професію педагога.

Ефективна цілеспрямована діяльність, що має на меті формування професійної мобільності майбутнього педагога, базується на теоретико-методичній роботі викладачів та навчальній діяльності студентів і зумовлюється вибором відповідних цілей, змістів, інноваційних технологій, методик та сучасних форм організації освітнього процесу.

Варто згадати думку Р. Пріми про те, що в «контексті формування професійної мобільності майбутнього вчителя початкової школи освітне

середовище є тим освітньо-фаховим простором, де відбувається доцільно організований розвиток мобільної особистості його суб'єктів» [2]. Саме тому заняття з української мови та літератури є тією складовою освітнього простору, де можна розвивати цілеспрямовану діяльність, яка в результаті мотивуватиме студентів до безперервної освіти та самоосвіти в подальшій фаховій діяльності.

Слід зауважити, що продуктивним видом освітньої роботи під час занять з української мови та літератури виступає проєктна діяльність, яка передбачає роботу в колективі, адже багато проєктів характеризуються значним інформаційним та технологічним обсягом, що заохочує студентів до об'єднання у групи. Згадана початкова діяльність зорієнтована на становлення та формування соціалізованої особистості, адже під час групової роботи студенти засвоюють основи взаємодії один з одним, вправляються у розв'язанні можливих конфліктів, набувають навичок етичного міжособистісного спілкування, беруть на себе відповідальність за вибір рішень, аналізують результати своєї роботи.

На сьогодні метод проєктів вважають одним із перспективних видів освітньої діяльності, оскільки за його застосування формуються умови для творчої самореалізації студентів, зростає мотивація до засвоєння знань із дисциплін філологічного циклу, розвивається інтелектуальна сфера здобувачів освіти. Студенти навчаються розв'язувати реальні проблеми в реальних обставинах, що формує самостійність та мобільність, які стануть підґрунтям для майбутньої професійної реалізації. Важливою умовою діяльності є принцип «кожен виконує ту частину роботи, яку зможе зробити краще за інших».

Формування професійної мобільності під час застосування методу проєктів базується також на необхідності надавати допомогу решті студентів групи, здійснювати оцінку діяльності один одного, застосовувати конструктивну критику та брати на себе відповідальність за свою роботу перед учасниками своєї творчої групи.

Оскільки для сучасних студентів здобуття фаху вчителя початкової школи відбувається за поєднання класичної та дистанційної освіти, то застосування блог-технологій в освітній діяльності допомагає формувати професійну мобільність у використанні мережевого функціоналу, зокрема майстерність в організації та реалізації інтернет-проєктів. Зазвичай основний вміст блогів регулярно оновлюється, що сприяє ефективному засвоєнню знань з української мови та літератури в умовах, що виходять за межі аудиторних занять.

Отже, професійна мобільність вчителя є індивідуальною реакцією педагога на виклики надзвичайно мобільного та динамічного сучасного світу, у якому людина, котра набула високої психологічної гнучкості, спроможна ситуативно обирати найбільш вдалу лінію поведінки та творчо трансформувати своє оточення. Із набуттям індивідом професійної мобільності відбувається руйнація

психологічних бар'єрів, які стримують його швидку адаптацію в новому освітньому, соціальному чи професійному середовищі, та формування світобачення і світорозуміння, котрі відповідають за доступність альтернативних способів отримання освіти, новітніх технологій самоосвіти, уміння відчувати значимі зміни в освітньому середовищі та компетентно реагувати на них.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення 17.04.2023).

2. Пріма Р. М. Теоретико-методичні засади формування професійної мобільності майбутнього фахівця початкової освіти. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/800/1/Пріма%20Раїса%20Микол%20аївна.pdf> (дата звернення 14.04.2023).

3. Сушенцева Л. Л. Вплив професійної мобільності на конкурентоздатність фахівця на сучасному ринку праці. *Молодий вчений*. 2016. № 4 (31). С. 568-572.

Бреус Наталія,

викладач суспільних дисциплін

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИЧНИХ ДЖЕРЕЛ НА ЗАНЯТТЯХ ІСТОРІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Історична наука базується на дослідженні та вивченні історичних джерел. Під історичними джерелами розуміються всі пам'ятки минулого, які свідчать про історію людського суспільства. З-поміж історичних джерел найвагомішу роль відіграють історичні документи, вони є базою до досягнення багатьох суспільних процесів та явищ, формують здатність мислити, висловлювати власну думку, розуміти суть історичного процесу. Історичний документ – це не лише інформаційне джерело, а джерело, що оцінює та констатує історичний факт, описує подію, розкриває її суть, аналізує, спонукає задуматись над достовірністю інформації, формує ступінь довіри до джерела, ставить питання про авторство документа тощо

Актуальність проблеми використання джерельної бази на заняттях історії засвідчує той факт, що документальна база з історії постійно оновлюється,

розсекречуються нові архівні документи, створюються нові історичні концепції. Тому виникає необхідність систематизації методичних прийомів використання історичних документів відповідно до оновленого змісту історичної освіти в Україні.

Серед сучасних українських вчених-методистів, які висвітлюють роль історичних джерел у своїх роботах: В. Власов, Н. Гупан, О. Пометун, Ю. Малієнко, Л. Задорожня, М. Дмитрієнко та ін.

Метою статті є розглянути методи та прийоми роботи з історичними джерелами, які допомагають формувати ключові історичні компетентності.

Варто зауважити, що є суттєва різниця у прийомах вивчення найдавніших документів (наприклад: літописів) і сучасних писемних джерел. Також потрібно звернути увагу на те, що документи, які були складені багато століть тому, писалися під впливом політичних інтересів та реалій того часу. Саме тому слід застосовувати такі методи та засоби аналізу джерел, які б давали можливість виділити з них об'єктивну інформацію. Потрібно пам'ятати, що існують загальні принципи, методи, правила, прийоми, способи, якими має керуватися кожен, працюючи над будь-якими видами джерел. [2, 5 – 6]

Зазвичай аналіз документа починається з його візуального сприйняття, потім визначається тип документа (літопис, стаття, плакати, фото, діаграми, графіки, малюнки, тощо), авторство, період створення, ступінь довіри до джерела тощо. Наступним етапом роботи з документом є виділення та засвоєння інформації, що міститься в ньому. На даному етапі можна використовувати різноманітні виписки, тези, рецензування отриманої інформації, її обговорення, узагальнення, порівняння тощо. Згодом можна сформулювати власні висновки, встановити причинно-наслідкові зв'язки.

Найпоширенішими методичними прийомами роботи з документом є: постановка запитання та пошук відповіді в документі; використання історичного документа для підтвердження будь-яких положень; використання документа в поєднанні з іншими джерелами історичних знань – ілюстраціями, художньою літературою, картами; порівняльний аналіз документів.

Вивчення історичних джерел може здійснюватися різними способами, що вимагає використання різноманітних видів лабораторно-практичних (дослідницьких) робіт. Метод послідовно-текстового дослідження джерел ґрунтується на логічно послідовній роботі над отриманням необхідної інформації та проявляється у чотирьох основних видах діяльності: виявленні та опрацюванні основних ідей джерела (виділенні основних ідей і положень, формулюванні продуктивно-пізнавальних запитань для з'ясування їх суті, складання та запис відповідей); аналіз авторських запитань (робота над питаннями, поставленими автором у тексті, уточнення відповідей на них, порівняння авторських відповідей

із власними); аналіз подій, фактів і персоналій; зіставлення історичного досвіду з дійсністю (вибір конкретного прикладу з джерела для аналізу, підбір аналогів з історії, пошук того, у чому і як ці аналоги набули розвитку в сучасних умовах; роздуми про можливість реалізації історичного досвіду в сучасності). [1, 116]

Важливо пам'ятати, що головною умовою добору історичного джерела є відповідність його змісту завданням навчання історії, доступність, зв'язок із навчальним матеріалом та врахування вікових особливостей. Це зробить навчальний процес більш осмисленим.

Робота з джерелами повинна проходити на різних етапах заняття: для мотивації на початку заняття; для демонстрації розмаїття інтерпретацій, що презентують різні позиції, різні оцінки подій, процесів, явищ; для активізації розумової діяльності; для засвоєння здобувачами освіти навичок дослідницької роботи; для закріплення вивченого матеріалу; для проведення підсумково-узагальнюючих та семінарських занять. [2]

Отже, саме систематична та правильно організована робота з різними видами історичних джерел на заняттях історії дозволяють розвивати такі навички критичного мислення, як уміння формувати неупереджене ставлення, думки і судження, аналізувати факти, давати оцінку діям історичних осіб, формувати особисту позицію бачення історичного факту чи дії історичних осіб.

Список використаних джерел:

1. Молоткіна В. Історичні документи як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках історії DOI: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2022-16-107-129>

2. Мусій С. С. Робота з історичними джерелами як засіб формування критичного мислення учнів.

([http://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/5303/423981/sitepage_63/files/robota_z_istorichnimi_dzherelami .pdf](http://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/5303/423981/sitepage_63/files/robota_z_istorichnimi_dzherelami.pdf))

3. Салата О. О Історичні джерела в українському інформаційному й освітньому просторі: верифікація та інтерпретація: монографія / Наук. ред. д.і.н.. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ», 2018. – 348 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ІЗ МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

У сьогоднішні часи, важливо, щоб майбутні фахівці змогли ефективно опрацювати великі обсяги інформації вчасно та з високою якістю, мати професійну мобільність, соціальну активність, здатність до постійного самовдосконалення, самореалізації та саморозвитку. Одним із рішень цієї проблеми є зміст і методика навчання майбутніх фахівців, що потребує модернізації освіти та переосмислення теоретичних підходів та практики роботи закладів фахової передвищої освіти.

Інтерактивні педагогічні технології є одним з перспективних напрямків організації освітнього процесу у коледжі. Вони ґрунтуються на інтенсивному підході та мають практичну спрямованість, що допомагає студентам формувати спрямованість на професійну самореалізацію. Серед ефективних практико-орієнтованих інноваційних технологій викладання у закладі освіти, можна виділити тренінгові форми навчання, які сприяють формуванню у студентів професійної мобільності [1].

Професійна мобільність сьогодні асоціюється з готовністю фахівця до самостійних та нестандартних рішень, що спрямовані на підвищення рівня власного професіоналізму. Вона також передбачає здатність швидко адаптуватися до нового середовища та використовувати ефективні методи і засоби для досягнення мети.

Сучасні умови пов'язують професійну мобільність з готовністю фахівця приймати самостійні та нестандартні рішення, що допомагають підвищити рівень професіоналізму. Професіонали повинні також бути здатні адаптуватися до нового середовища, використовувати ефективні методи та засоби для досягнення мети. Зважаючи на це, професійна мобільність означає готовність фахівця змінювати свою професію та місце діяльності.

У випадку вчителів, професійна мобільність є важливою якістю, що включає розвинуті фахові здібності та особистісні риси. Вчителі повинні бути готові ефективно використовувати узагальнені професійні прийоми для виконання завдань у педагогічній галузі та бути готовими переходити від одного виду діяльності до іншого в сфері «людина-людина».

Науковці рекомендують використовувати тренінги, дискусії та ділові ігри для мотивації педагогів та формування цінностей професійної мобільності. Додатково до цих методів, щоб розвивати креативність, рефлексію та теоретичну та практичну підготовку майбутніх учителів, корисними є метод мозкового штурму та аналізу конкретних ситуацій [2].

Тренінги мають декілька переваг як активна форма навчання. Вони побудовані на моделюванні ситуацій професійної діяльності та допомагають формувати необхідні уміння та навички для практичної роботи. Також вони передбачають виконання індивідуальних та групових практичних занять, рольові ігри та дозволяють систематизувати набутий досвід та усвідомити рівень власної професійної компетентності. Тренінги також допомагають установлювати демократичний стиль спілкування та сприяють розвитку лідерських якостей та ініціативності студентів.

Використання тренінгу як методу формування професійної мобільності педагога призводить до зростання їхніх професійних і особистісних можливостей. Це досягається шляхом відмови від неефективних форм поведінки, засвоєння алгоритмів вирішення професійно-педагогічних завдань, апробації та закріплення освоєваних на тренінгу нових способів поведінки у професійній діяльності [3].

Таким чином, використання тренінгових технологій стимулює самостійність студентів і дозволяє їм продемонструвати нестандартність мислення та творчість, підвищує адаптивність та рефлексивність. Правильно організований тренінг розвиває гнучкість, оригінальність мислення, толерантність, здатність вирішувати проблемні завдання та ситуації. Він також сприяє усуненню мовних помилок і недоліків у мовленні студентів, збагачує їхній активний словник науковою і професійною термінологією і формує креативне мислення майбутнього вчителя початкових класів.

Список використаних джерел:

1. Романюк С.З., Романюк О.В. Інноваційні технології у професійній підготовці сучасного вчителя: вітчизняний та зарубіжний досвід. Молодий вчений. 2019. № 7.1 (71.1). С. 64–69.
2. Шевчук С. Кейс-метод як засіб зростання майстерності педагога професійної школи. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2014. № 3. С. 64–72.
3. Лук'янчук Н. Класифікація видів тренінгів. *Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика*. 2013. Вип. 1. С. 272–279.

Віролайн Оксана,
методист вищої категорії
сектору експериментальної педагогіки
відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи
Державної наукової установи
«Інститут модернізації змісту освіти» МОНУ України.
Кириченко Микола,
член-кореспондент Національної академії наук вищої освіти України,
кандидат педагогічних наук,
професор кафедри філософії і освіти дорослих
Навчально-наукового інституту
менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

З огляду на глобальні виклики, спричинені воєнним станом в Україні, світовою пандемією та загальним соціальним станом, особливою необхідністю є впровадження цифрової освіти у структуру формування якісних освітніх послуг у закладі загальної середньої освіти. У зв'язку з цим, реформування системи освіти в Україні потребує нових підходів до управління закладами загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання. Підвищується значущість оцінки якості базової середньої освіти в умовах змішаного навчання як важливого чинника удосконалення механізмів організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в сучасну історичну добу, що спричиняє потребу сталого розвитку професійної мобільності педагогів.

Епоха цифровізації процесу надання освітніх послуг у закладі загальної середньої освіти включає впровадження різних форм навчання (дистанційного, мережевого, заочного, індивідуального) як складових змішаного навчання в Україні і відкриває нову сторінку у формуванні вітчизняного освітнього простору. Використання в освітньому процесі елементів змішаного навчання спонукає педагогічних працівників до сталого підвищення кваліфікації, сприяє створення індивідуалізації процесу засвоєння знань, формує навички інформаційної культури, налаштовує на оволодіння інноваційними засобами здобування та застосування навчальної інформації.

Упровадження змішаного навчання в освітній процес в цілому сприяє забезпеченню високого інтелектуального рівня особистості, відкриває перед нею широкі можливості для отримання освітніх послуг у необмеженому

географічному просторі, відповідає індивідуальним освітнім потребам, такий підхід сприяє розвитку індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти у закладах загальної середньої освіти.

У контексті глобальних змін, пов'язаних із цифровізацією суспільства, зокрема у сфері освіти, виникає необхідність розробити та обґрунтувати нову класифікацію об'єктів управління, побудованих на інтеграційних і концептуальних засадах із урахуванням нового етапу розвитку інформаційного суспільства.

До об'єктів управління в сфері закладів загальної середньої освіти, наряду із педагогічними працівниками, слід віднести знання, інформацію, контент, культуру організації будь-якого типу. Культура закладу загальної середньої освіти як складне загальнонаукове соціокультурне явище та її різновиди прямо пропорційно залежить від рівня культури керівника закладу освіти, педагогічних працівників та освітнього процесу закладу загальної середньої освіти з їх персоніфікованою конкретизацією, організаційною культурою освітньої інституції. Організаційний, інноваційний та технологічний види розвитку, розвиток соціальної, громадянської та інших видів компетентностей суб'єктів управління як показник цілеспрямованої роботи педагогічних працівників закладу загальної середньої освіти. Розвиток емоційного, розумового та соціального інтелекту, інформаційні, фінансові, людські, технічні ресурси та інфраструктура базована на даних і сховищах даних, проєктах, організаційних комунікацій, маркетингової діяльності керівника закладу загальної середньої освіти, які дають змогу моделювати управління ЗЗСО в умовах змішаного навчання.

Специфікою цифровізації інноваційного експериментального закладу є вдосконалення чи оновлення освітньої теорії та практики шляхом застосування інновацій. Освітні інновації, у свою чергу, новостворені або вдосконалені освітні, навчальні, виховні, психолого-педагогічні та управлінські практики, дають поштовх для створення нових моделей, технологій, методів, що покликані підвищувати якість, результативність та ефективність освітньої діяльності. Завдяки їх впровадженню змінюється результативність освітнього процесу.

Удосконалення, створення чи інновації освітніх, дидактичних, виховних систем неодмінно вносить корективи у зміст освітнього процесу в цілому, зокрема змінює педагогічні технології, як наслідок - методи, форми, засоби розвитку особистості, організації навчання і виховання; технології управління закладом освіти. Специфікою суттєвої зміни очікуваних результатів освітньої діяльності є реалізація творчих здібностей педагогів, спрямованих на розробку власних педагогічних інновацій у вигляді нових навчальних планів і програм, педагогічних технологій, методичних посібників; впровадження їх до практики

роботи закладу загальної середньої освіти, розвиток інноваційної культури [1] для впровадження змішаного навчання як нової форми навчання.

Важливою ідеєю є впровадження нової форми навчання в освітній процес закладів загальної середньої освіти шляхом інтеграції дистанційної, очної, заочної, мережевої та індивідуальної форм навчання у формування морально-духовного світогляду здобувачів освіти. Для організації даної форми навчання необхідною є наявність ефективного зворотного зв'язку, який надає можливість учневі індивідуалізовано отримувати інформацію щодо правильності свого руху шляхом від незнання до знань. Створення нової освітньої системи, а фактично якісно нового закладу, де дитина ефективно розвивається, навчається і виховується відповідно до індивідуальних особливостей і нахилів – одна з головних задач сучасного суспільства [2]. Сьогодні впоратися з означеними завданнями спроможний такий заклад, в основі діяльності якої знаходиться концепція відкритої освіти, яка здатна до швидкого реагування на соціально-економічні ситуації в суспільстві, індивідуальні та групові освітні запити і потреби.

Моделі змін, які надають новий імпульс якісного розвитку освіти, ефективніші, доступніші, мають індивідуальний підхід і кидають виклик перевіреним традиційним методам. Ефективне функціонування в умовах освітньої трансформації до реалій часу і специфіки будь-якої освітньої системи залежить від управління нею. Особливої актуальності набули останнім часом проблеми удосконалення управління освітніми організаціями у зв'язку із сталими змінами в технологічному та суспільно-економічному житті суспільства [3].

Для впровадження системи інноваційної цифрової діяльності, що передбачає низку змін управлінської складової у межах реалізації проєкту задля розроблення й використання у масовій практиці освітнього продукту необхідний якісний аналіз, що означає процес порівняння (зіставлення) фактично досягнутих результатів із запланованими). Ці дії, кожна з яких сама по собі є процесом, дуже важливі для успіху організації, їх називають управлінськими функціями. Кожна управлінська функція також є процес, тому що складається із серії взаємопов'язаних дій. Процес управління - це є загальна сума всіх функцій. *Управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання* – це взаємопов'язані дії керуючої і керованої систем, узгоджені спільною метою діяльності учасників освітнього процесу шляхом інтеграції форм для індивідуалізації навчання, що націлені на перспективу створення індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти та спрямовані на формування навички здійснювати особистісне інтелектуальне дослідження для отримання власних, унікальних знань.

Припущення щодо розвитку професійної мобільності педагогів в умовах освітніх трансформацій є показником результативності управління ЗЗСО в умовах змішаного навчання, у якому окреслюємо мету цифровізації та мобільності педагогічного працівника на прогностичному етапі, який передбачає обґрунтування гіпотез щодо можливих розв'язань проблеми, аналіз ситуації, врахування змін, які відбуваються в управлінському процесі ЗЗСО в умовах змішаного навчання.

Організаційний етап моделі управління ЗЗСО в умовах змішаного навчання полягає в розробці, визначенні та реалізації ефективних механізмів такого управління, які забезпечують вирішення завдань – упровадження технологій змішаного навчання в освітній процес ЗЗСО

Консультаційний етап моделі управління діяльністю керівників ЗЗСО в умовах змішаного навчання передбачає удосконалення управлінської діяльності шляхом отримання необхідної допомоги.

Мотиваційний етап моделі управління діяльністю керівників ЗЗСО в умовах змішаного навчання спрямований на активізацію та стимулювання керівників ЗЗСО до саморозвитку, самоорганізації, особистісного внеску.

Спільна робота етапів моделі закладу загальної середньої освіти, її управлінських компонентів за організаційно-педагогічних умов, що складаються з нормативно – правових, науково - методичних та матеріально – технічних, призводять до результату – результативного управління розвитком професійної мобільності педагогів в умовах освітніх трансформацій.

Список використаних джерел:

1. Віролайн О. В. Організація моделі школи вільного вибору індивідуальної освітньої траєкторії в умовах упровадження технологій дистанційного навчання. Молодий вчений. 2019. № 11(75). С. 206–210.
2. Віролайн О. В. Проблеми та перспективи впровадження змішаної форми навчання в закладах загальної середньої освіти. Нова педагогічна думка. 2021. № 4(108). С. 20–23.
3. Кириченко М. О. Формування ідеології інформаційного суспільства в умовах глобальної інформатизації: тенденції, парадигми, перспективи розвитку: монографія. Харків: Технологічний Центр, 2017. 320 с.

Волинець Ірина

кандидат педагогічних наук, доцент
старший викладач кафедри педагогіки і психології
дошкільної та початкової освіти

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми. Характерними особливостями сучасного суспільства є динамічні перетворення, що характеризуються переорієнтацією одних галузей професійної діяльності на інші, пред'являючи принципово нові вимоги до підготовки майбутніх педагогів. Щоб бути успішним і затребуваним на ринку праці, вони повинні володіти певними особистісними якостями – вміти швидко і ефективно адаптуватися до нових умов професійного середовища, бути рухливими, вміти проектувати і реалізовувати на практиці нові освітні ситуації, аналізувати освітні тенденції і відповідно до них здійснювати власну самоосвіту, саморозвиток, тобто бути професійно мобільними. А це є ключовим у формуванні загальноєвропейського освітнього простору.

Аналіз стану дослідження. Дослідження проблеми професійної мобільності починаються з початку ХХІ століття. Праці О. Безпалько, Т. Гордєєвої, О. Ващенко, В. Корнієнко та багатьох інших присвячені питанням індивідуальної мобільності фахівця та специфіці її формування. Дослідження З. Александрової, О. Дементьєвої, М. Пазюкової, Ю. Сачук, В. Сухініна, М. Горшеніної та ін. розкривають питання кар'єрного зросту та соціальну структуру суспільства у подальшій професійній діяльності випускників ЗВО.

Мета полягає у з'ясуванні педагогічних аспектів професійної мобільності у формуванні готовності майбутніх педагогів до трудової діяльності.

Сьогодні принципово важливим є підняття рівня суспільного престижу педагогічної праці. Сучасний педагог повинен володіти такими якостями, як: креативність мислення і швидкість прийняття рішень, здатність до частоті навченості і вміння пристосовуватися до нових обставин, вміння відстежувати і правильно оцінювати стан навколишнього простору. Звідси випливає, що складовою професійної мобільності педагога виступає його готовність до змін. Ще однією складовою професійної мобільності є активність особистості. При цьому активність проявляється як робота над своїм перетворенням, так і над перетворенням навколишньої дійсності.

Педагогічна мобільність – це здатність педагога організувати співпрацю з іншими суб'єктами освітнього процесу (учнями, їх батьки, колегами,

адміністрацією) відповідно до цілей і завдань сучасної концепції освіти, цінностями світової, вітчизняної, регіональної і національної культури, реалізуючи свою соціокультурну та соціально-професійну компетентність, в тому числі в процесі осмислення і прогнозування результатів організованих ним суб'єкт-суб'єктних відносин.

Професійна мобільність – можливість і здатність успішно переключатися на іншу діяльність або змінювати вид праці. Як частина соціальної мобільності може бути представлена вертикальними і горизонтальними сходами у становленні кар'єри [2].

Професійна мобільність набуває важливого значення в аспекті педагогічної освіти. Це дозволяє конкретизувати освітню мету щодо підготовки мобільних педагогів, оскільки сучасні роботодавці оцінюють потенційного педагога свого навчального закладу за такими критеріями:

- формування прагнення до професійного самозростання та саморозвитку;
- набуття професійної майстерності;
- упровадження в освітній процес інноваційних технологій;
- творча діяльність в закладі освіти в період реформування та модернізації;
- упровадження новітніх педагогічних технологій у професійну діяльність;
- прискорення процесу трансформації елементів перспективного педагогічного досвіду роботи в загальну (масову) практику.

У зв'язку з цим особливого значення набуває якісна підготовка фахівців, професійно мобільних педагогів.

Професійна мобільність майбутніх учителів засвідчує їхню внутрішню готовність до якісних змін, виявляється у здатності до швидкого набуття й узагальнення нових професійних компетентностей; готовності до прийняття рішень й здатності адаптуватися у разі зміни завдань професійної діяльності, що забезпечить їхню ефективність і конкурентоспроможність у майбутній професійній діяльності.

Виділяються такі форми розвитку професійної мобільності фахівців, зокрема майбутніх педагогів, у системі безперервної освіти:

- інноваційна педагогічна діяльність, яка проявляється в засвоєнні і застосуванні нових форм, методів, технологій навчання, різних видів професійної педагогічної діяльності, у впровадженні педагогічних інновацій, участі в реалізації інноваційних проектів, науково-дослідницькій діяльності;
- освоєння суміжних педагогічних професій і сфер діяльності на основі здобутої базової педагогічної освіти (наприклад, вчитель-предметник може працювати в установах додаткової освіти дітей, громадських або некомерційних

організаціях педагогічного профілю, соціально-педагогічних установах, засобах масової інформації педагогічної спрямованості та ін.);

- управлінська діяльність у сфері навчання і виховання, що зумовлює наявність особливих якостей і здібностей педагога у галузі менеджменту, політичного і стратегічного бачення розвитку освіти та педагогічної професії;

- підвищення кваліфікації, що забезпечує динамічне професійне становлення особистості та її конкурентоздатність;

- взаємодія з соціумом і професійно-педагогічною спільнотою, що обумовлює відкритість до нового, розвиток соціального партнерства та соціальну гнучкість в освітньому процесі;

- освоєння непедагогічних професій, що може бути обумовлено обставинами як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру, але в будь-якому випадку це має певну соціальну значущість, оскільки дозволяє людині вирішити життєві проблеми, самовизначитися в своїх професійних інтересах і здібностях, що відповідають потребам соціуму [3].

Висновки. Професійна мобільність майбутнього фахівця – це здатність до сприйняття змін, відкритість до нового, готовність долати зовнішні та внутрішні перешкоди у професійному становленні. Йому притаманні мотивація до роботи, творчість, швидка адаптація до роботи з дітьми. Важливою складовою професійної мобільності є високий рівень вияву професійних знань і вмінь у практичній діяльності. Така особистість володіє нестандартним мисленням, здатністю розбиратися у проблемах, не пасувати перед труднощами, виявляти ініціативу і самостійність, знаходити підвалини правильних рішень, неперервно продовжувати вчитися самостійно

Список використаних джерел:

1. Дячок Н. В. Мобільність педагога як шлях реалізації положень нової концепції педагогічної освіти. *Освітологічний дискурс*. 2019. № 1-2 (24-25). С. 128-140
2. Фрицюк В. А., Герасимова І. Г. Професійна мобільність у контексті підготовки майбутніх педагогів до професійного саморозвитку. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Педагогічні науки*. 2019. № 1 (17). С. 210-215.
3. Wegener B. Job mobility and social ties: social resources, prior job, and status attainment. *American social review*. 1991. Vol. 56, No. 1. Feb. pp. 60–71.

Волинець Юлія,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри дошкільної освіти
Факультету педагогічної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка

Стаднік Надія,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри педагогіки і психології
дошкільної та початкової освіти,
Комунального закладу Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

НАСТУПНІСТЬ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЯК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

В умовах інтеграції освіти і науки України підготовка дитини до освітньої діяльності в школі є важливим завданням дошкільної освіти, яка спрямована на всебічний розвиток дитини (формування моральних норм, життєвих компетентностей, набуття соціального досвіду) та пов'язана з питанням наступності в роботі закладу дошкільної освіти та школи і є важливою проблемою щодо підготовки фахівців з дошкільної освіти. Важливими засадами модернізації вищої педагогічної освіти є ліквідація розриву між змістом педагогічної освіти й досягненням педагогічної науки і практики. Для успішного навчання дитини у школі важливим моментом є особистісний розвиток у дошкільному віці і саме тому, наступність треба розглядати як забезпечення безперервної освіти з урахуванням самоцінності певного віку, як перспективність розвитку підростаючого покоління.

У сучасних умовах соціальних та економічних реформ в Україні розроблено нормативно-правову базу розвитку національної системи освіти, у якій урахувано процеси створення єдиного освітнього простору в Європі. Зокрема, прийнято такі нормативні документи, як: закони України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про вищу освіту», Державний стандарт дошкільної освіти, Концепція Нової української школи, які передбачають створення освітнього закладу освіти, у якому діти в процесі діяльності будуть набувати життєві компетентності, а основна увага зосереджуватиметься на розвитку талантів дитини, її здібностей тощо [1]. Відповідно до чинного законодавства та нормативно-правових документів саме наступність є однією з обов'язкових умов здійснення неперервності здобуття освіти, що певною мірою має забезпечити єдність,

взаємозв'язок та узгодженість мети, змісту, методів, форм навчання з урахуванням вікових особливостей дітей на суміжних рівнях освіти [1].

Реалізація принципу наступності між дошкільною та початковою освітою вивчалася багатоаспектно: розкрито методологічні засади (Л. Депенчук, О. Савченко), педагогічні основи та способи забезпечення (Л. Артемова, З. Борисова, О. Вашуленко, Т. Дябло, Л. Калмикова, О. Проскура), методичний і педагогічний аспекти (А. Богуш, Н. Кічук, В. Кузь). Наступність між рівнями освіти розглядалася в аспекті вивчення природничого матеріалу (Н. Лисенко, Д. Струннікова), формування математичних уявлень (О. Коваленко, П. Сагимбекова), реалізації зображувальної діяльності та естетичного (О. Половіна), трудового (М. Машовець) та екологічного (Г. Тарасенко) навчання тощо [1].

У процесі підготовки майбутніх вихователів до забезпечення наступності навчання в закладах дошкільної освіти та початковій школі в сучасних умовах застосовувалися різноманітні педагогічні підходи. Бажання здійснювати гуманістичний підхід до майбутніх вихователів, враховувати, розвивати та створювати умови для прояву їх індивідуальних здібностей, якостей, специфічних особистісних функцій зумовлюється застосуванням особистісно зорієнтованого підходу.

Погоджуємося з вченою, Т. Поніманською, яка визначала наступність як «простір для реалізації в педагогічному процесі закладу дошкільної освіти і школи єдиної, динамічної та перспективної системи виховання й навчання старших дошкільників і молодших школярів» та «передбачає врахування рівня розвитку дітей, із яким вони прийшли до школи» [2].

Взаємозв'язок наступності й перспективності забезпечить усебічний гармонійний розвиток самодостатньої, ініціативної, компетентної особистості на суміжних рівнях системи безперервної освіти впродовж життя. Реалізація зазначених принципів у дошкільній і початковій освіті полягає в забезпеченні єдності, взаємозв'язку та наскрізної узгодженості мети, змісту, методів навчання, форм організації освітнього процесу з дітьми старшого дошкільного й молодшого шкільного віку [1]. Наступність дошкільної та початкової освіти забезпечує змістовий, двобічний зв'язок, що передбачає, з одного боку, спрямованість освітньої діяльності в закладі дошкільної освіти до вимог початкової освіти, а з іншого – урахування вчителем досягнутого дітьми старшого дошкільного віку рівня розвитку, здобутих знань, набутих навичок і досвіду дітей [1]. На основі цього принцип наступності для дошкільної освіти й першого рівня загальної середньої освіти визначаємо як освітній процес дошкільної й початкової освіти, який забезпечує плавний, природний перехід дитини від позиції дошкільника до позиції молодшого школяра та подальший розвиток на наступних рівнях освіти

того прогресивного й раціонального, що було досягнуто в розвитку особистості на попередніх рівнях, забезпечує цілісність та ефективність освітнього процесу та є показником його послідовності й результативності [1].

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова освіта повинна забезпечити подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; сформувати ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, здоров'я, здатність творчого самовираження, критичне мислення тощо [1]. Під час пізнавальної діяльності дітей важливо систематично впроваджувати різноманітні класичні та інноваційні педагогічні технології, застосовувати методи і прийоми, що позитивно зарекомендували себе в сучасній дидактиці, раціонально поєднувати вербальні, наочні та практичні методи [1].

Реалізація наступності передбачає створення і впровадження єдиної, динамічної, перспективної системи конструктивних дій, спільних для управлінців, педагогів і батьків, спрямованих на розвиток, навчання й виховання дітей старшого дошкільного віку і молодших школярів, ефективність якої значною мірою залежить від впровадження в освітній процес закладу дошкільної освіти і початкової школи принципово новітніх способів взаємодії [1].

Таким чином, для підготовки майбутніх вихователів до забезпечення наступності освітньої діяльності в закладах дошкільної освіти та початковій школі в сучасних умовах нами виокремлено такі педагогічні умови: спрямованість навчального матеріалу на формування знань майбутніх вихователів про наступність навчання; забезпечення взаємодії викладачів спеціальності «Дошкільна освіта» із працівниками закладу дошкільної освіти та початкової школи; удосконалення завдань педагогічної практики з метою формування практичних умінь майбутніх вихователів реалізовувати наступність навчання в закладі дошкільної освіти та початковій школі.

Отже, успішність освітнього процесу та досягнення у дітей в закладі дошкільної освіти цих якостей визначаються низкою чинників, що створюються педагогічно грамотно організованим розвивальним, освітнім середовищем, яке відповідає психологічним і фізіологічним особливостям та фізичним можливостям дітей.

Список використаних джерел:

1. Волинець К.І. Волинець Ю. О., Стаднік Н.В. Теоретичні засади наступності дошкільної і початкової освіти як проблема сучасної освіти. *Народна освіта* : Електронне наукове фахове видання. 2019. Випуск 2 (38). Розділ «Педагогічна наука». URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5709 (Дата звернення: 19.04.2023).

2. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : підручник. Київ : Академвидав, 2018. 408 с.

Гусак Людмила,
кандидат історичних наук,
викладач історії,
Слов'янський багатопрофільний регіональний
центр професійної освіти імені П.Ф. Кривоноса

НЕЙРОМЕРЕЖІ В ОСВІТІ: РЕАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ Й ПОТЕНЦІАЛ

Актуальність. З кожним роком засоби масової інформації все більше звертають увагу на закінченні доби традиційної класної кімнати: незабаром парти та класні дошки будуть не потрібні, настає час цифрових робочих місць, «перевернутих» класів, соціального навчання. Проте результати досліджень вказують на те, що навіть найкращі освітні технології не замінюють традиційну класну кімнату, а лише її підсилюють. Завдяки останнім інноваціям у сфері освіти викладачі та учні отримують доступ до якісних ресурсів та ефективних методів навчання.

В епоху цифровізації, що швидко відбувається, освіта, яка завжди була основою у процесах генерації та передачі знань, не могла залишитися осторонь такого сучасного напрямку розвитку, як штучний інтелект. Зумовлено це не лише трендом на оновлення навчального процесу, а й розумінням, що необхідною умовою нового лідерства у глобальній конкуренції є успішне створення та розвиток програмних платформ з інтегрованим штучним інтелектом на засадах нейронних мереж та великих даних (Big Data).

Актуальність даної теми в тому, що в умовах зростання темпів оновлення технологій необхідно шукати нові шляхи реалізації професійних освітніх програм із застосуванням нейронних мереж та штучного інтелекту з урахуванням концепція випереджального навчання. Про це свідчить прийнята Постанова Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 року № 942 «Про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2022 року» [1]

Мета статті: показати реальні можливості та потенціал запровадження нейромереж в освітній процес.

Основна частина. Нейронні мережі сприймаються як інноваційна технологія, частина світу майбутнього. Однак розробки в цій галузі почалися понад півстоліття тому, хоча прорив відбувся нещодавно[2]. Для людей, далеких

від програмування, робота нейронної мережі схожа на диво, а її можливості здаються безмежними.

Нейромережі можуть бути використані в різних сферах освіти, починаючи від викладання до створення персоналізованих навчальних матеріалів. Також вони є допоміжним інструментом в аналізі статистичних даних. Наприклад, у виявленні прогалини в освоєнні матеріалу учнями для того, щоб надалі правильно спланувати персоналізований підхід до навчання.

Крім того, нейромережі можуть бути використані для створення віртуальних класів та освітніх середовищ. Такого роду середовища можуть бути особливо корисними для учнів, які мають доступ лише до обмежених ресурсів, або для опанування складних тем, що потребують додаткових пояснень.

Ще одним вагомим застосуванням нейронних мереж в освіті є автоматизація процесу перевірки знань та оцінки успішності учнів. Це стане нагодою для педагогів у скороченні витрачання часу на перевірку та оцінку тестів, а також надасть швидкий зворотний зв'язок. Для цього створюються нейронні мережі, які можуть аналізувати відповіді учнів та оцінювати їх відповідно до встановлених критеріїв. Такі системи використовуються для складання персоналізованих тестів та адаптуються до рівня знань й здібностей кожного учня.

Слід зазначити, що у вузах ефективність оцінювання буде нижчою, оскільки нейромережеві алгоритми вимагають більших обсягів даних для якісного навчання. Таким чином, у загальноосвітньому закладі штучні нейронні мережі більше пристосовані для оцінювання рівня знань учнів, а у вищому – для впровадження адаптивних технологій навчання.

Однією з ключових переваг нейронних мереж є їхня здатність навчатися та адаптуватися до нової інформації. Це означає, що їх можна навчити розпізнавати закономірності даних і використовувати цю інформацію для прийняття прогнозів та рішень. Це може бути надзвичайно корисним у контексті освіти, де учням часто доводиться освоювати нові концепції та навички.

Все-таки, існує низка викликів, які потрібно подолати, щоб використання нейромереж в освіті стало максимально ефективним та безпечним. Одним із таких є забезпечення безпеки даних. Дані здобувачів освіти можуть містити конфіденційну інформацію, і важливо, щоб вона не потрапила до рук третіх осіб. Також важливо забезпечити захист від злому та зловживань із боку шахраїв. Ще одним викликом є необхідність розробки нових методик навчання з використанням нейромереж.

Небезпека прищеплення залежності від даної технології може призвести до зменшення ролі викладача та негативно вплинути на взаємостосунки в освітньому процесі. Використання нейромереж може призвести до збільшення соціального

поділу, оскільки деякі учні можуть мати більш обмежений доступ до технології та освітніх ресурсів, ніж інші. Також можливі етичні питання, пов'язані з використанням нейромереж для маніпулювання поведінкою та думками учнів.

Висновок. Упровадження сучасних цифрових навичок (навичок Future Skills) в освітній процес підвищує актуальність використання передових методів навчання з точки зору засвоєння матеріалу. Застосування нейронних мереж та систем штучним інтелектом призведе до вдосконалення навчального процесу та як наслідок покращення якості освіти.

На цей час потенціал мереж повністю не розкритий через низку проблем, які досі нерозв'язані. Однією з таких проблем є недостатня швидкість передачі сигналу всередині самої нейромережі, оскільки апаратна складова досить слабка. Насамперед все залежить від того, коли та чи зможуть дані передаватися ЕОМ зі швидкістю, яка буде близька до швидкості людської думки.

Список використаних джерел

1. Про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2022 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 року № 942 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/942-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.04.2023)

2. Коцур Д. Використання нейронних мереж – перспективна сфера науки і суспільства. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/139> (дата звернення: 18.04.2023)

Дем'янчук Юрій,

доктор юридичних наук, доцент,
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист,
старший викладач кафедри педагогіки і психології
дошкільної та початкової освіти,
КЗ КОР „Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж”,

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕДАГОГА ТА ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Нині середовище трактує забезпечення гармонійного та всебічного розвитку учнів. Знання та творче застосування педагогічних ідей і діяльності видатних діячів минулого є одним із найпотужніших факторів, що визначають прогрес педагогічної теорії і практики. Застосування творчих пошуків і відкриттів його

дозволило пов'язати сьогодення з минулим. Тому, використання минулого досвіду може допомогти зрозуміти вимоги до педагогічної освіти в Україні.

Педагог, який організовує процес виховання та навчання учнів є особистістю, яка перебуває у процесі постійного саморозвитку, самореалізації і професійного розвитку.

Для багатьох учителів розвиток навичок компетентності є більш складним процесом, ніж навчання викладання. На це є об'єктивні причини. Самовиховання – поняття ширше, ніж освіта. Успіх педагога залежить від його професійної майстерності: особистісних якостей, знання сучасних освітніх тенденцій, володіння майстерністю та вміння систематично впливати [1].

Школи, як і суспільство в цілому, переживають важкі часи, коли особистості учнів суттєво змінюються. Така школа поважає особистість і гідність кожного учня, індивідуальні життєві цілі, питання та інтереси, створює сприятливі умови для самовизначення, самореалізації та розвитку. Однак, не всі вчителі можуть впоратися з цими змінами і не завжди знають, як себе поводити використовуючи корупційну діяльність [3].

Тому, слід зазначити, що організація праці вчителів є найактуальнішою проблемою, яка стоїть перед школами, яка потребує подальшого вирішення та ретельного вивчення на кожному етапі. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що проблемі організації праці вчителя займалися провідні вчені.

Короткий огляд історії та сучасної літератури показує, що сучасні вчителі – розумні, освічені, культурні, добрі, вольові й талановиті люди. Освіта та модернізація освіти мають бути спрямовані на закріплення цих якостей в особистості вчителя. Єдність теорії і практики є тим принципом, який забезпечує життєздатність теорії та реалістичну спрямованість навчального процесу.

Одним із найактуальніших питань педагогіки та філософії освіти є питання професіоналізму, культури та духовно-морального обличчя вчителя. Вирішення завдань, які ставить перед педагогом сучасне суспільство, неможливе без урахування досвіду освітян попередніх поколінь.

Набуття педагогічних компетентностей відкрите для всіх учителів, якщо вони цілеспрямовано працюють над собою. Але не всякий досвід є джерелом професійної майстерності враховуючи спокусу в галузі отримання подарунків, тощо [2]. Такими джерелами є лише ті твори, що розуміються з точки зору їх природи, цілей і способів діяльності.

Лише сучасні вчителі повною мірою наділені засобами та вміннями для проведення ефективного процесу формування підростаючої особистості, здатного впливати на світогляд і розвиток морально-естетичної культури учнів. На цій основі тримається авторитет учителя як керівника, гідність і гордість своєї

професії, авторитет учителя у складній і дуже потрібній справі для тих, хто не може це зробити, крім нього.

На основі вищевказаного можна дійти висновку, що шкільні роки залишають глибокий слід у свідомості людей. Згодом школярі будуть згадувати не тільки захоплюючі екскурсії, шкільні вечори та яскраві доповіді, а пам'ятатимуть теплі розмови найкращого вчителя, його добру підтримку у важкі хвилини. Багато учнів залишаються на зв'язку зі своїми улюбленими вчителями після школи.

Список використаних джерел

1. Павлова О. С. Аспекти партнерського підходу в педагогічній системі В. О. Сухомлинського. *Науково-методичний журнал „Нова педагогічна думка”*. 2019. № 4 (100). С. 161–163.

2. Дем'янчук Ю. В., Суббот А. І., Годяк А. І. Науково-практичний коментар до Глави 12 Кодексу України про адміністративні правопорушення (Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією). Київ: Юрінком Інтер, 2020. 792 с.

3. Demianchuk Yu., Savchenko L., Subbot A. Influence of corruption on the economic development of Ukraine in terms of reformation: a retrospective analysis. *Baltic Journal of Economic Studies*. Riga: Publishing House „Baltija Publishing”, 2018. Vol. 4, № 3 June. P. 276–282.

Донік Світлана,

вчитель української мови та літератури
Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 113
Харківської міської ради Харківської області

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ НАСТУПНОСТІ В ШКОЛІ

Забезпечення неперервності здобуття людиною освіти є можливим за умови реалізації принципів перспективності і наступності між суміжними ланками освіти, зокрема початковою і базовою середньою освітою. З переходом загальної середньої освіти на нові терміни, структуру та зміст навчання актуалізується питання пошуку шляхів забезпечення цілісного розвитку особистості на різних рівнях освіти.

Наступність між дошкільною та початковою освітою – це забезпечення неперервності здобуття людиною освіти. Наступність в освіті необхідна для

створення єдиного освітнього процесу, що логічно продовжується від дитячого садка до школи. Цей процес допомагає досягти цілісного розвитку особистості.

Під час навчання у дітей формуються базові компетентності – вміння, знання та навички, які необхідні для подальшого навчання та життя загалом. Володіння українською та іншими мовами, математичні навички, знання в галузі природничих наук, техніки або культури – цьому дитина навчається в молодшій школі завдяки тим компетентностям, що сформувались у неї в дитячому садку.

У дошкільному віці діти починають розвивати, зокрема допитливість, ініціативність, відповідальність, креативність, навички комунікації. Початкова освіта базується на цих навичках і поглиблює їх.

Перехід між дитячим садком і школою має бути поступовим, оскільки діти мають пройти період адаптації. Адаптація дитини буде значно легшою, якщо у перші роки навчання в школі будуть продовжувати та підіймати на інший рівень ту діяльність, яка була в дитячому садку. Наступність в освіті означає збереження основних видів діяльності дітей дошкільного віку в початковій школі, зокрема: спілкування; ігри; рухова активність; пізнавальна діяльність; засвоєння господарсько-побутових навичок; ліплення, малювання, аплікація, конструювання, слухання музики, спів, хореографія, театральна діяльність.

Педагоги дошкільної освіти мають бути ознайомлені з програмою початкової школи та вводити у свої заняття навчальні елементи, які підготують дітей до 1-го класу. Вчителі початкових класів також мають знати дошкільну навчальну програму, щоб використовувати її складові в адаптаційний період. { 1 }

Організація освітнього процесу на принципах наступності та перспективності забезпечить всебічний гармонійний розвиток самодостатньої, ініціативної, компетентної особистості на перших суміжних ланках системи безперервної освіти впродовж життя. Реалізація успішного навчання у закладах початкової школи і базової середньої освіти полягає у забезпеченні єдності, взаємозв'язку та наскрізної узгодженості мети, змісту, методів, форм організації освітнього процесу із здобувачами освіти.

Важливо здійснювати особистісно-орієнтований та компетентнісний підходи до управління освітнім процесом, психологію групової динаміки тощо. Усвідомлення нової ролі учителя – не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини. Необхідно навчати учнів справлятися зі стресом та напругою. Педагогічні задачі вирішувати в атмосфері психологічного комфорту та підтримки, розкривати потенціал кожної дитини. Забезпечувати неупереджене та справедливе ставлення до кожного учня, долати будь-яку дискримінацію. Відзначати зусилля й успіхи всіх учнів. Плекати в учнів та в собі гідність, оптимізм, сильні риси характеру та чесноти.

Цілісність процесу особистісного й інтелектуального розвитку дитини можлива за умови забезпечення внутрішнього зв'язку в змісті освітньої роботи, методах педагогічного керівництва, формах організації діяльності у закладі загальної середньої освіти.

Одну з ключових позицій у забезпеченні наступності і перспективності в освітньому процесі посідає зв'язок змісту початкової і базової середньої освіти. Він полягає у поступовості й послідовності реалізації чинних програм початкової освіти та освітньої програми для 5 класу базової середньої школи. Обов'язкове врахування того рівня розвитку дитини, з яким вона прийшла до 5 класу базової середньої школи, сприятиме органічному, природному збагаченню особистісного розвитку, започаткованому в початковій школі, та створить умови для успішного подальшого зростання і переходу дитини до наступного рівня освіти {2}.

Список використаних джерел:

1. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/nastupnist-mizh-doshkilnoyu-ta-pochatkovoyu-osvitoyu>
2. <https://sites.google.com/hoippo.km.ua/nastypnyst-4-5klas/%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0>

Донченко Юлія,

викладач суспільних дисциплін

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Українська держава та її громадяни сьогодні стають прямими учасниками процесів, які мають надзвичайно велике значення для визначення їхньої долі, світового порядку та долі сусідніх країн. Останні події, що відбуваються в незалежній Україні, зумовлюють необхідність вирішення проблеми виховання національно свідомих громадян, справжніх патріотів, відданих Україні, готових до плідної праці в ім'я свого народу. Стрижнем системи освіти постає національна ідея, яка відіграє роль консолідуючого фактора в становленні молодого покоління, формування в нього активної громадянської позиції, відповідальності за народ, країну. Вагоме місце займає особистісна національно-культурна ідентичність, завдяки якій людина спроможна давати відповідь на виклики, перед якими стоїть наша країна.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці педагогічних умов формування в студентів національної свідомості.

Ключовим елементом кожної етнічної спільноти є її національна свідомість. Розуміння сутності національної свідомості, вивчення її проявів є основою формування національної ідентичності громадян. Національна свідомість – це усвідомлення себе частиною українського народу, носієм національних цінностей, які сформувалися протягом тривалого історичного розвитку українців як нації, своєї близькості й спорідненості із своїми співвітчизниками.

Проблема сутності та структури національної свідомості знаходить своє відображення в соціально-філософських роботах О. Г. Козлової, О. І. Скоробагатської, Д. О. Козлова, Л. П. Шкрєбтїєнко, К. Н. Хабібуліна та інших;

Невід’ємні складові національної свідомості:

- відношення до історії та культури власної національно-етнічної громади;
- розуміння своєї національно-етнічної належності;
- сприймання навколишнього всесвіту та відношення до нього;
- відношення до носіїв протилежних національностей та націй ;
- патріотична самосвідомість та патріотичні відчуття;
- розуміння національно-державної єдності [1].

Виділяють два ступені національної самосвідомості:

1) низький (вельми нерідко неусвідомлений) – емоційно віддалене співпереживання особистої однастайності з протилежними носіями етнічної спільноти (етнічна ідентичність);

2) високий – доцільне, всебічне усвідомлення національної приналежності (національна ідентичність) [1].

Освітній простір навчального закладу можна вважати одним з найбільш сприятливих середовищ для реалізації програм щодо формування національної свідомості та громадянського виховання молоді в зв’язку з тим, що студентство є тією соціально-демографічною групою, яка в кінцевому підсумку успадкує країну, в якій живе. Формування національної свідомості молоді має бути безперервним процесом, який триває все життя. Важливо, щоб в навчальних закладах формування національної свідомості та громадянського виховання було системним та охоплювало і навчальні предмети, і позашкільні заходи. Студентам як соціальній частині суспільства притаманні певні особистісні рівні сформованості національної свідомості.

Глибоко переконані, що ключовим пріоритетом для майбутнього педагога є формування в нього таких якостей, як: патріотизм, національна ідентичність, самосвідомість та національна свідомість. Специфіка формування національної свідомості студентів педагогічної спеціальності полягає в усвідомленні себе як

носія властивостей національного характеру, визначення особливостей світогляду, життєвого становища та ставлення до реальності, що відбувається через вивчення культурної та історичної спадщини, традиційної народної культури в процесі організації різних напрямків навчальної та позанавчальної діяльності студентів у системі педагогічної освіти.

Безумовно суспільні дисципліни в педагогічній освіті, насамперед, історія України, громадянська освіта, правознавство, культурологія, соціологія та інші, є ключовими для формування національної свідомості студентів. Завдяки їх вивченню формується історична свідомість людини, що є однією із складових національної свідомості. Формується людина – громадянин з високою національною гідністю, національним характером, складом мислення. Суспільні дисципліни дають можливість усвідомлювати та оцінювати роль національної ідеї в житті суспільства, формувати високі моральні та етичні стандарти поведінки, розвивати вміння аналізувати та розуміти світові тенденції.

На заняттях використовуємо такі форми роботи, як: науково-дослідна діяльність, заняття-дискусії, екскурсії, науково-практичні конференції, тематичні зустрічі з ветеранами, учасниками подій, видатними людьми тощо. Варто застосовувати навчальні дебати, що безперечно є ефективним прийомом інтенсивного розвитку в студентів критичного мислення та набуття важливих навичок та вмінь, аргументовано та переконливо висловлюватись, та доносити свою думку до оточуючих. Вагому долю у культивуванні національних поглядів та переконань студентів відіграють дискусії – спонтанні, викликані громадськими інцидентами, інформуваннями ЗМІ, так і такі котрі можуть бути навмисно організовані, до котрих потрібно сумлінно готуватися: встановити тему, підготувати запитання для обговорювання, щоб студенти обробили та дослідили джерела, обміркували власний виступ. Наочні заходи (виставки, тематичні та історичні стенди, фото, відеоматеріали, презентації, історичний кінозал) дозволяють студентам використати свій творчий потенціал, який дозволяє більш глибоко ознайомитись з тією чи іншою постаттю чи подією.

Рекомендуємо педагогам акцентувати увагу на питаннях про вагомий внесок нашої держави у всесвітній розвиток та прогрес науки, культури, різних галузей виробництва.

Отже, ознайомлюючись з подіями та історичними постатями, на заняттях суспільних дисциплін, студенти мають змогу простежити складні шляхи боротьби народу за свою мову, культуру, за існування, в кінцевому результаті, української нації з притаманними їй корінними рисами і відмінностями. Заняття покликані донести до свідомості студентів розуміння того, що український народ сформувався історично, має свою самобутню культуру, свою державність, пройшов складний трагічний і героїчний шлях боротьби за рідну землю. У

процесі отримання знань про свою Батьківщину, її минуле, про визначних людей, народні традиції та ідеали формуються історична пам'ять, патріотизм і громадянська позиція підростаючого покоління.

Список використаних джерел:

1. Кресіна І. Національна свідомість : сутність, основні складові та рівні функціонування. Нова політика, 1998. № 3. С. 12-14.

2. Кутняк І. М. Національна свідомість у контексті антропологічноекзистенційного виміру. Мультиверсум. *Філософський альманах*. К. : Центр духовної культури, 2004. № 41. С. 14

3. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року Розпорядження КМУ № 1233-р від 09.10.2020 року [Електронний ресурс]: URL: <http://osvita.ua/legislation/other/76974/>.

Дутчак Інна,
кандидат історичних наук, доцент,
старший науковий співробітник Чернівецької філії,
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ

Сучасність вимагає від випускників вищих навчальних закладів – майбутніх учителів історії не лише глибоких теоретичних знань, отриманих у виші, а й відповідної практичної підготовленості.

Цифрова компетентність в умовах сьогодення виступає однією із найважливіших характеристик для майбутнього вчителя. Сучасний педагог повинен мати достатній рівень володіння цією компетентністю для того, щоб уміти скористатися різноманітними інструментами освітніх технологій та інтегрувати їх у свою повсякденну роботу.

Цифрова компетентність майбутнього вчителя історії передбачає:

– цифрову грамотність (управління даними, вміння шукати, аналізувати та фільтрувати інформацію цифрового контенту);

– зв'язок та співробітництво (взаємодія з учнями через цифрові технології, дотримання мережевого етикету, управління цифровою ідентифікацією);

- створення власного цифрового контенту з дотриманням авторських прав, інтеграція і реорганізація цифрового контенту (іноді навіть програмування);
- безпека (захист пристроїв та особистих даних);
- вирішення поточних проблем (розв’язання технічних проблем та свідоме використання цифрових технологій) [1].

Цифрова компетентність майбутнього вчителя історії – це сукупність цілого ряду компетентностей, яка інтегрує інформаційну та медіаграмотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, роботу з базами даних, навички безпеки в Інтернеті та основи кібербезпеки, розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо) [2, с. 104].

Крім того, майбутній учитель історії повинен знати та вміти використовувати такі засоби цифрового спілкування та співпраці: електронна пошта, обмін повідомленнями, хмарні сервіси, соціальні мережі, щоб спілкуватися та співпрацювати з колегами і учнями.

Широкі можливості для використання має Сервіс Google-групи, завдяки якому можна організувати групову форму роботи учнів. Цей сервіс доцільно застосовувати як засіб спілкування та співпраці для учасників групи через створену спільну сторінку. Тут можна обговорювати різні питання, висловлювати свої позиції у процесі обговорення, дискутувати, а також отримувати досвід колективної роботи. Для оприлюднення результатів такої навчальної діяльності доцільно використовувати мережеві щоденники, блоги.

Для сучасного майбутнього вчителя історії корисними в соціальних мережах можуть бути такі функції: створення реклами, сторінок, груп, подій, обговорення публікацій, фото, відео, організація опитувань, голосувань, спілкування в режимі реального часу, додавання кількох контактів до чату, організація відеозв’язку, можливість групової діяльності тощо [2, с. 105].

Соціальні мережі можна використовувати для різних форм навчання: групового (для роботи в навчальних мінігрупах), персонального (для самоосвіти), внутрішньошкільного (використання з метою інформування щодо функціонування навчального закладу та заходів, пов’язаних із цим).

У процесі викладання історії вчитель може послуговуватися соціальними мережами, наприклад, з метою:

- створення профілю (або групи) історичного діяча та додавання потрібних зображень, посилань, обговорень, які характеризують відому постать;
- вивчення конкретних історичних подій (публікація інформації про подію, фотознімки з посиланням на інтерактивні карти тощо);
- спілкування з однолітками з інших міст і країн (в тому числі у процесі виконання дослідницьких завдань);

- проведення швидких опитувань з теми;
- розміщення фотоальбомів зі світлинами з внутрішкільних заходів, олімпіад, конкурсів тощо;
- використання хештегів для відслідковування дописів та обговорень із тематики, що вивчається;
- швидкого спілкування з батьками стосовно навчання учнів, повідомлення новин тощо;
- організації інтерактивних конкурсів для школярів [3].

Змістову теоретичну частину, ілюстровану практичним застосуванням сучасних інновацій у сфері ІКТ, можна почерпнути на вебінарах для освітян, які організовують і проводять освітні проєкти «На урок», «Просвіта», «Всеосвіта» тощо (наприклад, «Інтерактивні технології в освіті: залучаємо учнів у процес навчання за допомогою інтернет-сервісів», «Інтернет-олімпіада – сучасний інструмент використання ІКТ в освітньому процесі», «Інформаційно-комп'ютерні системи у процесі управління НУШ: можливості мережі», «Медіаграмотність: Соціальні мережі у розвитку і саморозвитку вчителя», «Електронні освітні ігрові ресурси – нові можливості для інклюзивної освіти», «Критичне мислення для вчителів: навчання через досвід», «Онлайн-простір як ключовий осередок реалізації вчительського партнерства (дискусія)», «Онлайн-сервіси для створення тестів», «Принципи використання інтерактивних панелей як нового навчального інструменту», «Інтерактивні ігри як ефективний освітній інструмент сучасного вчителя», «Можливості Google в освітньому середовищі», «Онлайн-ресурси для організації практичної роботи з візуальними джерелами інформації», «Використання віртуальної та доповненої реальності на уроках: інструменти та приклади», «Секрети презентацій для освітян», «Створення персонального сайту вчителя», «Майбутнє освітніх технологій: чи готуємо ми дітей до життя в 2030?», «Складові успішного професійного розвитку сучасного вчителя», «Використання Google-форм в освітньому процесі», «Віртуальний простір для розвитку професійної компетентності педагогів», «Можливості для вчителя» [2, с. 105–106].

На сьогоднішній день учитель на уроці історії послуговується розмаїттям інформаційних ресурсів. Візуальні історичні джерела, аудіо-, відео-, електронні (онлайн чи офлайн) матеріали та засоби навчання, соціальні мережі, беззаперечно, зацікавлюють і мотивують до навчання, підвищують його якість. Тому майбутньому вчителю історії варто взяти їх на озброєння ще у процесі підготовки до роботи у школі, тобто навчаючись у виші.

Список використаних джерел

1. З новими технологіями на «ти»: чому цифрова компетентність важлива для вчителя. [Електронний ресурс]. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/3045-z-novymy-tekhnologiiamy-na-ty-chomu-tsyfrova-kompetentnist-vazhlyva-dlia-vchytelia>.
2. Кінд-Войтюк Н. Сучасний вчитель історії та інформаційно-комунікаційна компетентність на уроках у Новій українській школі. *Літонис Волині*. 2021. №24. С. 103–107.
3. Ідеї використання мережі Facebook для навчання. [Електронний ресурс]. *TEACHHUB Незалежна Освітня Корпорація*. URL: <https://teach-hub.com/ideji-vykorystannya-merezhi-facebook-dlya-navchannya>.

Завгородня Олена,

студентка 41 ПО (і) групи спеціальності 013 Початкова освіта
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСТОСУНКІВ GOOGLE JAMBOARD ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Використання програм Google Jamboard для організації навчання.

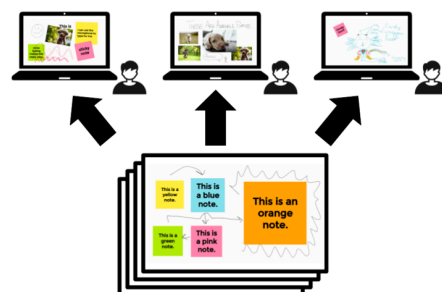
Google Jamboard одна з програм пошукової системи Google. Його можна використовувати для синхронного навчання з Google Meet.

Google Jamboard це інтерактивна віртуальна дошка, яка дозволяє вчителю демонструвати ключову інформацію в класі Zoom або Google Meet і взаємодіяти з усім класом або певною групою студентів у реальному часі.

За допомогою Google Meet можна проводити онлайн урок і одночасно надати доступ до створеного Jamboard. Під час уроку учням можна продемонструвати малюнки, графіки які показують новий матеріал, виражають правила, записують відповіді до рівнозначних і задач.

Основною перевагою додатка є можливість не реєструватися.. Достатньо просто мати обліковий запис в мережі Google.

Для наповнення слайдів доступні такі інструменти: пензлик (ручка, фломастер, пензель, маркер); гумка (очищає все від зайвих елементів); курсор (дозволяє переміщувати елементи); різнобарвний стікер (дозволяє розміщувати текстові замітки); форми (додавання різних форм та можна забарвити їх

кольорами); текст (розміщення різних типів тексту за розміром); вставка зображень; лазерна вказівка (дозволяє фіксувати увагу учнів на окремих елементах).

Переваги Google Jamboard

Google Jamboard він дуже зручний у використанні і створює ряд можливостей для навчального процесу у віртуальному просторі. Наприклад:

- вчитель має змогу фіксувати ідеї для учнів класу з допомогою кольорових наліпок;
- він містить багато функцій для того, щоб створювати записи та малюнки, за допомогою перетворення рукописного тексту у друкований;
- здійснювати опитування з використанням шаблонів;
- завантажувати зображення та текст із Google Діску;
- має зручні можливості приєднуватись можна як із комп'ютера, так і зі звичайного смартфона;
- привертати в учнів увагу до окремих частин робочої поверхні за допомогою «лазерної вказівки»;
- має велику палітру кольорів з допомогою яких можна змінювати фон робочої поверхні та завантажувати окремі шаблони для роботи;
- має зручний формат зберігання усе можна зберегти на Google Діску для кожного учасника;
- інтегрувати віртуальну дошку з Google Classroom

За допомогою інтерактивної дошки можна не лише пояснити навчальний матеріал, а й активізувати увагу учнів, запропонувати їм виконати індивідуальні або групові завдання за готовими шаблонами.

Ви також можете вивчати тексти, вибрати терміни, наклейки, формули, які повинні бути класифіковані за певним принципом. Для цього нам потрібні для геометричні фігури які можна зробити різнокольоровими.

Мозковий штурм Вчитель задає дітям проблемне запитання. Завдання

Іменник

Дієслово

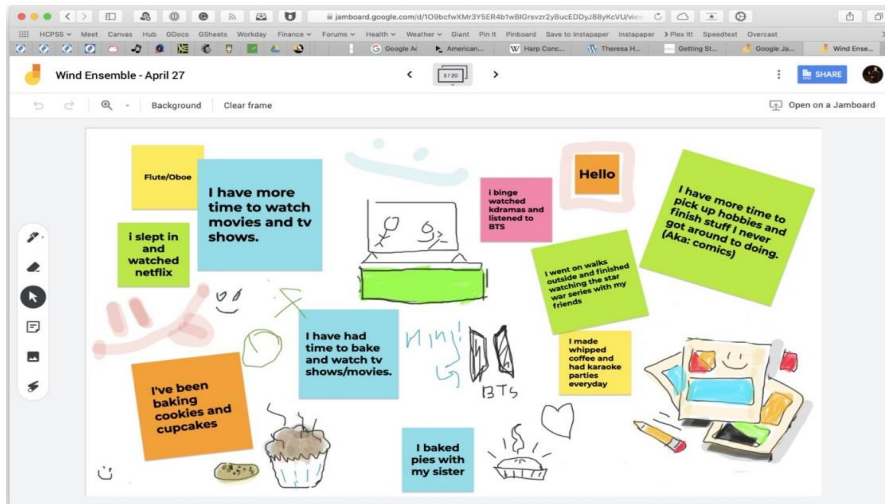
Прикметник

Прийменник

Швидкий бурий лис стрибає через ледяного собаку.

для учнів записати ідеї на наліпках для його розв'язання, а потім розмістити на інтерактивній дошці. Можна запропонувати дітям використати кольори, щоб дошка виглядала більш яскраво.

Організація групових проєктів

Учні працюють разом, щоб побудувати схему або створити плакат. Викладач може відстежувати активність кожного учасника в режимі реального часу та бачити результати групової роботи.

Якщо ви створили Jam документ під час відео зустрічі в Meet, то що дуже зручно що кожен учасники зустрічі отримують дозвіл для спільного редагування документа. Якщо Jam документ був створений перед уроком, то потрібно надати доступ до документа, щоб кожен учень мав змогу його переглянути та редагувати. Для зручного пошуку документа можна закріпити посилання на даний документ в «Матеріалах до уроку» в Google Classroom.

Щоб працювати з Google Jamboard під час відеодзвінків за допомогою Google Meet, необхідно 1)вибрати «Дії» в меню у верхньому правому куті; 2)«Використовувати дошки»; 3)«Створити дошку» або «Вибрати з диска» (виберіть підготовлений документ Jam) .

Коли ви виберете «Створити дошку», дошка відкриється та під'єднається до чату Google Meet для інших учасників відеозустрічі. Слід зазначити, що дозвіл на спільне редагування документа вже встановлено автоматично.

Якщо вибрати «Вибрати з Диска», усі учасники відеозустрічі також отримають панель посилань у чаті Google Meet. Але дозвіл на спільне редагування потрібно буде надати на початку процесу подання документа Jam.

Отже, Google Jamboard є корисним інструментом для організації навчання, дозволяє створювати інтерактивні дошки, які можуть використовуватися для створення та відображення різних типів умінь та знань. Сервіс досить зручний для роботи і не важкий для розуміння. Учні із задоволенням долучаються до спільної роботи із Jam документом. Вони досить швидко і легко опановують роботу з Google Jamboard, самостійно переходять із однієї сторінки на іншу сторінку.

Список використаних джерел:

1. Кузнецова, Т. О. Використання елементів інтерактивних технологій на уроках інформатики 2017.
2. Майборода, О. О. проектування на уроках інформатики 2020.
3. Як використовувати дошку Jamboard у Google Meet URL: <https://support.google.com/meet/answer/10071448?hl=uk>

Кацедан Оксана,

учитель української мови та літератури
Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів №113
Харківської міської ради Харківської області

НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗАБЕПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Реформаційні процеси, що відбуваються у сучасному освітньому просторі, зумовлюють нагальність розв'язання комплексних соціальнопедагогічних завдань, одним з яких є забезпечення наступності між суміжними ланками освіти: дошкільною, початковою та середньою. У відповідності з чинним законодавством та нормативно-правовими документами саме наступність є однією з обов'язкових умов здійснення неперервності здобуття освіти, яка певною мірою має забезпечити єдність, взаємозв'язок та узгодженість мети, змісту, методів, форм навчання й виховання з урахуванням вікових особливостей дітей на суміжних щаблях освіти.

Чільне місце у формуванні досвіду інтелектуальної, творчої діяльності, ціннісних орієнтирів, навчанні толерантної, етичної поведінки для взаємопорозуміння й входження дитини в соціум посідає процес спілкування з дорослими й однолітками. Від ефективності й доцільності його педагогічної організації залежить подальша активність дитини, її самоусвідомлення, можливість самовираження. Тому важливого значення у зв'язку з цим набувають принципи наступності в дошкільному й шкільному закладах освіти.

Наступність у навчанні, залежно від наукових поглядів учених-педагогів, розглядається з найрізноманітніших позицій: і як нормативна функція дидактики, і як закономірність розвитку педагогічного процесу, і як загально дидактичний принцип [5, с.13]. Проблема наступності між дошкільною, початковою та середньою ланками — одна зі складних проблем загальної освіти. На сучасному етапі розвитку суспільства держава визнає пріоритетну роль дошкільної освіти, що спрямована на всебічний розвиток дитини, формування моральних норм,

набуття нею соціального досвіду. Згідно із Законом України «Про дошкільну освіту» [2] вона є обов'язковою первинною складовою системи безперервної освіти. Для успішного навчання у школі і для всього подальшого життя людини особистісний розвиток у дошкільному віці має велике значення. Отже, наступність розглядається як врахування того рівня розвитку дитини, з яким вона прийшла до школи, опора на нього. Вона забезпечує органічне, природне продовження розвитку, виховання та навчання, започаткованих у дошкільному віці, створює умови для успішного переходу молодшого школяра в основну школу, відзначає Л. Калмикова [3, с. 10].

Забезпечення наступності та взаємодії між дошкільною та початковою освітою утворює простір для реалізації в педагогічному процесі дошкільного навчального закладу і початкової школи єдиної, динамічної та перспективної системи, спрямованої на розвиток, виховання і навчання старших дошкільників і молодших школярів. Саме тому сучасні тенденції розвитку дошкільної і початкової ланок освіти мають багато спільного, зокрема передбачають орієнтацію на особливості дитини, створення сприятливих умов для формування у неї належної спрямованості, самосвідомості, позитивної самооцінки, самоповаги та шанобливого ставлення до тих, хто її оточує, конструктивних мотивів поведінки, нахилів, потреб характеру, пізнавальних, психічних процесів тощо.

Розглянемо напрямки наступності між дошкільною та початковою шкільною освітою.

Перший напрямок – це узгодити мету на дошкільному і початковому шкільному рівнях. Мета дошкільної освіти – всебічний загальний розвиток дитини, визначений Базовим компонентом дошкільної освіти у відповідності з потенційними віковими можливостями і специфікою дитинства як самооцінного періоду життя людини. На кінець дошкільного періоду життя в дитини мають бути сформовані базові якості особистості: довільність, самостійність і відповідальність, креативність, ініціативність, свобода поведінки і безпечність, самосвідомість, самоставлення, самооцінка.

Другий напрямок – збагатити освітній зміст у початковій школі. На основі досліджень О.Я. Савченко [5], О.В. Проскури, О.Л. Кононко та ін., мова йде:

- про введення в педагогічний процес різних видів дитячої діяльності творчого характеру (самодіяльних ігор, драматизацій, технічного і художнього моделювання, експериментування, словесної творчості, музичних, танцювальних імпровізацій);

- про насичення змісту навчання такими знаннями історикогеографічного і краєзнавчого характеру, які б максимально активізували пізнавальні інтереси дітей, відповідали б їх потребам у практичній дії і формували почуття

відповідальності за найближче оточення (ділянка школи, рослини на ділянці й у класі, оформлення приміщень);

Третій напрямок – удосконалити форми організації і методи навчання як у дошкільних закладах, так і в початковій школі. Сучасні наукові дослідження Л.А. Парамонової, М.М. Поддякова, З.М. Істоміної, Т.М. Фадєєвої [4] вказують на необхідність:

- відмовитися від регламентованого навчання в ДНЗ (статичних поз на заняттях, розташування столів у ряд по типу шкільного, відповідей по піднятій руці тощо);

- забезпечити рухову активність дітей у школі на уроках фізкультури, великих перервах, а також у процесі позакласної роботи;

- використовувати різноманітні форми навчання, що включають специфічні види діяльності на інтегративній основі;

- використовувати методи, що активізують у дітей мислення, уяву, пошукову діяльність, тобто елементи проблемності у навчанні, задачі відкритого типу, що мають варіанти «правильних» рішень;

- використовувати в початковій школі (особливо в перший рік навчання) ігрові прийоми, створювати емоційно-значимі ситуації, умови для самостійної практичної діяльності, коли діти можуть на основі наявних у них знань виявляти ініціативу, творчість, фантазію, відповідальність; змінити форми спілкування дітей як на заняттях у дошкільному закладі, так і на уроках у школі.

Перехід учнів з початкової в середню ланку школи – одна з педагогічно найбільш складних проблем, а період адаптації в 5-му класі – один з найважчих періодів шкільного навчання.

Для них особливо важлива правильна організація адаптаційного періоду при переході з початкової школи в середню ланку. Тому увага педагогічного колективу школи повинна бути направлена на забезпечення якості освіти як умови сталого розвитку шкільного співтовариства, постійно зростати до проблем адаптації школярів. Перехідний період з початкової школи в основну позначається на всіх учасниках освітнього процесу: учнях, педагогах, батьках, адміністрації школи, фахівцях психолого-педагогічної служби.

Таким чином наступність навчання є основними дидактичними принципами, що передбачають тісні взаємозв'язки змістового та процесуального аспектів дошкільного та початкового навчання. Саме наступність дозволяють уникнути кризових явищ у психічному розвитку дитини під час зміни її життєвого простору.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти: Науковий керівник А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л.Ю.– Видавництво, 2012.–26 с.
2. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від 3 до 7 років / Наук. керівн: О. В. Проскура, Л. П. Кочина, В. У. Кузьменко. – 2-е вид., доопр. і доповн. – К.: Богдана, 2003. – 328 с.
3. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, N 34, ст.451. Введено в дію Постановою ВР N 1144-ХІІ (1144-12) від 04.06.91// ВВР. – 1991. – N 34. – 452 с.
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. Указ Президента України № 344/2013 від 25.06.13 року
5. Савченко О. Я. Наступність і перспектива в роботі двох перших ланок освіти // Дошкільне виховання. – 2000. – № 11. – С. 17

Кириленко Анастасія,
студентка 22 ПО(а) групи;

Леонова Ольга,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

«Освіта впродовж життя» - саме такої формули вимагають сучасні виклики часу. Особливість даного дослідження полягає в тому, що *дистанційне навчання* – це одна із форм організації освітнього процесу, при якому усі або частина занять здійснюються за умови територіальної віддаленості вчителя й учнів [2].

У Положенні про дистанційне навчання зазначено, що *метою дистанційного навчання* є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти [3, с.1].

Щоб дистанційне навчання стало корисним, потрібно розв'язати низку завдань, зокрема: забезпечити доступність різноманітних навчальних ресурсів;

дати можливість залучити дитину в систематичну освітню діяльність під безпосереднім керівництвом педагога; звернути увагу на розвиток творчих та інтелектуальних здібностей дитини за допомогою відкритого і вільного використання всіх освітніх ресурсів і програм, у тому числі, доступних в Інтернеті; допомогти вести обмін даними, комунікативною діяльністю на базі спільних інтересів, перш за все професійних і освітніх; допомогти організувати дозвілля, відпочинок молодшого школяра.

Природно виникає питання, як організувати освітній процес у школі таким чином, щоб учні мали можливість в більшій мірі задовольнити свої запити. Педагогу потрібно створити комфортні умови, зокрема підібрати відповідний зміст до вивченого предмету, розширити його інформаційне поле за рахунок міжпредметної інтеграції з урахуванням індивідуальних особливостей, інтересів і нахилів учнів, акцентувати на зони їх найближчого розвитку. При цьому предметний зміст набуває практикозорієнтований характер і забезпечує не тільки вміння розв'язувати міжпредметні завдання, але і сприяє становленню інформаційної, комунікативної компетентності молодших школярів. Крім того, учитель має володіти технологічними аспектами організації освітньої діяльності учнів, які містять у собі різні прийоми роботи в форумі, чаті, з електронною поштою та іншими комунікаційними засобами з метою успішного здійснення процесу дистанційного навчання.

Учителю початкових класів слід звернути особливу увагу на педагогічні та інформаційні технології дистанційного навчання.

Педагогічні технології дистанційного навчання-це технології, які вимагають опосередкованого активного спілкування вчителів з учнями за допомогою телекомунікаційного зв'язку та методології індивідуальної роботи молодших школярів із структурованим навчальним матеріалом, представленим у електронному вигляді.

Інформаційні технології дистанційного навчання - це технології створення, передачі та збереження навчальних матеріалів, організації і супроводу освітнього процесу дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв'язку [2,с. 116-118].

Будь-який навчальний матеріал можна представити декількома засобами навчання (друковані видання, аудіо-відео та ін), кожне з яких володіє своїми дидактичними можливостями.

Учитель повинен враховувати ці можливості, вміти розподіляти навчальний матеріал усілякими засобами, формувати з них комплект засобів навчання (кейс), як систему носіїв навчальної інформації, для того щоб вирішити сукупність дидактичних завдань. До них відносяться: аудіо навчально-інформаційні матеріали; навчальні книжки (тверді копії на паперових носіях та електронний

варіант підручників, навчально-методичних посібників, довідників і т.д.); відео навчально-інформаційні матеріали; комп'ютерні навчальні системи в звичайному і мультимедійному варіантах; мережеві навчально-методичні посібники; лабораторні дистанційні практикуми; тренажери з віддаленим доступом та бази даних і знань з віддаленим доступом [2, с.116-117].

Отже, використання технологій дистанційного навчання в початковій школі має свої переваги і недоліки.

Звертаючи увагу на переваги дистанційного навчання, насамперед звертаємо увагу на можливість займатися в зручній для себе час, у зручному місці і темпі; на навчання без відриву від виробництва; на зниження витрат на проведення навчання; якнайраціональніше використовувати джерела навчальної інформації (електронні бібліотеки, банки даних, бази знань і т.д.); сконцентрувати особливу увагу на представлення навчальної інформації і мультидоступ до неї, що значно підвищує ефективність засвоєння матеріалу; на можливість навчання великої кількості людей; на рівні можливості здобути освіту незалежно від місця проживання, стану, здоров'я, елітарності і матеріальної забезпеченості учня; акцентувати увагу на використанні в освітньому процесі новітніх досягнень інформаційних і телекомунікаційних технологій, що навчає і роботі з ними; не забувати і про можливості експорту та імпорту світових досягнень на ринку освітніх послуг.

Є і певні недоліки дистанційного навчання: відсутність спілкування з іншими учнями з метою обміну досвідом; відсутність практичних навичок і можливості обговорення з учителем питань, які виникли в конкретному прикладі [3, с. 5].

Отже, динамічний розвиток суспільства впливає на всі сфери життя людей - як на особистісну, так і на соціальну та культурну. Це призведе у майбутньому до спілкування "на рівні людства". Супутниковий зв'язок та Інтернет руйнують всі бар'єри в сучасному світі. Розвиток туризму, масової культури, масового продукту – усе веде до єднання в медіапросторі, а основним засобом спілкування стає мова.

Список використаних джерел:

1. Антонов Г. Дистанційне навчання: мода чи потреба? Освіта України. 4 квітня (№25). С. 10.
2. Варзар Т. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності. Українознавство. 2015. № 1. С. 116–119.
3. Положення про дистанційне навчання/ URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0464-04> (дата звернення: 12.04.23).

4. Портал Знань. URL:<http://www.znannya.org/>(дата звернення:12.04.23).

Ковальов Віталій,

викладач

Комунального закладу вищої освіти

Київської обласної ради

«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж»

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ В УМОВАХ КОЛЕДЖУ

В сучасних умовах реалізації завдань і змісту Державного стандарту початкової освіти на засадах компетентнісного підходу, концептуальних ідей Нової української школи, професійного стандарту “Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти” існує необхідність у підготовці конкурентоздатних, компетентних, висококваліфікованих майбутніх вчителів початкових класів в умовах педагогічного коледжу. Зазначимо, що у діючих типових освітніх програмах для учнів початкової школи визначено мету фізкультурної освітньої галузі, яка спрямована на формування в учнів стійкої мотивації до занять фізичною культурою і спортом та життєво необхідних рухових умінь і навичок для збереження власного здоров’я, розширення функціональних можливостей організму. Втілення цієї мети закономірно обумовлює розвиток однієї з важливих якостей особистості фахівця, професійної мобільності, яка охоплює знання, уміння, здібності, особистісні якості, ціннісні ставлення тощо. На думку дослідників цієї проблеми у найближчій перспективі найуспішнішими на ринку праці будуть фахівці, які здатні навчатись протягом життя, виявляють ініціативу, критичне мислення та емоційний інтелект, володіють креативним фідбеком, уміють спілкуватися в полікультурному просторі та взаємодіяти в команді. Погоджуємося із міркуваннями О.Тимченко, яка зазначає, що однією із саморушних ознак цього процесу є готовність майбутніх педагогів до змін у суспільній освітній політиці, здатності орієнтуватися в педагогічному просторі відповідно до актуалізованих завдань, що сприяє підвищенню рівня його адаптаційних можливостей, формує підґрунтя творчої педагогічної діяльності [3, с.1].

Аналіз джерельної бази свідчить про неоднозначність трактовки поняття “професійна мобільність”, яке розглядається дослідниками у різних сферах життєдіяльності людини та галузях знань тощо. Сучасним концепціям професійної мобільності педагога, присвячені роботи А. О. Карпова, А. М.

Новікова, О. В. Пожарницької та ін. У дослідженнях Ю. А. Клименко, С. А. Морозова та ін. розкрито соціокультурні особливості професійної мобільності особистості фахівця тощо.

Грунтовний аналіз цієї проблеми здійснили О. Г. Козлова, Т. В. Малецька, Д. О. Козлов у публікації “Професійна мобільність майбутнього вчителя як педагогічна проблема”. Автори підкреслюють, що одним із можливих способів розвитку професійної мобільності майбутнього педагога є його адаптація до професійного середовища, яке постійно змінюється [2]. Також у ній звертається увага на чотири групи передумов, що актуалізують необхідність підготовки професійно мобільного фахівця сфери освіти, пов’язану з формуванням нової концепції освіти, збільшенням обсягу виробленої інформації і розширенням інформаційного споживання, інтеграційними процесами в освіті, проблемами якості освіти [там само].

На наш, погляд професійна мобільність педагога пов’язана із розвитком його професійних компетентностей, умінням будувати траєкторію свого професійного розвитку у ситуаціях педагогічної праці й саморозвитком протягом життя.

З огляду на це, ми розуміємо професійну мобільність студента як здатність сприймати зміни, адаптуватись до них та активно діяти і розвиватись у змінних ситуаціях професійно-педагогічної діяльності в умовах коледжу, підтримувати творчий потенціал й створювати нові цінності.

Беручи до уваги сказане вище вважаємо, що професійна мобільність студентів як майбутніх фахівців є необхідною складовою підготовки в умовах коледжу, яка формується у процесі їхнього навчання й оволодіння різними видами діяльності, у тому й спортивної. Адже у процесі спортивної підготовки здійснюється цілеспрямоване професійне становлення студентів за допомогою тих засобів, методів і умов, які впливають на розвиток їхніх фізичних та особистісних якостей, сприяють забезпечення здорового способу життя тощо. Спортивна підготовка включає технічну, тактичну, психічну та фізичну підготовку майбутніх фахівців та є важливою складовою освітнього процесу коледжу. В означеному контексті важливою є думка І. Квасниці, про те, що професійна мобільність майбутнього фахівця фізичної культури і спорту є «інтегративним утворенням, що проявляється в професійній діяльності як здатність організовувати якісне виконання професійних завдань на основі сформованих ключових компетенцій, оперативно опановувати інноваційні технології теорії і практики фізичної культури і спорту та творчо впроваджувати їх у навчальну і професійну діяльність, готовність до змін, що надає можливість особистісного й професійного зростання» [1, с. 113].

Ми погоджуємося з висновками Квасниці О.М., в яких іде мова про те, що найбільший потенціал у професійній підготовці майбутніх фахівців у процесі спортивної підготовки належить практикам, яка ґрунтуються на професійних знаннях, теоретичній обізнаності й розглядаються як процес оволодіння здобувачами освіти різними видами спортивної діяльності, в яких свідомо створюються реальні можливості та умови для самопізнання, самовизначення здобувача вищої освіти у різних професійних ролях тощо.

З огляду на те, що спортивна підготовка студентів найбільшим чином уособлює практичну діяльність, вважаємо, що вона є тим середовищем, у якому здійснюється становлення майбутнього фахівця – професіонала, готового до мобільних проявів у різних видах спорту й майбутньої педагогічної діяльності тощо. Адже саме рухова активність позитивно впливає на розвиток організму, формує навички запобігання перевтомі, активного відпочинку, що є неодмінним ресурсом змін й адаптації та створює внутрішні умови для постійного саморозвитку.

З цією метою нами розроблена й впроваджена дидактична модель становлення професійної мобільності студентів в умовах спортивної підготовки на заняттях фізичної культури. Цілісна структура моделі розроблена з урахуванням змістовного, діяльнісного, особистісного компонентів освітнього процесу в умовах коледжу. Варто підкреслити, що вибір методу, форми, технологій організації заняття залежить від поставленої мети, очікувальних результатів та видів спортивної діяльності, які гнучко комбінуються в залежності від індивідуальних особливостей студентів, рівня сформованості основних знань, умінь та навичок, виділених слабких сторін, визначенні стійких характеристик пізнавальних та фізичних процесів. Особливість змісту дидактичної моделі виявляється у тому, що її можливо адаптувати до будь-яких змінних умов освітнього процесу, з урахуванням об'єктивних і суб'єктивних чинників (Рис. 1).

Саме на заняттях фізичної культури й відбувається становлення мобільної культури, що виражається у здатності й готовності реалізувати отримані знання й досвід у повсякденному житті та професійній діяльності.

На нашу думку, заняття фізичної культури є тим практичним середовищем, у якому вдосконалюються навички професійної мобільності, рефлексуються комунікативні вміння, отримується реальна практика збереження здоров'я, як неодмінного ресурсу розвитку властивостей і якостей особистості студента.

Висновок. На підставі викладеного вище, ми вважаємо, що розвиток професійної мобільності студентів у процесі спортивної підготовки в умовах коледжу має відповідати вимогам сучасності та допомогти їм у створенні власної траєкторії саморозвитку та готовності до змін, як під час занять фізичної культури, так й у проведенні спортивних секцій, гуртків тощо. В умовах

навчання студенти педагогічного коледжу набувають особистісно-орієнтований досвід, який є фундаментом розвитку ключових життєвих компетентностей, які, на нашу думку включають професійну мобільність. Розроблена дидактична модель ґрунтується на сучасних наукових дослідженнях, а її впровадження в умовах педагогічного коледжу створює сприятливий мобільний освітній простір навчання, атмосферу комфортного особистісного зростання та ефективної самореалізації кожного студента, їхньої здатності й готовності мобільно й успішно оволодівати новими технологіями, здобувати нові компетенції, які забезпечать ефективність майбутньої професійної діяльності.

Практика показала, що цілісність теоретичного навчання і спортивної діяльності на заняттях фізичної культури є однією з важливих чинників у розвитку професійної мобільності студентів, здатних до взаємодії, готових до фізичного саморозвитку, самовдосконалення протягом життя.

Рис.1 Дидактична модель розвитку професійної мобільності студентів в умовах спортивної підготовки на заняттях фізичної культури.

Список використаних джерел:

1. Квасниця О. М. Формування професійного спорту під час проходження практики мобільності майбутнього фахівця сфери фізичної культури спорту під час проходження практики.
<https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37147/Kvasnytsia.pdf?sequence=1>
2. Козлова О. Г. Професійна мобільність майбутнього вчителя як педагогічна проблема.
<https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/2047/1/Profesiina%20mobilnist.pdf>

3. Тимченко О. В. Професійна мобільність – один із критеріїв якісної підготовки майбутніх педагогів. https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5935

Ковальова Світлана,

кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри суспільно-гуманітарної освіти
КНЗ КОР «Київський обласний інститут
післядипломної освіти педагогічних кадрів»

КУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Стрімкий розвиток соціального, економічного, культурного життя, суспільства викликає нагальну потребу у конкурентоздатних фахівцях, які здатні приймати та реалізовувати нестандартні рішення, уникати стереотипів, прагнути до творчого пошуку у змінних умовах життєдіяльності. Прискорені інтеграційні процеси, все більше охоплюють усі сфери суспільного життя і культурного життя, вимагають адекватних відповідей від вищої та післядипломної освіти, посилення організації та якісної підготовки висококваліфікованих сучасних фахівців у тому числі й вчителів мистецьких дисциплін.

У Державному стандарті базової середньої освіти сформульована мета мистецької освітньої галузі, яка полягає у цілісному розвитку успішної особистості учня в процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні. В контексті висвітлення проблеми публікації для нас важливою є думка І.А. Зязюна, який сказав: «...Глобальною метою сучасної освіти має стати формування культурно освіченої людини, ядро якої складає свобода, гуманність, духовність, адаптивність, здатність до самовизначення у світі культури й культурної ідентифікації, прагнення до життєтворчості, самоствердження в усіх сферах її життєдіяльності» (1, с. 66-72). Як бачимо, культурна компетентність у прямій мірі пов'язана із професійною мобільністю педагога, і, як переконає аналіз джерельної бази дослідження, має відношення до їхньої професійної компетентності.

Звернемось дещо до тлумачення поняттєвого апарату у науковому дискурсі понять “мобільність педагога”, “культурна компетентність”, “професійна мобільність”.

Відомо, що термін “мобільність” розкриває інтегративну якість особистості, що характеризує її здатність швидко змінювати свій статус або становище в соціальному, культурному або професійному середовищі.

Увага до професійної мобільності стала предметом досліджень науковців різних галузей у 70-х роках ХХ століття. Першими науковцями, які говорили про професійну мобільність як невід’ємну складову суспільного життя були: Б. Барбер, Ю. Веніга, Е. Гідденс, П. Сорокін. Наукові праці І. Вишнеградського, Б. Гершунського, Б. Матіна, І. Янжули безпосередньо були присвячені вивченню історичного аспекту виникнення проблеми професійної мобільності в науці та освіті. Також до проблеми формування професійної мобільності, як здатності людини швидко й ефективно самоорганізовуватися, змінюватися відповідно до життєвих і професійних потреб, адаптуватися до певного професійного середовища та професійних груп й, кінець-кінців, ефективно працювати викладено у працях вчених: Л. Сушенцевої, І. Шпекторенко, Б. Ігошева, Р. Пріми.

Професійна мобільність як психологічний феномен досліджувалась в різноманітних ракурсах вивчення її структурно-функціональних проявів (К. Вазіна, Ж. Вірна, Ю. Дворецька, Є. Зеєр, Є. Іванченко, А. Мудрик, Н. Нечаєв, Л. Пілецька, Е. Симанюк та ін.) [4, с.4].

Узагальнення концептуальних підходів дає змогу стверджувати, що при розгляді професійної мобільності основна увага зосереджується на таких характеристиках особистості, які зумовлюють активність її професійної діяльності, умов, цілей, перспектив і залежать від рівня професійної мотивації, когнітивного розвитку, адаптивності, й водночас здатності до природнього ризику, комунікативності, ініціативності, самостійності й креативності фахівця [2;3;4]. З огляду на це, професійна мобільність педагога тісно пов’язана із професійною компетентністю, до якої належить культурна компетентність, що є визначальною в успішній професійній діяльності вчителя мистецтва.

У сучасних інформаційних джерелах культурна компетентність ототожнюється з рівнем адаптованості людини до культурного, комунікаційного, техногенного сучасного середовища; умінням орієнтуватися в інформаційному потоці та достатньо вільно почуватися в сучасному полікультурному глобалізованому світі. Досить часто ця категорія замінюється поняттям «міжкультурна» компетентність, що тлумачиться як здатність особистості ефективно взаємодіяти з людьми, що представляють різні культури [3, с. 266-273].

У колективній праці «Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи», йдеться про те, що культурна компетентність стосується сфери розвитку культури особистості у всіх її аспектах, що передбачає формування **культури міжособистісних стосунків**, оволодіння вітчизняною і світовою культурною спадщиною, принципами толерантності, плюралізму і

дозволяє особистості аналізувати й оцінювати найбільш важливі досягнення національної, європейської та світової культури, орієнтуватися в культурному і духовному контекстах сучасного українського суспільства тощо [2, с. 86].

Аналіз наукових досліджень з питань професійної мобільності й особливостей професійної діяльності вчителів мистецьких дисциплін дав нам змогу визначити їхню професійну мобільність як *інтегративну властивість особистості, що характеризується стійкою мотивацією до культурної, мистецької діяльності, активністю та ініціативністю в оволодінні новими знаннями у педагогіці мистецтва, культурології тощо, їхнім доцільним застосуванням в конкретних професійних ситуаціях сфери мистецько-педагогічної діяльності, швидкою адаптацією до нових умов діяльності, оперативністю прийняття рішень та оволодіння новими медичними художньо-педагогічними технологіями, чіткістю, гнучкістю та компетентністю при виконанні професійних завдань у змінних ситуаціях відповідно до суспільних вимог.*

На наш погляд, у професійній діяльності вчителя мистецьких дисциплін культурна компетентність є важливим компонентом їхньої професійної мобільності, у якій закономірно відтворюється її природна сутність, здатність культурно освіченої особистості до внутрішніх ціннісних змін, що виявляються в готовності до культурного саморозвитку, самовдосконалення в нестандартних умовах професійної праці та життєтворчості.

Наступні публікації вивчення феномену професійної мобільності вчителя мистецьких дисциплін будуть присвячено проблемі розвитку культурної мобільності фахівців.

Список використаних джерел:

1. Зязюн І.А. Культуротворча функція виховання студентів педагогічного вузу / І.А. Зязюн // *Вища педагогічна освіта : наук.-метод. зб.* К. : [б. в.], 1994. Вип. 17. С. 66–72.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О. В. Овчарук. К. : КІС, 2004. 112 с. (*Бібліотека з освітньої політики*). С. 86.
3. Лобова О., Сбруєва М. Формування культурної компетентності школярів у процесі мистецької освіти в Новій українській школі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2020, № 3 – 4 (97-98). С. 266-273.
4. Панас Ю.В. Рефлексивні механізми професійної мобільності педагога. <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/07/PanasYU.V.Avtoreferat.pdf>

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ОСВІТИ

В Україні відбуваються глибокі зміни у сфері освіти, пов'язані з реформуванням традиційної освітньої системи та забезпеченням її безперервності.

Нова українська школа висуває нові вимоги до рівня і якості підготовки в закладах фахової передвищої та вищої освіти майбутнього педагога, важливим критерієм для якого є професійна мобільність.

Мобільність у педагогічній сфері – це особлива якість особистості, що формується в процесі навчання і виховання та має найважливіший вплив на професіоналізм майбутнього фахівця [1]. Науковці розглядають професійну мобільність майбутнього фахівця як здатність до сприйняття змін, відкритість до нового, готовність долати зовнішні та внутрішні перешкоди у професійному становленні, як перехід особистості в соціально-професійному середовищі від однієї соціальної позиції до іншої, пов'язану зі змінами її освітнього рівня. У дослідженнях Р. Пріми знаходимо твердження, що «професійна мобільність – це складне системне утворення, інтегральна якість особистості та діяльності педагога, що формується і виявляється у процесі професійної підготовки, перепідготовки, самовиховання і творчої самореалізації фахівця, тобто розуміється як можлива стратегія професіоналізації педагогічних кадрів, як інтегративна якість особистості, що дозволяє їй у динамічних умовах бути соціально активною, конкурентоспроможною, професійно компетентною, здатною до самореалізації, саморозвитку й модернізації власної діяльності, а також до зміни видів діяльності тих, хто навчається, і ролі в системі «студент – практикант – випускник – фахівець» [3, с. 147]. Тому реформування освіти в Україні спрямовано на формування єдиного освітнього простору, що сприятиме зростанню мобільності здобувачів освіти закладів загальної середньої, фахової передвищої та вищої освіти, що в майбутньому забезпечить їм успішну самореалізацію в обраній професії.

Реформа освіти, карантинні обмеження та впровадження воєнного стану посилили виклики: перед закладами фахової передвищої та вищої освіти постало завдання створити педагогічні умови для підготовки нового покоління професійно-мобільних педагогів.

Більшість науковців розглядають педагогічні умови як сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, технологій, методів, організаційних

форм і матеріальних можливостей їх здійснення, що забезпечує успішне вирішення поставлених завдань. Зазначена проблема в даний час є надзвичайно актуальною, що пояснюється наявними протиріччями між тенденціями розвитку сучасного інформаційного суспільства і готовністю громадян прийняти нові форми суспільної поведінки, які включають реформаційні та модернізаційні процеси у сфері освіти [2].

У процесі підготовки майбутніх фахівців освіти потрібно враховувати, що професійна мобільність є фактором підвищення ефективності використання потенціалу педагогічного колективу, здатного задовольнити потреби освітнього процесу закладу, вміло використовувати інструменти дистанційного та змішаного навчання, забезпечити педагогіку партнерства і всебічний розвиток дитини відповідно до її вікових, індивідуальних та психофізіологічних особливостей і потреб, сформувати необхідні ключові компетентності.

Враховуючи фахову спрямованість вивчення навчальних дисциплін у педагогічному закладі, доцільно для розвитку професійної мобільності здобувачів освіти, на нашу думку, забезпечувати інтерактивне навчання. Саме інтерактивні методи навчання створюють необхідні передумови як для розвитку професійної компетентності студентів, так і для формування умінь приймати колективні та індивідуальні рішення в проблемних ситуаціях, сприяють відпрацюванню комунікативних, дискусійних умінь, формують мотиви навчання, готують до професійної діяльності в школі. Використовуючи елементи тренінгових технологій можна досягати підсилення мотивації здобувачів освіти до навчання та засвоєння нових знань, підвищення якості підготовки майбутніх фахівців освіти, здатності їх до змін і нововведень, компетентності й конкурентоспроможності на ринку праці.

Вагомими у формуванні професійної мобільності майбутнього педагога є такі організаційні форми навчання як навчальний проект, колективна творча справа, педагогічна практика, яка спрямована на формування професійної компетентності майбутнього педагога, здатності до змін, дає можливість студентам-практикантам не лише закріпити теоретичні знання про цілі, завдання, зміст, технології освіти, а й сформувати професійні вміння й навички, пов'язані з аналізом, проектуванням й конструюванням освітнього процесу та виховної роботи у закладах загальної середньої освіти.

Проведене дослідження дає можливість виокремити такі педагогічні умови ефективного формування професійної мобільності майбутніх фахівців освіти у закладі фахової передвищої освіти:

- створення безпечного сучасного освітнього середовища;
- цифрова трансформація закладу освіти, що забезпечить підвищення рівня цифрової компетентності всіх учасників освітнього процесу;

- постійне удосконалення та оновлення змісту освітньо-професійних програм, що ґрунтуються на формуванні загальних і спеціальних компетентностей;
- розвиток професійної компетентності педагогів;
- удосконалення інформаційних, методичних, наукових ресурсів відповідно до вимог сучасного стану освіти в Україні;
- забезпечення результативності освіти на основі академічної якості та конкурентноспроможності;
- удосконалення форм соціального партнерства і мережевої взаємодії.

Таким чином, під педагогічними умовами ми розуміємо сукупність зовнішніх і внутрішніх чинників, які забезпечують підвищення якості підготовки майбутнього фахівця освіти та формування його професійної мобільності.

Список використаних джерел:

1. Брижак Н. Ю. Професійна мобільність як фахова якість майбутнього вчителя [текст]. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І. В. Козубовська. Ужгород : видавництво УжНУ «Говерла», 2016. Вип. 1 (38). С. 67–70.
2. Дячок Н. В. Мобільність педагога як шлях реалізації положень нової концепції педагогічної освіти. ISSN Online: 2312-5829 *Освітологічний дискурс*. 2019. № 1-2 (24-25). С.128
3. Пріма Р. М. Компонентно-структурний аналіз сутнісної характеристики феномена «професійна мобільність учителя». *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова* : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. Випуск 8. (Серія №11 «Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління»). С. 146–151.

Лук'яненко Валентина,
голова циклової комісії викладачів іноземних мов,
викладач англійської мови
КЗ КОР Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж

СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЇ УСПІХУ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ) ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАЛЬНОГО ВПЛИВУ НА ПРОФЕСІЙНУ МОБІЛЬНІСТЬ СТУЖЕНТІВ ПЕРШОГО БАКАЛАВРСЬКОГО РІВНЯ

Сьогодення розвитку світової економіки характеризується інтенсифікацією процесів інтернаціоналізації та інтеграції, що є підґрунтям формування загальної економічної цілісності. Водночас спостерігається динамічний розвиток національних економік, посилення конкуренції, обмеження сфери праці, значні структурні перетворення, які вимагають наявності відповідних трудових ресурсів.

Слід зазначити, що одним із найважливіших стратегічних завдань на сучасному етапі модернізації системи вищої освіти України є забезпечення конкурентоспроможності підготовки майбутніх фахівців освіти згідно рівня міжнародних стандартів, а запровадження основних положень Болонського процесу передбачає врахування національних підходів до організації навчання, змісту освіти, традицій у їх підготовці.

Сучасний освітній простір характеризується збільшенням вимог до інтелектуальних здібностей та практичних навичок майбутніх фахівців, їхніх можливостей сприймати нове та змінюватися відповідно до викликів часу. На практиці це вказує на необхідність цілеспрямованого забезпечення професійної мобільності майбутніх фахівців. Необхідність у мобільності фахівців зумовлена: прискоренням темпів розвитку суспільства; необхідністю у швидкій адаптації фахівців до сучасних умов; формуванням єдиної світової інформаційної системи з використанням новітніх інформаційних технологій; виникненням проблем, які можуть бути вирішені лише зусиллями міжнародного співтовариства; динамічним розвитком економіки, зростанням конкуренції, скороченням некваліфікованої чи малокваліфікованої праці; створенням міжнародними організаціями освітніх міжнародних актів, які стають провідними орієнтирами для європейської освіти.

Метою статті є визначення ролі формувального впливу на професійну мобільність студентів засобами створення ситуації успіху на заняттях з англійської мови (за професійним спрямуванням) у підготовці вищим навчальним закладом кваліфікованих конкурентоспроможних майбутніх фахівців освіти.

В умовах відкритості кордонів особливої значущості набуває відповідальна місія викладача іноземної мови – усвідомлення власної ролі у трансформації

кроскультурного суспільства та необхідності мобільно реагувати на зміни в ньому. Професійна мобільність здатна сформувати викладача іноземної мови, який буде гнучко перебудовувати напрям і зміст професійної діяльності; самостійно працювати над власним розвитком та підвищенням освітнього й культурного рівнів; розвивати вміння самостійно набувати необхідних для професійної діяльності компетенцій; адаптуватись та інтегруватись у багатонаціональному і полікультурному середовищі.

Розвиток академічної мобільності студентів вищів є важливою теоретичною й практичною проблемою. Одним із аспектів її вирішення є пошук засобів, котрі могли б забезпечити ефективність цього процесу.

В процесі дослідження нами з'ясовано, що поняття «професійна мобільність майбутнього вчителя іноземної мови» – це особистісно-професійна якість, що формується у студентів в процесі занурення в освітнє середовище вищого навчального закладу освіти, яка виявляється у здатності майбутнього фахівця ефективно застосовувати отримані ним знання для сталого особистісного і професійного саморозвитку; у спроможності здійснювати трансформаційні впливи на різних суб'єктів комунікаційної діяльності та готовності майбутнього вчителя іноземної мови адаптуватися та швидко реагувати на зміни в соціумі шляхом прийняття комплексних інноваційних рішень.

Ми переконані, що процес формування професійної мобільності майбутніх учителів іноземних мов пов'язаний з їх фаховою підготовкою, процес здобуття якої здійснюється в освітньому середовищі навчального закладу.

Ми дізналися, що науковцями було виокремлено структурні компоненти освітнього середовища вищого навчального закладу освіти та констатовано вплив кожного з них на формування професійної мобільності майбутніх учителів іноземних мов, які здійснюються за певними напрямками. Аксіологічно-смысловий напрямок надає студентам свободу вибору світоглядних поглядів та ідеалів; комунікативний напрямок сприяє активній взаємодії в діалозі викладача іноземної мови з іншими культурами; професійний впливає на розвиток та становлення майбутнього вчителя іноземної мови та його професійної мобільності; особистісно-зорієнтований напрямок дає можливість фахівцю активно адаптуватися до швидкозмінних умов.

Серед сучасних педагогічних технологій особливе місце займає технологія “Створення успіху”. Педагогіка успіху переживає зараз найбільше піднесення [9]. Вона є однією з тих технологій, які дають змогу гуманізувати процес навчання і виховання. Науковці стверджують, що саме позитивні емоції можуть стати для дитини одним з найважливіших стимулів у навчанні. В педагогіці не існує єдиного рецепта чи правила, як саме створювати ситуації успіху, оскільки робити

це слід на основі індивідуального підходу, зважено, з урахуванням багатьох факторів.

На власному досвіді ми переконались, що пріоритетним завданням педагога є організація таких умов, за яких процес здобуття студентами знань стане цікавим, бажаним, комфортним, захопливим і результативним.

Актуальність педагогічної технології “Створення ситуації успіху” зумовлена оновленням змісту початкової освіти; необхідністю подолати уніфікований, унітарний підхід до навчально-виховного процесу, враховуючи натомість інноваційні ідеї, національні традиції української методичної науки і педагогічної практики як минулого, так і сучасного.

Перші методики створення “Ситуації успіху” були розроблені та використані саме у шкільній педагогіці. На те, що саме успіх підтримує інтерес дитини до навчання, вказував знаний педагог минулого К. Ушинський.

Багато наших сучасників висловлюють думку про те, що учасник освітнього процесу тоді тягнеться до знань, коли переважає потреба в навчанні, коли ним рухають здорові мотиви та інтерес, підкріплені успіхом .

Створення “Ситуації успіху” – це педагогічна технологія, яка допомагає студентам зрости успішними, відчувати радість від подолання труднощів, формує переконання, що все в житті дається завдяки затраченим зусиллям. Ситуація успіху має штучно створений характер, бо викладач на деякий час посилює акцент на позитивних досягненнях студентів і не зважає на їх недоліки.

Головна мета і завдання викладача: навчити студентів вірити у свої сили і можливості, дати можливість кожному учаснику освітнього процесу відчувати радість досягнення і усвідомлення своїх здібностей.

З практики роботи відомо, що шляхи створення ситуації успіху різні, вони залежать від груп та підгруп студентів, з якими працює викладач. Наступні прийоми допоможуть наблизити успіх до кожного студента . Це такі як: "Сходи до успіху", "Емоційне блокування", прийом "Невтручання", "Холодний душ", "Анонсування", “Даю шанс”, прийом "Навмисна помилка", “Сповідь”, “Еврика”, “Емоційне заохочення” "Стабілізація", "Стеж за нами", "Обмін ролями", "Допомога друга" та інші.

Отже, опрацювавши наукові надбання ми дійшли висновку, що сучасний конкурентоспроможний майбутній педагог має володіти комунікативною культурою, уміти працювати в команді, вільно здобувати інформацію, використовувати її для саморозвитку й самовдосконалення, знаходити шляхи розв’язання проблем.

Створення ситуації успіху в навчальній діяльності будь-якого навчального закладу освіти – це проблема, до якої все частіше звертається сучасна педагогічна наука. Ця проблема зацікавила і викладачів циклової комісії іноземних мов КЗ

КОР Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж. Маючи багаторічний досвід роботи ми переконані, що однією з важливих цілей навчання є розвиток особистості кожного студента. І такий розвиток можливий при умові, якщо навчання і виховання сприятиме розвитку учасників освітнього процесу, приносить їм радість пізнання та викликатиме у них інтерес до навчання.

Основною метою навчання іноземної мови у коледжі є розвиток можливостей студентів використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу. Саме викладач повинен підготувати студентів до спілкування в реальних життєвих ситуаціях, навчити їх здобувати знання самостійно з метою вдосконалення в галузі обраної майбутньої професії. Саме на заняттях іноземної мови викладач формує в учасників освітнього процесу вміння і навички іншомовного спілкування, вміння передбачити досягнення ними такого рівня комунікативної компетенції, який би був достатнім для здійснення спілкування у певних комунікативних сферах, вміння орієнтуватися у соціокультурних аспектах країни, мову якої вивчають.

На наше стійке переконання, формування професійної мобільності сприятиме забезпеченню можливості випускникам продовжувати навчання або працевлаштуватись за кордоном і буде сприяти в певній мірі розширенню міжнародних зв'язків нашої держави і її входження у світовий освітній простір. А завданням кожного з викладачів циклової комісії іноземних мов коледжу є створення такого процесу навчання щоб він був захоплюючим та радісним. І тут важливе все: і посмішка, і доброзичливий тон, і мистецтво спілкування, і навіть почуття гумору.

Список використаних джерел:

1. Божок О.С., Сурмач О. Я. Педагогічні умови формування конкурентно спроможної особистості майбутнього вчителя іноземної мови на основі компетентнісного підходу. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. 2017. Випуск 57. С. 148.

2. Братко М. В. Освітнє середовище вищого навчального закладу: пошук стратегій управління. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. 2014. № 22.С.15–21.

3. Дячок Н. В. Формування професійної мобільності майбутніх учителів іноземних мов в освітньому середовищі університету [Електронний ресурс]. Науковий вісник Донбасу. 2019. № 1–2 (39-40). URL: [http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/2019/N1-2\(39-40\)/dnvynp](http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/2019/N1-2(39-40)/dnvynp) .

4. Клименко Ю. А. Педагогічні умови формування професійно мобільного педагога у європейських вищих навчальних закладах. Педагогічні науки. Херсон: Видавництво ХДУ, 2011. Вип. 58. С. 74–79.

5. Матвієнко О. В. Педагогічне управління процесом підготовки майбутніх учителів до педагогічної взаємодії. Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова. 2008. С. 153 - 163.

6. Пріма Р.М. Формування професійної мобільності вчителя – стратегічний напрям у сучасній освіті. Педагогічний пошук. Науковометодичний вісник Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти. 2017. № 3. С.18-

Міщенко Тетяна,

викладач психолого-педагогічних дисциплін

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

Одним із ключових понять, що виражають сутність та цілі Болонського процесу, є поняття «мобільність», «академіна мобільність», «професійна мобільність фахівця». Вивчення літературних джерел дає підстави констатувати інтенсивність наукового пошуку проблеми формування професійної мобільності в психологопедагогічних дослідженнях і виділити таке: професійна мобільність є найважливішою якістю особистості сучасного вчителя; професійна мобільність розглядається авторами в контексті особистісної характеристики вчителя, його здатності швидко реагувати на зміни та адаптуватися до нових умов у професійно-педагогічній діяльності; професійна мобільність припускає готовність фахівця до збагачення професійних знань і вмінь, освоєння нових спеціалізацій у рамках професії та суміжних професійних галузях.

Узагальнюючи результати досліджень як вітчизняних (Л. Горюнова, Н. Кічук, С. Кугель, О. Нікітіна, Р. Ривкіна, Л. Сушенцева та ін.), так і зарубіжних науковців (Ю. Веніге, Е. Йожа, Б. Ігошев, Т. Орден та ін.), доктор педагогічних наук Р.М.Пріма [1, с.18] засвідчує, що професійна мобільність у педагогічній сфері має особливості, пов'язані зі специфікою професійної діяльності, й виявляється у готовності та здатності до змін, зокрема, на трьох рівнях: — на рівні якостей особистості (цілеспрямованість, відкритість до змін, наполегливість, здатність до самопізнання, самостійність, самокритичність); — на рівні характеристик діяльності (адаптивність, гнучкість, уміння прогнозувати, досягати успіхів, креативність); — на рівні процесів професійного розвитку,

самовдосконалення (готовність до змін, адекватні уявлення про свої можливості, змобілізованість щодо зміни ситуацій, передбачення можливих результатів тощо).

На нашу думку, професійна мобільність майбутніх учителів, яка формується в закладах фахової передвищої та вищої освіти, розглядається як інтегрована якість здобувачів освіти, що складається із сукупності їхньої особистісної мобільності, академічної та крос-мобільностей і характеризується здатністю адаптуватися до трансформаційних процесів, що відбуваються у Новій українській школі, можливістю здійснювати безперервний професійний розвиток і навчатися упродовж життя. «Педагогічні університети мають забезпечити такі інновації, які забезпечують підготовку нового мобільного вчителя, здатного ввести дитину у сучасний соціум, навчити її жити, творити й перемагати в реальних життєвих умовах. Студент педагогічного вишу має «вийти за межі Інтернету» – глибоко освоїти його можливості й зазирнути за горизонт.

Для цього він повинен бути мобільним, стати дослідником, а педагогічний університет – університетом дослідницьким» (з інтерв'ю із професором В.П.Андрущенко). У Концепції розвитку педагогічної освіти (2018) визначається необхідність у підготовці фахівців до роботи в умовах прискореної модернізації змісту освіти та методів навчання і зазначається, що головним завданням трансформації педагогічної освіти є забезпечення її випереджувального розвитку, а фахова передвища педагогічна освіта може розглядатись лише як проміжний етап професійної підготовки та розвитку педагогічного працівника, який передбачає надалі здобуття початкового рівня (короткого циклу) або першого (бакалаврського) рівня вищої педагогічної освіти [3, с.11].

Це обґрунтовує значущість наступності у формуванні професійної мобільності фахівців галузі освіти. Актуальність проблеми розвитку професійної мобільності майбутнього вчителя зумовлена необхідністю вирішення завдань, що стоять перед системою освіти України в контексті цілеспрямованої реалізації Концепції “Нова школа. Простір освітніх можливостей”. У їх забезпеченні провідну роль відіграє мобільний вчитель, що виявляє комплекс професійних компетентностей за новими трудовими функціями, які визначені у Професійному стандарті вчителя (2020), а саме: —

Навчання учнів предметів, інтегрованих курсів (мовно-комунікаційна, предметно-методична, інформаційно-цифрова); — Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу (психологічна, емоційно-етична, педагогічного партнерства); — Участь у організації безпечного і здорового освітнього середовища (інклюзивна, здоров'язберезувальна, проектувальна); — Управління освітнім процесом (прогностична, організаційна, оцінювальноаналітична); —

Безперервний професійний розвиток(інноваційна, рефлексивна, здатність до навчання впродовж життя) [2, с.8-11].

Оволодіння вчителем Нової української школи новими трудовими функціями визначає його потреби щодо актуальних векторів професійного розвитку, а саме: бути організатором навчально-пізнавчальної діяльності учнів цифрового покоління, а не передавачем готових знань; бути фасилітатором, тьютором, коучем і сприяти реалізації індивідуальної освітньої траєкторії розвитку здобувача освіти; бути інноватором, використовуючи сучасні методики навчання і цифрові освітні інструменти; бути вмотивованим на педагогічну творчість і професійне самовдосконалення; усвідомлювати, що у період цифрової трансформації освіти в Україні утверджується новітній тип зв'язку цифрового суспільства й мобільного педагога, внаслідок чого формується нове середовище його професійної діяльності.

Отже, основним рушієм реалізації вимог реформування шкільної освіти в умовах Нової української школи стає професійна мобільність вчителя.

На нашу думку, підготовка майбутніх фахівців освіти за освітньо-професійною програмою спеціальності 013«Початкова освіта» має включати професійну компетентність «готовність до прояву професійної мобільності». Враховуючи те, що поняття «готовність» не можна розглядати окремо від поняття «компетентність»,бо вона є результатом становлення професійної мобільності студентів на етапах послідовного навчання у ЗФПО і ЗВО, то саме готовність до прояву професійної мобільності виступає не тільки в сфері освіти, але й в інших сферах (видах) діяльності, де є затребуваним гуманітарний потенціал педагогічної освіти.

Реалізуючи систему наступності у розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у процесі профільного навчання у ЗЗСО /навчання у закладі фахової передвищої та вищої освіти, ми вважаємо, що саме готовність студентів педагогічного закладу освіти до прояву професійної мобільності є особистісно-діяльнісною характеристикою, що об'єднує в собі складові:психологічну готовність (усвідомлену потребу і мотивацію в позиціонуванні себе на ринку праці); функціональну готовність(розвинені когнітивні здібності);практичну готовність (уміння і особистісні якості, які забезпечують можливість ефективних дій при змінах у професійній діяльності).

В умовах сьогодення актуальним залишається міркування А.Маслоу: за мобільними людьми – теперішні і майбутні прогресивних професійних і суспільних змін, оскільки «такі (мобільні) люди будуть упевнено дивитися в завтрашній день, розраховуючи на свою здатність імпровізувати в ситуації, що ніколи раніше не виникала. Суспільство, яке зможе виховати таких людей,— виживе...» [1, с.20].

Список використаних джерел:

1. Пріма Р. М. Формування професійної мобільності вчителя – стратегічний напрям у сучасній освіті / Р. М. Пріма // Педагогічний пошук. 2017. № 3. С. 18-20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedp_2017_3_7
2. Професійний стандарт вчителя (2020) С.8-11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>
3. Концепція розвитку педагогічної освіти в Україні (2018). С.11. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitkupedagogichnoyi-osvit>

Молокова Маргарита,
викладач іноземних мов

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

ВИКОРИСТАННЯ НЕСТАНДАРТНИХ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Проблема формування конкурентоспроможної особистості в соціокультурних умовах стає все більш актуальною для сучасних навчальних закладів. Актуальним стає і проблема пошуків інноваційних педагогічних технологій, що обумовлюється потребою розробки психолого-педагогічних моделей підготовки конкурентоспроможних спеціалістів. В умовах комп'ютеризації та глобалізації інформаційного простору спеціаліст, який хоче бути на рівні науково-технічних досягнень, повинен мати професійну мобільність. Мобільність продиктована необхідністю адаптуватися до реальних життєвих ситуацій. Професійна мобільність – це внутрішнє самовдосконалення особистості, засноване на стабільних цінностях та потребі у самовдосконаленні.

Серед численних сучасних засобів активізації пізнавальної діяльності студентів педагоги називають нестандартні заняття, мета яких полягає у пробудженні зацікавленості до навчання, що є каталізатором всієї освітньої діяльності.

Нетрадиційні заняття з англійської мови – це необхідний елемент всього навчального процесу з дисципліни «Англійська мова», оскільки під час їх проведення студенти стають більш ініціативними, самостійними, зростає їх розумова активність, також ці заняття безпосередньо впливають на якість засвоєння матеріалу [3, с.187].

Педагог Н. Волкова розподілила нетрадиційні заняття на 12 окремих груп: 1) заняття змістової спрямованості (заняття-семінари, заняття-конференції); 2) заняття на інтегрованій основі (заняття-комплекси, заняття-панорами); 3) заняття-змагання (вікторини, конкурси, аукціони); 4) заняття суспільного огляду знань (заняття-консультації, заняття-заліки); 5) заняття комунікативної спрямованості (заняття-диспути, конференції, телеуроки); 6) театралізовані заняття (імітація певної діяльності); 7) заняття-подорожі (екскурсії); 8) ділові ігри, рольові ігри, імпровізації, імітації; 9) заняття драматизації; 10) уроки-психотренінги; 11) заняття з різновіковим складом студентів; 12) заняття-драматизації [1, с.333-336]

Нестандартні заняття не тільки максимально активізують пізнавальну діяльність студентів, але й розширюють можливості методичної роботи, роблять її динамічною, активно-творчою. Більшість таких занять носять інноваційний характер, тобто у процесі їх проведення впроваджуються інтерактивні методи, що має велике значення у сучасному занятті з англійської мови [2, с.90].

Одним із способів активізації студентів у процесі навчання іноземних мов є проектування (метод проектів), коли студент самостійно планує, створює, захищає свій проект, тобто. активно входить у процес комунікативної діяльності.

Навчальний проект – це комплекс пошукових, дослідних, розрахункових, графічних та інших видів роботи, що виконуються студентами самостійно з метою практичного або теоретичного вирішення значної проблеми. Проектний метод допомагає студентам розвивати мовні та інтелектуальні здібності, стійкий інтерес до вивчення мови, потреба у самоосвіті. Зрештою в результаті передбачається досягнення комунікативної компетенції, тобто, певного рівня мовних, країнознавчих, соціокультурних знань, комунікативних умінь та мовних навичок, що дозволяють здійснювати іншомовне спілкування. Реалізація проектного та дослідницького методів на практиці веде до зміни позиції викладача. З носія готових знань він перетворюється на організатора пізнавальної діяльності. З авторитетного джерела інформації викладач стає співучасником дослідницького, творчого пізнавального процесу, наставником, консультантом, організатором самостійної діяльності студентів [3, с. 82].

Метод проектів - це один із найпотужніших стимулів мотивації вивчення іноземних мов, найбільш творчий вид діяльності, оскільки у роботу над проектом залучені всі студенти групи, незалежно від здібностей та рівня мовної підготовки. Вони застосовують на практиці набуті знання та сформовані мовні навички та вміння, творчо переосмислюючи та примножуючи. Крім того, проблемність і різноманітність форм та видів даної технології передбачає наявність міжпредметних зв'язків, що дозволяє дати студенту більш точне уявлення про світ, у якому він живе, про взаємозв'язок явищ і предметів, про взаємодопомогу, про різноманітність матеріальної та художньої культури. Проектна методика

вимагає від викладача ретельної підготовки, професійної майстерності, ерудиції. Одна з головних умов ефективності навчальної діяльності – атмосфера доброзичливості, взаєморозуміння, довіри, творчості, заохочення пізнавальної активності студентів.

Саме використання проектних методів навчання найбільшою мірою дозволяє розвивати та формувати у студентів, майбутніх фахівців, професійну мобільність, тому що в процесі використання проектної методики викладання іноземної мови студент розвиває та застосовує професійні якості майбутнього спеціаліста.

Результати дослідження використання нестандартних форм проведення занять у процесі вивчення іноземної мови доводять, що ці форми, викладання іноземної мови дозволяють постійно розвивати професійну мобільність у студентів, майбутніх фахівців, сприяють пробудженню у студентів інтересу до вивчення мови та ефективного засвоєння навчального матеріалу; розвивають навичку працювати в команді, виявляти терпимість до будь-якої точки зору, поважати право кожного на свободу слова, поважати його достоїнства, формує життєві та професійні навички студентів, підвищує мотивацію до досягнення успіху у поставленій меті. Також відбувається вихід на рівень свідомої компетентності студента.

Отже, реалізація основних напрямів по вдосконаленню процесу формування професійної мобільності майбутніх фахівців сприяє безперервному розвитку їх особистісного та професійного потенціалу. Основними напрямками оновлення педагогічних умов формування професійної мобільності є особистісно орієнтована системи освіти, пріоритет загальнолюдських та національних цінностей на основі новітніх досягнень науки, культури та соціальної практики.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н. П. Педагогіка : посібник. Академія, 2001. – 576 с.
2. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання .А.С.К., 2003. – 192 с.
3. Byrd D. R. Learning to Teach Culture in the L2 Methods Course. Electronic Journal of Foreign Language Teaching. 2014. № 11(1). Pp. 76–89.

Молокова Ніна,

викладач суспільних дисциплін, викладач-методист,
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Моральні цінності – це істотний елемент організації суспільства, який відображає прагнення індивідів, груп і є важливим фактором соціально-морального регулювання поведінки людей, їх взаємовідносин. До моральних цінностей відносять різні форми моральної свідомості: особистісні переконання щодо норм і принципів належної поведінки людини як громадянина, суспільні і моральні ідеали; етичні уявлення про життя і смерть, справедливість і несправедливість, гуманність людських відносин, добро і зло та ін.; моральні почуття – обов'язку, совісті, відповідальності, честі й гідності [2].

Концептуальні положення Нової української школи наголошують, що ефективною відповіддю на виклики сучасності мають стати освіта і виховання, що базуються на загальнолюдських цінностях, сформованості критичного, креативного мислення, соціально значущій мотивації життєдіяльності, тому що українське суспільство як ніколи потребує громадян, творчих, здатних на духовне, моральне й соціально-культурне самотворення і на служіння державі та суспільству [1].

Система моральних цінностей – індивідуальна структура взаємопов'язаних моральних цінностей, які відіграють як первинну, так і другорядну роль в формуванні індивіда як особистості.

Для реалізації вимог моралі потрібні реальні рушійні сили, які сполучали б ці вимоги зі світом конкретних людських дій і вчинків – мотиви. Мотив виражає зацікавленість суб'єкта в певній дії і є відповіддю на запитання, чому власне він її вчинив. Істотна проблема, пов'язана із сутністю мотивації, полягає у тому, що моральна вартість самого вчинку чи дії не завжди відповідає моральній вартості мотиву, що лежить в їх основі. Мораль не може бути байдужою до власної гідності мотивів, на яких базуються ті чи інші людські вчинки. Важливим елементом моралі є ціннісні орієнтації. Якщо мотивація дає відповідь на запитання, чому, для чого людина діє певним чином, то доповнювана її ціннісна орієнтація висвітлює те, заради чого діє людина.

В моралі як цілісному структурному утворенні виділяють такі три основні елементи: моральна свідомість, моральна діяльність і моральні відносини. Жоден

людський вчинок, між людьми не міг би отримати морального виміру, якби не передбачалося, що людина здатна усвідомлювати їх внутрішню проблематику, співвідносити їх із власними уявленнями про добро і зло, належне і справедливе, з голосом власного сумління. Тому, поза свідомістю моралі не існує, не тільки в розумінні, що без неї було б неможливе саме виконання певних вчинків та дій, а й у тому, що нарівні з останніми їх усвідомлення входить до складу самого феномена моралі.

Моральна діяльність – це характеристика певних людських вчинків, поведінки, людської активності загалом. Мораль втрачає будь-який суспільний сенс, якщо зникає людина, котра здійснює вчинок на основі доброї волі. Бувши аспектом, моментом усякої людської діяльності, розвинута моральна діяльність характеризується усвідомленою внутрішньо особистісною мотивацією поведінки згідно з вимогами суспільної моралі як загальнообов'язкового духовного ідеалу.

У процесі формування майбутніх учителів початкової школи чільне місце належить моральному вихованню.

Моральне виховання – виховна діяльність вищого навчального закладу спрямована на формування у студентів стійких моральних якостей потреб, почуттів, навичок і звичок поведінки на основі ідеалів, норм і принципів моралі, участі у практичній діяльності.

Виховний процес має бути, як визначається у Концепції нової школи, невіддільною складовою усього освітнього процесу й орієнтуватиметься на загальнолюдські цінності, зокрема морально-етичні (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей), соціально-політичні (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови та культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність), а також говориться, що «Найосвіченіша людина може стати найгіршим злочинцем, якщо не розуміє і не поділяє загальнолюдські цінності. Нова українська школа буде формувати ціннісні ставлення і судження, які служать базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії з суспільством».

Основні завдання системи виховання цінностей у парадигмі “Нової української школи” в ході підготовки майбутнього вчителя початкової школи можна розкрити такими принципами реалізації [3]:

1. Кожна особистість є унікальною сутністю, тому є цінністю сама по собі. Кожна особистість має потенціал духовного, морального, інтелектуального та фізичного розвитку.

2. Ми цінуємо інших людей як особистості, а не за те, що в них є чи вони можуть зробити для нас; ми цінуємо міжособистісні відносини, оскільки вони мають провідне значення для нашого розвитку й для блага суспільства.

3. Ми цінуємо правду, права людини, закон, справедливість.

4. На перший план виступає етнічна, расова, політична, культурна та релігійна толерантність.

5. Формування системи знань про організацію економічного життя в суспільстві, про ринкові відносини, про основи комерційної та підприємницької діяльності, про фінансові системи, про фінансово-економічні аспекти екологічної проблеми, про сімейну економіку тощо.

6. Формування підприємницьких навичок як через застосування в процесі виховних занять рольових ігор, віртуальних вправ, так і шляхом включення школярів у різні форми трудової діяльності.

7. Прагнення до постійного самовиховання.

У ході підготовки майбутнього вчителя початкової школи до формування системи виховання цінностей у парадигмі “Нової української школи” зазначено, що ключовим виховним елементом стане приклад учителя, який покликаний захопити дитину.

Ефективність морального виховання студентів визначають такі чинники: створення у вищому навчальному закладі психологічного клімату поваги до моральних норм, правил людського співжиття; відповідність змісту морального виховання його меті й рівню морального розвитку студентів, особливостей їх майбутнього фаху; своєчасне вжиття виховних заходів, акцентування уваги на запобіганні аморальним явищам у студентському середовищі; підтвердження декларованих педагогами моральних принципів їх моральною практикою, яка б відповідала найвищим критеріям моральності.

Список використаних джерел:

1. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н.М. Київ. ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

2. Сапожников С. В. Теоретичні проблеми формування моральних цінностей учнівської молоді в реаліях сьогодення. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія.* 2021. № 2. С. 121-127.

3. Хоміч Л. Зміст культурологічної парадигми розвитку педагогічної освіти. Культурологічна складова професійного розвитку педагога: зб. наук. праць. Київ, Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. С. 13-22.

Нечипоренко Лілія,
викладач англійської мови в КЗ КОР
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У наш час цифрові технології використовуються для створення, передачі, розповсюдження інформації та надання послуг: програмне забезпечення, комп'ютери, телефонні лінії, мобільний зв'язок, електронна пошта, мережі безпроводного і кабельного зв'язку, мультимедіа, Інтернет.

Використання цифрових технологій забезпечує вищий рівень мобільності освітнього процесу, а відтак і вищого рівня його індивідуалізації. Студенти, викладачі користуються мобільними телефонами, планшетами, багато часу спілкуються в соціальних мережах, тому перед педагогом постає завдання забезпечити навчальний процес електронними засобами навчання, які призначенні не тільки для комп'ютера, а й для інших пристроїв, які можна використати під час уроку і поза його межами. Хмарні технології в освіті формуються за відповідною спрямованістю, створюючи інформаційне, навчальне середовище [1, с.160].

Мета статті – розкрити особливості використання цифрових технологій у професійно-педагогічному розвитку вчителя; проаналізувати потенційні можливості інноваційних форм, що використовуються для професійного розвитку майбутнього педагога.

Проблема інформаційного забезпечення навчального процесу, підвищення професійної мобільності здобувачів освіти розкривається у працях таких науковців, як Н. Бахмат, Р. Гавриш, Р. Горбатюк, Л. Романишина, С. Сисоєва, Л. Стефанович та ін. Ключові теоретичні засади формування та розвитку цифрового освітнього простору широко представлені у працях М. Жалдака, І. Іванюк, В. Лапінського, О. Пінчука, Н. Сороки та ін. Практична апробація ефективності засобів цифрового освітнього простору у процесі викладання в закладах освіти є предметом дослідження таких зарубіжних вчених, як Д. Кідд, Р. Паттон, М. Шихан та ін [1, с. 162].

Аналіз наявних досліджень дозволяє зробити висновок, що у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів у навчальному закладі необхідно враховувати два аспекти: 1) формування у здобувачів вищої освіти особистої професійно-педагогічної мобільності; 2) набуття ними фахових компетентностей,

необхідних для педагогічної діяльності з формування професійної мобільності у студентів закладів професійної та фахової передвищої освіти.

Однією зі складових професійної мобільності майбутнього педагога є цифрова компетентність, яка означає здатність систематично, логічно використовувати цифрові технології, вказує на сучасність, мобільність та конкурентоспроможність педагога. Високий рівень компетентності в галузі цифрової педагогіки вимагає від викладачів вирішення завдань виховання майбутніх фахівців, які самі мають високу цифрову компетентність [2, с. 123].

Управління цифровізацією в освітньому середовищі здійснюється за допомогою цифрового маркетингу, спрямованого на організацію взаємодії з навчально-допоміжним персоналом, науково-педагогічними працівниками, випускниками, студентами, абітурієнтами із застосуванням спектра цифрових каналів комунікації; моніторинг змін щодо формування позитивного іміджу вузу; стимулювання створення нових цифрових спільнот та інновацій; розробку персоналізованих рекламних матеріалів для цільових аудиторій [2, с. 124].

Розглянемо можливості деяких інноваційних форм для здійснення освіти та професійного розвитку майбутнього педагога.

В умовах дистанційного навчання набрав популярності сервіс *LearningApps.org*. Це інструмент для перевірки й закріплення знань, формування критичного мислення. Він є зручним у використанні й дає змогу створювати інтерактивні завдання різних рівнів складності: вікторини, кросворди, пазли та ігри. Студенти можуть самостійно створювати завдання, а можуть і виконувати завдання, підготовлені викладачем. Основною перевагою сервісу є те, що додатки створюються виключно українською мовою.

Унікальним інструментом для організації групової роботи, рефлексії є *MindMeister*. Це сервіс, що дає змогу створювати інтелект-карти, використання яких в освітньому процесі забезпечує зворотній зв'язок, зокрема, через підсумкове та формувальне оцінювання.

Ефективним у професійній підготовці майбутніх педагогів є використання онлайн-інструментів за допомогою гаджетів. Наприклад, *Nearpod* – це онлайн-інструмент, що дає змогу викладачам створювати індивідуальні завдання й відстежувати їх виконання за допомогою мобільних пристроїв. Особливістю цього сервісу є те, що користувачі мають можливість підключитися до *Nearpod 3D* і *Nearpod VR* [3, с. 138].

Цікавою для використання є ігрова платформа для навчання *Kahoot*, що дає можливість створювати, відтворювати, відкривати й ділитися цікавими дидактичними іграми за лічені хвилини.

Для швидкого отримання даних від студентів використовують віртуальні дошки. Наприклад, *Padlet* є одним із сервісів, що дає можливість усім учасникам

освітнього процесу спільно працювати на веб-стіні, на яку можна прикріплювати файли, фото, покликання на сайти тощо. Стіна може модеруватися кількома учасниками, доступ для читання й редагування може бути відкритим для всіх бажаючих.

Інший спосіб урізноманітнити виконання завдань викладача – робити це у відеоформаті. Платформа *Flipgrid* дозволяє студентам та викладачам записувати відеовідповіді від 15 до 90 секунд. Ви створюєте окрему сторінку в сервісі, присвячену якомусь курсу, прописуєте, на яке питання треба записати відповідь, чому має бути присвячений виступ тощо, а потім надсилаєте код студентам, з яким вони можуть потрапити на сторінку курсу. Викладач контролює, хто може долучитися до сторінки курсу/групи – будь-хто за лінком, через e-mail, або e-mail, які викладач сам додасть до сторінки, надавши доступ. *Flipgrid* також інтегрується з *Google Classroom* [3, с. 138].

Отже, цифрові технології сприяють створенню інноваційного цифрового середовища в закладах вищої освіти; інтенсифікують комунікативні зв'язки всіх учасників освітнього процесу, створюючи умови для самореалізації, співпраці, рефлексії; збагачують традиційні методики навчання інноваційними формами представлення інформації; забезпечують інтерактивно-інформаційну взаємодію в процесі навчання, що в свою чергу дозволяє зробити процес навчальної взаємодії з використанням цифрових технологій більш гнучким, персоналізованим, доступним, таким, що розвиває професійну мобільність майбутніх педагогів. Особливо в умовах дистанційного навчання посилюється необхідність взаємодії викладача зі студентами як у традиційному форматі, так і з використанням цифрових технологій. Майбутній педагог повинен вільно володіти сучасними цифровими технологіями та використовувати їх у професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Толмач М. Цифрові технології в освіті: можливості й тенденції застосування. Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері. 2021, Том 4 № 2. С.159-171.

2. Пукас І. Л. Пріоритети хмарних технологій щодо оптимізації професійного розвитку та саморозвитку вчителя. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів : вип. 16, у 4-х т. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. Т. 3. С. 123–124.

3. The Use of Digital Technologies in th Classroom: A Teaching and Learning Perspective / Buzzard, V.L. Crittenden, W.F. Crittenden, P. McCarty. Journal of

Овчарова Надія,

викладач-методист

«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Зміни у суспільно-політичному житті нашої країни, подальший розвиток України як незалежної європейської держави потребують відходу від багатьох застарілих форм і методів та переходу від кількісних показників у цій діяльності до пошуку нового та утвердження й орієнтації на педагогічне співробітництво студента і викладача, орієнтації на самоуправління майбутніх вчителів та творчої співпраці, на саморозвиток особистості майбутнього вчителя та поваги до його гідності.

Невід'ємною складовою характеристики сучасного учителя є рівень його професійної культури, яка є частиною загальнолюдської культури, в якій з найбільшою повнотою відображені духовні і матеріальні цінності освіти та виховання, а також способи творчої педагогічної діяльності, необхідні для обслуговування історичного процесу зміни поколінь, соціалізації особистості і здійснення освітньо-виховного процесу. Вона інтегрує історико-культурний педагогічний досвід і регулює сферу педагогічної взаємодії [1, с. 5].

Проте якість підготовки вчителів в Україні за багатьма параметрами ще не відповідає вимогам сучасної школи. У зв'язку з цим актуальною залишається проблема забезпечення загальноосвітніх шкіл достатньо підготовленими, професійно компетентними кадрами, які характеризуються високим рівнем культури в цілому і професійної зокрема. Виходячи із наведеного, проблема формування професійної культури майбутніх вчителів є досить актуальною. На сьогоднішній день термін "педагогічна культура" має кілька визначень, які характеризують не різні явища, а різні аспекти поняття "культура".

Розуміння сутності культури як філософської категорії розглянуто у працях багатьох вчених, таких як Е. Баллер, С. Газман, В. Давидович, С. Іконнікова, Є. Ільєнков, О. Кудін, Є. Маркарян, В.Межуєв, П. Саух, Е. Соколов та ін. Розкриттю загальних основ розвитку професійної культури присвятили свої роботи Н. Крилова, Н. Ничкало, В. Правоторов, Т. Саломатова, О. Смирнова, Г. Соколова та ін. Загальні питання формування особистості вчителя досліджували С. Архангельський,

Є.Барбіна, В. Войтко, Е. Гришин, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, І. Зязюн, М. Євтух, Н. Кичук, Н. Кузьміна, М. Лазарєв, А. Мудрик, Л. Нечепоренко, О. Пехота, В. Семиченко, С. Сисоєва, В. Сластьонін, Р. Хмелюк, Н. Чепелева, Т. Яценко та ін.

Окремі аспекти професійної культури вчителя знайшли своє відображення у дослідженнях В. Кан-Калика, Я. Коломинського, А. Мудрика, Г. Нагорної, Д. Петрової, І. Прокопенка, І. Синиці, Г. Тарасенко, В. Чернокозова, І. Чернокозової, Г. Шевченко, Т. Яценко та ін. В останнє десятиріччя з'явилися дослідження, котрі безпосередньо розглядають проблему формування професійної культури (А. Барабанщиков, І. Бех, Є. Бондаревська, М. Букач, О. Гармаш, І. Зязюн, В. Зелюк, Т. Іванова, О. Рудницька).

Аналіз наукових праць зазначених вище науковців дає змогу зробити висновок, що професійна культура як спеціальне наукове поняття не є усталеним і потребує всебічного розгляду.

Метою нашої статті є обґрунтування компонентів, показників і рівнів сформованості професійної культури майбутніх учителів фізичної культури, які будуть працювати в Новій українській школі.

У відповідності до визначеної мети відокремлено такі завдання:

- обґрунтувати змістовність поняття «професійна культура майбутнього вчителя фізичної культури»;
- виокремити компоненти та показники сформованості професійної культури майбутніх педагогів;
- охарактеризувати рівні сформованості педагогічної культури майбутніх педагогів.

У структурі компетентності вчителя фізичної культури, професійна культура, посідає особливе місце, а сам вчитель набуває свого справжнього сенсу лише тоді, коли він достатньо володіє загальною культурою, оскільки лише в полікультурному середовищі можуть сформуватися спеціалісти, здатні вільно і критично мислити, відтворювати духовні й інтелектуальні цінності, яких завжди потребує нове суспільство і Нова українська школа як одна із його визначальних соціальних інституцій [2].

У багатьох дослідженнях визначення поняття «професійна культура» розглядається як «інтегральна якість, на міцному фундаменті розвинених власне професійних якостей і властивостей, а саме культурі філософського, соціального, економічного, екологічного та іншого мислення, на готовності людини вміти її реалізувати у професійній діяльності весь свій духовний – моральний потенціал» [3].

У професійній культурі спеціаліста з фізичного виховання знаходять своє відображення не тільки взаємодія суспільства, особистості та професії, але й індивідуальна культура особистості, а саме вчителя. У діяльності вчителя

фізичної культури вона проявляється як поєднання специфіки професійно-типового та індивідуального розвитку [4].

Професійна культура вчителя Нової школи – надзвичайно змістовне поняття, яке включає в себе об'ємний перелік професійно важливих характеристик особистості педагога. Найважливішою з них, на наш погляд, є специфічна чуттєва орієнтація педагога з фізичної культури на різні напрями та об'єкти своєї професійної діяльності, тобто емоційна активність, емоційна підсистема ціннісних орієнтацій. Емоційний стан педагога, який виражається в таких «почуттєвих установках», як прагнення, бажання і визначення цілей, являє собою суттєвий механізм регулювання педагогічної діяльності [5, с. 8].

Важливим аспектом діагностики професійної культури вчителя є виявлення вихідних рівнів її сформованості у майбутніх педагогів фізичної культури.

Структурні характеристики професійної культури опираються на структуру педагогічної діяльності та вимагають розгляду цього феномену як динамічного утворення, в якому виділяються окремі одиниці – компоненти. Визначають таку систему компонентів формування професійної культури майбутнього учителя: когнітивний, конструктивно-прогностичний, організаційно-діяльнісний та оцінно-інформаційний.

Когнітивний компонент – знання професійної педагогічної діяльності, адекватна самооцінка наявності системи знань, умінь для виконання функцій професійної педагогічної діяльності, прагнення оволодіти професійними знаннями, вміннями й навичками, до самовдосконалення, самоосвіти, самовиховання, уміння й навички для успішної професійної педагогічної діяльності в школі, ознайомлення з передовим педагогічним досвідом, психолого-педагогічною літературою, інноваційними технологіями в освіті, володіння професійною самодіагностикою.

Когнітивний компонент містить такі складові:

- 1) потреба у професійному самовдосконаленні;
- 2) міцні, глибокі знання з професійно-педагогічної культури, шляхи та засоби її формування;
- 3) систематичне розширення кругозору, опрацювання навчально-методичної, спортивної і психологічної літератури;
- 4) використання сучасного педагогічного досвіду;
- 5) ознайомлення з інноваційними технологіями в освіті;
- 6) ознайомлення з методами самодіагностики.

Конструктивно-прогностичний компонент – уміння планувати свою професійну діяльність з урахуванням вимог професіограми і кваліфікаційних характеристик, конкретні професійно-навчальні ситуації; планувати й

прогнозувати ефективність індивідуальної роботи з учнями з врахуванням їх фізичного розвитку.

Основу конструктивно-прогностичного компоненту складають такі уміння:

- 1) планувати діяльність з урахуванням вимог професіограми і кваліфікаційної характеристики вчителя фізичної культури;
- 2) планувати діяльність з урахуванням соціально-демографічних, психологічних, та фізичних особливостей учнів початкової школи;
- 3) планувати діяльність і прогнозувати її результати;
- 4) визначати близькі, середні та далекі перспективи власного професійного становлення;
- 5) конструювати діяльність з урахуванням рівня емоційного та фізичного розвитку учнів початкової школи;
- 6) розробляти плани конкретних професійно орієнтованих ситуацій;
- 7) конструювати взаємодію з вчителями та батьками – учасниками педагогічного процесу.

Діяльнісно-організаційний компонент – відповідність знань, умінь, навичок та їх реалізація в здійсненні навчально-виховного процесу, потреба в педагогічній діяльності, активна позиція в оволодінні знаннями про педагогічну професію вчителя фізичного виховання, психологію.

Складові уміння діяльнісно-організаційного компоненту:

- 1) встановлювати професійно-ділові стосунки з учнями початкової школи та їх батьками, колегами, адміністрацією школи;
- 2) організовувати діалогові, партнерські взаємостосунки з учнями та їх батьками;
- 3) організовувати індивідуальні, групові, колективні форми роботи з учнями початкової школи;
- 4) надавати допомогу учням в організації різних видів спортивної діяльності;
- 5) використовувати у своїй діяльності інноваційний педагогічний досвід, досвід колег.

Оцінно-інформаційний компонент – здатність до адекватної самооцінки, уміння правильно оцінювати складні педагогічні ситуації, знання методик навчання різних видів спорту.

Оцінно-інформаційний компонент містить такі уміння:

- 1) володіння методикою оцінки ефективності професійно-педагогічної діяльності;
- 2) застосовувати різноманітні методи оцінки ефективності педагогічної діяльності;
- 3) використовувати різноманітні форми контролю за ходом навчально-виховного процесу і оцінювати їх ефективність;

- 4) діагностувати рівень фізичного розвитку, культури та успішності;
- 5) діагностувати свою професійну компетентність;
- 7) надавати допомогу учням та їх батькам в оцінці результатів їхньої діяльності на уроках фізичної культури.

Праця вчителя фізичної культури не допускає один раз засвоєного алгоритму дій, це постійний творчий пошук оптимальних рішень педагогічних задач, експеримент, що жадає від учителя цільного і твердого характеру, педагогічних здібностей, педагогічної майстерності. В узагальненій формі сутність творчості вчителя фізичної культури визначається як діяльність, що породжує якісно щось нове і відрізняється неповторністю, оригінальністю на кожному уроці.

Список використаних джерел:

1. Конституція України (Основний закон). Київ., 2009. 58 с.
2. Григор'єва І. Г. Педагогічна культура вчителя : постановка проблеми І. Г. Григор'єва Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2033. № 13. С. 79–82.
3. Гриньова В. М. Формування професійної культури майбутнього вчителя (теоретичний та практичний аспект) : Монографія В. М. Гриньова. Харків : Основа, 2008. 300 с.
4. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: наук.-метод. посіб. І. А. Зязюн. К.: МАУП, 2000. 312 с.
5. Калошин В. Ф. Самоактуалізація викладача В. Ф. Калошин Практична психологія та соціальна робота. 2015. № 1. С. 7–9.
6. Мороз О. Г. Педагогіка і психологія вищої школи : навчальний посібник О. Г. Мороз, О. С. Падалка, В. І. Юрченко. Київ.: Просвіта, 2009. 226 с.

Осадчук Дар'я,
студентка 23 ПО (ф) групи
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»;

Фастовець Ірина,
викладач вищої категорії, викладач-методист,
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ПРОГРАМНО-ЗМІСТОВЕ ЗАПЕСПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО МОБІЛЬНОГО ВЧИТЕЛЯ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Розуміючи мобільність як важливу складову професіоналізму педагога розглянемо її місце на етапі становлення фахівця в процесі навчання у контексті реформування, модернізації вітчизняної системи освіти.

Одним із напрямів реформи передбачається створення розгалуженої системи безперервної освіти, що охоплює все активне життя особистості, підвищення її соціальної захищеності за рахунок ділового потенціалу і професійної мобільності.

Як відомо, державні стандарти освіти передбачають наявність трьох компонентів: державної, галузевої та компоненти навчального закладу.

У вищій освіті державна компонента визначає структуру переліку напрямів і спеціальностей, за якими здійснюється освіта; професійна підготовка фахівців за певними освітньо-кваліфікаційними рівнями.

Метою освітньо-професійної програми є підготовка висококваліфікованого, конкурентоспроможного фахівця, здатного до самостійної науково-дослідницької та практичної педагогічної діяльності у галузі початкової освіти, формування системи знань, фахових умінь та професійно значущих якостей, що уможливають високий рівень педагогічної компетентності, забезпечують ефективність педагогічної взаємодії при вирішенні нестандартних завдань і проблем інноваційного та дослідницького характеру у професійній діяльності.

Мобільний фахівець повинен являти собою людину як універсум (Всесвіт, мікрокосм). У цьому контексті важливим є врахування таких компонентів освітньої парадигми:

а) освіта як формування культури універсального знання, де освітня культура розглядається як цінність у вигляді розширеного простору знань про світ;

б) освіта як формування культури універсальної діяльності, де культура породжується, закріплюється та транслюється у вигляді стійких конструкцій-норм;

в) освіта як формування універсальної інтелектуальної діяльності [1, с.375].

Знання та професійні, особистісні якості, якими повинен володіти випускник, мають бути фундаментальними, професійними, водночас система їх відкритою і динамічною.

Розробка цілісного уявлення про професійну мобільність вимагає з'ясування чинників впливу на її вияв. Серед них ми виділяємо соціально-економічні, психологічні, педагогічні.

За такого підходу до сутності професійної мобільності педагога вважаємо доцільним акцентувати на її поліфункційності. По-перше, призначення професійної мобільності вчителя полягає в актуалізації розвитку внутрішніх механізмів людини, передусім її готовності (до дії, вчинку, прояву активності, емоційно-вольових зусиль тощо), як системи професійно важливих компетенцій і адаптивності, що визначається сукупністю адаптивно важливих особистісних якостей. По-друге, професійна мобільність впливає на діяльність спеціаліста, спричиняє зміни у ставленні до результатів своєї праці відповідно до вимог часу, в самооцінці, активізації процесу перетворення, новому баченні себе у професії.

У контексті професіоналізації майбутнього вчителя професійна мобільність є «складним процесом взаємодії потреб, інтересів, стимулів, настанов, ціннісних орієнтацій і мотивів. Наслідком цього є певний тип мобільної поведінки» вчителя. Сказане дає підстави стверджувати, що професійна мобільність – складне системне утворення, інтегративна якість особистості та діяльності педагога, що формується і виявляється в процесі професійної підготовки, перепідготовки, самовиховання та творчої самореалізації фахівця, тобто розуміється як можлива стратегія професіоналізації педагогічних кадрів у контексті стандартизації освіти. У зв'язку з цим нам видається цілком правомірним звернення до професіограми як стандартизованої характеристики, що віддзеркалює систему вимог, які ставить професія до людини, і зумовлюється загальноприйнятими підходами до професії вчителя взагалі, початкової школи зокрема.

Вищевикладене дає підстави розглядати структуру професійної мобільності вчителя школи першого ступеня як модель (модель – це зразок, що відтворює, імітує будову та дію будь-якого об'єкта, а, відтак, використовується для отримання нових знань про об'єкт [2, с. 112]). Вочевидь, модель виступає, по суті, штучною системою, котра віддзеркалює основні властивості досліджуваного об'єкта-оригіналу що включає якості особистості педагога, його діяльність і процес самовдосконалення, відображає технологію набуття ним професійної компетентності, професіоналізму, можливість стати мобільною особою, активізуючи власні потенційні задатки, якості у сприятливому освітньому професійному середовищі. При цьому на рівні якостей особистості можна виділити: відкритість щодо змін, здатність до самопізнання, самокритичність,

цілеспрямованість, рішучість, наполегливість, самостійність. На рівні характеристик діяльності виокремлюємо такі: вміння прогнозувати, досягати успіхів, гнучкість, творчість. На рівні процесів самовдосконалення – чітке уявлення про свої можливості (ідеальні і реальні), вміння співвідносити реальну ситуацію на ринку праці зі своїми цілями, вміння мобілізувати зусилля на зміну ситуації, передбачати можливі результати, бути готовим до змін.

Таким чином, вищезазначене дозволяє конкретизувати педагогічну сутність поняття «професійна мобільність учителя сучасної початкової школи», виокремивши компоненти, що охоплюють різні напрями та сфери його діяльності:

- *особистісний–системоутворювальний* – проявляється у таких інтегративних характеристиках, як: особистісно-позиційне ставлення до майбутньої професійної діяльності (позитивна Я-концепція, індивідуальний імідж – «Я-імідж», професійний інтерес, ціннісні орієнтації, самоактуалізація вищій рівень мотивації; самоактивізація); особистісно-професійні якості (адаптаційна активність, оперативність, відкритість до змін; самостійність; цілеспрямованість);

- *когнітивний*, що віддзеркалює розуміння студентами важливості процесу формування професійної мобільності вчителя школи першого ступеня, знання його особливостей; критичність мислення, усвідомлення необхідності суб'єкт-суб'єктної взаємодії, що базується на дитиноцентризмі із урахуванням вікової специфіки дітей молодшого шкільного віку; можливість набуття ознак професійної мобільності, забезпечення випереджувального розвитку, вихованості (високий рівень загальної культури, професійна компетентність);

- процесуально-поведінковий, пов'язаний із удосконаленням умінь та навичок у галузі самопізнання, самоідентифікації (з визначеним соціальним, професійним, культурним, освітнім середовищем); рефлексія, саморефлексія; ступінь оволодіння аналітико-діагностичними, організаційно-конструктивними, прогностичними, рефлексивними вміннями; готовність до змін. Це вимагає з боку майбутнього спеціаліста реальної дії, вчинку, адекватної поведінки, вироблення професійної звички.

Список використаних джерел:

1. Коваль Л. В. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи : технологічна складова : монографія. Донецьк: Юго-Восток, 2009. 375с.
Овчарук О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики : колективна монографія. К.: К.І.С., 2004. 112 с.

Павенко Наталя,
викладач Слов'янського багатoproфiльного
центру професiйної освiти iменi П.Ф. Кривоноса.

ВІРТУАЛЬНА МОБІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Сьогодні освітня система – це живий організм, який динамічно розвивається і функціонує в умовах сучасної економіки. Заздалегідь ще багато треба зробити для побудови оптимальної освітньої інфраструктури, але перші кроки в цьому напрямку вже зроблені. Здобувачі освіти повинні оволодіти необхідними знаннями й мати можливість набути кращий досвід для реалізації особистісного потенціалу. Ключ до цього лежить через ознайомлення з новими інформаційно-телекомунікаційними технологіями у віртуальному просторі.

Уже сьогодні все більший обсяг знань та інформації кожен отримує за допомогою мережі Інтернет при освоєнні різних освітніх online курсів. У зв'язку з цим виникає резонне питання про місце і роль викладача в умовах віртуального навчання.

Віртуальне навчання сьогодні – це повністю новий тип освітнього досвіду, що створює передумови до зародження нового типу викладача – онлайн викладача - і вимагає модернізації його ролей, обов'язків і зобов'язань. Під віртуальною мобільністю викладача розуміється його здібність до співпраці з іншими об'єктами освітнього процесу в онлайн середовищі, виконуючи різні форми діяльності (освітню, навчально-методичну, науково-дослідну).

Для формування віртуальної мобільності педагог повинен володіти декількома головними компетенціями. Серед них слід виділити:

- самоосвітню (направлена на готовність педагога підвищувати свою кваліфікацію, розвиваючи свої професійні якості);
- інформаційно-комунікативну (оволодіння новими технологіями, які є основою покращення процесу навчання);
- методичну (надає можливість ефективно реалізувати науковий процес, використовуючи дистанційні навчальні інструменти) [1].

Зазначені компетентності є підставою для будування віртуального простору, головна роль в якому належить викладачу. В залежності від напрямів діяльності, він може виступати і розробником електронного курсу, і коучем, і куратором, і адміністратором.

Провідником між педагогом й учнями, які беруть участь в online навчанні, є система електронної освіти. Вона забезпечує їх ефективну взаємодію. Створюючи якісні продукти проєктної діяльності й розміщення їх в мережі Інтернет, вони

стають авторами нового освітнього ресурсу, що може бути використаним упродовж освітнього процесу. Такого роду проєкти мотивують учнів на освоєння інформаційних технологій, вивчення предметів, розвиток пізнавальної активності, актуалізації творчої позиції.

Педагог, інтегруючи реальний і віртуальний освітній простір, повинен врахувати комплекс умінь, притаманних йому для роботи в цій сфері:

- проєктування, що визначається рівнем знань і педагогічної майстерності (інтелект, творчість);
- оперування психологічними прийомами, що допоможуть організувати навчання на дистанції, долаючи бар'єри спілкування;
- побудова освітньої траєкторії з врахуванням її потреб та можливостей (правильне подання навчального матеріалу, взаємодія з учнями, контроль засвоєння певних знань);
- забезпечення можливості колективної роботи;
- доступ до освітнього контенту (гіпертексти, мультимедіа, що направлені на активізацію критичного мислення учнів) [2].

Таким чином, професійна діяльність педагога пов'язана з умінням створювати ресурсну базу віртуального середовища. Під цим розуміється наявність електронних форм друкованих джерел, створених як дидактичний потенціал мережевої взаємодії, доповнюючи засоби навчання. Це дозволить зробити учням свій вибір для індивідуального стилю здобуття певних знань.

Сучасному педагогу варто навчитися створювати ресурсну базу віртуального простору, враховуючи потенціал педагогічних технологій, ефективно чинних в цьому освітньому середовищі (робота з базами електронних бібліотек, освітніми порталами й сайтами, мережевими депозитаріями) для розробки власних оригінальних електронних освітніх ресурсів.

Крім того, викладачу необхідно розуміти, що ресурсна база віртуального середовища повинна мати можливість динамічного оновлення, перебудови під поставлені завдання, оперативного включення нових знань. Тому він повинен бути готовий до постійного вдосконалення своєї роботи.

Таким чином, успішність професійної діяльності викладача безпосередньо залежить від рівня його інформованості в online середовищі. Задоволення інформаційних потреб педагогів є одним з інструментів персоніфікації підвищення кваліфікації. У сучасних умовах для отримання інформації він може використовувати наступні канали: вебінари, відеоконференції, блоги, сайти, дистанційні курси.

Отже, використання інтернет-технологій є потужним інструментом створення інформаційно-освітнього середовища в умовах впровадження нових освітніх державних стандартів.

На додаток хочеться звернути увагу на інтелектуальну складову діяльності викладача в віртуальному середовищі. Саме вона дозволяє адекватно виконувати такі навчальні функції як постановка цілей, синтезування ключових питань, зондування відповідей, переорієнтація обговорень, пояснення завдань і пропущеної інформації, об'єднання розрізнених коментарів, напрямок обговорень, врегулювання та підвищення інтелектуального клімату в товаристві. Слід пам'ятати, що online навчання не замінить «живих викладачів», але вдосконалив їх педагогічну діяльність та наблизить до своїх учнів.

Список використаних джерел:

1. Биков В.Ю. Мобільний простір і мобільно орієнтоване середовище інтернет-користувача: особливості модельного подання та освітнього застосування / В.Ю. Биков // Інформаційні технології в освіті. – 2013. – № 17. – С. 9-37.

2. Фамілярська Л. Л. Мобільність як перспективна складова сучасного освітнього процесу / Л. Л. Фамілярська // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2014. - Т. 41, вип. 3. - С. 117-127. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2014_41_3_13 (Дата звертання: 15.04.2023).

Савінчева Лілія,
викладач фізичного виховання,
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

Сучасні тенденції розвитку суспільства: модернізація, інформатизація та глобалізація вимагають формування і становлення конкурентоспроможного фахівця нового покоління, який може своєчасно та ефективно орієнтуватись у професійному середовищі, сприймати нове і змінюватись відповідно умов. Одним із основних завдань, як зазначено в Національній доктрині розвитку освіти, є підготовка кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукоємних та інформаційних технологій, конкурентоспроможних на ринку праці. Реформування освіти, зокрема затвердження професійного стандарту вчителя початкових класів та вчителя з початкової освіти зумовили необхідність забезпечення професійної мобільності майбутніх фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти професійної мобільності відображені в працях вітчизняних і зарубіжних педагогів-науковців: Л. Амірової В. Андрущенко, О. Безпалько, Ю. Біктуганова, А. Ващенко, Є. Горанської, Т. Голубенко, Н. Грицькової, Є. Іванченко, Н. Коробко, Н. Кожемякіної, Л. Меркулової, Е. Нікітіної, Л. Сушенцевої, І. Хомюк та ін.

Важливе значення для нашого дослідження мають наукові доробки дослідників в яких обґрунтовано проблеми формування професійної мобільності, а саме: С. Желтової, Р. Пріми, Н. Сидорової, С. Сисоєвої. І, з рештою, науковці, які вивчають питання формування професійної мобільності майбутніх фахівців у вищих закладах освіти: І. Богданова, М. Братко, Л. Вороновська, Л. Горюнова, О. Демченко, А. Линенко, С. Савицький, Д. Череднік та ін. Очевидно, що дослідження на цю тему набирають обертів, оскільки процеси мобільності дійсно стають все більш важливими в контексті суспільного розвитку.

Мета статті — висвітлити наукові позиції щодо проблем формування професійної мобільності майбутніх учителів початкових класів в освітньому середовищі коледжу.

Виклад основного матеріалу. У формулі Нової української школи провідне місце відводиться педагогу нової формації, що перебуває в авангарді суспільних та освітніх перетворень, успішному, умотивованому, компетентному, який може стати агентом сучасних змін [1, с.189]. Аналіз закордонних і вітчизняних наукових досліджень дозволяє нам узагальнити отриману інформацію.

Наше дослідження базується на твердженні, що освітнє середовище Коледжу – це комплекс умов-можливостей та ресурсів (матеріальних, фінансових, особистісних, технологічних, організаційних, репутаційних) для освіти особистості, що склались цілеспрямовано в установі, яка виконує освітні функції щодо надання вищої фахової освіти, забезпечує можливості для загальнокультурного та особистісного розвитку суб'єктів освітнього процесу [2].

У сфері професійної освіти існують об'єктивні вимоги до вибору методів, форм, засобів і змісту навчання, а також до організації самостійної пізнавальної діяльності. Нові підходи (модульна побудова курсів, кредитна система оцінювання якості навчання) підвищують інтерес студентів до професійної діяльності. Студенти вільно орієнтуються в таких поняттях, як компетентність викладача, підготовка до професійної діяльності та функціональна грамотність. Однак у більшості випадків сучасна професійна діяльність недостатньо характеризується підготовкою до змін професійного статусу, професійного розвитку та проявів усіх видів мобільності (соціальної, професійної, особистісної, психологічної тощо), що призводить до професійної дезадаптації.

Однією з головних проблем розвитку мобільності майбутніх учителів початкових класів є відповідність форм організації навчальної діяльності

студентів формам і характеру професійної діяльності, яку вони вивчають. На практиці часто недостатньо уваги приділяється вмінню оцінювати власні можливості та прогнозувати власний розвиток, знаходити власні рішення в конкретних ситуаціях, захищати свою індивідуальність і пропонувати перспективи професійного розвитку. Звідси — стереотипність професійного мислення та норм поведінки, невпевненість у собі та подальший професійний злам (ненависть до роботи, страх змінити роботу). Неготовність професіоналів до вільного мислення, нерозвиненість відповідальності за себе і результати своєї праці, невміння критично оцінити свою корисність у цій сфері призводять до розчарування в самореалізації та психологічній деформації особистості [3].

Цей факт зумовлює необхідність перегляду теорії і практики професійної підготовки та забезпечення умов для розвитку професійно мобільних особистостей. Отже, виникає протиріччя:

- між соціальним замовленням на підготовку мобільних фахівців і практичною можливістю його повноцінної реалізації в системі вищої освіти;

- недостатньою розробленістю педагогічних умов забезпечення ефективної системи підготовки, орієнтованої на розвиток професійної мобільності, незважаючи на те, що загальна теорія підготовки фахівців, здатних до саморозвитку і самореалізації, розроблена на досить високому рівні;

- потреба в організації простору для забезпечення мобільності студентів разом з недостатньою розробленістю методичного забезпечення цього процесу.

З огляду на ці протиріччя постає очевидне питання: за яких умов формується сукупність мотивів і цінностей, змісту і цілей, організації та видів діяльності, теорій, методологій і методик, які формуватимуть підготовку майбутніх учителів до роботи як мобільних професіоналів.

Висновки. Концепція професійних диспозицій ґрунтується на спостереженнях, показуючи, що взаємозв'язок між об'єктивними шкільними структурами та суб'єктивними професійними підходами створює можливості та бар'єри для мобільності. Останнє є основною темою цього дослідження, оскільки ринок праці став більш різноманітним, і досвід, набутий в освіті, не може бути легко перенесений на робочі місця з різними умовами викладання, іншими умовами праці та типами організацій. Більш конкретно можна сказати, що розрив між вишами та школами стає занадто великим, то загальна професійна компетентність молодих фахівців стає недостатньою. Іншими словами, диверсифікація шкільного ринку загрожує обмежити вчителів певними сегментами ринку праці. Визначення взаємозв'язку між різними професійними диспозиціями та ринком освітніх послуг дозволить отримати більш детальну картину обмежень мобільності випускників. Хоча існує багато вітчизняних і міжнародних досліджень, які підтверджують, що вільний вибір і ринкові сили

посилюють соціальну сегрегацію випускників. Сегрегація та іммобілізація нових учителів привертає менше уваги в соціальних науках і дослідженнях.

Список використаних джерел:

1. Кравець Р.А., Романишина Л.М., Зданевич Л.В. Професійна мобільність вчителя початкових класів як запорука ефективної педагогічної діяльності. *Перспективи та інновації науки*. 2022. №7(12) С. 185 — 194.

2. Братко М. В. Управління професійною підготовкою фахівців в освітньому середовищі університетського коледжу: теорія і практика: монографія / за ред. Л. Л. Хоружої. Кам'янецьк-Подільський : Аксіома, 2017. 424 с.

3. Dannefjord, P., Persson, M., & Bertilsson, E. (2022). The immobility of the mobile teacher: How teachers change jobs in a segregated local school-market. *Scandinavian Journal of Educational Research*. URL: <https://doi.org/10.1080/00313831.2022.2115130>

Самойлова Ольга

старший вчитель, спеціаліст вищої категорії,
вчитель початкових класів
Татарбунарського ліцею
Татарбунарської міської ради .
Білгород-Дністровського району Одеської області

ВПРОВАДЖЕННЯ STEM-НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сьогодні ми з вами часто чуємо про STEM-освіту, навчання на рівні початкової школи. Так, бо це цікаво, порівняно з середньою і старшою ланкою, так як це зовсім інший світ. Тому я вирішила попрацювати над проблемою «Впровадження елементів STEM - навчання на уроках у початковій школі».

Зміни за останні кілька десятиліть викликають захоплення, але водночас й змушують нас хвилюватись. Із виникненням всіх цих нових речей виникає багато нових проблем, з якими люди ніколи раніше не стикалися. Щодня з'являються нові види робіт та навіть цілі професійні галузі, саме тому сучасні педагоги повинні замислитись, чи відповідають знання та навички, яким вони навчають, запитам часу. Із плином часу стає зрозумілим, що задля забезпечення всестороннього та гармонійного розвитку дитини просиджування над книжками недостатньо. Варто не лише володіти інформацією, а й вміти її шукати та аналізувати.

Педагоги всього світу шукають нові та ефективні методи та технології для формування компетенцій, необхідних сучасному підростаючому поколінню – компетенцій XXI ст. Однією з таких технологій наприкінці XX ст. виступила STEM-освіта.

Щойно дитина переступає поріг початкової школи, на плечі вчителя лягає надзавдання: не розгубити закладеного природою та розвинути навички, задатки і здібності, «витягнути» назовні приховані таланти, дати дитині змогу виявити себе й відчути свою значимість.

Підтвердженням цієї думки є мої практично апробовані STEM-проекти. З величезним захопленням сприймають діти навчання шляхом моделювання, проектування та експериментування. І на мою думку найбільш ефективною формою роботи для реалізації STEM підходу в освітньому просторі є зміна ролі вчителя та учня. Вчитель буде виступати менеджером і консультантом, а учень – дослідником.

Звідки витікає цей STEM, який ми звикли вимовляти, не розуміючи його і, які зв'язки має з інформаційними технологіями?

- Це, перш за все є домашня освіта, позашкільна освіта, для інтегрованих курсів, яка розвинена в країнах Заходу, в Америці. Використовується недороге обладнання для дослідів, саме за рахунок цього можна показати незрозумілі дітям речі.

- По-друге, це інтерактивні музеї, які стають трендом. Тобто в таких музеях можна все потрогати, подивитися як це працює. Крім того, коли відбулися зміни у 90-х, значна частина людей-інженерів опинилися на роздоріжжі, їм треба було себе кудись подіти, вони визначилися на освітянську ланку, щоб донести свої бачення інженерії. Долучилися до початкової інженерної освіти.

- Ще є едьютеймент - це гібрид між освітою та розвагами. Це сучасні мультфільми, де учні виконують самі проекти, беруть участь у різних дебатах. Герої мультфільмів розповідають, з точки зору науки, різні поняття. Діти в цьому світі живуть, а ми маємо до цього бігти і бути готовими вміти це також.

В навчальному процесі викликають зацікавленість цих відеоігор, які сприяють розвитку креативного мислення та технічних навичок. Їх використання допомагає вивченню дисциплін STEM. В іграх закладена динамічна модель, що дозволяє взаємодіяти в різних ситуаціях способами недоступними в повсякденному житті, тим самим стимулює стійкий інтерес до науки та розуміння явищ.

Скотті гоу, Matific, дитина з елементів картоних команд складають алгоритм, щоб рухався робот по полю. В грі Крейзі Месер, де можна будувати різне програмування. Завдання різного рівня і навантаження.

Важливе місце в моїй роботі належить формуванню навичок дослідницької та експериментальної діяльності. Воно здійснюється у доступній формі відповідно до вікової категорії та інтересу учнів. За STEM методикою в центрі уваги ставлю практичні завдання чи проблеми. Учні вчаться знаходити шляхи вирішення цієї проблеми через пошук помилки. Скервую роботу так, щоб діти самі перейшли до її вирішення. На уроках «Я досліджую світ» при вивченні теми «Вода», «Повітря», «Ґрунт» було проведено ряд дослідів і експериментів. Учні самостійно дослідили властивості води і повітря, стани води, значення води, повітря і ґрунту для життя живої природи.

Ключові особливості STEM-навчання

- **Практичність.** Учні під час уроків вирішують конкретні практичні завдання, а не вивчають суху теорію. Такий підхід до навчання не тільки викликає інтерес у дитини до навчання, а й сприяє кращому запам'ятовуванню отриманої інформації.
- **Наочний дослідницький підхід.** Застосовуючи отримані знання на практиці в лабораторних або польових умовах, школярі можуть самостійно спостерігати, яким чином виникають та протікають ті чи інші процеси.
- **Командна робота.** Здобуття знань не полягає на одиночному просиджуванні за підручником, що, як правило, швидко набридає навіть найусидливішим та старанним учням. Більшою мірою учні експериментують з різними приладами, працюють спільно та розподіляють завдання між собою у команді. Так навички стають у нагоді у дорослому житті та допомагають з дитинства розвивати організаційні здібності.
- **Інженерія.** На уроках діти вивчають основи інженерії та навчаються розуміти природні причинно-наслідкові зв'язки. Це чудовий час для

конструювання простого механізму до транспортування товарів у місто майбутнього, власної будови тощо.

- Гнучкість аудиторій. Розставляти парти по рядах не потрібно. Їх необхідно розмішувати виходячи з особливостей завдань, які ставляться перед учнями під час уроків.

- Візуалізація. Щоб учні могли краще запам'ятовувати ключові поняття, можна використовувати засоби візуалізації: плакати, вайтборди, фліпчарти тощо. Це дозволяє школярам не тільки відобразити ідеї та пропозиції, а й виробити важливу менеджерську навичку структурування завдань для командної роботи.

В практиці я використовую, вище зазначенні програми на уроках, а також можна паралельно давати, як домашнє завдання. Крім того, я як класний керівник можу робити електронний аналіз роботи кожного учня, також наповнювати матеріалом, який стосується теми.

STEM-навчання завжди передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій. Від інформаційних технологій, які використовують у всіх сферах громадського життя, в наш час залежить увесь сучасний світ. Мабуть, немає такої людини, для якої комп'ютер не перетворився б на звичайний атрибут повсякденного життя, який є незамінний помічник в навчанні, роботі й під час відпочинку. Він допомагає людині у щоденній праці, спрощує пошук необхідної і своєчасної інформації. Тому використання інформаційних технологій у школі — це об'єктивний і природний процес, вимога сьогодення. Я втілюю це в свій інтегрований курс «Крок у світ професій»

Який він? Інтегрований урок у початковій школі. Що для мене STEM і як я створила «розумний» кабінет. Нині все — від гаджетів до інформації — дуже швидко застаріває. І традиційні методики навчання не виняток — для кожного наступного покоління дітей вони все менше ефективні. Альтернативою сьогодні є STEM-освіта. Щоправда, це нелише методика, а й модель.

STEM — це аббревіатура зі слів: Science (наука) Technology (технології) Engineering (інженерія) Mathematics (математика). Самецінапрями лежать в основі STEM-освіти. Науку, технології, інженерію та математику учнів вивчають не окремо, а комплексно. При цьому найважливішу роль відіграє практичне застосування отриманих знань: учні не просто ознайомлюються з новими напрямками розвитку точних наук та інженерії, а навчаються реалізовувати вивчене на практиці. Поєднувати можна різні навчальні предмети, тож STEM — це поле для творчості вчителя й учнів. Як реалізувати STEM-урок у початковій школі.

Близько чотирьох років тому ми з учнями почали працювати над такими уроками-проєктами. Звичайно, робота була комплексна, але спробую описати окремі її елементи.

Етап 1: пошук, насамперед ми з учнями почали шукати інформацію про дещо, стосовно теми проєкту. Вдома учні продовжували пошуки разом з батьками. Який результат в учнів: поліпшилися навички роботи з інтернет-пошуками, теоретичні знання, наприклад з природознавства вийшли за межі стандартного підручника. На етапі пошуку інформації учні дізналися про чимало інших матеріалів, Для зберігання цих «знахідок».

Етап 2: природознавство&дизайн і технології. На наступному етапі науково-пошукову роботу (природознавство, зараз вже ЯДС) ми поєднали з технологіями (трудовим навчанням). Протягом деякого часу ми з учнями спостерігали за різними речами та явищами, наприклад спостереження за ростом рослин у домашніх посудинах, у ґрунті. Та за нашим задумом для фітокартини потрібні були різнокольорові горщики. Коли ми їх придбали, перед учнями постало нове завдання — пересадити рослини, та не у простий, а в коко-ґрунт. Пересаджування рослин також потребувало певних знань, тож учні спочатку підготувалися теоретично — знайшли інформацію про те, як правильно це робити. Коко- ґрунт помістили у горщики, а далі діти самостійно: діставали зі звичайного ґрунту рослини, обтрушували його мило корінці водою у трьох окремих посудинах підстригали кінчики корінців поміщали рослини у зроблені заглибини у ґрунті. Пересаджуючи рослини, діти мали змогу: роздивитися будову живих рослин, ознайомитися з їхніми кореневими системами власноруч посадити, можливо, перші в житті рослини. Учні запам'ятали, що рослини «п'ють» воду і вона їм потрібна для життя постійно. І все це не просто картинка в підручнику — це знання з природознавства (ЯДС), математики та дизайн і технології. А ще — практичне уміння й новий життєвий досвід.

Етап 3: інженерія. Не обійшлося в роботі над проєктом і без інженерії. Ми з учнями тривалий час шукали компроміс щодо конструкції фітокартини. Адже вона мала виконувати не лише естетичну, а й дослідницьку функції. У віці 6-10 років учні надзвичайно допитливі. Їм треба все бачити, до всього доторкатися руками. І дозволяти їм це робити — значить сприяти формуванню цілісних комплексних знань.

У своїй роботі я завжди планую інтегровані уроки так, щоб дитина виявляла цікавість до навчання. Вивчення будь-якого предмету з використанням ІКТ сприяє підвищенню інтересу учнів і саме через гру. Класичні та інтегровані уроки у супроводі мультимедійних презентацій, дозволяють учням поглиблювати знання, здобуті раніше. Як говорить англійське прислів'я: «Я почув і забув, я побачив і запам'ятав».

Тому цілком закономірно, що сьогодні перед нами, педагогами, стоїть важливе завдання - виховати та підготувати молодь, здатну активно включатися в якісно новий етап розвитку сучасного суспільства, пов'язаний з інформацією.

Найчастіше акронім Stem використовується у значенні, щось такого, що навколо побудовано технічних рішень, а все інше десь там є підґрунтям. Це і робототехніка і різні електронні пристрої.

Практика доводить, що при активному впровадженні STEM-навчання досягаються загальні цілі освіти, легше формуються компетенції в області комунікації. Відкривати щось нове, робити вибір і приймати рішення.

Список використаних джерел:

1. http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/15458/ © 2007–2019 «Освіта.ua» При повному або частковому відтворенні інформації посилання на osvita.ua .Головна » Статті » Творчігрупи » Сучасні освітні тренди як за засіб формування ключових компетентностей.

2. Бондаренко С. Ю. Формування в учнів ключових компетенцій у процесі науково-дослідної та проєктної діяльності /С.Ю. Бондаренко//Педагогічна майстерня.-2012-№9(21)-с.2-7.

3. Вольянська С.Є. STEM-освіта/С.Є.Вольянська//Довідник сучасного педагога.-Х.: Вид.група «Основа», 2016-с.124-125

Товт Ірина,

кандидат історичних наук, доцент,
старший викладач кафедри педагогіки і психології
дошкільної та початкової освіти

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ

Відповідно до нової Концепції розвитку педагогічної освіти професії педагогічних працівників є одними з найбільш масових у сучасному суспільстві та перебувають під особливою увагою держави. Важливою характеристикою професії є її багатогранність, яка у своїх вищих проявах підіймається до мистецтва. Високий рівень академічних досягнень, продемонстрований здобувачем педагогічного фаху під час навчання у закладі освіти, не гарантує його успішності в професійній діяльності. Освітня кваліфікація педагогічного працівника не є тотожною його професійній кваліфікації[2,с.24].

Проблема професійної мобільності педагогів в даний час є надзвичайно актуальною, що пояснюється існуючими протиріччями між тенденціями розвитку сучасного інформаційного суспільства і готовністю громадян прийняти нові

форми суспільної поведінки, які включають реформаційні та модернізаційні процеси у сфері освіти.

Професійну мобільність, як наукове явище, досліджували Р.Ривкіна, О.Дудіна, В.Андрущенко, Л.Амірова, О.Безпалько, В.Гринько та багато інших.

Саме багатогранність педагогічної професії формує у людини внутрішнє усвідомлення безкінечних можливостей свого професійного розвитку, вміння співвідносити особисті ціннісні орієнтації з загальнолюдськими, вміння сприймати світ в русі, пристосовуватися до стрімко мінливих умов, необхідно формування професійної мобільності.

Нова Концепція розвитку педагогічної освіти виокремлює проблеми сучасної професійної освіти: моделі та методики (технології) професійного розвитку педагогічних працівників, які зорієнтовані на формальне дотримання встановлених вимог, а не на особистісне та професійне зростання педагогічних працівників; невідповідні сучасним стандартам умови науково-педагогічної (педагогічної) діяльності та склад працівників закладів педагогічної освіти, які здебільшого не можуть забезпечити підготовку педагогічних працівників для роботи в умовах прискореної модернізації змісту освіти та методів навчання; відірваність від практичних освітянських потреб, недостатній рівень аналітичності, доказовості та добросовісності досліджень у галузі педагогічних наук, що ускладнює їх використання в якості наукової основи освітнього процесу.

Одним з проявом зниження рівня педагогічної освіти є погіршення якості самої освіти, яке зумовлене неспроможністю значної частини педагогічних працівників та здобувачів педагогічної освіти до опанування та практичного використання новітніх технологій і методик навчання, виховання та розвитку.

Незаперечним є факт, що «професійна мобільність» є новою категорією, що досить швидко розвивається, але без сумніву, вона є педагогічною категорією. Це поняття є достатньо ємним і неоднозначним, воно має складну структуру.

Для підняття рівня суспільного престижу педагогічної праці сучасному педагогу необхідно володіти наступними якостями, як креативність мислення і швидкість прийняття рішень, здатність до частої навченості і вміння пристосовуватися до нових обставин, вміння відстежувати і правильно оцінювати стан навколишнього простору. Звідси випливає, що складовою професійної мобільності педагога виступає його готовність до змін. Ще однією складовою професійної мобільності є активність особистості. Професійне й особистісне становлення майбутніх фахівців здійснюється за допомогою його власної активності. При цьому активність проявляється як робота над своїм перетворенням, так і над перетворенням навколишньої дійсності.

Слід розглянути, якості, які виділяє Є. Іванченко, наголошуючи, що саме вони є основними для виявлення та розвитку професійної мобільності:

- вміння ефективно використовувати систему узагальнених професійних прийомів для виконання будь-яких завдань у згаданих сферах;
- порівняно легко переходити від одного виду діяльності до іншого, згідно аналізу економічної та соціальної ситуації в державі;
- володіння високим рівнем узагальнених професійних знань, досвідом їх вдосконалення та самостійного здобування;
- готовність до оперативного відбору та реалізації оптимальних способів виконання завдань у галузі економіки та фінансів, спираючись на передові світові тенденції; орієнтації в кон'юнктурі ринку праці [3, с 77].

Професійна мобільність надає кожному педагогу можливість створити професійний стиль відповідно до своїх поглядів, принципів та орієнтацій; постійно здійснювати пошук оптимальних освітніх форм навчання, здійснювати педагогічний експеримент, продукувати й узагальнювати самобутній досвід у освітній діяльності, що в свою чергу приведе до оцінення педагога суспільством[1 .с. 128].

Можемо стверджувати, що наявність в суспільстві достатньої великої кількості активних, професійно мобільних педагогів стає запорукою підвищення його стійкості, сприяє його процвітанню, навпаки, відсутність або недостатня сформованість професійної мобільності часто призводить до безвиході при змініобставин продовжувати трудову діяльність, мати джерело існування і, як наслідок, до особистої трагедії. При цьому на рівні суспільства негативні наслідки виражаються в зниженні темпів економічного зростання, зниження стабільності економічної системи, зниження рівня добробуту громадян та занепаду міжкультурного спілкування, для його подолання необхідне визначення перспективних шляхів безперервного професійного розвитку та підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Список використаних джерел:

1. Гринько В. Аналіз теоретичних підходів до вивчення феномену «професійна мобільність». *Молодь і ринок*. 2011. № 5 С. 127–131.
2. Дячок Н.В. Мобільність педагога як шлях реалізації положень нової концепції педагогічної освіти. *Освітологічний дискурс*. 2019. № 1-2.С.24-25.
3. Іванченко Є.А. Формування професійної мобільності майбутніх економістів у процесі навчання у вищих навчальних закладах: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Одеса, 2005. 181 с.

Янакова Діана,
соціальний педагог,
КЗ КОР “Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж”

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

На сьогоднішній день професійна мобільність майбутнього педагога є необхідною складовою підготовки кваліфікованого спеціаліста. Професійна мобільність передбачає високий рівень професійних знань, умінь та навичок, готовність застосовувати інтерактивні форми роботи, здатність успішно переключатися на іншу діяльність.

Професійна мобільність фахівців вивчається різними науковцями, такими як: І. Мартинюк, Л. Мітіна, В. Осовський, Н. Коваліско, Б. Лихачов, П. Новиков, Л. Пономарьов. Відповідно до сучасних умов реформування вищої освіти поняття мобільність” розглядали такі дослідники: В. Андрущенко, О. Безпалько, Т. Гордєєва, В. Гринько, Є. Іванченко, С. Желтова, Ю. Клименко, Л. Меркулова, Р. Пріма, Н. Сидорова, С. Сисоєва тощо.

Формування професійної мобільності майбутнього педагога передбачає застосування інноваційних методів навчання, а саме: тренінг, мозковий штурм, аналіз конкретної ситуації, ділова гра, дискусія. Ці методи спрямовані на формування професійної мобільності, оволодіння знаннями, уміннями та навичками проєктування педагогічної діяльності, розвивають здатність до педагогічної майстерності.

Як зазначають дослідники, **тренінг** – це метод активного навчання, спрямований на розвиток знань, умінь і навичок та соціальних установок; у процесі моделювання спеціально створених ситуацій студенти мають можливість змінити своє ставлення до особистісного життєвого досвіду в процесі групової взаємодії [1].

Тренінги можуть бути спрямовані на розвиток загальних професійних навичок, таких як комунікаційні та лідерські вміння, або на покращення знань і практичного досвіду; допомогти майбутнім педагогам зрозуміти, як їхні навички та знання можуть бути застосовані в різних сферах професійної діяльності, що робить їх більш мобільними та готовими до будь-яких змін в роботі.

Метод «мозкового штурму» є ефективним інструментом формування професійної мобільності, оскільки він дозволяє працівникам розвивати творчі та інноваційні підходи до вирішення різних професійних завдань та задач.

«Мозковий штурм» - методика спільної одноразової роботи групи експертів, спрямованої на творчий пошук, як правило, нетрадиційних, креативних підходів до вирішення проблем [2].

Крім того, метод «мозкового штурму» дозволяє стимулювати творчість та ініціативу працівників, що є важливим для формування їхньої професійної мобільності; сприяє формуванню комунікативних та лідерських навичок майбутнього педагога. Під час групового обговорення проблеми, учасники повинні взаємодіяти між собою, слухати інші точки зору та давати власні пропозиції. Це дозволяє зрозуміти важливість комунікативних та лідерських навичок в їхній професійній діяльності.

Аналіз конкретної ситуації є ефективним методом формування професійної мобільності майбутнього педагога. Як зазначають С. Болсун, Л. Зазуліна, С. Шевчук, метод аналізу конкретних ситуацій дозволяє познайомитися майбутнім педагогам з особливостями професійно-педагогічної діяльності, логікою освітнього процесу, системою взаємовідносин викладача зі студентами. Мета цього методу – навчити аналізувати інформацію, виявляти ключові проблеми, вибирати альтернативні шляхи вирішення, оцінювати їх, знаходити оптимальний варіант і формулювати програму дій [1].

Ділова гра один із ефективних методів формування професійної мобільності майбутнього педагога, оскільки вона дозволяє вдосконалювати навички педагогічної діяльності, а також розвивати такі ключові компетенції, як комунікація, співпраця, критичне мислення та творчість.

А. Вербицький зазначає, що ділова гра поєднує в собі навчальний і фаховий елементи; знання і вміння засвоюються студентами не абстрактно, а в контексті професії [1].

Дискусія є важливим методом формування професійної мобільності педагога, оскільки вона дозволяє обмінюватися думками, ідеями та досвідом між педагогами, що сприяє вдосконаленню їх професійних компетенцій та навичок.

Метод дискусії дає можливість майбутнім педагогам розвивати критичне мислення, визначати власну позицію, форму, навички аргументації та відстоювання своєї думки, поглиблює знання з обговорюваної проблеми [3].

Формування професійної мобільності майбутнього педагога є важливим завданням сучасної освіти, оскільки суспільство потребує фахівців, які можуть гнучко реагувати на постійні зміни в соціально-економічній ситуації і бути готовими до виконання різноманітних професійних завдань. Професійна мобільність включає в себе здатність майбутнього педагога пристосовуватись до нових умов і вимог ринку праці, вміння працювати в команді, вміння швидко вирішувати проблеми і брати на себе відповідальність.

Для формування професійної мобільності педагога можуть бути застосовані різні методи навчання, такі як тренінг, мозковий штурм, аналіз конкретної ситуації, ділова гра, дискусія тощо. Кожен з цих методів спрямований на розвиток певних компонентів професійної мобільності педагога, таких як мотиваційно-ціннісний компонент, когнітивно-діяльнісний компонент та рефлексивний компонент.

Список використаних джерел

1. Хоминець С. І. Методи формування професійної мобільності майбутнього педагога у вищій школі. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2020. № 2. С. 204–208.

2. Оніщенко О. В. Тренінг як інноваційна методика навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки*. 2015. № 132. С. 106-109.

3. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. URL: <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbm9ubWtwcmlyb2RuaWNpaGRpc2NpcGxpbnxneDozOTJhYzkzMGNiZjU2ODU> (дата звернення: 18.04.2023).

РОЗДІЛ III

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ В УМЛВАХ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Власова Тетяна,
викладач-методист,
викладач дизайну і технологій з методикою навчання
Комунального закладу Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»,

ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЯК СКЛАДОВА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Зміна умов розвитку України, її інтеграція у європейське і світове співтовариство призвела до широких можливостей докорінно реформувати процес навчання і виховання молодого покоління, застосування методів і форм навчання, які зможуть формувати у студентів почуття самовідповідальності. Серед пріоритетних завдань, які постають перед системою освіти особлива увага має звертатись на творчий розвиток особистості. Таку можливість дають заняття дизайн і технології з методикою навчання [2].

Навчально-трудова діяльність у коледжі створює сприятливі умови для професійного самовизначення особистості студента, сприяє розвитку технологічної та художньої творчості, конструкторських здібностей, морально-вольових якостей, культури праці. На заняттях у процесі вивчення теорії і на практиці студенти ознайомлюються з різними техніками обробки матеріалів, у них формується інтерес до використання їх під час виготовлення виробів.

Заняття в коледжі намагаємося організувати так, щоб студенти не втрачали інтерес до цієї дисципліни.

Пошуки у цьому напрямі призводять до серйозного оновлення цілей професійної освіти, поглиблення її індивідуалізації, розширення інноваційних методів освіти та самоосвіти. Одним із пріоритетних напрямків технологічної освіти серед сучасних тенденцій розвитку її змісту – є творчість, розвиток творчих здібностей.

Творчі здібності – це сукупність індивідуальних особливостей людини, що визначають можливості успішного здійснення певного виду творчої діяльності та рівень її ефективності. Вони не обмежуються знаннями, уміннями та навичками особистості. Творчі здібності виявляються в інтересі, бажанні та емоційному

ставленні до творчості, у тому числі знаннях, рівні розвитку логічного і творчого мислення, уяви, самостійності та наполегливості у творчому пошуку.

Використання на заняттях дизайн і технології з методикою навчання творчих форм і методів роботи характеризуються оригінальністю, образністю, новизною та емоційністю, доступністю та доцільністю, можливістю імпровізації [3].

На заняттях студенти навчаються створювати авторські проекти, нестандартні форми, унікальні та єдині у своєму роді речі, комбінувати деталі та варіанти композицій, відчувати особливості матеріалу, поєднувати кілька технік в одній роботі. В результаті чого у студентів виникає потреба у творчій діяльності, прояву своїх інтересів, оригінальних креативних ідей, розкриття себе з найнесподіванішого боку. Вони мають можливість побачити продукт своєї особистої праці, як на проміжних стадіях роботи, так і в остаточному вигляді.

Безперечно, що в процесі навчання творчі здібності виявляються різною мірою у кожного студента і викладач повинен шукати індивідуальний підхід до кожного. Це спонукає до необхідності організації диференційованого навчання, що забезпечує розуміння і осмислення поставлених задач кожним студентом, прояву властивим лише йому особистісним особливостям.

Таким чином, на наш погляд забезпечується комплекс умов, що включають побудову процесу навчання технології відповідно до принципів системно-діяльнісного підходу, широке використання методу проектів та диференційованого навчання.

Діапазон творчих завдань надзвичайно широкий, але суть їх одна: під час їхнього розв'язання набувається досвід творчості, знаходити новий шлях або створювати щось нове.

До таких завдань можна віднести проекти, практичні роботи, конструювання, розв'язування проблемних ситуацій тощо.

Загалом творча діяльність – це складний процес, який потребує інтегрованого підходу до використання різних методів і технологій. Однак, правильно організована робота на заняттях допомагає досягнути відмінних результатів і розкрити творчий потенціал студентів на високому рівні творчості [1. С. 82-85].

Під час виконання практичних завдань потрібно вчити студентів звертати увагу на відповідність форми і кольору, єдність форми і функції, відповідність матеріалу та форми, а також дотримуватися засобів забезпечення стильової гармонії, такі як масштаб, пропорційність, симетрія, асиметрія, гармонія кольору і контраст.

В творчій діяльності доцільно використовувати такі методи, як: репродуктивні, алгоритмічні, пояснювально-ілюстративні, дослідницькі, метод

пошуку аналогів, наочні, метод реконструкції, метод комбінування, метод цільового експериментування, евристичний метод. Застосування будь-якого із перерахованих методів у діяльності студентів є ефективним у розвитку їхніх технічно-творчих здібностей.

Велику допомогу у цій роботі надають комп'ютерні програми щодо створення макетів і моделей, дизайну інтер'єрів, одягу, оздоблення речей побуту тощо.

Розкриваючи зміст творчої діяльності студентів, як складової технологічної освіти, ми прийшли до висновку, що у сучасному світі творчість є ключовим фактором успіху, що розглядається як важливий елемент у будь-якій сфері життя, включаючи освіту, професійне становлення кожної людини. Важливо лише надавати їм підтримку, заохочувати і стимулювати їхні дії, навчити бачити і розуміти важливість власних дій в навколишньому світі.

Список використаних джерел:

1. Леонт'єв А.А. Навчіть людину фантазії (творчість та розвиваюча освіта) // Питання психології. 2018. №5. С. 82-85.

2. Литвинова Н.І. Деякі аспекти підготовки учнівської молоді до творчої діяльності. Наук. метод. зб. Екологонатуралістична творчість. К. 2020. №7. 178 с.

3. Моляко В.А. Творча обдарованість та виховання творчої особистості. К. : Знання. 2017. 290 с.

Літвін Юлія,

викладач психолого-педагогічних дисциплін,
викладач вищої кваліфікаційної категорії,

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ У РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Розвиток української держави у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору висуває нові вимоги до особистості. Сьогодні важливо, щоб людина була активна, творча, комунікабельна, гнучка, здатна швидко пристосовуватися до нових умов, багатофункціональна та рішуча. Сучасній людині важливо навчитися планувати свій час таким чином, щоб за короткий проміжок часу встигнути виконати велику кількість необхідних та важливих завдань. У цьому допоможе технологія тайм-менеджменту, яка набуває популярності останнім часом.

Більшість з нас дізналися про тайм-менеджмент нещодавно, але його історія сягає ще стародавніх часів, коли філософ Л. Сенека заговорив про проблему розумного використання власного часу, яке на той момент називали особистою ефективністю [1, с.88].

Вже у 15 столітті, письменник Альберті говорив, що «той, хто вміє керувати часом з користю, буде завжди успішним». І хоча більшість не замислювалася над важливістю його слів, сьогодні вони стали крилатим висловом у тайм-менеджменті.

Канадсько-американський оратор Б. Трейсі тайм-менеджмент характеризує як «мистецтво управління часом та один з найефективніших засобів особистого та корпоративного розвитку» [1, с.89].

Мистецтво управління часом – це не просто наука, це вміння, яке забезпечить сучасній людині можливість бути постійно у руслі усіх подій, бути багатофункціональним та продуктивним.

У роботі сучасного вчителя тайм-менеджмент також займає провідну позицію, адже правильне планування стає запорукою успішного виконання усіх поставлених завдань, як особистісного, так і професійного характеру. Використання технології тайм-менеджменту також дозволяє вчителю бути професійно мобільним.

Як зазначає дослідник Є. Іванченко, «професійна мобільність – це інтегрована якість людини, яка проявляється у здатності швидко переключатися з однієї сфери діяльності на іншу чи змінювати діяльність повністю; в умінні якісно використовувати прийоми раціонального використання часу; у здатності вдосконалюватися та займатися саморозвитком; у готовності до визначення пріоритетності завдань та способів їх виконання» [2, с.299].

Таким чином, готовність майбутніх вчителів до використання технології тайм-менеджменту розширює можливості професійної мобільності та підвищує рівень професіоналізму педагога.

Щоб ефективно використовувати час, необхідно спершу провести аналіз власного стилю роботи та причин появи дефіциту часу, виявити непродуктивні дії та завдання, створити планування власної особистої та професійної діяльності, навчитися відокремлювати робочі та особистісні справи та виробити звичку поважати час.

У психологічній літературі тайм-менеджмент поділяють на три основні види: персональний чи особистісний, професійний чи рольовий та соціальний.

Незалежно від того, якого виду тайм-менеджмент людина використовує, важливо навчитися розподіляти усі справи на важливі та неважливі, на термінові та нетермінові. Серед перерахованих, найбільш важливими для кожного є ті, що відносяться до термінових та важливих. Саме їх необхідно виконувати першими.

В останню чергу необхідно приділяти увагу тим, які нетермінові та неважливі. Дотримання такої техніки дасть можливість не лише зекономити час та виконати усі завдання, а й дасть можливість виокремити час для відпочинку та відновлення власних сил та ресурсів [1, с.90].

Щоб навчитися використовувати технологію тайм-менеджменту, варто ознайомитися з принципом, який пропонує Парето та який носить однойменну назву. Отже, за принципом Парето, людині пропонується виховати у собі думку про те, що лише 20 відсотків усіх справ дають можливість досягти бажаного результату та забезпечать успіх, причому для цього необхідно приділити лише 20 відсотків своїх зусиль.

Зрозуміти технологію не важко, важче навчитися її використовувати та дотримуватися. Як свідчить практика, людині, яка звикла до одного способу життя, важко перелаштуватися та перейти на інший режим, а тому технологія тайм-менеджменту діє не для всіх.

Таким чином, можна сказати, що для забезпечення високого рівня професійної мобільності педагогам необхідно оволодіти технологією тайм-менеджменту та використовувати її у практичній діяльності.

Це є важливим, адже в такому випадку педагог зможе раціонально розподілити час та знаходити місце для відпочинку, що у професійному житті педагогів зробити занадто важко. Водночас правильний розподіл часу допоможе уникнути професійного вигорання, що часто виникає у педагогічних працівників, особливо у руслі останніх подій.

Отже, формування навичок використання технології тайм-менеджменту є важливим елементом формування професійної мобільності, особливо у роботі вчителів початкової школи.

Список використаних джерел:

1. Євтушенко Г. І., Дерев'янка В. М. Аналіз стану управління робочим часом та шляхи підвищення ефективності застосування «тайм-менеджменту» в організації. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2014. №1. С. 88-96.

2. Зубко В. С. Професійна мобільність як один із чинників професійної успішності майбутніх психологів. Збірник наукових матеріалів. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2018. Випуск 52. С.299-302.

Сидоренко Юлія,
викладач психолого-педагогічних дисциплін
Комунального закладу Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж».

КОМУНІКАБЕЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Формування професійної компетентності визначається, як одна з актуальних проблем в освітньому процесі при підготовці студентів, що навчаються за педагогічним напрямком, тому що професіоналізм педагога це один з важливих чинників його продуктивної роботи в закладі освіти. адже, професійна компетентність – це інтегральна якість, що є основою для випускника будь-якого педагогічного закладу. Професійна компетентність включає ціннісне самовизначення відносно психолого-педагогічної діяльності, компетентність в області предмету, що викладається, а також методичну і психологічну готовність до роботи в школі або інших педагогічних системах. С.Єлканов, Н. Кузьміна, Е. Костяшкін та інші працюючи в цьому напрямку, в структурі професійної компетентності виділяють такі уміння: 1. *Пізнавальні уміння і здібності*: глибоке знання психології дитини; уміння відбирати для педагогічного процесу необхідну інформацію; контролювати свою поведінку і діяльність. Вони будуються на основі пізнавальних умінь: сприйняття, уваги, мислення, уяви і пам'яті. 2. *Конструктивні уміння*: побудови образу кінцевого результату діяльності; складання плану дій з досягнення поставленої мети. 3. *Комуникативні уміння* – спілкуватися, обмінюватися інформацією, налагоджувати відносини, вони включають наступні дії: сприйняти і зрозуміти іншу людину; уміння зближувати точки зору (свою і чужу); уміння управляти спілкуванням. 4. *Інформаційні уміння*: постановка голосу, дикції; виразність і емоційне забарвлення мови; культура і стиль мови. 5. *Організаційні уміння*: уміння давати роботу, розпоряджатися; здійснювати контроль за виконанням; підводити підсумки і оцінювати роботу [2].

Комунікбельність це здатність ефективно спілкуватися з іншими людьми, без ризику збурювати гармонію та міжособистісні відносини. Комунікбельність є однією з ключових складових успішного міжособистісного спілкування та важливою навичкою для професійного та особистого розвитку людини. Для розвитку комунікбельності можна використовувати такі методи, як підготовка до спілкування, чіткість та кратність висловлення та важливе сприйняття невербальних сигналів та емоційного підтексту спілкування.

Комунікаційні вміння – це навички, необхідні для ефективною передачі та сприйняття різних видів інформації, а також для побудови та підтримки стосунків з іншими людьми. До основних комунікаційних вмінь належать: активне слухання, уміння чітко та конкретно висловлювати свої думки, вміння вести діалог, використовуючи невербальні засоби комунікації, такі як жести, міміка, поза, вміння вислуховувати інших людей зі співчуттям та розумінням. Для розвитку комунікаційних змін можна використовувати спеціальні тренінги, курси та практичні вправи.

Комунікабельність є важливою складовою професійної мобільності студентів. Дослідження показують, що здатність до ефективною комунікації є ключовою характеристикою, яка досягає успіху студента під час працевлаштування та кар'єрного зростання. Комунікативна культура також є важливою складовою професійної культури педагога, що дійсно має важливу роль у професійному самовизначенні та соціальному успіху.

Поняття «професійна мобільність» охоплює сукупність різноманітних процесів, різні види переміщень, що виконують відносно самостійні функції. Щодо професійної мобільності педагогів вона охоплює різноманітні зміни змісту, характеру та умов праці вчителів, що торкаються змін їх статутних характеристик. Дослідження як вітчизняних (С. Кугель, Р. Ривкіна, Л. Хахуліна та інші), так і зарубіжних (Ю. Веніга, Е. Йожа, Т. Орден та інші) науковців показують, що мобільність у педагогічній сфері має низку особливостей, що впливають із специфіки професійної діяльності. При підготовці сучасного педагога одним із найважливіших чинників його професіоналізації є розумова активність, під якого розуміють постійне обдумування своїх дій, критичне ставлення до переконань, на яких ґрунтується поведінка вчителя, постійне підвищення свого фахового рівня і набуття нових знань про мистецтво навчання. Майбутній учитель має бути носієм широкого спектру загальнолюдських цінностей. У цьому процесі особлива роль відводиться викладачам ЗВО, які повинні допомогти студенту обрати стратегію опанування педагогічної освіти у двох стрижневих напрямках. По-перше, це становлення особистості самого студента у всій сукупності його індивідуальних якостей і, по-друге, це та конкретна сфера соціального досвіду, яка надалі стане засобом і змістом його професійно педагогічної взаємодії з вихованцями [3].

Комунікабельність визначається як індивідуальна характеристика майбутнього педагога, що впливає на формування професійно-значущих якостей. Комунікабельність або здатність до ефективного спілкування досить довгий період привертає увагу науковців, відповідно розвитку суспільства змінювалось уявлення про комунікабельність і кожен етап визначав нові вимоги до процесу спілкування та необхідність пошуку нових, ефективних способів і засобів побудови взаємодії, нових знань і вмінь в системі міжособистісних стосунків,

управління власною поведінкою і поведінкою інших. Г. Балл, І. Зимня, Н. Кузьміна, А. Маркова, С. Максименко, Л. Мітіна, Є. Руденський, Ю. Ємельянов та інші розглядали комунікабельність у в педагогічній науці трактується по-різному: з однієї сторони як педагогічне спілкування, а з іншої, як його складова. Наприклад, комунікабельність – це розуміння мотивів, намірів, стратегій поведінки, розуміння соціально-психологічних проблем взаєморозуміння, оволодіння техніками спілкування. Комунікабельність особистості складається з наступних здатностей: 1) давати соціально-психологічний прогноз комунікативній ситуації, у якій доведеться спілкуватися; 2) соціально-психологічно програмувати процес спілкування, спираючись на своєрідність комунікативної ситуації; 3) вживатися в соціально-психологічну атмосферу комунікативної ситуації; 4) здійснювати соціально-психологічне управління процесами спілкування у комунікативній ситуації [1].

Складовою професійної діяльності вчителя є педагогічне спілкування, яке розглядається як засіб вирішення навчальних завдань, соціально-педагогічного забезпечення виховного процесу, спосіб організації взаємовідносин між учителем і учнями. Так як спілкування розглядається як процес комунікації, то педагогічна комунікація є педагогічним спілкуванням. Тому комунікативну компетентність учителя можна визначити як компетентність у педагогічному спілкуванні. В процесі формування комунікативної компетентності важливо звертати увагу на наступні категорії: зміст мовлення (новизна, актуальність, конкретність, цільова спрямованість), структура мовлення (тривалість звучання, використання термінів, знання термінології), комунікативна вправність (інформативність, правильність, логічність, точність, чистота, доречність, виразність), звукове оформлення, практична спрямованість (акцентування на потрібній інформації, переконливість, ясність викладу), імідж майбутнього вчителя як представника еліти сучасного суспільства (професіоналізм, ставлення до учнів, колег, ерудованість, емоційність, стиль мовлення) [2].

Тому, за результатами аналізу літератури можна сказати, що професійна мобільність студентів, майбутніх педагогів, пов'язана з їх комунікабельністю та педагогічною діяльністю. Науковці вважають, що важливою складовою професійної мобільності є готовність педагога до взаємодії з іншими людьми, розвиток комунікативної культури та вміння ефективно спілкуватися. Також важливою є підготовка студентів до педагогічної діяльності, що забезпечує розвиток їхніх умінь та здібностей, а також наявність певного рівня знань з предметних галузей. Тому, говорячи про професійну мобільність, яка залежить при цьому як від індивідуальних, особистісних детермінант, так і професійних. Тому, до структури професійної мобільності, варто віднести наступні якості: швидке пристосування до нових освітньо-виховних технологій, відповідальність,

впевненість у собі, ініціативність, спрямування на успіх у роботі, комунікабельність, швидкість реакції, відвертість по відношенню до нового тощо.

Тому, здобуття комунікативної компетенції як важливого напрямку саморозвитку студентів на шляху формування їх професійної мобільності. визначено певні труднощі у вияві комунікативних умінь майбутнім педагогом: адаптація до педагогічної діяльності та проблема першого знайомства з класом; встановлення контакту з класом; вибір правильного тону і стилю взаємостосунків; уміння звертатися до дітей у процесі педагогічної діяльності майстерне володіння словом; професійно-лексична підготовка; органічне поєднання дій та спілкування з дітьми; уміння спілкуватися в різних ситуаціях; вміння орієнтуватися в психологічній атмосфері, настроях дітей; здатність захоплювати дітей навчальним матеріалом; уміння швидко емоційно переключатися в потрібних ситуаціях; мімічна, пластична виразність і привабливість; уміння адекватно виявляти і передавати педагогічне почуття (гніву, радості, подиву, захоплення); професійне педагогічне мислення; робота в ситуації емоційного напруження; уміння прогнозувати тощо. Отже, педагогічне спілкування в процесі професійної діяльності здійснювати досить непросто [3].

Отже, важливим аспектом в підвищенні та ефективному формуванні комунікативної компетенції є самовиховання комунікативних умінь та здібностей, вдосконаленням пізнавальних, організаторських умінь та здібностей, що сприяють професійному самовихованню. Комунікативна компетентність є невід'ємним аспектом професійного розвитку майбутнього вчителя.

Список використаних джерел:

1. Грибан Г. П., Мичка І. В., Гарлінська А. М., Солодовник О. В., Чайка Ю. Ю., Пилипчук П. Б., Денисовець А. П. Формування комунікативної компетентності в майбутніх учителів фізичної культури під час освітнього процесу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, 2022. № 4(149), с.43-46. URL: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.4\(149\).10](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.4(149).10) (дата звернення: 16.04.2023)
2. Дранько Я. М. Комунікабельність як базова складова професійної компетентності майбутнього педагога. *Наука і освіта*. 2011. № 3. С. 34–38
3. Пріма Р. М. Курс лекцій з освітнього компоненту «Професійна мобільність майбутнього фахівця початкової освіти»: методичні рекомендації. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2022. 68 с.

Паламарчук Вікторія,
студентка 34 ПО (ін) групи

науковий керівник: *Сидоренко Юлія Вікторівна*, викладач психолого-педагогічних дисциплін Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ВИВЧЕННЯ АДАПТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ В АСПЕКТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Адаптивні можливості – це здатність людини пристосуватися до змінних умов життя та довкілля. Це може означати розвиток нових навичок та вмінь, здатність швидко адаптуватися до непередбачуваних ситуацій та змінювати сприйняття власного уявлення та поведінки, щоб відповідати новим вимогам та особливостям. Адаптивність є фактором успіху в будь-якій сфері життя і може бути розвиненою та покращеною.

Адаптивні здібності є вирішальними у становленні професійної мобільності. Акцент приділяється тому, як автоматизація впливає на те, як люди працюють із машинами, технологіями та один з одним, як частину їхніх основних робочих вимог. Дефіцит талантів також розглядається щодо того, як адаптивні навички можуть компенсувати нестачу кваліфікованих кандидатів. На сучасному ринку праці потрібні додаткові навички, такі як управління часом, фінансове планування, професійні навички, інтелектуальна недостатність і навички мобільності. Саме адаптивний період під час навчання може допомогти отримати навички, необхідні для подальшого навчання, здачі іспитів та подальшої професійної мобільності.

Поняття «професійна мобільність майбутнього вчителя», яку розкрито як інтегральну якість особистості та діяльності здобувача вищої педагогічної освіти, що формується і виявляється у процесі професійної підготовки, перепідготовки, самовиховання і творчої самореалізації майбутнього фахівця [2].

Пріми Р. розглядає професійну мобільність майбутнього вчителя як складне системне утворення, інтегральну якість особистості та діяльності здобувача вищої педагогічної освіти, що формується і виявляється у процесі професійної підготовки, перепідготовки, самовиховання і творчої самореалізації майбутнього фахівця, тобто розуміється як можлива стратегія професіоналізації педагогічних кадрів [4, с. 147].

Одним з проявів зниження рівня педагогічної освіти є погіршення якості самої освіти, яке зумовлене неспроможністю значної частини педагогічних працівників та здобувачів педагогічної освіти до опанування та практичного використання новітніх технологій і методик навчання, виховання та розвитку. На

думку Трешиної І. основний шлях подолання даної проблеми вбачається у належному формуванні професійної компетентності, яка реалізується як синтез, нероздільну єдність змістовного та структурного компонентів, які проявляються через компетентності та особистісні риси, які формуються за наявності належного рівня професійної мобільності [1].

Тому, виходячи з проаналізованої літератури, ми погоджуємось з поглядами Луцан Н., в яких визначено, що професійна мобільність майбутнього вчителя проявлятиметься за умов, коли студент є здатним самостійно знаходити способи вирішення конкретних дидактичних завдань і виявляти нетрадиційне мислення, пропонувати оригінальні рішення [3].

Аналізуючи процес здобуття освіти, можемо говорити, що для формування професійної мобільності студентів найчастіше є розвиток їх адаптивних здібностей. Адаптивні здібності не дозволяють студентам швидко адаптуватися до нових умов, змінювати свою постановку дій відповідно до ситуації, навчатися на помилках та постійно розвиватися. Для формування адаптивних здібностей у студентів необхідно виконувати творчі завдання, стимулювати їх внутрішні мотиви навчання та активізувати їх пізнавальну діяльність. Також професійна мобільність студентів тісно пов'язана з їх адаптивними особливостями. Адже, адаптація є динамічною формою індивідуалізації, і для досягнення професійної мобільності студентам важливо адаптуватися до свого оточення. Адаптивні функції включають здатність керувати змінами та пристосовуватися до них, саморефлексію та відкрите мислення до нового досвіду. У цьому відношенні дослідження показують, що своєчасне адаптивне втручання може бути ефективним у сприянні адаптивній поведінці. Отже, адаптивні особливості студентів це індивідуальні способи реагування студентів на зміни в освітньому процесі, що може включати, такі аспекти, як: емоційну стійкість, мотивацію, рівень здібностей, стиль навчання, досвід попереднього навчання та інші фактори. Також, важливий аспект адаптації студентів залежить від ефективної навчальної роботи педагога, якому необхідно адаптувати свої методи навчання до індивідуальних особливостей студентів.

Отже, успішне розв'язання проблеми формування професійної мобільності здобувачів педагогічної освіти у освітньому процесі вимагає визначення педагогічних умов щодо успішності адаптації, з'ясування чинників, які сприяють формуванню й розвитку професійної мобільності майбутнього вчителя, що можливе за допомогою впровадження освітніх технологій, які мають на меті творче виховання особистості майбутнього вчителя в інтелектуальному та емоційному вимірах. До таких технологій передусім відносимо проблемне й проєктне навчання, інтерактивні технології, дослідницькі, дослідні тощо.

Список використаних джерел:

1. Дячок Н. В. Мобільність педагога як шлях реалізації положень нової концепції педагогічної освіти. *Освітологічний дискурс*. 2019. № 1-2(24-25), с. 128–140. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2019.1-2.128140>
2. Єгорова О. В. Формування професійної мобільності здобувачів вищої педагогічної освіти у процесі навчання іноземної мови. *Педагогічні науки: теорія та практика. Запорізь. нац. ун-т. Запоріжжя* : Гельветика, 2022. Вип. 1 (41). С. 265–272. URL: <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2022-1-40> (дата звернення: 14.04.2023)
3. Луцан Н. І. Педагогічні умови формування професійної мобільності вихователя дошкільного закладу. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського*. 2014. Вип. 1.45. С. 87–89.
4. Пріма Р. М. Компонентно-структурний аналіз сутнісної характеристики феномена «професійна мобільність учителя». *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. 2008. Вип. 8. С. 146–151.

РОЗДІЛ IV

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Буренко Вікторія,
студентка 41 ПО (і) групи спеціальності 013 Початкова освіта
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСУ GENIALLY ДЛЯ СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ВПРАВ

Інтерактивне навчання полягає в навчанні учнів таким чином, щоб вони брали активну участь у процесі навчання. Існують різні способи створити таку участь. У більшості випадків виконується наступна взаємодія: взаємодія вчителя та учня; взаємодія учень-учень; використання аудіо, візуальних засобів, відео; практичні демонстрації та вправи.

За допомогою такого навчання можна заохочувати учнів бути активними членами класу, думати самостійно, використовуючи свій мозок, що призводить до довготривалого збереження пам'яті. Підвищуються не лише знання школярів, а й їхній інтерес, сила, командний дух і свобода самовираження.

Для активізації інтерактивного навчання за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій слід використовувати різні додатки чи онлайн-сервіси. Одним з таких сервісів є genially.

В цьому онлайн-сервісі можна створювати різноманітні інтерактивні вправи, такі як мультимедійні презентації та зображення, карти та звіти, віртуальні посібники, стрічки часу, плакати, вікторини та багато іншого. Ці вправи можуть бути використані для перевірки знань учнів, залучення їх до дискусії та стимулювання їхнього мислення. Цей сервіс досить простий у використанні хоч і не перекладений українською мовою. В ньому потрібно зареєструватися, щоб зберігати свою продукцію. Можна придбати преміум версію з додатковими функціями.

Genially складається з головного меню, в якому можна створити новий проєкт, переглянути раніше створені роботи, редагувати їх, видаляти і публікувати в цьому сервісі. Головна перевага Genially виявляється в тому, що ви можете додавати різні типи контенту, такі як відео, зображення, аудіо та інші.

Тут можна створити свою вправу або використати готову. Один зі способів створення інтерактивних прав на Genially - це використання функції "віджети". Віджети - це інструменти, які дозволяють вставляти різноманітні елементи, такі

як кнопки, чекбокси, текстові поля та інші, до вправ. Віджети дозволяють користувачам створювати більш складні вправи та презентації

Цей онлайн-сервіс містить перелік готових шаблонів інтерактивних вправ. Область для створення презентацій схожа на програмне забезпечення PowerPoint.

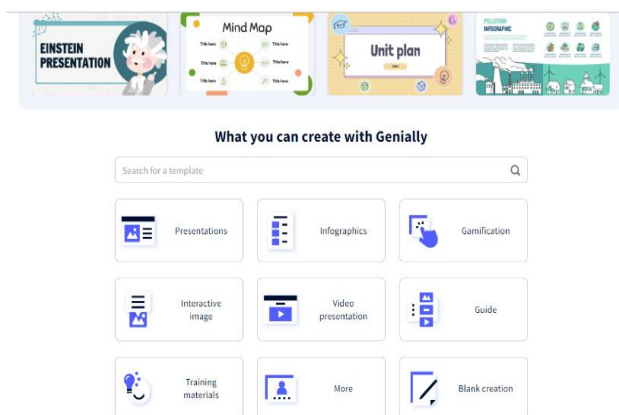

Рис. 1 Перелік основних шаблонів вправ у сервісі

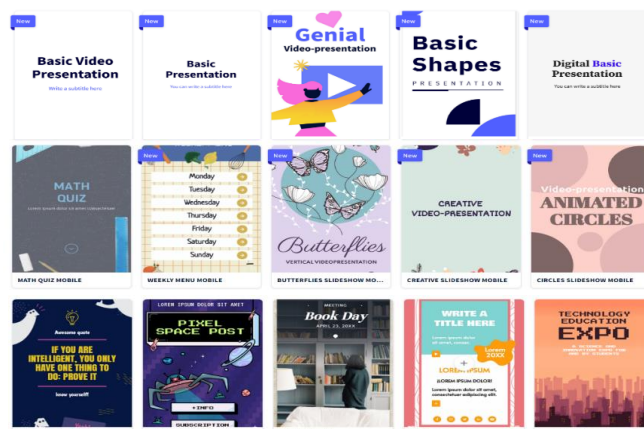

Рис. 2. Перелік готових шаблонів

Вона містить готові шаблони які можна форматувати і редагувати.

Тут можна вставити та змінити текст, зображення, Додати інтерактивні елементи до зображень, інтерактивні позначки до посилань, Різні діаграми, графіки, таблиці також можна завантажити документ, посилання чи записати аудіо. До слайду презентації є такі функції: додати іншу презентацію або продукт genially, видалити слайд, збільшити чи зменшити масштаб, перемикання слайдів, зміна розміру слайду, додати анімацію до слайду, зміна кольорів об'єктів на слайді. Також сервіс містить два варіанти відображення переліку слайдів це лінійний і в стовпчик з відображенням по центру того слайду який редагуєш.

Інші продукти genially, такі як віртуальні посібники, вікторини, плакати та інше, мають практично такі самі або подібні функції й інструменти для форматування й редагування проєкту.

Отже, перевагами цього сервісу є легкість і доступність у використанні. Він чудово підходить для забезпечення інтерактивного навчання, урізноманітнення

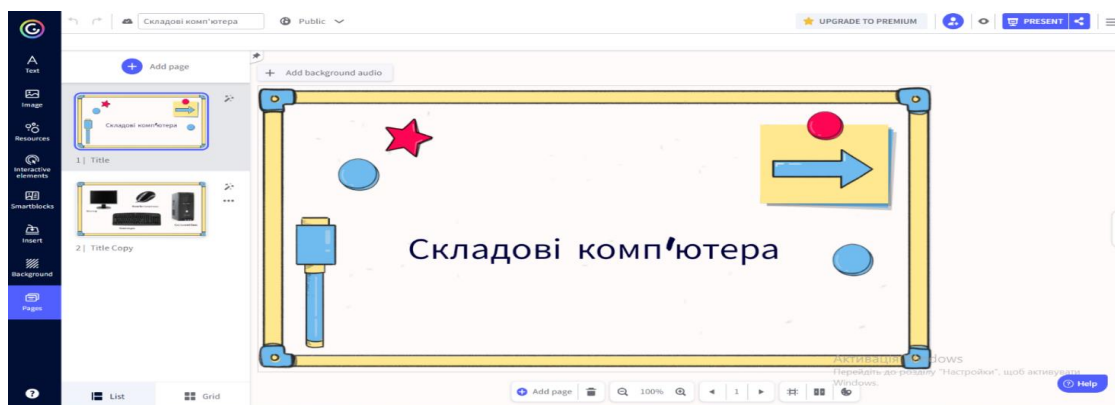

Рис. 3 Головна сторінка середовища для створення інтерактивної презентації

навчального процесу для учнів. Продукцію можна використати на будь-які предмети і під час будь-якого етапу уроку. Також такі інтерактивні ігри можна розробляти і для дітей дошкільного віку, і для дітей з особливими потребами. Всі проекти містять готові шаблони що значно спрощує використання. Інтерактивні елементи зі своїми функціями дозволяють естетично розмістити максимальну кількість інформації на одному слайді. У такому випадку зникає необхідність робити презентації з великою кількістю слайдів, що є дуже зручно і може скоротити час на розробку потрібного завдання, гри або іншого продукту.

Список використаних джерел:

1. Інформаційно-комунікаційні технології URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Information_and_communications_technology (дата звернення 05.12.2022)
2. Онлайн сервіс для створення інтерактивних завдань URL: <https://app.genial.ly/dashboard> (дата звернення 05.12.2022)

Галашевська Вікторія,

завідувач навчально-виробничої практики,

викладач інформатики

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Професійно-педагогічна підготовка майбутніх педагогів – це складний, багатогранний і тривалий процес, який здійснюється протягом усього періоду навчання здобувачів освіти в закладах передвищої і вищої освіти. Однією з основних форм професійного становлення майбутнього педагога є педагогічна практика, яка дозволяє синтезувати теоретичні знання та практичний досвід, формувати професійні компетентності.

Під час проходження практики майбутні вчителі розвивають професійну мобільність, тобто здатність адаптуватися до різних умов викладання та засвоювати нові методики викладання. Адже практика покликана надати здобувачам освіти практичний досвід роботи в реальному педагогічному середовищі. Студенти-практиканти отримують можливість працювати з різноманітними групами учнів, що допомагає їм також розвивати професійну мобільність.

Професійна мобільність - це здатність вчителя, викладача адаптуватися до різних умов викладання, включаючи зміни в навчальних програмах, методах викладання та контингенті учнів. Це надає можливості вивчати та впроваджувати інноваційні методи та стратегії викладання.

Загалом, практика є важливою складовою для формування професійної мобільності у майбутніх учителів. Процес розвитку професійної мобільності включає різні етапи, зокрема спостереження, участь, рефлексію та зворотній зв'язок.

Формування професійної мобільності під час практики - це складний процес, який включає різні етапи. Перший етап - це спостереження, під час якого майбутні педагоги спостерігають за організацією освітнього процесу закладу загальної середньої освіти, динамікою класу, методами та прийомами викладання, які використовує вчитель-наставник. На цьому етапі студенти-практиканти знайомляться з навчально - матеріальною базою школи і шкільною документацією, здійснюють знайомство з шкільним колективом, системою роботи класного керівника, класовода, вихователя, вивчають психолого - педагогічні особливості розвитку дітей молодшого шкільного віку, надають допомогу вчителям, вихователям, у проведенні виховної роботи зі школярами в умовах школи, приймають участь в роботі з батьками.

Другий етап - участь, на якому майбутні вчителі починають брати активну участь у викладанні. Вони допомагають вчителю-наставнику у плануванні, проведенні та оцінюванні уроків. Ця участь допомагає їм зрозуміти практичні аспекти викладання та вивчити нові методи викладання. Майбутні вчителі також знайомляться з різними групами учнів, що допомагає їм розвивати культурну компетентність.

Третій етап - рефлексія, коли майбутні вчителі розмірковують про свій досвід викладання в класі. Вони аналізують свої стратегії викладання, оцінюють їхню ефективність та визначають сфери для вдосконалення. Ця рефлексія допомагає їм вчитися на власному досвіді та адаптуватися до різних контекстів викладання. Майбутні вчителі також можуть поміркувати про свою особисту філософію викладання і про те, як вона узгоджується з практикою викладання, яку вони спостерігають під час проходження практики.

Заключним етапом є зворотний зв'язок, коли майбутні вчителі отримують відгуки від своїх вчителів-наставників та керівників. Цей зворотний зв'язок допомагає їм визначити свої сильні та слабкі сторони і розробити план подальшого вдосконалення. Він також допомагає їм зрозуміти очікування від професії вчителя і розвинути почуття професійної ідентичності. Майбутні вчителі можуть використовувати цей зворотний зв'язок для вдосконалення своєї педагогічної практики і ставати кращими викладачами.

Професійна мобільність має ряд переваг для майбутніх вчителів, включаючи адаптивність, культурну компетентність та професійне зростання. Майбутні вчителі, які розвивають професійну мобільність, краще підготовлені до задоволення потреб своїх учнів і стають ефективними педагогами.

Однією з найважливіших переваг є адаптивність. Майбутні вчителі з професійною мобільністю можуть адаптуватися до різних контекстів викладання і вивчати нові методи викладання. Адаптивність робить їх цінним активом у професії вчителя, де школи постійно змінюються, щоб задовольнити потреби своїх учнів.

Ще однією важливою складовою професійної мобільності є культурна компетентність (). Професійна мобільність допомагає майбутнім вчителям розвивати культурну компетентність, тобто рівень адаптованості людини до культурного, комунікаційного, техногенного та ін. сучасного середовища, її вміння орієнтуватися у інформаційному потоці, правильно використовувати отриману інформацію для прийняття рішень. Культурна компетентність допомагає їм працювати з різними групами учнів і створювати інклюзивне середовище в класі. Майбутні вчителі також можуть використовувати свою культурну компетентність для розробки навчальних програм і методів викладання, які відповідають потребам різних учнів.

Професійна мобільність здобувачів освіти, що формується під час проходження практики також сприяє постійному професійному зростанню. Майбутні вчителі, під час проходження практики, заохочуються до вивчення та впровадження нових методик і стратегій викладання. Цей розвиток допомагає їм бути в курсі останніх тенденцій і змін у професії вчителя. Майбутні педагоги також можуть використовувати свій професійний розвиток для просування по кар'єрних сходах і ставати лідерами у викладацькій професії.

Важливо зазначити, що формування професійної мобільності під час проходження практики не є одноразовою подією. Це безперервний процес, який вимагає постійного навчання та осмислення. Майбутні вчителі повинні продовжувати розвивати свою професійну мобільність протягом усієї кар'єри, щоб залишатися ефективними педагогами.

Окрім практики, у майбутніх учителів є й інші можливості для розвитку професійної мобільності. Наприклад, семінари та конференції з професійного розвитку дають можливість майбутнім вчителям дізнатися про нові методики та стратегії викладання. Ці можливості також надають майбутнім вчителям простір для обміну ідеями та найкращими практиками з іншими освітянами.

Програми педагогічної освіти повинні знайомити майбутніх учителів з різноманітними контекстами викладання і надавати їм можливість вивчати і застосовувати різні методики викладання. Вони також повинні заохочувати

самоаналіз та самооцінку, щоб допомогти майбутнім вчителям розвинути почуття професійної ідентичності.

Також, заклади загальної середньої освіти мають визнати важливість професійної мобільності у процесах найму та оцінювання вчителів. Заклади загальної середньої освіти повинні прагнути працевлаштовувати вчителів, які продемонстрували здатність до адаптації та професійну компетентність. Вони також повинні надавати можливості для постійного професійного розвитку, щоб підтримувати безперервне зростання своїх вчителів.

Отже, формування професійної мобільності під час проходження практики є критично важливим компонентом педагогічної освіти. Майбутні вчителі, які розвивають професійну мобільність, краще підготовлені до задоволення потреб різноманітних груп учнів та адаптації до мінливих умов викладання. Професійна мобільність також сприяє безперервному професійному зростанню і може допомогти майбутнім учителям у просуванні їхньої кар'єри. Заклади фахової передвищої і вищої освіти, освітні програми підготовки вчителів, заклади загальної середньої освіти відіграють важливу роль у підтримці розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів.

Список використаних джерел:

1. Фейман-Немсер, С. (2001). Від підготовки до практики: Розробка безперервного процесу для посилення та підтримки викладання. *Teachers College Record*, 103(6), 1013-1055.
2. Національна рада з акредитації педагогічної освіти. (2010). Трансформація педагогічної освіти через клінічну практику: Національна стратегія підготовки ефективних вчителів. NCATE.
3. Цейхнер, К. М., & Ноффке, С. Е. (2001). Дослідження практиків. В. Річардсон (ред.), *Довідник з досліджень у галузі викладання* (4-е вид., с. 298-330). Американська асоціація освітніх досліджень.

Кабачій Світлана,

студентка 3 ПО групи спеціальності 013 Початкова освіта
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»;

Семигайло Ірина,

викладачка кафедри педагогіки і психології дошкільної та початкової освіти
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСУ “LEARNINGAPPS” ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Сучасна освіта стала більш інтерактивною та мобільною завдяки швидкому розвитку технологій. Учні, особливо ті, що виростають у цифрову епоху, мають різноманітні можливості отримати знання та навички за допомогою онлайн-ресурсів. Один із таких ресурсів – це LearningApps, онлайн-сервіс, який надає можливість створення та використання різноманітних інтерактивних вправ та ігор.

LearningApps є онлайн-сервісом, який надає вчителям та учням можливість створювати та використовувати інтерактивні вправи та ігри для навчання. Сервіс має велику кількість різноманітних типів вправ, таких як множинний вибір, зведення відповідей, розташування в правильному порядку, мозаїка, тощо. Крім того, LearningApps дозволяє створювати вправи з різних предметів, таких як математика, українська мова, природознавство, іноземна мова, тощо.

Однією з головних переваг використання LearningApps є те, що цей сервіс дозволяє створювати інтерактивні вправи, які можуть бути цікавими та захоплюючими для учнів. Такі вправи можуть сприяти розвитку пізнавальної діяльності, розвивати логічне та критичне мислення, збільшити мотивацію до навчання.

Переваги LearningApps:

- Залучення учнів до навчання. Інтерактивні завдання, які можуть бути більш привабливими для учнів, ніж традиційні методи навчання, такі як лекції або підручники.
- Розвиток навичок самостійного навчання. Може бути використаний для створення завдань, які допомагають учням розвивати навички самостійного навчання, таких як розв'язування проблем та пошуку інформації.
- Забезпечення індивідуального навчання. Завдання, які можуть бути призначені для індивідуального навчання, що дозволяє учням працювати у своєму власному темпі та зосереджуватися на своїх потребах та інтересах.

- Збільшення здатності до засвоєння матеріалу. Завдання, які можуть бути більш ефективними для завантаження матеріалу, ніж традиційні методи навчання. Наприклад, гра-кросворд може бути більш захоплюючим та ефективним для запам'ятовування слів, ніж просто списування слів з підручника.

- Створення можливостей для співпраці. Завдання, які можуть бути виконані у співпраці з іншими учнями, які допомагають розвивати навички співпраці та комунікації.

Алгоритм роботи в LearningApps:

1. Для того, щоб розпочати роботу потрібно зареєструватись, натиснувши кнопку «Реєстрація»

Рис.1

Якщо ви ще не зареєстровані потрібно у наступному вікні обрати кнопку «Створити новий обліковий запис» Якщо ви зареєстровані введіть логін і пароль, натисніть кнопку «Увійти».

Вводимо свої дані у відповідні поля, також обов'язково потрібно поставити галочку навпроти напису «accept the Terms of use of LearningApps.org». Вводимо код безпеки та натискаємо «Створити обліковий запис». Після цього реєстрація буде завершена і ви зайдете на свій обліковий запис.

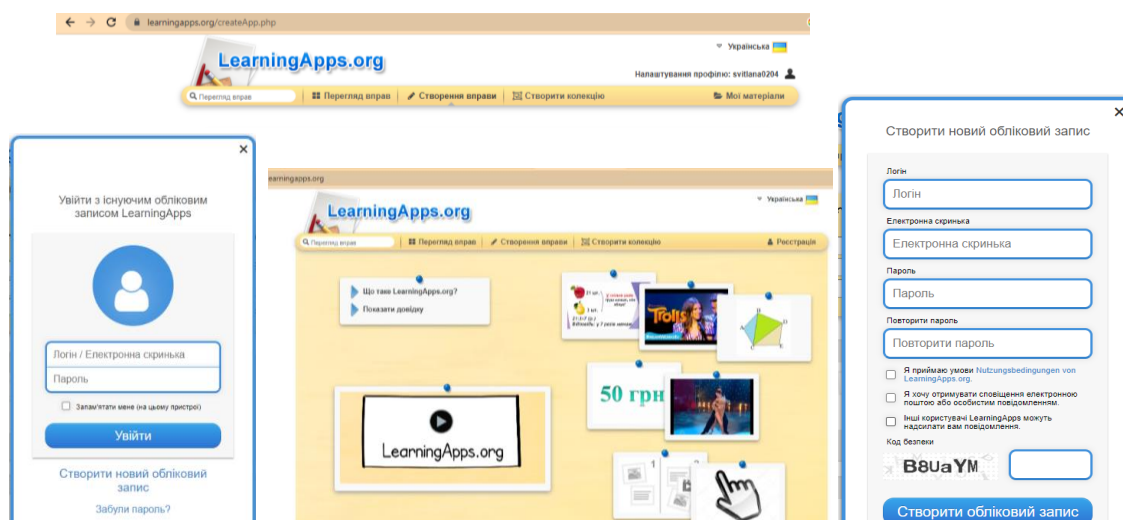

Рис. 2

Сервіс складається з кількох модулів, які забезпечують його функціональність :

Модуль "Створення" (дозволяє користувачам створювати вправи за допомогою різноманітних шаблонів. Сервіс містить понад 30 різних типів завдань, серед яких кросворди, пазли, відповіді на питання, словники, сітки, таблиці, діаграми, вправи на співставлення та багато інших. Користувачі також можуть створювати власні шаблони.)

Модуль "Редагування" (редагування вже створених вправ. Користувачі можуть змінювати текст і зображення, додавати нові елементи, видаляти елементи та змінювати налаштування в правильній формі.)

Модуль "Пошук" (розміщення вправ, створення іншими користувачами, за ключовими словами. Користувачі також можуть розміщувати вправи за категоріями, такими як "Мови", "Математика", "Історія" та інші.)

Модуль "Результати" (перегляд результатів своїх вправ. Користувачі можуть переглядати статистику про свій успіх)

Вправи та завдання підходять для різних предметів, наприклад вправа «Пазл» може використовуватись з уроку математики, природознавства, тощо.

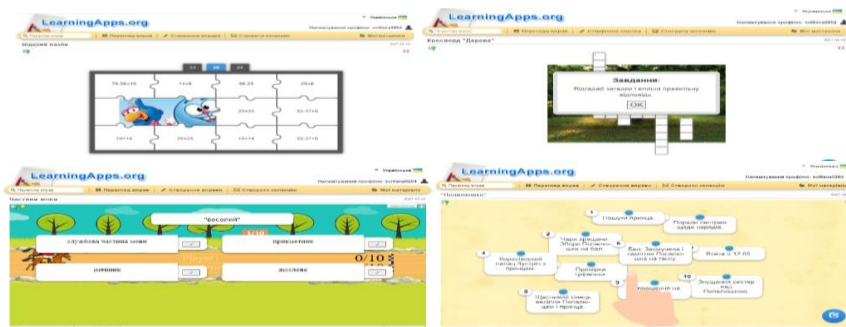

Рис. 3

Отже, сервіс LearningApps дозволяє створювати вправ з різних предметів для учнів початкових класів та використовувати різноманітні інтерактивні завдання для навчання, які активізують пізнавальну діяльність учнів початкових класів.

Список використаних джерел:

1. LearningApps. URL: <https://learningapps.org/>

Кириленко Анастасія,
студентка 22 ПО(а) групи
Леонова Ольга,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

«Освіта через усе життя» - саме такої формули вимагають сучасні виклики часу. Особливість даного дослідження полягає в тому, що *дистанційне навчання* – це одна із форм організації освітнього процесу, при якому усі або частина занять здійснюються за умови територіальної віддаленості вчителя й учнів [2].

У Положенні про дистанційне навчання зазначено, що *метою дистанційного навчання* є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти [3, с.1].

Щоб дистанційне навчання стало корисним, потрібно розв'язати низку завдань, зокрема: забезпечити доступність різноманітних навчальних ресурсів; дати можливість залучити дитину в систематичну освітню діяльність під безпосереднім керівництвом педагога; звернути увагу на розвиток творчих та інтелектуальних здібностей дитини за допомогою відкритого і вільного використання всіх освітніх ресурсів і програм, у тому числі, доступних в Інтернеті; допомогти вести обмін даними, комунікативною діяльністю на базі спільних інтересів, перш за все професійних і освітніх; допомогти організувати дозвілля, відпочинок молодшого школяра.

Природно виникає питання, як організувати освітній процес у школі таким чином, щоб учні мали можливість в більшій мірі задовольнити свої запити. Педагогу потрібно створити комфортні умови, зокрема підібрати відповідний зміст до вивченого предмету, розширити його інформаційне поле за рахунок міжпредметної інтеграції з урахуванням індивідуальних особливостей, інтересів і нахилів учнів, акцентувати на зони їх найближчого розвитку. При цьому предметний зміст набуває практикозорієнтований характер і забезпечує не тільки вміння розв'язувати міжпредметні завдання, але і сприяє становленню інформаційної, комунікативної компетентності молодших школярів. Крім того, учитель має володіти технологічними аспектами організації освітньої діяльності учнів, які містять у собі різні прийоми роботи в форумі, чаті, з електронною

поштою та іншими комунікаційними засобами з метою успішного здійснення процесу дистанційного навчання.

Учителю початкових класів слід звернути особливу увагу на педагогічні та інформаційні технології дистанційного навчання.

Педагогічні технології дистанційного навчання-це технології, які вимагають опосередкованого активного спілкування вчителів з учнями за допомогою телекомунікаційного зв'язку та методології індивідуальної роботи молодших школярів із структурованим навчальним матеріалом, представленим у електронному вигляді.

Інформаційні технології дистанційного навчання - це технології створення, передачі та збереження навчальних матеріалів, організації і супроводу освітнього процесу дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв'язку [2, с. 116-118].

Будь-який навчальний матеріал можна представити декількома засобами навчання (друковані видання, аудіо-відео та ін), кожне з яких володіє своїми дидактичними можливостями.

Учитель повинен враховувати ці можливості, вміти розподіляти навчальний матеріал усілякими засобами, формувати з них комплект засобів навчання (кейс), як систему носіїв навчальної інформації, для того щоб вирішити сукупність дидактичних завдань. До них відносяться: аудіо навчально-інформаційні матеріали; навчальні книжки (тверді копії на паперових носіях та електронний варіант підручників, навчально-методичних посібників, довідників і т.д.); відео навчально-інформаційні матеріали; комп'ютерні навчальні системи в звичайному і мультимедійному варіантах; мережеві навчально-методичні посібники; лабораторні дистанційні практикуми; тренажери з віддаленим доступом та бази даних і знань з віддаленим доступом [2, с.116-117].

Отже, використання технологій дистанційного навчання в початковій школі має свої переваги і недоліки.

Звертаючи увагу на переваги дистанційного навчання, насамперед звертаємо увагу на можливість займатися в зручній для себе час, у зручному місці і темпі; на навчання без відриву від виробництва; на зниження витрат на проведення навчання; якнайраціональніше використовувати джерела навчальної інформації (електронні бібліотеки, банки даних, бази знань і т.д.); сконцентрувати особливу увагу на представлення навчальної інформації і мультидоступ до неї, що значно підвищує ефективність засвоєння матеріалу; на можливість навчання великої кількості людей; на рівні можливості здобути освіту незалежно від місця проживання, стану, здоров'я, елітарності і матеріальної забезпеченості учня; акцентувати увагу на використання в освітньому процесі новітніх досягнень інформаційних і телекомунікаційних технологій, що навчає і

роботі з ними; не забувати і про можливості експорту та імпорту світових досягнень на ринку освітніх послуг .

Є і певні недоліки дистанційного навчання: відсутність спілкування з іншими учнями з метою обміну досвідом; відсутність практичних навичок і можливості обговорення з учителем питань, які виникли в конкретному прикладі [3, с. 5].

Отже, динамічний розвиток суспільства впливає на всі сфери життя людей - як на особистісну, так і на соціальну та культурну. Це призведе у майбутньому до спілкування "на рівні людства". Супутниковий зв'язок та Інтернет руйнують всі бар'єри в сучасному світі. Розвиток туризму, масової культури, масового продукту – усе веде до єднання в медіапросторі, а основним засобом спілкування стає мова.

Список використаних джерел:

1. Антонов Г. Дистанційне навчання: мода чи потреба? Освіта України. 4 квітня (№25). С. 10.
2. Варзар Т. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності. Українознавство. 2015. № 1. С. 116–119.
3. Положення про дистанційне навчання/ URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0464-04> (дата звернення: 12.04.23).
4. Портал Знань. URL:<http://www.znannya.org/>(дата звернення:12.04.23).

Kotovska Solomia,

1st year student, applicant of Bachelor's degree in Primary education (specialty 013),
Kyiv Regional Council Communal Institution
"Bila Tserkva Humanitarian-Pedagogical Professional College"

Zhalo Olha,

teacher of English, teacher-methodologist, Kyiv Regional Council Communal
Institution "Bila Tserkva Humanitarian-Pedagogical Professional College"

TOP EDUCATION TECHNOLOGY TRENDS IN PRIMARY SCHOOL CLASSROOM

The success of practical implementation of the latest innovative educational technologies in primary school largely depends on the level of readiness of the future primary school teacher for the new conditions of information era. Modern tendencies in schooling field, requirements of the concept of the New Ukrainian School, urgent trends of digitalization in education are intended to spread the implementation of the latest

technologies in the educational process. This will help to develop students' creative innovative thinking, solving tasks critical and creative thinking skills, the ability to analyse and choose actions in different life situations, skills and abilities to perform various types of activities in standard and non-stereotypical situations.

Educational technologies are a set of techniques and procedures used to improve communication and knowledge gaining. Teachers use them to facilitate a way of strengthening the knowledge and skills of their students. They also help arouse and enrich student learning. On the other hand, these tools allow students to improve their experience and simplify the absorption of knowledge.

The main criteria of the technological process are systematicity, efficiency, optimality, algorithmic, diagnosticity, reproducibility, predictability, hierarchy etc. Criteria are regarded as requirements. The main requirements for educational technologies, in addition to the ones listed, are considered to be conceptual and scientific, structured, manageable, planned effectiveness, optimality of costs, the possibility of replication and transfer to new conditions [2].

Educational technology is a method of cooperative activity of the teacher and students, which is primarily characterized by consistency in the implementation of actions (algorithmic), constant and systematic measurement of the level of educational achievements and the formation of educational qualities (diagnostic), the relationship of the main elements of technology, which are the purpose, content, forms, methods, means of interaction of participants in the pedagogical process, result (systematic). Educational technology is an open pedagogical system, which consists of conceptual-purpose (a goal that corresponds to educational concepts), content (content of technology), procedural (technological process: forms, methods, means of interaction of subjects and objects of technology), as a result – analytical (result and its analysis) components [2].

One of the educational technologies to meet all mentioned above criteria is STEAM education. This technology is of a great demand in Ukraine. The well-known abbreviation from English words means: Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics [1; 3]. In today's learning environment, there is a need for a more balanced curriculum that combines creative disciplines such as art, design and humanities with natural and exact sciences.

The main feature of STEAM education is integrated learning and implementation of acquired knowledge in various fields of education in real life. The scientific and methodological principles of creating a model of this approach to the organization of education include the transition from traditional to innovative education. Competence-oriented forms and methods of education, active/interactive, activity-based learning based on problem-oriented educational activities, Project methods, Case-study technologies, BYOD, tools of Information and Communication technologies, innovative

game learning technologies, interactive methods of group (cooperative) learning, problem-based methods for the development of critical and systemic thinking are widely used within this education technology.

A foreign language has a powerful arsenal of didactic tools for the implementation of interdisciplinary connections, an integrative approach to learning a foreign language, and the formation of interdisciplinary key competencies necessary for the successful self-realization of a person in society. A foreign language, like no other discipline, is open to the use of information from other fields of knowledge. After all, language is a universal means of accumulating events and ideas, methods of action.

The implementation of integrated learning on the basis of STEAM education in the process of forming primary school children's English-language communicative competence provides an opportunity to develop, expand, consolidate, and use practically the knowledge from various educational disciplines (mathematics, geography, biology, physics, chemistry, history, literature, art, etc.). In addition, the educational potential of a foreign language is realized with the aim of strengthening conceptual development, forming a holistic picture of the world, the ability to perceive objects and phenomena in a versatile, systematic, emotional way.

Modern educational technologies used in the learning process aim to comprehensively form the key professional, social and personal competencies of students, which determine competitiveness in the labor market: the ability and readiness to solve complex tasks (problems), critical thinking, creativity, cognitive flexibility, cooperation, management, implementation of innovative activities, mobility. Current social and cultural environment, urgent educational challenges and trends, changes that occur in modern education, in particular, regarding the peculiarities of the organization of the up-to-date educational process and the implementation of modern pedagogical technologies should be taken into consideration. These technologies help us navigate the modern world.

REFERENCES

1. 10 освітніх трендів і технологій у 2020-2023 р., які допоможуть вам зорієнтуватись у сучасному світі. URL: <https://bogosvyatska.com/2020/09/23/10-%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%85-%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D1%96%D0%B2-%D1%96-%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%B9-%D1%83-2020-2021-%D0%BD-%D1%80/>
2. Освітні технології – що це таке, визначення та поняття. URL: <https://uk.economy-pedia.com/11040989-educative-technology>
3. Що таке STEM-освіта та як впровадити її в навчальний процес? URL: <https://buki.com.ua/news/stem-osvita/#3>

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ЗФПО

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується активним впровадженням цифрових технологій у всі сфери людської діяльності. У зв'язку з пандемією COVID-19 та впровадженням воєнного стану заклади освіти швидко перейшли на дистанційне або змішане навчання, яке стало дієвим завдяки сучасним інформаційно-комунікаційним технологіям.

Сьогодні цифрові технології є пріоритетними в розвитку та підвищенні якості сучасної освіти, одна з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку сучасного освітнього процесу в закладах загальної середньої, фахової передвищої та вищої освіти. В умовах змішаного навчання вони дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість та якість сприйняття, розуміння та засвоєння знань, формування необхідних загальних і спеціальних компетентностей незалежно від місця знаходження здобувача освіти.

У загальному розумінні змішане навчання — це навчання, за якого частина пізнавальної діяльності студентів відбувається на занятті під безпосереднім керівництвом викладача, а інша — у самостійній роботі з електронними ресурсами.

Запровадження змішаної форми навчання – це можливість отримання знань як в аудиторії, так і поза нею. Завдяки вдосконаленню освітньо-професійних програм і використанню цифрових технологій змішане навчання продовжує набирати обертів у закладах освіти.

Проте змішане навчання – це не просто поєднання віртуального і офлайн-навчання, це цілісний підхід, який включає освітнє середовище – коледж, онлайн-простір, місце проживання студентів та викладачів; розвиток інформаційно-комунікативних компетентностей усіх учасників освітнього процесу; забезпечення результативності освіти на основі академічної якості і доброчесності; удосконалення форм соціального партнерства і мережевої взаємодії. Цифрові технології можуть включати використання комп'ютерів, планшетів, смартфонів, електронних освітніх середовищ, онлайн-бібліотек, сервісів Google, електронних освітніх ресурсів, програм Microsoft Office чи інших інструментів, але в жодному разі не обмежуватись ними, уможливаючи доступ до Інтернету не тільки у закладі освіти чи вдома, але й у будь-якому місці за допомогою портативного пристрою.

Термін «цифрові технології» передбачає не тільки використання електронних пристроїв (в тому числі й портативних), програмних забезпечень, електронних ресурсів, а й доповнюється широким спектром технічних засобів навчання (інформаційних, навчальних, тренажерних) та електронних інструментів (комп'ютерні програми та системи, додатки, гаджети) в офлайн/онлайн-режимі як для навчальних, так і для особистих цілей, формуючи відповідний набір навичок та вмінь не лише споживати інформацію, але і створювати її, а також розуміти механізми та особливості функціонування цифрового середовища.

Цифрові технології – це потужний інструмент, який може допомогти забезпечити якісні освітні послуги в умовах змішаного навчання. Використання сучасних цифрових технологій в закладі фахової передвищої освіти (далі –ЗФПО) забезпечує ефективніші підходи до навчання і вдосконалення методики викладання, що дозволяє заощадити час і зробити роботу продуктивнішою: здійснювати швидкий пошук інформації, планувати результати, користуватися графічними можливостями редактора, розвивати інтерес студентів до навчального матеріалу, стимулювати пізнавальну і творчу активність, самостійність здобувачів освіти, формувати комунікативні навички, професійну мобільність, забезпечувати об'єктивний контроль якості освітнього процесу та результатів навчання.

Під час змішаного навчання в ЗФПО можна використовувати такі цифрові технології:

- Системи управління навчанням (Learning Management Systems, LMS): Moodle, Google Classroom, WebCT, Canvas та інші платформи для підтримки онлайн-курсів;
- Інструменти/системи для публікацій та спільного доступу/взаємодії: YouTube, подкасти, електронні книги, відеолекції, документи Google, соціальні закладки (Social Bookmarking), Google Scholar, Mind Maps, Wikis, Blogs, Jamboard тощо;
- Соціальні мережі: Facebook, Instagram, Academia.edu;
- Інструменти міжособистісного спілкування: електронна пошта, ZOOM, Google Meet, Viber, Telegram, WhatsApp, Skype, форуми, чати, вебінари, інтернет-проекти тощо;
- Мобільні додатки/застосунки: програмне забезпечення для роботи на смартфонах, планшетах та інших мобільних пристроях;
- Віртуальна реальність: онлайн ігри та програми для роботи в режимі реального часу, віртуальні лабораторії тощо;
- Системи оцінювання та зворотного зв'язку: електронне тестування (Google Forms, Moodle), рефлексія (фідбек в аудіо чи письмовій формі), електронне нотування (Google Keep, Pages, Trello, Evernote) тощо [2].

Ефективно організоване змішане навчання на основі цифрових технологій має безліч переваг:

- зміщує акценти в освітньому процесі, де викладач лише фасилітатор;
- сприяє активному впровадженню цифрових технологій;
- забезпечує підвищення рівня цифрової компетентності всіх учасників освітнього процесу;
- мотивує студентів до навчання і професійного розвитку;
- надає можливість студентам працювати самостійно в індивідуальному режимі;
- дає можливість проявляти гнучкість усім учасникам освітнього процесу.

Викладачі можуть легко створювати своє власне індивідуалізоване навчальне середовище за допомогою цифрових технологій, вільно вибирати зміст та стиль навчання.

Отже, в умовах змішаного навчання в ЗФПО, на нашу думку, пріоритетне місце відводиться використанню цифрових технологій, які надають великі перспективи в освіті, завдяки чому з'являється багато можливостей організації навчання у різних формах.

Список використаних джерел:

1. Долбнєва Д. В. Сучасні виклики організації дистанційного навчання в умовах цифрової трансформації освітнього процесу. *Дистанційне навчання у ЗВО: моделі, технології, перспективи*: матеріали круглого столу за участю порадників академічних груп та викладачів факультету управління фінансами та бізнесу. Львів: ФУФБ, 2021. С. 30-34.

2. Потюк І. Є. Використання цифрових технологій в навчальному середовищі закладів вищої освіти: офлайн та онлайн формати. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2021. Вип. 11(79). С. 219-221.

Леонова Ольга,

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКО МОВИ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Новий якісний етап у розвитку освіти можливий лише за умови

інтенсивного запровадження цифрових технологій у професійній діяльності педагога для якісної підготовки студентів до життя за умов інформатизації суспільства.

На сучасному етапі можна спостерігати значний вплив медіатехнологій на людину.

Те, що приваблює і є новим, а саме: різноманітні реклами, комп'ютерні технології на телебаченні, розповсюдження ігрових приставок, електронних іграшок і комп'ютерів впливають на виховання підлітка і сприйняття ним навколишнього світу. Якщо раніше інформацію з будь-якої теми студент міг отримати за різними каналами (підручник, довідкова література, лекція вчителя, конспект уроку), то сьогодні, з огляду на сучасні реалії, викладач повинен вносити в освітній процес нові методи подачі інформації. Адже кожен вихованець по-різному освоює нові знання. Зараз, використовуючи комп'ютерних мережі і онлайн-засоби, ми маємо можливість подавати нову інформацію таким чином, щоб задовольнити індивідуальні запити кожного студента.

Для того щоб підліток активно, з цікавістю і захопленням працював на занятті, бачив плоди своєї праці і міг їх оцінити, педагог повинен організувати процес навчання якісно і мобільно.

Щоб вирішити викладачеві це непросте завдання, потрібно уміло поєднати традиційні методи навчання та сучасні цифрові технології, у тому числі і комп'ютерні. Саме використання комп'ютера на занятті дозволяє зробити процес навчання мобільним, строго диференційованим та індивідуальним.

Будь-яка педагогічна технологія – це інформаційна технологія, оскільки основу технологічного процесу навчання складає отримання і перетворення інформації[2].

Більш вдалим терміном для цифрових технологій навчання, що використовують комп'ютер, є комп'ютерна технологія.

Головною перевагою використання даних технологій є можливість швидко пристосуватись до змін у середовищі будь-якої установи, що зараз, в умовах стрімкого розвитку всіх галузей науки і техніки, є дуже актуальною. Завдяки зростанню популярності «хмарних» технологій в освітніх закладах з'являються нові можливості управляти освітнім процесом.

Очевидним є те, що сьогодні існують важливі аргументи для переведення комп'ютерної інфраструктури в освітніх закладах у «хмару». Наприклад, стандартні програми, що широко використовуються в освіті (текстовий процесор, редактор електронних таблиць, графічний редактор, електронна пошта тощо), завжди будуть актуальними, тим більше при використанні «хмар».

Якщо вже звикли до стандартного PowerPoint, можна скористатися більш оригінальною презентацією, зокрема онлайн-сервісом *Prezi*. Важливо те, що не

доведеться створювати окремі слайди із традиційним «перелистуванням», а це буде мати вигляд єдиного великого полотна. Так зване інтерактивне поле, кожний з елементів якого можна наблизити та акцентувати в потрібну вам мить. Така презентація виглядає нестандартно.

Інфографіка. Це візуальне відображення даних, призначене для швидкого сприйняття. Адепти інфографічного способу відображення інформації давно зрозуміли просту істину: люди не хочуть витратити багато часу й сил на нові знання. І єдиний спосіб полегшити їм завдання – добре структурувати інформацію та дуже лаконічно її представити.

Скрайбінг. За допомогою цієї технології можна перетворити вашу презентацію на невеличкий анімаційний ролик? Це точно приверне увагу аудиторії та змусить досмакувати ваші ідеї до кінця. Тим більше, що створення анімаційних презентацій не набагато складніше, ніж користування звичним уже PowerPoint.

Анімовані картинки. Кожний знає, що анімована картинка завжди більш вигідно подасть інформацію і приверне увагу, ніж статична, тому то й усі полюбляють їх використовувати. Існує безліч сайтів з галереями таких картинок, але нас цікавлять сервіси, що пропонують їх створити самотужки.

Зараз спостерігається поступова міграція освітніх сервісів за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційних ресурсів у «хмару», що згодом призведе до стрімкого впровадження цих сервісів в освіту й соціальну сферу [1, с. 158-160].

Саме цифрові технології дозволяють модернізувати урок словесності, посилити діяльнісну активність студента в атмосфері пошуку та дослідження. Потужний потенціал комп'ютера як засобу навчання і його програмне забезпечення пов'язуються з такими факторами активізації пізнавальної діяльності студентів на занятті, як наочність, емоційність, індивідуалізація навчання.

Як саме впроваджувати елементи новітніх інформаційних технологій на уроках мови і на яких етапах? Такі елементи цифрових технологій можна реалізовувати на уроках від мотиваційного до рефлексійного рівня. У програмі POWER POINT, яка використовується для унаочнення, як ТЗН, можна створювати презентації. Презентації складаються із певних слайдів, картинок, які змінюють одна одну, їх можна використовувати на мотиваційному рівні як зацікавлюючий момент.

Презентацію, створену у цій програмі, можна використовувати при вивченні будь-якої навчальної теми. На слайдах викладач створює схеми до навчальної теми. Наприклад, до будь-якої частини мови з розділу: «Морфологія»,

« Іменник», « Дієслово» та інші. По – перше, слайди у цьому випадку замінюють таблиці; по – друге, своєю яскравістю мають більше шансів вплинути на студентів; по – третє, якщо зацікавити дітей, то самі вони можуть їх створювати

Звичайно, що все це помістити на слайдах неможливо, але це й непотрібно. Викладач, пояснюючи новий навчальний матеріал, звертається до комп'ютера, коли у цьому є потреба.

На контрольно-оціночному рівні можна використовувати тести. Тести створюють на мові програмування Microsoft Excel. Тут уже викладачеві – філологу без допомоги вчителя інформатики не обійтися.

Безперечно, застосування таких цифрових технологій дозволяє здійснювати особистісний підхід до вихованців та поетапне засвоєння знань, умінь і навичок. Для того, щоб інноваційні технології були ефективними, викладач повинен організувати свою роботу належним чином, а саме: давати завдання студентам для попередньої підготовки: прочитати, продумати, виконати самостійні підготовчі завдання; відбирати для заняття такі інтерактивні вправи, які дали б студентам «ключ» до освоєння теми; під час інтерактивних вправ давати студентам час подумати над завданням, щоб вони сприйняли його серйозно, а не механічно або «граючись» виконали його; на одному занятті використовувати одну (максимум – дві) інтерактивних вправи, а не їх калейдоскоп; проводити спокійне глибоке обговорення за підсумками інтерактивної вправи, зокрема акцентуючи увагу й на іншому матеріалі теми, прямо не порушеному в інтерактивній вправі; проводити швидкі опитування, самостійні домашні роботи з різноманітних матеріалів теми, що не були пов'язані з інтерактивними завданнями [2].

Отже, варто і потрібно на заняттях з української мови за допомогою мультимедійного проектора і комп'ютера ілюструвати різні явища і процеси, які важко або неможливо змодельювати іншими технічними засобами.

Список використаних джерел:

1. Алфімов Д. В. Інноваційна освітня система: шляхи відродження: Збірник наукових праць. Київ : Логос, 2018. С. 158 – 160.
2. Шиненко М. А., Сороко Н. В. Використання «хмарних» технологій для професійного розвитку вчителів. URL : http://ite.kspu.edu/webfm_send/308 (дата звернення: 12.04.23).
3. Самойлова І. А. «Хмарні» технології в освіті. URL : <https://docs.google.com/presentation/1t1YfIIb1vH5Rsg38JZCyUJ6BoWxwps85wDja1yrNROQ/edit#slide=id.p13> (дата звернення: 12.04.2023).

Lutsenko Svitlana,
student of the 1st year, applicant of Bachelor's degree in Primary Education
(specialty 013),
Kyiv Regional Council Communal Institution "Bila Tserkva Humanitarian-Pedagogical
Professional College"

Kunyska Natalia,
student of the 1st year, applicant of Bachelor's degree in Preschool Education
(specialty 012),
Kyiv Regional Council Communal Institution "Bila Tserkva Humanitarian-Pedagogical
Professional College"

Zhalo Olha,
teacher of English, teacher-methodologist,
Kyiv Regional Council Communal Institution "Bila Tserkva Humanitarian-Pedagogical
Professional College"

CREATING A POSITIVE LEARNING ENVIRONMENT FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

Around the world, children with disabilities achieve lower educational outcomes, show significantly lower rates of completion of primary education and face greater barriers to transition to higher levels of education, resulting in long-term social exclusion. The problem of organizing a positive learning environment is significant, since it is of great importance for the successful education of students with special needs.

Recent research on learning environments that emphasize dialogical interactions and argumentation has found that these learning environments contribute to better instrumental learning outcomes of students with special needs (including vocabulary, reading, and writing) [1]-[3]. Similarly, the efficacy of implementing interactive learning environments has been shown to improve prosocial behavior among students [2]-[3]. The social and intersubjective character of learning applies for students with disabilities as, according to Vygotsky [2], the students with disabilities benefit from interactive learning contexts to advance toward higher levels of learning and higher stages of development. Interactions with peers with higher levels of academic competency has been highlighted as a facilitator of greater contact of students with special needs with the general curriculum and greater learning progress of these students in regular schools [2].

When we observe the opening of new inclusive resource centers in social networks, analyzed photos of the educational environment of schools – modern renovations, furniture and lighting in classrooms and other educational premises, we

have some thoughts about the accessibility and feasibility of an educational environment for children with special educational needs.

Over the past 20 years, various approaches to the architectural accessibility of public facilities have been used in our country in the context of the concept of "environment without obstacles". This has led to highly specialized design or small-scale solutions to the problem that involve constraints or predetermined choices in a conditionally ill-adapted macro space.

These are often separate solutions for a certain category of persons with special educational needs. For example, a vivid door for people with vision problems in a space completely unsuitable for other people with disabilities.

At the same time, it should be taken into account that the psychophysical condition of children with disabilities can change over time: the problem can be overcome or, on the contrary, can progress. Thus, some physical disabilities affect only a certain sphere of human activity, and the rest may be imperceptible to others.

Recent studies by psychologists and sociologists [1]-[3] have shown that accessibility should mean much more than just direct and unhindered access to premises with the help of assistive or special means. Universal or inclusive design of premises is a modern approach to arranging an environment that is different from the environment for people with disabilities. It provides convenience and comfort for everyone.

For example, wide doors in classrooms will be convenient not only for a child in a wheelchair, but also for a technician who brings cleaning supplies to the classroom. The absence of thresholds is necessary not only for a child with musculoskeletal disorders, but also for a child with vision problems or an older person.

In Ukraine (a country with low incomes of the population), we observe diversity in the adaptation of premises to the needs of children with special educational needs. Even with the fact that our country pursues a policy of spreading inclusion in education in accordance with international legal acts, the creation of conditions of accessibility to educational facilities has not become widespread.

Actually, we propose to consider approaches and strategies for solving problems at the state level. These are, in particular, problems of color and contrast, lighting and special markings, the use of special technical means, furniture and decoration of various premises of the educational institution. It is also a question of preparing students to understand the logos that indicate the universal accessibility of the premises. This is an explanation of the ways of behaving with people with disabilities in the common learning space, which should be acceptable for all members of the community.

During the war, children with special educational needs are constantly in a state of uncertainty. The sound of air raid sirens and explosions, the road and unfamiliar environment in case of evacuation – all these cause fear, confusion and anxiety. Since these children have limited opportunities to quickly react and process information from

the outer space, it is important to introduce supportive steps into the educational process that will help minimize the effects of psychological trauma.

5 ways to foster positive learning environment for children with special needs:

1. Strong relationships. Creating strong relationships in the classroom is essential to creating a positive learning environment. While educators may be eager to jump right into the lesson plan at the beginning of the school year, taking that time to develop strong relationships with their students will set a precedent for the remainder of the year.

2. Clear communication. Often, students with special needs have difficulty communicating their needs with their peers and teachers. Special needs educators should take the time to express all directions, instructions, and expectations to their students to ensure clear and open communication in the classroom.

3. Create trust. Establishing trust between the students and the teacher is vital to creating a positive learning environment. Educators who understand and communicate with their students are more likely to foster a trusting environment. Once trust is developed, students are more likely to communicate their needs openly.

4. Establish structure. Students with developmental disabilities often thrive on having a set schedule. Teachers should take the time to create structured lesson plans that students can rely on and look forward to. Special needs students sometimes need sensory or physical breaks to help them self-regulate, so integrating them into the lesson plans is worthwhile.

5. Provide feedback and reinforcement. Using concrete language is essential for fostering a positive learning environment for special needs children. To ensure that students grasp what is being asked, educators must provide explicit instruction, feedback, and reinforcement. This constant feedback and support will aid students in their journey of developing the skills needed to be successful in the classroom [1].

Therefore, a child's learning environment is the area and culture in which they learn, encompassing their physical, social and emotional surroundings. A positive learning environment can support all children to flourish, especially children with special educational needs. All children deserve an environment that meets their needs to be healthy, to feel safe, protected from any manifestations of ill-treatment, neglect by adults. Comfortable, emotionally supportive, a stimulating environment provides every child with an interest in learning, promotes learning, collaboration and personal development.

REFERENCES:

1. Create a Positive Learning Environment for Special Needs Children. URL : <https://www.deron.school.org/blog/create-a-positive-learning-environment-for-special-needs-children/>

2. Interactive Learning Environments for the Educational Improvement of Students with Disabilities in Special Schools. URL : <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2018.01744/full>
How to Create a Positive Learning Environment. URL : <https://www.highspeedtraining.co.uk/hub/how-to-create-a-positive-learning-environment/>

Маценко Ірина,

викладач психолого-педагогічних дисциплін, викладач-методист,
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Професійна мобільність як виклик нинішнього суспільства є реакцією на соціально-економічні процеси умов існування професії як такої. Одночасно, професійна мобільність є результатом багатьох викликів сучасності і суперечних подій глобальної природи. Повстає суперечність між недовговічними переминами в сучасному оточенні й бажанні людини професійно відповідати подібному ритму змін. Ці протиріччя підкріплюються браком академічної підготовки молодих спеціалістів запитам сучасної соціально-економічної кон'юнктури. Тому заклади передвищої фахової освіти зобов'язані переорієнтовуватися на підготовку фахівця зі спеціальними компетентностями в рамках професійної мобільності.

Важливе значення мають праці вчених Н. Білик, І. Горбачова, В. Гринько, Н. Дячок, Є. Іванченко, О. Ієвлева, Р. Майборода, О. Малишевського, Р. Пріми, В. Ружицького, Л. Сушенцевої, І. Хом'юк. та інші, у яких обґрунтовано різні підходи щодо формування професійної мобільності вітчизняні науковці.

Л.Фамілярська наголошує, що мобільність особистості не є біологічно зумовленою здатністю, а отже можливий і необхідний її розвиток упродовж всього життя [3].

У ході педагогічної підготовки здобувачів фахової передвищої освіти постає багато завдань, до числа яких належить формування професійної мобільності.

На основі розгляду психолого-педагогічної літератури розкрито психолого-педагогічні умови підготовки здобувачів фахової передвищої освіти до професійної мобільності: створення позитивної мотиваційної настанови на професійну мобільність здобувачів фахової передвищої освіти, впровадження та застосування інноваційних технологій підготовки до професійної мобільності

здобувачів фахової передвищої освіти, міжпредметна координація у вивченні професійних дисциплін та дисциплін загально-гуманітарного циклу.

Основні етапи процесу підготовки здобувачів фахової передвищої освіти до професійної мобільності: адаптаційний, конструктивно-змістовий і рефлексивний. Шляхи реалізації професійної мобільності проходить через інтегровані види професійної діяльності: науковий, методичний, організаційний, самоосвітній, а також практичне оволодіння складовими цього процесу.

Професійна мобільність є невід'ємним елементом кар'єрного шляху сучасних здобувачів фахової передвищої освіти й означає, що вони мають можливість особистого та професійного розвитку. Важливе значення для цього має здатність і потреба в такому розвитку, а також наявність сприятливих умов, за яких здобувачі фахової передвищої освіти відчують свою значущість. Бо поміж багатьох факторів європейські вчені називають приміром процес глобалізації та пов'язані з цим формування ринку праці і трудову міграцію. На їхню думку педагогічна діяльність у цьому плані є менш гнучкою, позаяк:

- 1) професія вчителя має певні національні особливості, що ускладнюють переїзд до іншої країни;
- 2) освітні системи є досить консервативними та дозволяють мало змін;
- 3) потреба в самореалізації та розвитку саме в педагогічній діяльності часто є більш багатозначним для особистості чинником, аніж потреба у підвищенні добробуту, що визначає трудову міграцію [1, с. 251].

Науковці наголошують на необхідності перебудови освітніх програм підготовки вчителів, щоб забезпечити формування в них компетентностей, потрібних для професійного розвитку та інноваційної діяльності в будь-якому культурному середовищі [1, с. 255].

Аналіз наявних досліджень дозволяє зробити висновок, що у процесі професійної підготовки здобувачів фахової передвищої освіти необхідно враховувати два аспекти:

- 1) формування особистої професійно-педагогічної мобільності;
- 2) набуття фахових компетентностей, необхідних для формування професійної мобільності щодо педагогічної діяльності.

З огляду на наведені фактори можна констатувати, що професійно-педагогічна мобільність включає мотиваційно-ціннісний (наявність відповідних мотивів і ціннісних орієнтацій), когнітивний (наявність необхідних знань) та діяльнісний (здатність до професійної мобільності) компоненти.

Для формування доцільно:

- 1) розпочати ознайомлення здобувачів вищої освіти з явищем професійної мобільності вже на першому курсі (наприклад, ввести відповідні питання до навчальних дисциплін;

2) розглядати питання у змісті навчальних дисциплін, роз'яснюючи можливості професійної мобільності в системі освіти та інформаційних технологій;

3) для формування практичних здатностей ввести до програм виробних практик завдання на дослідження професійної мобільності у закладах освіти;

4) запровадити систему тренінгів для формування психологічної готовності до професійної мобільності.

Професійно-педагогічна мобільність є необхідною, але недостатньою умовою педагогічної діяльності, що передбачає зокрема володіння відповідним методичним інструментарієм. У зв'язку з цим доцільно ввести теми, в яких розкривається сутність професійної мобільності до змісту навчальних дисципліни.

Список використаних джерел:

1. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика: монографія; за ред. Н. Г. Ничкало; Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2011. 439 с.

2. Титова Н. М. Значення професійної мобільності у психолого-педагогічній підготовці педагогів професійного навчання. *Освітній дискурс. Гуманітарні науки*. 2018. Вип. 6. С. 7-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eddcsp_2018_6_3.

3. Фамілярська Л. Л. Мобільність як перспективна складова освітнього процесу. *Інформаційні технології і засоби навчання*, № 41, вип. 3. 2014. URL: <http://goo.gl/hIfp2a>

Никоненко Марина

викладач української мови та літератури

КЗ КОР "Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж"

ВИКОРИСТАННЯ ГРАФІЧНОГО РЕДАКТОРА CANVA В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ВИВЧЕННІ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Ринок праці вимагає якісної підготовки студентів навчальних закладів. У сучасному науковому світі неможливо обійтися без комп'ютерних технологій. Педагоги застосовують цифрові інструменти у своїй роботі. Цифровізація освіти створює нові можливості для будь-якої професійної сфери, оскільки дає змогу розширювати спектр діяльності. Сьогодні ЗО несуть відповідальність за "перетворення" своїх студентів на активних "цифрових громадян". Тому проблема підвищення цифрової грамотності майбутніх фахівців є вкрай

актуальною [1, с. 15–18]. Виклики спонукають до стрімкого розвитку системи освіти та її цифровізації. Актуальною та нагальною вимогою сьогодення, яка обумовлена необхідністю вільного доступу до навчального контенту, є інформаційне середовище закладу освіти та використання науково-педагогічними працівниками месенджерів як мобільних освітніх технологій [2].

Інформаційно-цифрова компетентність – здатність викладача орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею, застосовувати цифрові технології в освітньому процесі фахового коледжу. Потрібно швидко адаптуватися до постійних змін у житті. Потреби суспільства щоразу зростають, тому освітяни мають володіти сучасними методиками навчання, бути відкритими до всього нового. Це забезпечить успіх, самовдосконалення та самостійне вирішення нелегких завдань у процесі навчання. Також необхідно формувати мобільні педагогічні кадри. Це вимагає від майбутніх учителів готовності працювати в умовах динамічності, порівняно легко переходити від однієї діяльності до іншої.

У сучасному освітньому просторі Інтернет-ресурси й інтерактивні засоби навчання створюють нову освітню реальність і вже давно стали важливим посередником педагогічної взаємодії в ЗО. Для того, щоб ефективно навчати молодь, потрібно розуміти її мотиваційні чинники, способи мислення, особливості сприйняття навчального матеріалу в умовах постійного використання цифрових технологій і пристроїв. Студенти надають перевагу віртуальним комунікаціям і візуальним засобам навчання. За статистикою, 65% людей – візуали. Вони набагато краще сприймають графічні образи, ніж текст, тому цифровізація навчання стає пріоритетом для освітян.

Графічний редактор – чудовий інструмент для візуалізації інформації, який підвищує розуміння та запам'ятовування матеріалу. Інфографіку можна створити за допомогою багатьох редакторів. Цікавим є сервіс Canva. Canva – це онлайн-платформа графічного дизайну, яку почали використовувати з 2012 року (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Емблема графічного редактора Canva

Даний інструмент призначений для створення дизайнів і публікації матеріалів. Це надає змогу кожному розробити креативний контент, не маючи дизайнерського досвіду. Крім того, є безкоштовна та платна версії з різними

можливостями. Наявні різноманітні зображення, фотографії, шаблони, ілюстрації, елементи та шрифти, які були розроблені професійними дизайнерами. Графічний редактор – це ідеальне рішення для тих, хто бажає відредагувати картинку та відео так, щоб реалізувати власні професійні шедеври. Завдяки цифровим технологіям можна легко створити інфографіку для освіти, план-конспект, документ у форматі А4, інтерактивний робочий аркуш, дидактичну картку, фотоколаж, новий вебсайт, афішу, плакат для навчального кабінету, рекламу тощо. Можливо без проблем завантажити та опублікувати обрані матеріали, навіть додати бажані ефекти [3].

Canva для навчання доступна в усьому світі безкоштовно для учасників навчального процесу. Вона проста та зрозуміла у використанні. До навчального проєкту можливо залучити студентів, які будуть активними учасниками робочої групи. Вони переходять за покликанням, надісланим викладачем на електронну пошту. Це дає змогу разом робити різні проєкти, ділитися ними з іншими та налаштовувати завдання для аудиторії. Після реєстрації в Canva відкривається головна сторінка сайту, на якій можна обрати тип дизайну (презентація, аркуш завдань, плакат тощо). У режимі редагування можна спроектувати роботу. Графічний редактор містить безліч готових шаблонів та елементів дизайну, тисячі безкоштовних фотографій для втілення оригінальних ідей. На основі готового зразка, розробленого дизайнерами-професіоналами, можна з легкістю відредагувати текст, підібрати кольори, зображення, відео, GIF-анімації тощо. Зміни зберігаються автоматично. Платформа допомагає викладачам і студентам розробити сучасні та інформативні презентації для доповідей. Можна створити навчально-наочний посібник, що буде включати необхідну інформацію з філологічних тем. Здобувачі освіти вчаться створювати власну інфографіку: наочне есе, презентація з елементами інфографіки, звіт про виконану роботу, проєкт на літературознавчу та мовознавчу тему. Можна презентувати письменників, поетів, їх твори (рис. 1.2).

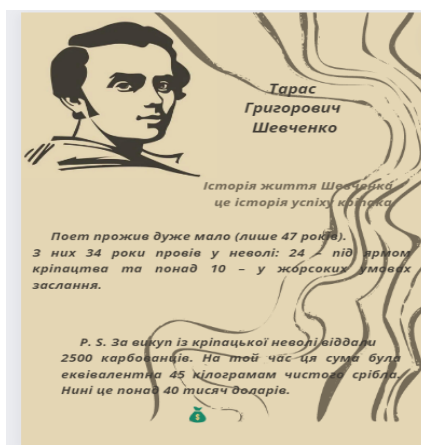

Рис. 1.2. Інтерактивний аркуш

Студенти демонструють свої малюнки (рис. 1.3), (рис. 1.4).

І. С. Нечуй-Левицький
Соціально-побутова повість "Кайдашева сім'я"

Рис. 1.3. Інтерактивний аркуш

Рис. 1.4. Інтерактивний аркуш

На заняттях української мови зручно використовувати презентацію (рис.1.5).

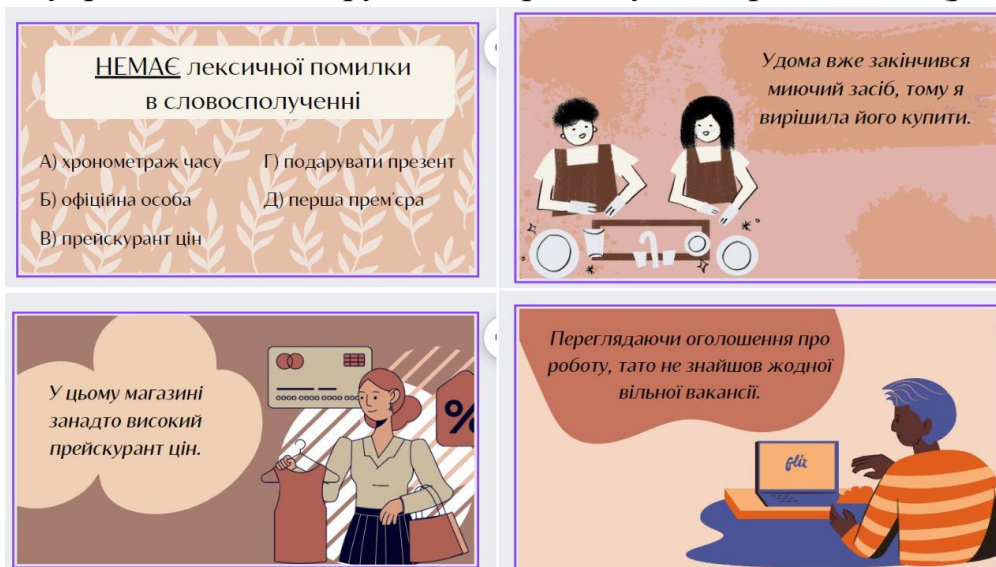

Рис. 1.5. Презентація, розроблена в графічному редакторі Canva

Отже, інфографіка в освіті – це ефективний спосіб перетворення складної інформації на легкозасвоєвану. Canva – це універсальний інструмент для візуалізації даних. Графічний редактор допоможе демонструвати будь-який навчальний матеріал на заняттях філологічних дисциплін.

Список використаних джерел:

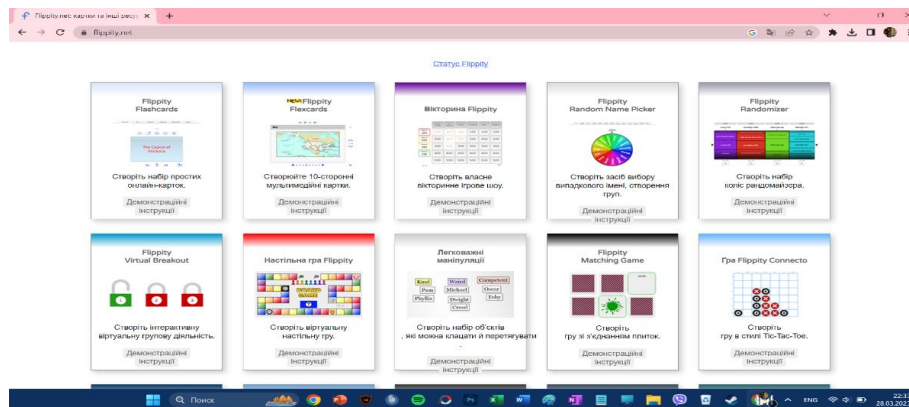
1. Доценко С. О., Прокопенко І. А. Цифрова грамотність як складова фахової компетентності майбутнього викладача. Матеріали І всеукраїнської науково-практичної конференції "Дистанційна освіта: реалії та перспективи" 2 грудня, 2018 р., м. Харків). Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2018. С. 15–18.
2. Рябова З. В., Єльнікова Г. В. Професійне зростання педагогів в умовах цифрової освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. 2020. Вип. 80 (6). С. 369-385. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v80i6.4202>.
3. Платформа графічного дизайну Canva. URL : https://www.canva.com/uk_ua/ (дата останнього звернення: 26.04.2023).

Омельчук Ілона,

студентка Комунального закладу Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»;
науковий керівник: **Парфенова Юлія Анатоліївна,**
викладачка Комунального закладу Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МАТЕРІАЛІВ ЗА ДОПОМОГОЮ СЕРВІСУ FLIPPITY.NET

Flippity.net — це сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні матеріали, такі як вікторини, картки та інтерактивні зображення. Сервіс має зручний для використання інтерфейс, який складається з 17 шаблонів та прикладами гри під ними.[3].Flippity.net можна використовувати в освіті для створення різних інтерактивних ресурсів, які допомагають залучити учнів до навчального процесу і зробити його більш цікавим і зрозумілим. (рис.1)

Рис.1. Вікно сервісу Flippity.net

Для того щоб створити інтерактивний матеріал за допомогою сервісу Flippity.net потрібно зробити ось такі кроки:

2. Перейдіть на веб-сайт Flippity.net і створіть обліковий запис.
3. Виберіть тип інтерактивного матеріалу, який ви хочете створити.
4. Використовуйте редактор Flippity.net для створення інтерактивного матеріалу. Ви можете додавати текст, зображення, відео та аудіо до свого матеріалу.
5. Налаштуйте дизайн і макет свого інтерактивного матеріалу, щоб зробити його візуально привабливим.
6. Додайте інтерактивні функції, такі як вікторини, опитування та форми зворотного зв'язку, щоб залучити свою аудиторію.
7. Перегляньте свій інтерактивний матеріал, щоб переконатися, що він виглядає та працює так, як ви хочете. [4]
8. Опублікуйте свій інтерактивний матеріал і поділіться ним зі своєю аудиторією.

Flippity.net також надає інструменти аналітики, які дозволяють відстежувати, як використовується ваш інтерактивний матеріал і наскільки він ефективний для залучення вашої аудиторії. Це може допомогти покращити майбутні інтерактивні матеріали та краще зрозуміти потреби та інтереси вашої аудиторії.

Переваги:

- Легко використовувати: Flippity.net має досить простий та зрозумілий інтерфейс, що дозволяє швидко створювати інтерактивний контент навіть без досвіду роботи з подібними інструментами.
- Різноманітність інтерактивних елементів: сервіс Flippity.net надає можливість використовувати різноманітні елементи, такі як питання з вибором відповіді, фото-питання, галереї, інтерактивні зображення та інше.

- Збереження часу: Flippity.net дозволяє швидко створювати інтерактивний контент, що дозволяє зекономити час при підготовці матеріалів для навчання та навчальних курсів.

- Результативність: інтерактивний контент, створений за допомогою Flippity.net, може збільшити рівень уваги та зацікавленості учнів із навчальним матеріалом, що дозволяє збільшити ефективність процесу навчання.

Недоліки:

- Обмежені можливості: сервіс Flippity.net може бути корисним лише для створення простих інтерактивних матеріалів, і не підходить для більш складних інтерактивних проектів.

- Вартість: незважаючи на те, що Flippity.net надає безкоштовну версію, деякі функції можуть бути доступні лише після придбання платної версії.

- Недоступність офлайн: сервіс Flippite.net доступний лише онлайн, що може становити проблему у випадку недоступності Інтернету.

Сервіс Flippity дозволяє організувати роботу в групах. Наприклад, інструмент «Випадковий вибір» дозволяє швидко розділити дітей на групи будь якої кількості. Інструмент «Швидкісна вікторина» дозволяє організувати ігрове шоу з питаннями різної складності та балів: за допомогою одного гаджета або комп'ютера кілька учнів можуть зануритися в настільну гру (схожу на гру в кубики), і перший, хто дасть правильну відповідь і завершить гру, виграє! Переможець – це той, хто першим завершить гру. [2] (рис.2,3)

Рис. 2. Вікно сервісу Flippity.net «Випадковий вибір»

	Розвиток географічних знань	Епоха Великих Географічних Відкриттів	Літосфера	Атмосфера	Гідросфера	Біосфера
Команда 1 0	100	100	100	100	100	100
Команда 2 0	200	200	200	200	200	200
Команда 3 0	300	300	300	300	300	300
Команда 4 0	400	400	400	400	400	400
	500	500	500	500	500	500

Учений, який розвинув і обґрунтував знання про біосферу.

Рис. 3. Вікно сервісу Flippity.net «Швидкісна вікторина»

На уроках інформатики можна використовувати Flippity.net для створення навчальних кросвордів. Кросворди в Flippity не можна опрацьовувати онлайн, але

його можна роздрукувати, натиснувши на відповідну кнопку Роздрукувати кросворд. (рис.4)

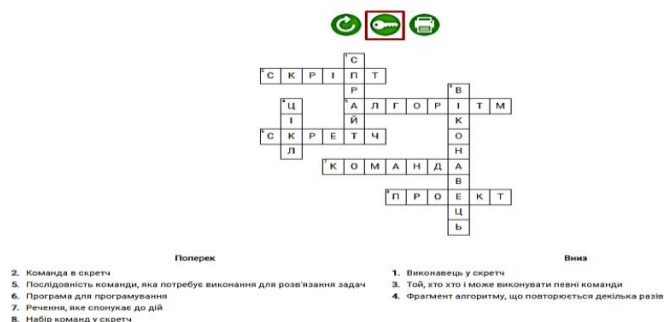

Рис.4. Вікно сервісу Flippity.net «Кросворд»

Сервіс flippity.net допоможе вчителям покращити навчальний процес та його результати завдяки арсеналу доступних для них інструментів. Кожне заняття з використанням цього сервісу педагог може зробити цікавим, захоплюючим та ефективним.

Список використаних джерел:

1. Використання сервісу Flippity для підвищення навчальної мотивації : <http://surl.li/fzayv>
2. Сервіс Flippity : <https://www.flippity.net/>
3. Формування та розвиток ІКТ-компетентності педагогів : <http://wiki.ciit.zp.ua/index.php/>.

Орлюк Яна,

студентка Комунального закладу Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно –педагогічний фаховий коледж»

Наукова керівниця: **Парфенова Юлія,**

викладачка Комунального закладу Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТЕСТІВ ТА ОПИТУВАНЬ

Одним із методів діагностики є тест, який широко використовується в освіті в останні роки. Без тестів сьогодні не обходиться жоден викладач, чи то шкільний вчитель, чи учень, чи студент, чи професор.

Тест — це сукупність спеціально підготовлених запитань, стандартизованої

процедури проведення та заздалегідь спроектованої технології обробки та аналізу результатів [8].

Під час тестування, зазвичай, представляють питання з варіантами відповідей, і тести можуть бути запрограмовані так, щоб включати питання різної складності.

Тести можуть бути корисні не тільки для оцінювання знань, але й для підготовки до іспитів, підвищення мотивації до навчання. Онлайн-платформи для створення тестів можуть допомогти спростити процес створення та оцінювання тестів, а також зберігання результатів,

Тому, онлайн-платформи для створення тестів та опитувань є корисним інструментом для освітніх та дослідницьких цілей. Їх можна використовувати для проведення оцінювання знань, збору даних, організації зворотнього зв'язку та багатьох інших завдань.

Онлайн опитування — це процес збору даних, який відбувається через Інтернет за допомогою спеціальних онлайн-платформ [9]. Онлайн опитування можуть бути проведені за допомогою різних інструментів, таких як електронні анкети, опитування на сайтах, електронні листи, соціальні мережі та інші.

Онлайн опитування можуть бути дуже корисними для дослідження різних аспектів поведінки та думок людей. Їхня головна перевага полягає у тому, що вони є дуже зручними та швидкими, оскільки можуть бути заповнені будь-коли та з будь-якого місця з доступом до Інтернету. Крім того, вони дозволяють дослідникам швидко та ефективно збирати велику кількість даних.

Деякі з популярних онлайн-платформ для створення тестів та опитувань включають Google Forms, SurveyMonkey, Typeform та Quizlet. Кожна з цих платформ має свої переваги та недоліки, і вибір платформи залежить від конкретних потреб користувача.

Google Forms — це безкоштовна онлайн-платформа для створення опитувань та анкет, що дозволяє користувачам створювати опитування та збирати відповіді в режимі реального часу. Google Forms дозволяє додавати різні типи запитань, включаючи текстові поля, радіокнопки, прапорці, випадючі списки та інші. Google Forms є дуже корисною та зручною платформою для створення опитувань та збору даних. Вона є безкоштовною та доступною для всіх користувачів, які мають обліковий запис Google. Крім того, Google Forms має простий та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, що дозволяє створювати опитування швидко та ефективно.

Однак, Google Forms має певні обмеження та недоліки. Наприклад, він може бути обмежений у плані налаштування та дизайну, що може зробити його менш привабливим для користувачів. Крім того, він може бути менш безпечним порівняно з іншими платформами для збору даних, що може становити ризик для

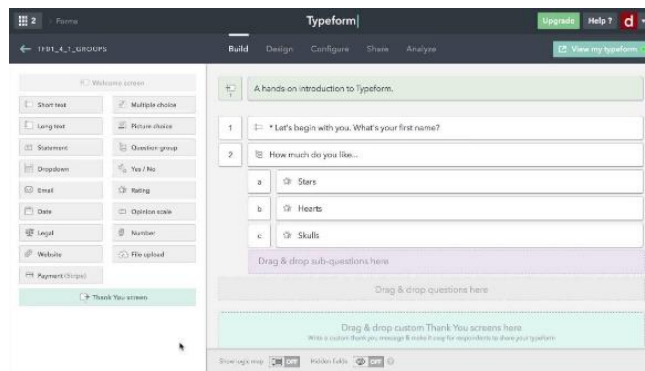
захисту конфіденційної інформації.

Демонстрація проходження тесту по інформатиці у Google Forms

SurveyMonkey — це онлайн-платформа для створення опитувань та анкет, що дозволяє користувачам створювати опитування, збирати відповіді, аналізувати результати та ділитися даними з іншими користувачами. SurveyMonkey дозволяє створювати опитування з різними типами запитань, включаючи текстові поля, радіокнопки, прапорці, випадаючі списки, шкали та інші. Крім того, SurveyMonkey дозволяє користувачам налаштовувати різні параметри, такі як обов'язковість заповнення певних полів, відображення певних запитань на основі відповідей користувача на попередні запитання та інші.

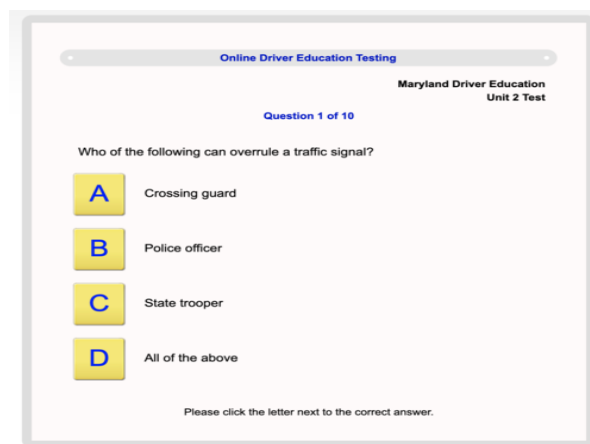
Робоче вікно онлайн-платформи SurveyMonkey

Typeform — це онлайн-платформа для створення опитувань та анкет, що дозволяє користувачам створювати динамічні опитування зі зручним інтерфейсом та інтерактивними елементами. Typeform дозволяє створювати опитування з різними типами запитань, включаючи радіокнопки, прапорці, випадаючі списки, текстові поля, шкали та інші. Крім того, Typeform дозволяє користувачам додавати зображення, відео та інші медіа-елементи до своїх опитувань.

Робоче вікно онлайн-платформи Typeform

Quizlet — це навчальна онлайн-платформа, яка дозволяє учням створювати та вивчати цифрові картки, проходити тести та грати в навчальні ігри.

Робоче вікно онлайн-платформи Quizlet

Список використаних джерел:

1. Голубєва Н. В. Комп'ютерне тестування як одна з форм сучасного контролю знань // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. пр. / Н. В. Голубєва, В. О. Дурєєв, С. М. Бондаренко, М. М. Мурін. – Львів : ЛДУБЖД, 2006. – Вип. 1. – С. 309-313.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.

Павленко Аліна,
студентка 44 ПОін групи, спеціальності 013 Початкова освіта.
Основи інклюзивного навчання
Науковий керівник: **Літвін Юлія**
викладач психолого-педагогічних дисциплін,
викладач вищої кваліфікаційної категорії,
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ПЛАТФОРМ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

В умовах сучасних викликів дистанційне навчання стало не вимогою, а потребою часу. Заклади освіти вже давно адаптувалися та почали широко використовувати різноманітні освітні інструменти, процес навчання став майже повністю цифровізованим. І навіть в умовах оффлайн навчання, суспільство вже не може не використовувати онлайн ресурси в освітньому процесі.

Дистанційне навчання також передбачає важливість утворення та подальшого використання спільного освітньо-інформаційного середовища, яке буде включати електронні джерела інформації, причому дасть можливість їх доступного та зручного використання для всіх школярів, незважаючи на вік, місце перебування та час [1, с.38].

До таких середовищ в першу чергу відносять інтерактивні платформи.

Проблема використання інтерактивних дошок простежується у працях сучасних українських дослідників : Н. Петриченко, О. Данилової, В. Лапінського та Л. Карташової.

Всесвітня мережа Інтернет пропонує широкий спектр таких онлайн дошок, серед яких виділяють Miro, Padlet, Canva, Jamboard. Використання даних дошок дає можливість не просто урізноманітнити уроки, зробити їх більш яскравими та привабливими, а й розмістити матеріали у різних форматах від простого документа до презентації, відео роликів та інтерактивних ігор.

Інтерактивні дошки дають можливість подати матеріал та необхідну інформацію, створювати матеріали прямо на дошці, використовувати різноманітні додатки, поєднувати графічні документи з їх текстовим супроводом, зберігати створені матеріали, а також відтворювати в будь-який необхідний момент.

Для молодших школярів дидактичні матеріали в онлайн форматі повинні бути яскравими, привабливими, креативними та інтерактивними [2, с.14].

Дошка Jamboard має велику кількість переваг, серед яких : можливість працювати одночасно великій кількості учнів, створення інтелект-карт,

структурування навчального матеріалу, використання схем, картинок та діаграм. Але функціонал даної дошки досить обмежених у порівнянні з іншими.

Більш ширші можливості має дошка Padlet. На ній можна розмістити різноманітні завдання, а саме: текстові нотатки, файли різноманітного розширення word, ppt, pdf, jpg, png, підвантажити гіперпосилання на відео ролики, завантажити картинки та навіть знайти необхідну інформацію в мережі Інтернет, не виходячи з дошки.

Ще більший функціонал має інтерактивна дошка Migo. Дошка може стати незамінним помічником у роботі вчителя, особливо початкових класів. Вона дозволяє створити фрейми у яких потім можна розміщувати завдання у різних форматах, відео ролики, картинки, ігри. Останнім часом програма дає можливість перенести текст одразу з підручника на платформу та зробити його інтерактивним. Останні оновлення дозволили влаштувати ігри з порталу Genially прямо на дошку та використовувати їх, не перемикаючись на інші веб-сервіси. Інструменти дошки дозволяють збільшувати та зменшувати об'єкти, малювати, обводити необхідне, підкреслювати та виділяти текстовим маркером. Працюючи на дошці можна створити інтелект-карту, вписати текст, додати нотатки. Великою перевагою даної дошки є те, що працювати на дошці вчитель може одразу з великою кількістю учнів, хоча на одній і тій самій дошці. Маючи доступ, школярі самостійно можуть створювати навчальний контент один для одного або як виконання завдання, даного вчителем. Сервіс стане гарним помічником у роботі вчителя початкових класів.

Одним з найбільш поширених останній часом сервісів є – Canva. Платформа дає можливість не просто працювати з документами та інтерактивною вбудованою дошкою, а й створити яскраві широкоформатні презентації, контент для соціальних мереж, створити та обробити відеоролики, інфографіку, колажі, діаграми, фони робочих столів, обкладинки, плакати, логотипи, звіти, планувальники, комікси та багато іншого.

Кожну з перелічених онлайн дошок можна використовувати як на комп'ютері, так і на мобільному пристрої, що забезпечує постійний доступ для дитини до навчальних матеріалів.

Використання інтерактивних платформ дає можливість забезпечити реалізацію принципу наочності, який є провідним у навчанні та вихованні молодших школярів [2, с.16].

Відмітимо також і те, що сучасний вчитель повинен володіти сучасними методиками та методами навчання, бути гнучким та з легкістю використовувати перелічені освітні ресурси та платформи. Оволодіння такими технологіями підвищує рівень професійної мобільності майбутніх вчителів та формує

висококваліфіковану конкурентноспроможну особистість, кваліфікованого та компетентного спеціаліста освітньої галузі.

Список використаних джерел:

1. Балюк В. П., Спірякова С. В., Токміленко О. В., Чорней О. В. Дистанційне навчання : досвід, становлення та розвиток. Полтава, 2018. 68с.

Остапчук О. Інноваційний розвиток педагогічних систем в умовах модернізації освіти. Київ : УДК, 2020. №5-6. С.14-20

Петраш Жанна,

викладач іноземних мов

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ОСВІТНІ МОЖЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Світ сьогодні – це масштабна глобалізація віртуальності, яка з кожним технічним кроком розвивається та впроваджується у всі сфери людської життєдіяльності. Помічаємо, як змінюється діджиталізація у відношенні до освіти, раніше парадигмою було «освіта на все життя», сьогодні – «освіта протягом життя». Онлайн інформатизацію значно пришвидшив Covid-19, який спричинив масовий перехід освітніх процесів на віртуальність, а суспільство, в свою чергу, отримало виклик щодо збільшення у своєму житті гаджетів, онлайн комунікацій та пристосування до нових реалій: навчання у віртуальності.

Значно збільшився і коефіцієнт відвідуваності та користування соціальними мережами, в яких користувачі отримали можливість абсолютної заміни «живого» спілкування, яке вони не могли отримувати через карантинні обмеження. У роботі розглянемо освітні можливості соціальних мереж у професійній підготовці майбутніх педагогів.

Метою дослідження є визначення на основі інформаційної та наукової бази, як соціальні мережі впливають на освітні процеси професійної підготовки майбутніх педагогів та вплив глобальної діджиталізації на навчання.

Завдяки швидкому розвитку цифрових технологій видозмінюються й освітні процеси, тому важливо досліджувати вплив соціальних мереж на навчання, на професійну діяльність педагогів, а відтак – зміну парадигми освіти.

Найперше – визначимо, як науковці та дослідники позиціонують соціальні мережі та загалом інтернет-ресурси. О. Сакалюк переконує, що «соціальні мережі є потужними інтернет-ресурсами, медійними середовищами, що розширюють

можливості подання інформації, дозволяють розміщувати, прослуховувати аудіо записи, переглядати відео, коментувати, використовувати додаткові сервіси» [1]. В. Мороз, С. Мороз стверджують, що віртуальні соціальні мережі сприяють розширенню професійних контактів науковців та збільшують коло потенційних учасників наукового дискурсу [2, с. 87-96].

Зазначмо, що соціальні мережі об'єднують людей із спільними поглядами, цінностями та зацікавленнями, класифікуючи за цими чинниками різні спільноти. З цього й утворюються коло потенційних учасників освітнього дискурсу, які беруть участь в обговореннях та інших навчальних процесах. Тому використання мереж дозволяє педагогам не лише дистанційно проводити освітні процедури, але й створювати об'єднані спільноти з певною цільовою аудиторією.

Дослідниця Оксана Цюняк висловила позитивні аспекти використання соціальних мереж у професійній підготовці майбутніх педагогів, а саме:

- комфортне віртуальне середовище, інтерфейс, організація та форми подання навчального контенту є зрозумілими;
- індивідуальне спілкування між усіма учасниками освітнього процесу;
- інформаційно-комунікаційна підтримка навчальних курсів, використання інноваційних форм взаємодії і комунікації;
- завдяки можливості фільтрації за відповідними критеріями можна легко знаходити потрібний навчальний матеріал;
- можливості ознайомлення з інформацією, проведення опитувань, дискусій у будь-який час, що дає змогу реалізувати потенційну можливість неперервності освітнього процесу;
- можливість отримання зворотного зв'язку;
- забезпечення прозорості освітнього процесу, зокрема в таких аспектах, як оцінювання навчальних досягнень майбутніх педагогів, формування їхньої професійної компетентності;
- відкритий доступ до віртуальних бібліотек, аудіо- та відеоматеріалів.

До речі, за соціальними опитуваннями мережі Facebook та Instagram серед українських користувачів є найбільш популярними. Це пов'язано, найперше, із неабиякою популярністю мереж серед світової молоді, зручності у користуванні, приємним інтерфейсом та необмеженістю у комунікаціях. Позитивна сторона мереж полягає у доступі до освітніх матеріалів, величезного обсягу корисної інформації і пізнання світу з екрану гаджета.

Instagram дозволяє переглядати відео та фото матеріал, спілкуватись викладачу зі студентами, запитувати та відповідати, надсилати індивідуальні завдання і при потребі надавати консультації. Зручність, швидкість і якість – такі характеристики цілком підходять для опису позитивності діджиталізації у

стосунку до освіти. Розглянемо, як Facebook класифікує цільову приналежність та способи використання мережі в освітній сфері:

- групового навчання (для роботи в навчальних міні групах);
- персонального навчання (для самоосвіти);
- випадкового навчання (можливість пізнавати щось нове несвідомо);
- внутрішньо шкільного навчання (використання з метою інформування щодо функціонування навчального закладу та заходів, пов'язаних з ним) [3].

Тому соціальні мережі доцільно використовувати для проведення позакласної роботи і для спілкування між учасниками різноманітних змагань, олімпіад, гуртків тощо. За правильного використання світова діджиталізація корисно вплине на освітні процеси, зробить науку більш відповідною до реалій життя, осучаснить й підвищить якість навчання.

Таким чином, глобальна діджиталізація – природній процес технічного прогресу, яким сьогодні користується кожна людина, відповідно – соціальні мережі є складовою інформаційно-освітнього середовища. Вони впливають на вдосконалення навчальних процесів, їх гнучкість та комунікацію педагогів зі студентами. Найбільш популярними мережами є Facebook та Instagram, які дозволяють отримувати інформацію з аудіо-, відео- та фотоматеріалів. При правильному користуванні, а також високій професійній діяльності педагога, соціальні мережі сприяють саморозвитку та вдосконаленню, позитивно впливають на якість освіти, забезпечують доступ до масштабних інформаційних ресурсів.

Найголовніше для майбутніх педагогів – влучне використання соціальних мереж, яке посприяє додатковому розвитку, налагодить гнучку комунікацію зі студентами та вдосконалив освітні процеси.

Список використаних джерел:

1. Сакалюк О. Формування і розвиток інформаційно-освітнього середовища сучасного навчального закладу. 2014. URL: http://www.confcontact.com/2014-alyans-nauk/pe4_sakalyuk.htm
2. Мороз С. Мороз В. Німецька модель підготовки науково-педагогічних кадрів: особливості розбудови та перспективи використання для розвитку трудового потенціалу вітчизняних ВНЗ. Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. 2016. С. 87-96.
3. Цюняк О. Освітні можливості соціальних мереж у професійній підготовці майбутніх педагогів. Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна

Савченко Тетяна,
студентка Комунального закладу
Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»
Наукова керівник: **Парфенова Юлія Анатоліївна,**
викладач Комунального закладу
Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ДОШОК ДЛЯ НАВЧАННЯ ТА СПІЛЬНОЇ РОБОТИ

Перехід на дистанційне навчання, зумовлений пандемією, став неочікуваним та доволі серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу – освітян, вчителів, учнів та їхніх батьків.

Одним з актуальних питань які постали перед вчителями – як якісно та цікаво передати ту інформацію, яку учні мають засвоїти за програмою, а це зробити складно, без дошки, особливо на уроках української мови, математики, історії, фізики, хімії тощо. І альтернативою цього стали – інтерактивні дошки, які якісно та ефективно змогли впоратися із поставленими задачами.

Основними перевагами таких дошок є: [2]

- взаємодія із навчальним матеріалом більш зручна;
- полегшує підготовку вчителів до уроку;
- навчальний процес перебігає цікаво та сучасно;
- підвищується взаємодія вчителя та учасників освітнього процесу;
- учні із обмеженими можливостями можуть почуватися більш впевненими;
- забезпечує гнучкість у навчанні;
- сенсорна модель, що миттєво реагує на будь-які руки;
- наявні різні кольорові маркери, що допомагають виділити щось, що потрібно запам'ятати чи звернути увагу;
- збільшує креативність та творчість дітей;
- підвищує мотивацію, активність під час освітнього процесу;
- заощаджує кошти;
- є можливість працювати колективно.

Виходячи з вище зазначених переваг, можна зробити такий висновок, що інтерактивні дошки є і будуть невід'ємною частиною навчального процесу. Є безліч різних інтерактивних дошок, а особливо в онлайн форматі, серед них більш поширені є такі:

1. Twiddla [1]

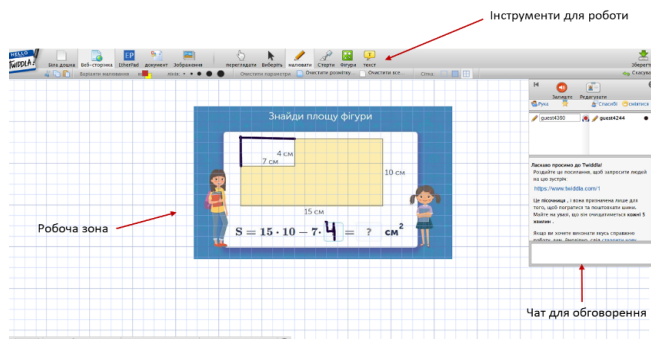

Рис.1.1. Інтерфейс дошки

Забезпечує можливість малювати (як олівцем так і фігурами), писати (є багато шрифтів та можливостей виділити його), вставляти готові зображення, працювати колективом, спілкуватися з вчителем чи з іншими учнями під час групового проєкту, а також ця дошка немає кордонів (вона безмежна).

2. MIRO

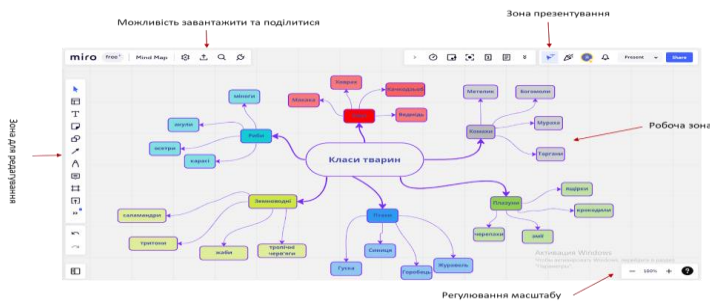
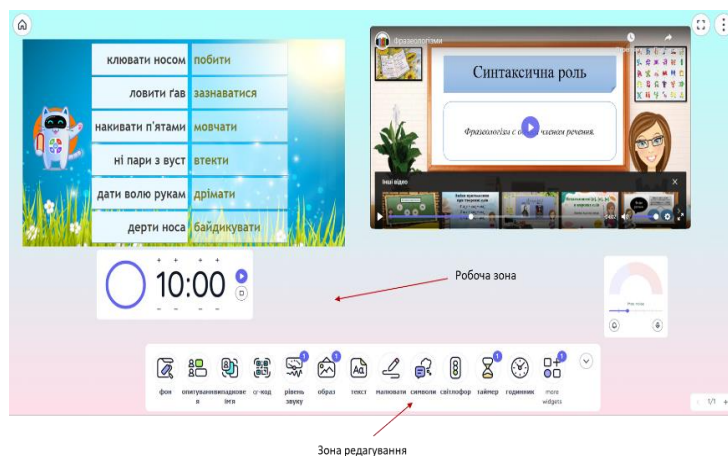

Рис.1.2. Інтерфейс дошки

Данна інтерактивна дошка надає можливість так само малювати різними фігурами, створювати ментальні карти, завантажувати різні зображення та працювати з ними, створювати цікаві ігри на урок, а її безмежність надасть можливість записати багато матеріалу.

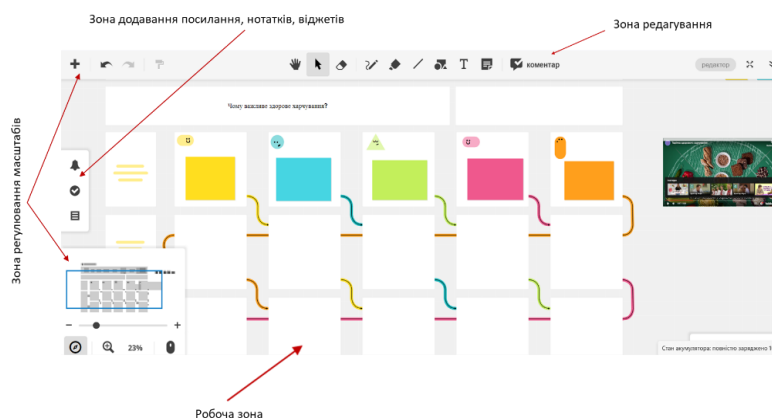
3. Classroomscreen

Рис.1.3. Інтерфейс дошки

Данна дошка є унікальна тим, що тут є безліч корисних засобів для вчителя (таймер, можна обрати випадкового учня, що буде відповідати, годинник і т.д.). Також можна вставляти будь-які зображення та відео та опрацювати матеріал швидко та весело, креативно та сучасно.

4. Conceptboard

Рис.1.4. Інтерфейс дошки

Данна інтерактивна дошка дає можливість малювати, писати, додавати шаблони і підлаштовувати їх під свій урок, додавати зображення та відео, виконувати колективну роботу, вона безмежна і є можливість опрацювати багато матеріалу.

Це 4 найбільш поширених дошок, які часто застосовують педагоги на своїх уроках, насправді їх набагато більше.

Отже, інтерактивна дошка – це сучасно і новітньою, особливо під час дистанційного навчання. Кожна з них має свої можливості, але кожна з них робить кожний урок унікальний та неповторний.

Список використаних джерел:

1. Нова О. 12 інтерактивних онлайн-дошок для дистанційного навчання та спільної роботи. Альтернативна освіта в Україні. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/4181-12-interaktyvnykh-onlain-doshok-dlia-dystantsiinoho-navchannia-ta-spilnoi-roboty.amp> (дата звернення: 03.04.2023).
Переваги використання інтерактивних дошок у школі | INTBOARD. INTBOARD | Інтерактивна дошка з готовими уроками. URL: <https://intboard.ua/pres-sluzhba/blog/perevagi-vikoristannia-nteraktivnikh-doshok-u-shkol/> (дата звернення: 03.04.2023)

Семигайло Ірина,

викладачка кафедри педагогіки і психології
дошкільної та початкової освіти

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Застосування «цифрових» технологій в освіті – наразі одна з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку світового освітнього процесу. Вони дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість та якість сприйняття, розуміння та засвоєння знань. За допомогою медіа та інтерактивних засобів педагогічним працівникам освіти легше використовувати підхід до викладання на основі впровадження інноваційних підходів, включаючи використання «кейсів», дослідницько-пошукової роботи, методу проєктів, розвивальних навчальних ігор тощо. Як результат – здобувачі освіти набагато краще засвоюють інформацію, перебуваючи в емоційно-комфортному середовищі, не втрачають бажання навчатись, створювати нові знання та інновації. «Цифрові» технології дозволяють зробити процес навчання мобільним, диференційованим та індивідуальним. При цьому технології не замінюють викладача, а доповнюють його. Таким заняттям властиві адаптивність, керованість, інтерактивність, поєднання індивідуальної та групової роботи, часова необмеженість навчання.

Сучасний викладач має навчитися створювати та використовувати мультимедійний та інтерактивний контент, щоб зацікавити цифрове покоління здобувачів освіти. Тому зараз в Україні все більшого значення набуває використання хмарних технологій у професійній діяльності педагогічного працівника, адже має ряд переваг перед традиційними формами роботи та засобами навчання. Насамперед – це доступність та безкоштовність, відсутність

витрат на програмне забезпечення, технічну підтримку роботи програмного засобу, інтерактивність, групова спільна робота, можливість використання мобільних пристроїв, співпраця та взаємодія усіх учасників освітнього процесу, можливість доступу до навчальних матеріалів з будь-якого пристрою (планшет, смартфон) при наявності високошвидкісної мережі Інтернет. За допомогою сучасних web сервісів викладачі можуть легко та швидко створювати різні ситуації та інтерактивні завдання для активної взаємодії з студентами. На сьогодні існує велика кількість сучасних технологій візуалізації інформації: мобільне навчання, хмарні технології, віртуальні лабораторії, гейміфікація, робототехніка, скрайбінг, створення інтелект-карт та інші.

Ми живемо в епоху швидких цифрових змін: ще кілька десятиліть тому ми дивилися фільми у звичайних кінотеатрах, а уже сьогодні вдягаємо окуляри віртуальної реальності та поринаємо у вигаданий простір. Світ змінюється, тож і ми, викладачі, крокуємо в ногу з часом.

Нині початок заняття без цифрових технологій – це неправильно, хоча б тому, що студенти ними володіють, звикли до сучасного способу подання інформації. Якщо їм пропонують лише підручник і записи крейдою, студентам цікавіше онлайн. Вони «відсиджують» заняття, щоб нарешті повернутися до гаджетів [1]. Отож, розглянемо популярні платформи для візуалізації освітнього процесу.

Visme (<https://www.visme.co/>) – платформа для створення презентацій, анімацій, банерів, інфографіки, звітів, форм і іншого візуального контенту. Програма містить багато безкоштовних шаблонів для інфографіки, а також сотні безкоштовних зображень, що зроблять презентацію яскравою та цікавою. Основні функції доступні в безкоштовному режимі, можна також скористатися розширеними платними пропозиціями.

Особливості: шаблони презентацій, банерів та інфографіки, перенесення контенту з Flickr, підтримка відео і аудіо, налаштування іконок, стилів і шрифтів, брендування контенту та можливість налаштувати конфіденційність, до 1 ГБ для зберігання контенту, завантаження матеріалів у вигляді PDF і HTML5, віджети діаграм та інфографіки, приватні і публічні проекти, спільна робота.

Easelly (<https://www.easel.ly/>) – використовує інтерфейс перетягування, що максимально спрощує його використання і робить процес створення інфографіки інтуїтивним і зручним. Усі теми та заготовки можна редагувати, тому навіть із найбільш далекого до Вашої теми зображення можна зробити потрібну візуалізацію. Ресурс містить величезну «бібліотеку» графіків, стрілок, зображень, блок-схем, шрифтів і колірних палітр, які можна додавати та видаляти залежно від потреби.

Google Charts (<https://developers.google.com/chart/>). За допомогою Google Charts можна створити такі види візуалізації: лінійний графік, гістограму, діаграму Венна, бульбашкову, пелюсткову і кругову діаграми, японські свічки, QR-код, карту, формулу, граф.

Canva (<https://www.canva.com/>) – онлайн-інструмент «швидкої дизайнерської допомоги» з інтуїтивним інтерфейсом. Можна використовувати багатосторінкові шаблони та видозмінювати їх за допомогою бібліотеки графічних елементів. Приємний бонус: скачування готових проектів у розширенні PNG або PDF доступне навіть у безкоштовній версії.

Piktochart (<https://piktochart.com/>) – ефективний інструмент для створення інфографіки, яку треба швидко використати чи поширити в інтернеті. Готовим продуктом можна легко поділитися в соціальних мережах або пов'язаних додатках, наприклад, Evernote та Slideshare. Piktochart пропонує безкоштовне використання та знижки для освітніх проектів на преміум-підписку. Відео допоможуть Вам розпочати створення інфографіки у Piktochart.

Venngage (<https://venngage.com/>) – ще один цікавий сервіс для створення звітів, плакатів, афіш та інфографіки за допомогою перетягування елементів шаблону. Є конкретні заготовки для карт, графіків, порівняльних таблиць. Інфографіку можна оформити самостійно, обираючи картинки, іконки або логотипи. Щоб скачати проект у PNG або PDF або поширити його у соцмережах, треба зареєструвати платний профіль, однак звичайна URL-публікація проекту в інтернеті є цілком безкоштовною [2].

Отже, використання цифрових інструментів в освіті – найбільш важлива та стала тенденція розвитку світового освітнього процесу. Саме завдяки їм можна інтенсифікувати навчальний процес, підвищити якість та збільшити швидкість сприйняття, засвоєння та розуміння знань. Використовуючи інтерактивні медіа та засоби, викладачам значно легше застосовувати підхід до подачі матеріалу, що ґрунтується на реалізації інноваційних методів. Як результат – здобувачі освіти набагато краще і легше засвоюють інформацію, перебуваючи в емоційно комфортних умовах, вони не втрачають бажання вчитися, засвоювати нові знання та інновації. Залучення цифрових інструментів до освітнього процесу робить його індивідуальним, мобільним та різноманітним. За такої умови інструменти не замінюють вчителя, а доповнюють його [3].

Список використаних джерел:

1. Поперечнюк Л. М. Калейдоскоп інструментів для роботи викладача. URL: <https://naurok.com.ua/kaleydoskop-cifrovih-instrumentiv-dlya-roboti-vikladacha-310079.html>

2. Блог Центру навчальних та інноваційних технологій УКУ. URL: <https://ceit-blog.ucu.edu.ua/resursy/tsyfrovii-instrumenty/zasoby-vizualizatsiyi/>

3. Варяница Л. О., Шевченко О. М., Петросова В. І. Цифрові інструменти Google для української освіти: використані можливості в умовах війни. URL: http://repository.pdmu.edu.ua/bitstream/123456789/20352/3/Googles_digital_tools_for_Ukrainian_education.pdf

Sushanska Sofia

3d year student, applicant of Junior Bachelor's degree in Primary Education (specialty 013), Kyiv Regional Council Communal Institution "Bila Tserkva Humanitarian-Pedagogical Professional College"

Zhalo Olha

teacher of English, teacher-methodologist, Kyiv Regional Council Communal Institution "Bila Tserkva Humanitarian-Pedagogical Professional College"

THE TEACHER'S ROLE IN CLASSROOM MANAGEMENT

In order to get along with students, the teacher must not only be well experienced in the subject, but also have classroom management skills to ensure good student behaviour, build effective work and studying habits and thus create a positive learning environment based on mutual respect. Teachers listen and look for signs of trouble, mentor and nurture students, and become role models.

When planning the organisation of the learning environment (including classroom management techniques) in elementary grades, it is not only important, but also necessary to take into account theoretical considerations about children's development and stimulation of their cognitive interests, described in the works of many famous authors (E. Erikson, L. Vygotsky, J. Piaget, J. Comensky, I. Pestalozzi, K. Ushynskiy, V. Sukhomlynskyi, M. Vashulenko, O. Savchenko) [1]-[4].

A classroom is an ecosystem in which there is a delicate balance between teacher authority and student autonomy. This balance is supported by a system of classroom rules and a warm, friendly relationship between the teacher and the students. It is important for the teacher to develop a classroom management plan in which everyone follows the rules, supports each other and studies hard.

The main teacher's task is to create conditions for the development of the student, his/her abilities, creative perception of knowledge, develop the ability to think independently, and motivation to study subjects. A modern teacher demonstrates universal and objective methods of actions, initiates students' actions, corrects and advises them, finds ways to encourage all students, creates conditions for gaining life

experience, and is a partner of students and parents. A modern teacher sets a SMART goal (specific, measurable, attainable, relevant, time-based). Classroom management is an integral part of the process of achieving this goal.

Classroom management is not only order and control; it is not just discipline and certainly not a strict or authoritarian attitude of the teacher. It is the process of planning, organising and coordinating the educational process for the purpose of effective teaching and education of students. A teacher is a professional manager who creates a classroom where children feel safe and happy, develop their social and academic skills, where every student is successful, where humane behaviours are encouraged and supported, and others are discussed and discouraged.

Strong classroom management involves some preparatory actions taken by a teacher. First, the teacher has to prepare the classroom and supplies – set up his/her desk, his/her students' desks, bulletin board displays, centres, bookcases, devices and other aspects of the classroom. The organisation of physical conditions for learning is a logical starting point for classroom management because thoughtful classroom design can help create a safe and welcoming learning environment. The second step is to establish classroom rules and teach students to follow them. Not because someone is watching them all the time, but because it is important for the overall atmosphere of the classroom, where students act in moderation and respect each other. At the beginning of the school year, rules are developed and approved by the whole class, depicted on a poster and placed in a prominent place. It is also desirable to formulate a small number of rules so that children are not overwhelmed by them, choose the right words for the rules so that the students remember them. Teachers have to explain to students that breaking the rules will have concrete yet fair consequences. Organisation is also an important component of classroom management. Teachers can use entry routine technique in which they establish a consistent, daily routine that begins as soon as students enter the classroom – preparing learning materials, making seat assignments, passing in homework, or doing a brief physical 'warm-up' activity. This technique can avoid the disorder and squandered time that can characterise the beginning of a class period. When the teacher performs all these preparatory actions, it will be very easy for him/her to manage the class.

To sum up, students' educational achievements and their psychological condition directly depend on the teacher, namely, on how skilfully he/she manages the class. Classroom management refers to a wide range of methods, techniques and means that teachers use to keep students organised, focused, attentive, and academically productive during the lesson. When classroom management strategies are implemented effectively, children can reveal and develop their individual characteristics and form key competencies.

REFERENCES

1. Складові ефективного управління класом. URL: https://www.youtube.com/watch?v=yNGUTKR_V3c
2. Управління класом. URL: <https://www.edglossary.org/classroom-management/>
3. Як організувати роботу в класі. URL: <https://nus.org.ua/articles/yak-organizuvaty-robotu-v-klasi-5-lajfhakiv/>
4. Посібник з управління класом. URL: https://www.unco.edu/cebs/teacher-education/undergraduate-programs/classroom_management.aspx

Тарасюк Микола,

Вчитель інформатики Ліцею №17 м. Житомира,
вчитель вищої категорії, «учитель-методист»,
старший викладач кафедри інженерії програмного забезпечення
Державного університету «Житомирська політехніка»;

Москаль Михайло,

Учень 11 класу,
Відокремленого підрозділу «Науковий лицей»
Державного університету «Житомирська політехніка»

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ «TESTIC» НА ДОПОМОГУ ТЕХНОЛОГІЯМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Пандемія Covid-19, війна в Україні роблять знову виклик для всіх учасників освітнього процесу. Кількість інструментів для надання освітніх послуг засобами дистанційних технологій зростає і велику допомогу надають працівники різних ІТ компаній. Одним із важливих напрямків є контроль знань.

Контроль – це перевірка результатів теоретичного і практичного засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу. У дистанційному навчанні виправдав себе тестовий контроль. Тести добре пристосовані для самоконтролю і дуже корисні для індивідуальних занять [1].

На відміну від інших завдань, тести є науковоемпіричним методом дослідження і відрізняються своєю технологічністю. Тестовий контроль приваблює тим, що ставить всіх здобувачів вищої освіти однакові умови; може використовуватися як для формального оцінювання (залік, іспит тощо), так і для самоконтролю під час вивчення певної теми; виключає суб'єктивізм викладача (екзаменатора), що сприяє зменшенню вірогідності стресу від контрольних заходів [2].

Варто визнати те, що здобувачі освіти добре пристосувались до роботи з тестами, а особливо опанували різні технології знаходження правильних відповідей.

Наша команда вирішила знайти рішення проблеми ефективного використання тестів підчас дистанційного навчання і розробила власний сайт.

Проект, на відміну від інших аналогів, суттєво нічим не відрізняється, але є багато зручних опцій, які дають шалені переваги. Вчитель, викладач сам створює собі клас, заповнюючи дані учнів (прізвище, ім'я, мейл). Після створення тесту і здійснення відповідних налаштувань, система робить автоматичну розсилку учням посилок на поштові скриньки для проходження тесту. Діти можуть перейти за посиланням і одразу приступити до виконання завдань. Таке рішення дозволило захистити дані учнів і не втручатись в освітній процес зайвих осіб.

Після кожного тестування всі результати переносяться системою в електронний журнал, який генерується автоматично після першого проходження тестів. Також ми подбали і про екстернатну форму навчання. Оскільки дітки екстернатної форми навчання пишуть лише контрольну роботу і вона повинна зберігатись у вчителів, то ми вирішили надати можливість не тільки проходити тест, а й спростили роботу вчителя по звітній документації. Після виконання тесту вчитель має можливість переглядати результати проходження тестування кожним учнем, які заносяться в спеціальну таблицю. Також ми створили опцію, яка генерує тестовий бланк в форматі pdf в якій показані відповіді учнів і перевірка на наявність помилок системою. Такий бланк дозволяє перевести цифрові відповіді в текстову інформацію, яку потім можна роздрукувати і зберігати як всі річні контрольні роботи.

Результати роботи

Реєструватись на платформі можуть тільки вчителі і притому різних предметів. Кожен може створювати для своїх уроків тести різної складності, з різними варіантами відповіді (одна відповідь, декілька, відповідність, з зображеннями, на відповідність, тощо). Учні вчитель сам реєструє в своєму класі ввівши тільки їхнє прізвище з ім'ям та мейл учня. Саме на мейл буде приходити посилання по якому дитина може перейти до проходження до тесту (аналогія з розсилкою в ZOOM). Обійти систему зареєструвавшись від імені іншої особи і пройти тест у учня не вийде, оскільки їхні мейли вводять тільки вчитель, який має доступ до системи розробки тесту. Інша людина не зможе отримати такий доступ поки вчитель сам не надасть доступ до свого профілю.

Після проходження тесту у вчителя виводиться статистика і одразу генерується журнал успішності учнів (електронний журнал тестувань з датою та оцінками). Тести можна проходити на різних пристроях і в будь-якому місці. Час проходження тестів враховується по українському. Налаштування для системи

робиться самим вчителем. Учень переходить тільки по посиланню і виконує тільки роботи, все інше система зробить сама автоматично. Від вчителя вимагається створити тести, створити свої класи і робити розсилку для учнів. Для загальних результатів система все зробить сама.

Також ми вирішили, створити статистичний кабінет для адміністратора. За допомогою цієї опції ми можемо відслідковувати активність на сайті, яка кількість користувачів на ньому є і це лише стосується вчителів. Діти тільки працюють з тестом, реєстрацію і доступ до генератору тестів отримують лише вчителі. Ми значну увагу приділили захисту інформації.

Для ефективного використання такого сайту варто використовувати і наш шаблон цієї тестової платформи. Кожен навчальний заклад може встановити цей проект на свій сервер і використовувати для своєї роботи. Така система підійде різним вищим навчальним закладам, прогресивним школам, що хочуть зробити процес контролю знань ефективним і дієвим.

Список використаних джерел:

1. Триндаде А. Р. Інформаційні та комунікаційні технології та розвиток людських ресурсів / А. Р. Триндаде // Дистанційна освіта. – 2000. – № 2. – С. 5–9.
2. Кульчак Л. С., Шпілярович В. В. Щодо розробки та використання тестових завдань у процесі поточного та підсумкового контролю знань здобувачів у навчально-наукового юридичному інституті : методичні рекомендації. ІваноФранківськ : Навчально-науковий юридичний інститут, 2020. 17 с.

Тимченко Олена,

викладач природничих дисциплін

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Однією з найхарактерніших рис сучасного етапу розвитку суспільства є зростання інтенсивності та динаміки різноспрямованих змін, які охоплюють усі сфери життя людини. Процеси глобалізації та інтеграції вимагають постійної готовності до руху у соціальному просторі, легкої адаптації до мінливих умов і гнучкої взаємодії з різними культурними, соціальними системами та суб'єктами.

Інтенсивний розвиток та оновлення технологій забезпечують постійне професійне вдосконалення працівника, змушуючи його впродовж життя опановувати нові методи, види діяльності, підвищувати рівень кваліфікації та

освіти, змінювати місце роботи й, навіть, професію. Такі трансформаційні процеси здійснюються за умови швидкого оновлення знань, постійної переорієнтації в інформаційному середовищі. Нині освіта має відповідати викликам цифрового світу, в якому потрібні гнучкі навички із навчанням упродовж життя, що спрямоване на розвиток компетентностей. Очікується, що сучасний фахівець здатен легко пристосовуватися до нових умов, отримувати нові знання та навички, вирішувати нові завдання та виконувати різноманітні професійні функції в різних культурних, соціальних та економічних контекстах, тобто бути професійно мобільним.

Професійна мобільність є фактором успішного розвитку кар'єри, оскільки спонукає до опанування нових знань, розвитку професійних навичок для підвищення рівня конкурентоспроможності на ринку праці.

Формування і розвиток професійної мобільності є важливим завданням для сучасної освіти, що зумовлено зміною вимог до працівників. Нині педагог має володіти відповідним набором компетентностей, які дають можливість бути гнучким, швидко орієнтуватися в професії, бути готовим до підвищення кваліфікації, перепідготовки та самоосвіти. Тому освітній процес в закладі фахової передвищої і вищої освіти спрямовується на підготовку майбутніх фахівців до виконання різноманітних завдань, зокрема тих, що не були передбачені на етапі навчання. Для цього слід забезпечити здобувачам освіти можливість опановувати різні види діяльності, розвивати навички та здатності, що можуть бути корисними в подальшій професійній діяльності.

Фактори, що актуалізують вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців освіти, на думку Марини Павленко, включають:

- інноваційні процеси в суспільстві;
- швидке старіння знань;
- залежність життєвого успіху від рівня освіти та професії;
- динамічність і швидкі зміни вимог ринку праці;
- поява нових професій і зникнення застарілих [1, с. 137].

Цифрові технології стали невіддільною частиною нашого життя і широко використовуються в освіті. Вони забезпечують доступ учасників освітнього процесу до актуальної інформації, інтерактивність та ефективність навчання. Водночас застосування цифрових технологій в освіті сприяє розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів, що включає:

- здатність організувати спільну діяльність з урахуванням мети й завдань освітньої діяльності;
- здатність ефективно трансформувати види освітньої діяльності;

– здатність впроваджувати цифрові технології, опанувати освітні інновації;

– готовність до безперервного професійного саморозвитку [2].

Використання цифрових технологій дозволяє підвищити професійну мобільність педагогів, забезпечивши їм доступ до різноманітних навчальних ресурсів та інформаційних джерел. Це забезпечує можливість здійснювати самоосвіту, покращувати свої знання та вміння, а також використовувати новітні методики та підходи в освітньому процесі. Основні переваги використання цифрових технологій в освіті полягають в можливості швидкої та ефективної комунікації; доступі до онлайн-ресурсів; використанні інтерактивних методів навчання та самостійної роботи здобувачів освіти [3, с. 93].

Оскільки цифрові технології мають значний вплив на способи взаємодії учасників освітнього процесу, тому мають суттєвий вплив на розвиток професійної мобільності, зокрема:

1) підвищення доступності навчальних ресурсів. Цифрові технології дозволяють здійснювати освітній процес з будь-якого місця, не потребуючи фізичної присутності в закладі освіти. Наприклад, з використанням платформ Google Classroom, Microsoft Teams педагоги можуть створювати та ділитися зі здобувачами освіти різноманітними матеріалами, відеоуроками та тестами, що дозволяє розширити можливості навчання та забезпечити його високу інтерактивність.

2) забезпечення інтерактивного навчання. Цифрові технології дозволяють створювати та редагувати цифровий навчальний контент, проводити відеоконференції та вебінари, використовувати різноманітні онлайн-інструменти для оцінювання та аналізу результатів навчання здобувачів освіти, що забезпечує ефективне та цікаве навчання. Віртуальна та доповнена реальність може бути використана для створення імерсивного середовища, де студенти можуть безпосередньо взаємодіяти з іншими особами, віртуальними об'єктами й довкіллям. Електронні підручники та ігрові технології забезпечують індивідуалізацію навчання, що сприяє підвищенню рівня засвоєння знань.

3) забезпечення співпраці та комунікації. Цифрові технології створюють передумови не лише для активної комунікації між педагогами, здобувачами освіти та іншими фахівцями у сфері освіти, але й спрощують спілкування, сприяють обміну ідеями, досвідом, підтримують спільну діяльність над різноманітними проектами та завданнями.

4) підвищення ефективності управління освітнім процесом. Цифрові технології, а саме онлайн-календарі та планувальники, дають змогу педагогам керувати своїм робочим часом та ресурсами, що сприяє більш ефективній роботі та підвищенню продуктивності.

Отже, професійна мобільність забезпечує розвиток особистості шляхом формування ключових, фахових компетентностей, результатом якого буде її успішна професійна самореалізація і трансформація. Цифрові технології – необхідний інструмент у розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів, оскільки принципово змінюють способи взаємодії. Застосування цифрових технологій в освітньому процесі сприяє поглибленню знань, формуванню навичок і компетентностей у майбутніх фахівців освіти, гнучкості та адаптивності до змін, що забезпечує їх готовність до подальших викликів у педагогічній сфері.

Список використаних джерел:

1. Pavlenko M. The problem of developing professional mobility of teachers in the works of foreign scholars. *Comparative Professional Pedagogy*. 2017. № 7 (4). P. 132-138. URL: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6228> (дата останнього звернення 09.04.2023).

2. Тимченко О. В. Професійна мобільність – один із критеріїв якісної підготовки майбутніх педагогів. Народна освіта: електронне наукове фахове видання. 2019. Випуск № 3 (39). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5935 (дата останнього звернення 09.04.2023).

3. Коваленко І. Використання цифрових технологій як засіб підвищення професійної мобільності вчителів. *Інформаційні технології в освіті*. 2017. № 3 (32), С. 90-97.

Титаренко Людмила,

викладачка фізико-математичних дисциплін

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА МАТЕМАТИКИ

У ХХІ столітті людство є свідком численних інтенсивних науково-технічних перетворень, хоча ще на початку ХХ століття розвиток науки та технології відбувався досить повільно, а вже наприкінці століття стрімко рушив догори. Сьогодні ми спостерігаємо інформатизацію суспільства у всіх сферах життєдіяльності людини: починаючи з підприємств для виробничих цілей, дозвіллям та навчанням, завершуючи кожною оселею. Цифровий простір та його постійний розвиток зумовлює зміни у самому суспільстві. Сучасний світ вимагає від особистості не тільки теоретичних знань, а насамперед навичок та умінь їх

використовувати впродовж усього життя у постійно змінюваних та нестандартних чи навіть проблемних ситуаціях. У закладах освіти різних країн для вивчення студентам пропонують дисципліни, спрямовані на формування загальних знань про ІКТ; вміння користуватися і створювати контент із використанням різних цифрових інструментів; вивчення закономірності засвоєння знань, умінь і навичок, формування переконань з опорою на електронні ресурси та використанням цифрових продуктів. Це відповідь на потреби суспільства епохи інформаційно-комунікаційних технологій. На часі – розширення й примноження педагогічного досвіду формування цифрової компетентності майбутніх педагогів у процесі вивчення різних дисциплін; теоретичне осмислення й експериментальна перевірка ефективності запропонованих методичних систем та їх змістового наповнення. Використання цифрових технологій у наш час є необхідним елементом вивчення усіх навчальних дисциплін, зокрема і математики [1, с. 8-11].

Використання інтерактивної панелі Promethean на заняттях математики пропонує багато функцій і рішень для інтерактивного дизайну уроку. На відміну від класичної дошки, цифрова дошка пропонує більше функцій для цікавого, захоплюючого та інтерактивного уроку математики.

Ряди чисел і перші математичні завдання за допомогою чотирьох основних арифметичних дій можна чудово оформити візуальними компонентами. Якщо студент знає правильне рішення, вказавши його, то вона може записати його на інтерактивній панелі перед собою. За допомогою цього методу перевіряють не тільки теоретичні знання про значення чисел, а й чи можуть студенти без проблем писати ці числа.

Як викладач математики, ви можете проілюструвати та підкреслити рішення графічними елементами, щоб студенти також могли їх зрозуміти після заняття. Замість того, щоб копіювати малюнки дошки з прикладами завдань, ви можете записати спільно розроблене рішення як скріншот або розв'язання записується за допомогою покрокових малюнків дошки та розповсюджується в класній спільноті. Потім студенти можуть використовувати ці записи пізніше, наприклад, для виконання домашніх завдань. За допомогою знімка екрана або зображень на дошці у вас є готове рішення у ваших документах, і ви були поруч і допомогли його отримати.

Інтерактивні панелі Promethean підтримують функцію запису заняття. Цей матеріал можна легко зберегти у середовищі Google Classroom для подальшого використання студентами.

Цифрова лінійка, косинець та транспортир уже попередньо встановлені як інструменти для геометрії. Ви можете збільшити масштаб транспортира двома пальцями і таким чином пояснити студентам, як використовувати ці математичні

інструменти. Більше немає зниклого чи зламаного класного приладдя, крейда ніколи не закінчується, цифрові інструменти не втрачаються.

Інші попередньо встановлені інструменти, такі як кубики або редактор формул, готові до використання як математичні інструменти безпосередньо на інтерактивній панелі. Слушний матеріал для створення наочності є готові графіки, лінії та геометричні фігури.

Інтерактивну панель можна використовувати як великий планшет. Якщо на занятті використовуються програми кишенькового калькулятора, роботу та використання програми та її функції можна чітко показати всьому класу на екрані. Надалі цей досвід студенти зможуть використовувати на будь-яких персональних гаджетах. Дисплеї можна анотувати та зберігати, щоб створити посібник з експлуатації, який можна надати студентам [2].

GeoGebra – програма та веб-сервіс для динамічного викладання математики, дозволяє легко проектувати різні функції, вибудовувати графіки, кінчні секції та вектори. Відмінною особливістю цього додатка є те, що всі елементи, збудовані в ньому, є динамічними і можуть бути змінені всього в 2-3 кліка. Крім того, додаток GeoGebra є кросплатформним, що дозволяє використовувати його на будь-якому комп'ютері. Ще одна особливість додатка - можливість створювати креслення в планіметрії. Крім того, програма GeoGebra дозволяє виконувати різні обчислення, наприклад, можна обчислити інтеграл, або досліджувати якусь функцію.

GraphSketch – при вивченні тем, пов'язаних з функціями. Цей сервіс дуже простий і доступний для використання студентами. Вони люблять виконувати творчі завдання на дослідження та побудову графіків функцій.

<https://matematikatests.in.ua/> – веб-сервіс де зібрано велику кількість тестів з математики з 5 по 10 клас, можна використати для швидкої перевірки засвоєння тієї чи іншої теми, за наявності мобільних пристроїв індивідуально, або для домашньої роботи.

Отже, застосування цифрових інструментів дозволяє підвищити ефективність навчального процесу, дає можливість інтенсифікувати процес навчання, зробити його більш цікавим, яскравим, а також дозволяє вийти на новий, інтерактивний рівень навчання.

Впровадження цифрових інструментів в навчальний процес має не замінювати, а доповнювати навчальний процес в системі сучасної освіти [3].

Список використаних джерел:

1. Близнюк Т. Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. 64 с.

2. Інтерактивні засоби вивчення математики. Prometheanworld. URL: <https://prometheanworld.com.ua/tsyfrovi-instrumenty-dlya-vyvchennya-matematyky/>

3. Горбачова Т. В. Використання web-сервісів в практичній діяльності вчителя математики URL: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-web-servisiv-v-prakticnij-dialnosti-vcitela-matematiki-484912.html>

Худак Софія,

студентка 1 ПОс групи

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

Науковий керівник: **Счастлива Олена,**

викладач англійської мови

THE MAIN ROLES OF THE PRIMARY SCHOOL TEACHER IN THE CLASSROOM

Teachers are facilitators of student learning and creators of the productive classroom environment. A good teacher has effective discipline skills and can promote positive behaviours and change in the classroom. A great teacher has the classroom management skills and can ensure good student behaviour, effective work and study habits and over the sense of respect in the classroom. Teachers set the class of their classroom, build a warm environment, mentor and nurture students, become role models, and listen and look for signs of trouble [1].

We know that the teacher's role is to help and guide students in the learning process. This is one of the main roles that teachers play in the classroom, and there are others.

The aim of the study is to clarify what are the modern teacher's roles that help to create the productive environment in class.

Currently, the teacher goes beyond planning informative lessons. In effect, teachers become father or mother to students because of the amount of time students spend in the institution. This is another role of the teacher.

The role of the teacher is constantly changing and several factors are involved. For example, the age of the students: when the students are younger, the role of the teacher should be much more familiar than when the students are teenagers or adults.

Other roles played by teachers are: mentor, regulator, prompter, organizer, role model, source of information, consultant, tutor and participant [2].

In the classroom, the teacher can interpret different roles. Each of them represents the functions of the teacher, who takes into account the needs, age of their students and requirements for the department [2].

Being a mentor is one of the main roles that teachers take on. This role involves the desire of students to learn and to make them exert maximum effort [3].

Teachers spend a lot of time with their students. For this reason, they often become father or mother to their students. This role involves guiding young people beyond the academic level, listening to their concerns and giving them advice [3].

The teacher is the responsible person in the class. So, you have to regulate what students do, what they say, and how they say it.

The role of a regulator is adopted by teachers in various cases, for example, at the beginning of classes, when the content that will be discussed in class is covered or before starting any activity, when there are instructions from it.

The role of organizer is one of the most important that a teacher must fulfil, as it involves planning the lessons to be taught. The organization will vary depending on who is studying. For example, if it is a scientific subject (for example, chemistry or biology), the teacher organizes the lessons in two phases: theoretical (in class) and practical phase (in the laboratory) [3].

The organizer is also responsible for providing accurate instructions so that students can perform the activities effectively. In this sense, part of his tasks as an organizer are mixed with the tasks of the regulator.

Teachers usually do not see themselves as role models. However, they are. Students spend a lot of time around teachers, so they indirectly become important figures in a student's life. Therefore, it is the duty of teachers to present impeccable behaviour so that students have a good example [2].

Another role of the teacher is to be a source of information for students. Although the students have academic texts and other sources, the teacher also provides new data by confirming the information in the books.

In addition, it helps to enrich students' vocabulary by providing them with key words that serve as support during the communicative activities that are presented in the classroom. However, the teacher as a source of information should not interfere in the student's learning process. That is, it is not about providing all the information or limiting the spaces for investigation, but about acting as a guide in this process [3].

The role of advisor is given when the teacher checks the progress of his students. To do this, the teacher creates environments in which he can assess students: taking exams, exhibitions, oral assessments, seminars, among others.

As a consultant, the teacher must ensure that they comply with the parameters required by the department and the school program.

In addition, the teacher's job is to provide students with an assessment of their performance, as well as corrections and recommendations that will help them in the future [3].

The role of the tutor is based on providing guidance and support to students. In general, the tutor plays such a role when students have to do a project at home. What the tutor does in this case is to monitor the students' progress, clarify any doubts that may arise, make recommendations, among others. This role is ideal for case studies. On the other hand, it can cause certain disadvantages if students get used to depending on the help of the teacher [3].

The role of participant is given when the teacher participates with his students in an activity he has planned for the class. This role allows the teacher to interact in the classroom so that the students do not feel like a distant figure [3].

All in all, it is very important that teachers fully understand their role as models and attitude towards people with respect, kindness and responsibility. Primary school teachers should be aware of all responsibility for their students, they need to respect every child, believe in the success of every child, have high expectations for every student, including students with special educational needs, appreciate the personal efforts of children, organize a stimulating learning environment, constantly update their knowledge about child development. Teachers should remember that the way they teach is as important as what they teach.

REFERENCES

1. Cox, Janelle (2017). What is the role of the teacher? URL: <https://www.thoughtco.com/what-is-the-role-of-a-teacher-2081511>
2. Role of the Teacher: the 7 Most Important Functions. URL:<https://www.lifepersona.com/role-of-the-teacher-the-7-most-important-functions>
3. 7 roles of a teacher in the 21st century. URL: <https://www.etoninstitute.com/blog/the-7-roles-of-a-teacher-in-the-21st-century>

Шишко Ірина,

заступник директора з навчально-виховної роботи
ХЗОШ № 113 ХМР ХО

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Оскільки часто спостерігається ототожнення понять «дистанційне навчання» та «змішане навчання» слід чітко їх виокремлювати. Різниця між дистанційним та змішаним навчанням (згідно з рекомендаціями МОН) [1]:

1. Дистанційне навчання: опосередкована взаємодія суб'єктів засобами онлайnteхнологій є визначальною. Такий вид навчання визначено Законом України «Про освіту» як окрему форму здобуття освіти – дистанційну.
2. Змішане навчання: є підходом, педагогічною й технологічною моделлю, методикою, що поруч із онлайн-технологіями спирається також і на безпосередню взаємодію між студентами та викладачами в аудиторії.

Оскільки в даному дослідженні змішане навчання є ключовим, то зосередимося на ньому. До ознак змішаного навчання віднесемо:

1. Студенти навчаються частково онлайн і мають елементи контролю над навчальним процесом – коли, де і як вчити матеріал.
2. Гаджети та девайси використовують для спроби персоналізувати роботу кожного окремого студента.
3. Навчання в аудиторіях використовують для надання студенту комплексного досвіду навчання.

Якщо ж розглянути практичну складову реалізації змішаного навчання, то постає питання: «З чого розпочати?». Послідовність кроків організації змішаного навчання:

1. План тем та видів діяльності. При цьому план тем може збігатись з тим, що передбачений очною формою проведення занять. Головний акцент слід зробити на видах діяльності. Адже треба визначити конкретні види, які зможуть охопити формування всіх навичок та засвоєння матеріалу.

2. Оцінювання результатів навчання. Оцінювання слід спланувати таким чином, щоб була можливість практичного оцінювання конкретних дій студента. Це мають бути не абстрактні рівні встановлення тієї чи іншої оцінки, а з визначенням 70 конкретних практичних результатів. Можливо, розглянути варіант гнучкого визначення рівня знань в залежності від окремої теми (розділу).

3. Формулювання результатів навчання. Це і є той практичний результат, який викладач зможе оцінити з точки зору: матеріал засвоєно чи ні. Це має бути конкретний перелік вмінь і навичок, результат розв'язання окремих видів завдань (вправ). Те, що можна фізично перевірити й оцінити.

4. Визначення видів діяльності. Які види діяльності опанував студент? Що в нього виходить краще (гірше)? Які саме види діяльності будуть залучені в рамках вивчення даної теми? Саме на ці питання викладач має знати відповіді під час планування змішаного навчання.

5. Забезпечення самостійності виконання завдань студентами. Це дуже складний пункт в плануванні, оскільки ще мало вивчений. Можна перевіряти вірогідність виконаних завдань через вхід з різних акаунтів, контролювати присутність студентів на заняттях, по почерку виконаних письмових робіт,

перевірка виконання завдань в режимі реального часу, контролювати ввімкненість камер та під час відповіді перевіряти зоровий контакт.

Тож яку обрати платформу коли планування змішаного навчання завершено? Найбільш поширеними є:

- Google Клас;
- Microsoft 365;
- Moodle.

Також потрібно включати використання спеціалізованих хмарних сервісів, що можуть бути відокремленими від обраної хмарної платформи (не інтегрованими). Оскільки специфіка кожного предмету вимагає використання різноманітних онлайнлабораторій, побудови моделей, перевірки явищ, унаочнення специфічних понять тощо.

Чому не рекомендується використовувати месенджери чи програми відеоконференцій? На це є декілька головних причин.

1. Відсутнє файлове сховище. Що є серйозною перешкодою, адже викладач та студенти не зможуть завантажувати власні файли, переглядати методичні матеріали. Наявність файлового сховища значно спрощує організацію змішаного навчання. При цьому майже в кожній хмаро орієнтованій платформі подібний інструментарій наявний. Що є однією з переваг у використанні саме хмаро орієнтованих платформ та сервісів.

2. Потреба у залученні додаткових сервісів. Наявність лише інструментарію для проведення онлайн-заняття (відео та текстового чату) є неефективним засобом в організації змішаного навчання. Виникає потреба в залученні спеціалізованих сервісів, сервісів для проведення опитувань, сервісів для збереження довідкових матеріалів і т.д.

3. Відсутня гарантія відвідування занять (для текстових месенджерів). Якщо викладач обмежується виключно використанням текстових месенджерів, то дана практика призводить до прогулювання занять та формальної вичитки матеріалу. Фактично це – самостійна робота студентів. Як правило, це формальне фіксування присутності на початку заняття і не більше. Студент може взагалі бути відсутнім на такому занятті.

4. Складність в організації індивідуального підходу. Месенджери чи програми відеоконференцій не дають необхідного інструментарію для повноцінного планування та організації індивідуального підходу для кожного студента. Як правило за заняття на практиці залучені лише окремі студенти, в той час, як більшість залишається пасивними. Частіше це колективна (групова форма роботи), але ніяк не індивідуальна.

Зазначимо, що існує кілька загальновідомих моделей змішаного навчання: - ротаційна модель;

- гнучка модель;
- модель самостійного змішування;
- поглиблена віртуальна модель.

Популярними вважаються саме ротаційні моделі, серед яких виділяють чотири підвиди: ротація за станціями, ротація за лабораторіями, перевернутий клас, індивідуальна ротація, але важливою умовою вибору є базові підходи до реалізації будь-якої моделі змішаного навчання та специфіка кожного навчального предмета.

Однак, викладачі можуть створювати власні або комбінувати наявні моделі. При виборі певної моделі потрібно врахувати кількість та вік студентів, матеріально-технічну базу, цифрову компетентність учасників, види освітньої діяльності тощо. Можна використовувати різні моделі для різних груп. Задля прийняття рішення щодо вибору моделі змішаного навчання, необхідно враховувати певні фактори [2]:

1. Кількість студентів та площу приміщень.
2. Наявність електронного інформаційно-освітнього середовища, програмно-апаратних засобів.
3. Цифрову компетентність учасників освітнього процесу.
4. Вибір видів освітньої діяльності, які впроваджуються онлайн.
5. Інше – відповідно до особливостей закладу вищої освіти.

Для запровадження ефективної моделі змішаного навчання необхідно планувати процес навчання з урахуванням:

- планів тем та видів діяльності;
- очікуваних результатів навчання, які студент має досягнути за певний період з певного предмета у співвідношенні із цілями освітньої програми;
- можливостей оцінювання прогресу учнів згідно з очікуваними результатами, що відповідають критеріям SMART (конкретність, можливість перевірки, досяжність, відповідність цілям і завданням, достатність часу на вивчення).

Список використаних джерел:

1. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти [Електронний ресурс].

Доступно: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/rekomendacij-shodo-vprovadzhennyazmishanogo-navchannya-u-zakladah-fahovoyi-peredvishoyi-ta-vishoyi-osviti> .

2. Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи. Порадник. З досвіду роботи освітян міста Києва: навч.-метод. посіб, 456 с. 2020. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2020/8/19/90.pdf> .

РОЗДІЛ V

ПЕРСПЕКТИВНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ: МІЖНАРОДНИЙ І ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Батенко Карина,
студентка 1 ПОс групи
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»
Науковий керівник: **Счастлива Олена,**
викладач англійської мови

DEVELOPING AN ENGAGING AND POSITIVE LEARNING ENVIRONMENT FOR YOUNG LEARNERS

Developing a positive and engaging learning environment for learners, especially young learners, is one of the most creative feature of teaching. Commonly, the focus is either on the physical learning environments like classrooms or labs or on different technologies that are used to develop online learning environments.

A learning environment includes a variety of components such as learning place and its decorations, types of activities and tasks, assessment methods, working culture, relationship between a teacher and students. This environment can affect a child's ability to absorb information [2].

A good learning environment is very important. It ensures students' involvement in learning and effective perception and understanding of educational material. Without a good learning environment, it can become difficult for learners to focus and they may end up not retaining some of the information from their studying. A good learning environment requires minimal distractions and maximum support for creativeness, curiosity, and a desire to learn [3].

One of the most important part of a safe and positive environment is the relationship between a teacher and students. When students understand that the teacher cares about their problems, understands them and cares about them, they feel safe and comfortable, they are not afraid to answer and ask questions.

Creating a time-out area is also important for young learners. We all have our individual work rhythms and personalities, which can mean that some children finish a task before the rest of the class. Certain children may even reject an activity on a 'bad-behaviour day'. Rather than initiate a confrontation, it is a good idea to try providing these children with an alternative learning experience or activity like reading a story quietly in the reading corner or completing a worksheet [1].

Feedback is the great way to connect with learners, facilitate training and to set learning efforts in the right direction. Feedback is vital for learners as it helps them

in tracking their progress and in changing their learning strategy accordingly. It helps them recognize their weak areas while improving the developed skills.

A feedback informs the learners where they are missing the mark and what is needed to be done. A feedback is not only a key to motivate the learner but this timely and consistent feedback ensures an interactive learning environment. It keeps learners involved and allows them to keep going while mounting a feeling of purpose and belonging [1].

Another important responsibility of the teacher is to develop a learning environment where students feel motivated to learn within the boundaries and expectations of a safe classroom. By modeling and encouraging a safe environment and purposeful rules, students feel motivated to do the right thing. It is important for teachers to put an emphasis on intrinsic motivation in the classroom to keep students interested and invested in their own learning goals.

All members of the learning community need to feel connected. They need to feel that they have contributed to a shared environment that is a larger and more important part of a supportive learning culture. Learners can use modern learning online platforms to provide support to fellow members, to address concerns, and to express their ideas and opinions about some topic. Nevertheless, the modern learning platforms offer online training course and ongoing education through resources that can be accessed and used by the learners on their own time [1].

Just like adults, learners also have some psychological needs for order and security, love and belonging, competence and personal power, novelty and freedom and even fun. It is important to meet these needs at all times and to help learners progress and be taught with a positive attitude.

Any learning environment, where instructors accommodate these intrinsic needs, learners tend to be happier and more engaging. There are less behavioral incidences than otherwise and this fulfilling learning atmosphere help learners in developing the right learning attitude while establishing positive relationships with peers [3].

The children's parents are concerned about their children. Teachers need to involve them in the learning process by inviting them to come into the classroom, to speak about their own hobbies, interests and jobs. When parents understand the goings-on of the classroom, they become assets in the children's learning process.

All in all, if we create a good learning environment using points, mentioned above, children will be provided with comfortable and productive learning. A positive learning environment is where children feel involved and responsible for their learning and feel comfortable participating in group and individual lessons. Needless to say, when educators foster positive learning culture, learners are more likely to have the higher motivation that leads to better and more promising learning outcomes.

REFERENCES:

1. Карпюк О. Д. Нова українська школа: методика навчання англійської мови у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. Тернопіль : Видавництво «Астон», 2020. 160 с.:іл.
2. Positive learning environment. URL: <https://brighterly.com/blog/positive-learning-environment/>
3. What Makes a Good Learning Environment? URL: <https://raccoongang.com/blog/what-makes-good-learning-environment/>

Дем'янчук Анастасія,
здобувачка 2 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
Іванова Діна,
здобувачка 3 курсу початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти;
Науковий керівник: **Дем'янчук Юрій,**
доктор юридичних наук, доцент,
старший викладач кафедри педагогіки і психології
КЗ КОР „Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж”.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИКИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПЕДАГОГА ТА ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Нині, з урахуванням вимог чинного законодавства України в галузі академічної доброчесності, в умовах глобалізаційних процесів сучасного суспільства проблема академічної доброчесності все більше загострюється. Стрімкий розвиток технологій і процес вільного доступу до продуктів інтелектуальної власності полегшують процес використання та розповсюдження інформації, але водночас дедалі інтенсивнішими стають процеси запозичення, використання та експлуатації чужих ідей й уявлень. Тому, поглиблення та розширення знань з проблеми академічної доброчесності та застосування отриманих знань і принципів є найважливішим і актуальним завданням сучасної освіти і науки в Україні.

Неможливо розвивати освіту і науку без дотримання стандартів і принципів академічної доброчесності, яка є показником розвитку суспільства в Україні. Академічна доброчесність є етичним ядром академічної культури. Саме тому, роз'яснення основних принципів академічної доброчесності здобувачам освіти та молодим науковцям у процесі освітньої, освітньої і наукової діяльності є одним із найважливіших завдань. Великі надії покладаються на молодь у засвоєнні високих етичних і моральних ідеалів і відповідних стандартів доброчесності, залученні та розширенні у процесі наукової діяльності [2].

Концепція академічної доброчесності, застосовується в контексті академічної спільноти та тісно пов'язана з концепцією академічної культури.

Академічна культура – це концепція, яка ідентифікує цінності, традиції і морально-етичні норми, які діють у науково-дослідній установі чи закладі вищої освіти. У цій концепції в наукових оцінках можна виділити соціальний і внутрішній підхід охоплюваних нею явищ. Прикладом першого підходу є академічна культура як інтегрована якісна характеристика університетської спільноти, що реалізується у способах і методах групової діяльності та відображає рівень розвитку навчального чи наукового закладу [1].

Соціальний підхід до академічної культури лежить в основі визначення академічної доброчесності, яку визначають як „установлену систему поведінкових стереотипів, що описують загальнолюдські морально-етичні традиції у сфері, в якій здобувач освіти оцінює свої здобуті знання”. Це засвідчує стійкі норми та зв'язки в бінарних відносинах типу „здобувач освіти – викладач”, „здобувач освіти – здобувач освіти” і „здобувач освіти – заклад освіти” .

Академічна доброчесність, навіть у часи кризи, сповідує шість основних цінностей: чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність і мужність.

Поважні наукові спільноти пропагують істину та знання через науку та особисту чесність у навчанні, викладанні, дослідженнях і наданні послуг.

Поважні наукові спільноти створюють атмосферу взаємної довіри та впевненості. Дух довіри заохочує та підтримує обмін ідеями, що дозволяє повною мірою реалізувати наукові дослідження.

Освітні спільноти розробляють чіткі та прозорі очікування та стандарти для підтримки справедливості у стосунках між здобувачами вищої освіти, викладачами й адміністративним персоналом.

Позиційні наукові спільноти цінують інтерактивний, спільний характер викладання та навчання. Вони поважають і цінують відмінності поглядів і думок.

Академічні спільноти спираються на принципи особистої відповідальності, підкріплені бажанням окремих осіб і груп демонструвати відповідальну поведінку.

Побудова та підтримка доброчесних академічних спільнот вимагає не лише віри в основні цінності. Трансформація цінностей із розмов про них у відповідні дії, їх захист у тиску та кризових ситуаціях вимагає рішучості, цілеспрямованості та сміливості [3].

На основі вищевказаного можна дійти висновку, що соціальне призначення академічної доброчесності полягає в тому, що вона характеризується як система поведінкових стереотипів, що описують загальнолюдські морально-етичні традиції у галузі, в якій здобувач освіти оцінює свої здобуті знання.

Список використаних джерел:

1. Дітковська Л. А., Буяшенко В. В., Оніщик Ю. В. Академічні студії: навчально-методичний посібник. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2019. 36 с.
2. Дем'янчук Ю. В., Суббот А. І., Годяк А. І. Науково-практичний коментар до Глави 12 Кодексу України про адміністративні правопорушення (Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією). Київ: Юрінком Інтер, 2020. 792 с.
3. Demianchuk Yu., Savchenko L., Subbot A. Influence of corruption on the economic development of Ukraine in terms of reformation: a retrospective analysis. *Baltic Journal of Economic Studies*. Riga: Publishing House „Baltija Publishing”, 2018. Vol. 4, № 3 June. P. 276–282.

Козаченко Валентина

спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії,
викладач-методист,

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ФОРМУВАННЯ КОМПОЗИЦІЙНИХ УМІНЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Термін «композиція» виник у давнину. У період Стародавнього Риму це означало примирення конфліктуючих або протиборчих сторін на спортивній арені. Під поняттям «композиція» (від лат. «compositio») розуміють зіставлення, розташування або співвідношення поверхонь, сторін або певних частин між собою, які разом утворюють певну форму. Це так звана конструкція художнього твору. Варто зазначити, що поняття «композиція» використовується в різних сферах мистецтва, зокрема в літературі, театрі, кіно, музиці, образотворчому мистецтві, архітектурі тощо.

Варто також сказати, що композиція присутня у всіх видах мистецтва. Основи композиції присутні в кожній архітектурній будівлі, музичному творі чи опері, поемі чи романі, картині чи скульптурі, кіно чи театральній постановці. Водночас принцип єдності чи артикуляції, ритму чи симетрії в різних видах мистецтва виражається по-різному. За наявності однакових законів у художніх творах досягається так званий синтез мистецтв або органічне поєднання, наприклад, в оформленні інтер'єру чи театральної постановки.

В енциклопедичному словнику чи мистецтвознавчій літературі можна знайти визначення терміна «композиція», де воно має різні значення. Наприклад, у

відомому енциклопедичному словнику Ефрона і Брокгауза поняття дається як перенесення на картину ліній, форм або образів, але тих, які чітко не зафіксовані в уяві художника, а також їх компоновання в органічний цілому з використанням технічних прийомів і засобів. Визначити точні правила побудови композиції практично неможливо, оскільки розуміння природи композиції змінюється історично і залежить від соціальної структури і завдань, які ставляться перед мистецтвом. Зазвичай закони композиції формуються в практичній діяльності, в процесі естетичного пізнання дійсності і, на думку практиків, є відображенням і узагальненням об'єктивних закономірностей і зв'язків, явищ реального світу. Такі зв'язки і закони можна побачити в золотому перетині, правилі третин, симетрії, балансі, контрасті та інших принципах композиції.

Поняття «композиція» вживається для характеристики як скульптурної групи, так і багатофігурного живопису. Композицію часто називають етюдом, який виконується з натури, але таке трактування доречно лише у вузькому професійному контексті. Практики вважають це визначення правомірним, оскільки виразність і цілісність життєвого етюду багато в чому залежать від уміння художника вибрати вигідну точку зору і мотив зображення, правильно розташувати елементи, виділити головне тоном і кольором. Якщо твір створюється на основі зорової пам'яті чи уяви, можна використовувати термін «творчість», який зазвичай використовують вчителем образотворчого мистецтва у школах, коли учні створюють композиції на задані теми, найчастіше біблійні чи міфологічні.

Таким чином, композиція має кілька трактувань: з одного боку, це своєрідне поєднання засобів розкриття змісту картини, яке ґрунтується на певних правилах, законах і прийомах, а з іншого – творче процес, який передбачає створення творів мистецтва від його зародження до завершення, від появи ідеї до завершення. Тому композиція – це зосередження ідейно-творчого начала, що дозволяє авторам художніх творів чітко організувати головне й другорядне, досягти максимальної виразності форми й змісту в їх образній єдності. Окреслюється головна роль композиції в образотворчому мистецтві як висвітлення основних і загальних закономірностей композиції. Слід зазначити, що їх не слід плутати з правилами та прийомами, які мають велике значення у створенні сюжету чи мотиву. На думку Є. Кібрика, правила і прийоми є лише композиційним прийомом.

Аналіз історичних аспектів розвитку композиції та окремої навчальної дисципліни змушує думати, що на композицію завжди впливали композиторські знахідки відомих майстрів. Зрозуміло, що досягнення цих знахідок знайшли відображення в різних галузях, особливо в практиці викладання мистецьких дисциплін студентам. Навчальний предмет «композиція» з'явився набагато пізніше таких дисциплін, як живопис або малюнок. Спочатку композицію

ототожнювали з теорією форми, але з часом вона виділилася в самостійну дисципліну, що вивчає закономірності розташування образотворчих елементів у просторі, їх співвідношення, принципи побудови єдиного образотворчого образу.

Композиція є основою будь-якої творчості, нею починається і закінчується все навколишнє. Якщо дотримання правил і законів не гарантує створення красивої і неповторної картини, то творчий підхід до композиції, підбір унікальних засобів і технік, забезпечення їх виразності гарантують створення шедевру.

Техніки, правила та інструменти композиції допомагають студентам створювати твори мистецтва і є менш постійними, ніж закони, які історично склалися в образотворчому мистецтві. Процес композиції вимагає інтуїції та творчості, щоб зробити вибір, який оживить думки та почуття художника на полотні. Тому композиція є невід'ємною частиною виховання та розвитку художника.

Щоб реалізувати правило золотого перетину, необхідно лише розташувати найважливіший елемент зображення відповідно до пропорції золотого перерізу приблизно на третину від цілого. Художник може використовувати кілька технік, щоб визначити головний предмет своєї картини. Наприклад, за допомогою прийому «ізоляція», що передбачає зображення головного предмета окремо від інших об'єктів, виділення його за розміром або кольором, можна досягти оригінальної, неповторної композиції. Важливо зазначити, що для повного розуміння задуму художника та сенсу його роботи необхідно використовувати всі прийоми виділення оповідного та композиційного центру, а не лише формальні. Водночас у більшості явищ дійсності певною мірою присутній ритм. Велика їх кількість пов'язана з ритмом, наприклад, зміна дня і ночі, пори року, ріст і розвиток рослин і тварин, космічні явища, наприклад обертання планет, тощо. Ритм завжди передбачає рух.

Ритм – це використання будь-яких елементів у логічній послідовності. У живописі, графіці, скульптурі чи декоративно-ужитковому мистецтві ритм є одним із найважливіших і невід'ємних компонентів композиції, який не тільки бере участь у побудові образу, а й часто додає твору емоційного наповнення. Ритм можна продемонструвати різними лініями, світлотіньовими плямами, кольоровими плямами. Художник може використовувати в композиції поєднання і чергування однакових елементів, наприклад фігур людей, їх ніг, рук. В результаті ритм може будуватися на контрасті обсягів. Значна роль ритму відводиться у творах народного та декоративно-ужиткового мистецтва. Значна кількість композицій, у яких використовуються орнаменти, побудована на ритмічному чергуванні їх елементів. Тому ритм є однією з характерних ознак і так званих «чарівних паличок», якими можна передати рух на площині картини [1].

Принцип асиметрії в композиції передбачає використання нерегулярного, несиметричного розташування об'єктів на площині, що дозволяє створювати більш цікаві, динамічні та виразні композиції. Художники можуть використовувати різні методи для досягнення асиметрії в своїх творах, такі як використання різних розмірів, форм, кольорів, світла і тіні, руху та візуального напрямку.

Важливо пам'ятати, що правила композиції – це лише рекомендації, а не обов'язковість. Кожен художник має свої уявлення про те, як створювати красиву композицію, і може відхилитися від правил, щоб домогтися свого бажаного результату. Але знання та розуміння основних принципів композиції дають змогу майбутнім фахівцям освіти з образотворчого мистецтва виконувати роботи належним чином [2].

Композиційний центр – вузлове місце художнього твору, яке включає головний сюжет, дію та персонажів. Основне завдання композиційного центру – привернути увагу глядача, і це досягається різними прийомами, такими як освітлення, колір, збільшення та контраст.

Поняття композиційного центру не обмежується лише живописом, а поширюється на архітектуру, скульптуру, графіку та декоративне мистецтво. Наприклад, в епоху Відродження художники вважали, що композиційний центр повинен збігатися з центром картини. Розташувавши головних героїв відповідно, вони могли б підкреслити їхню важливість для оповіді.

Художники вважають, що розмір композиційного центру не повинен бути занадто великим по відношенню до формату картини, щоб не перекривати його. Добре розроблена композиція повинна забезпечувати відповідність розміру картини, основних і другорядних елементів заданому формату картини, не вимагаючи змін, які можуть заплутати глядача.

Крім того, цілісність твору мистецтва не повинна порушуватися використанням кількох еквівалентних композиційних центрів, якщо цього не вимагає концепція. Це тому, що людське око в першу чергу зосереджується на тому, що привертає його увагу. Об'єкт або об'єкти, які привертають увагу глядача, запам'ятовуються детально, а ті, що ні, сприймаються в узагальненому вигляді.

Інтуїтивна та свідомо організована організація прийомів формування площини та об'ємно-просторового формування базується на законі пропорційності, який також базується на кратних і простих співмірних розмірах. Чітка співмірність необхідна для успішної композиції, оскільки це допомагає об'єднати елементи в творі мистецтва.

Дуже важливо розуміти, що композиційні правила і прийоми – це не єдиний спосіб досягнення успіху в мистецтві. Художній твір повинен передавати емоції,

передавати задум автора і викликати реакцію у глядача. Тому найголовніше – це зберігати баланс між правилами композиції і власною творчістю, фантазією та емоційністю.

Важливо також пам'ятати, що правила композиції можуть відрізнятися в залежності від стилю, техніки та формату твору. Наприклад, композиція пейзажу може відрізнятися від композиції портрету або натюрморту. Тому художник повинен бути готовим до експерименту та пошуку своєї власної техніки та стилю.

Усі ці фактори підкреслюють важливість вивчення композиції для майбутнього вчителя образотворчого мистецтва, а також визначають необхідність підходу до цього питання зі свідомістю та розумінням, що це знання є необхідною, але не єдиним внеском у творчість.

Список використаних джерел

1. Корнієнко В. І. «Ритм у декоративній композиції» : (цикл занять для учнів дитячої художньої школи). *Мистецтво в школі* : науково-методичний журнал, 2015. № 8. С. 9-14.

2. Теоретичні основи композиції в образотворчому мистецтві: матеріали XX всеукраїнської практично-пізнавальної конференції «Наукова думка сучасності і майбутнього». *Наукове мислення, громадське об'єднання «ВЕКТОР ПОШУКУ»*. Дніпро : Видавництво НМ, 2018. С. 14-17.

Лобко Таїсія,

викладач методики навчання української мови з каліграфією,
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно- педагогічний фаховий коледж»

Голікова Анна,

студентка 32 ПО (а) групи,
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У сучасному світі неабияку популярність набирають цифрові технології. Вони допомагають нам не тільки у повсякденному житті, а й в організації процесу навчання. Технології підготовки уроку змінюються завдяки цифровізації освітнього середовища. Для цього вчителю необхідно здійснювати відбір засобів навчання більш відповідально, щоб учням на уроці було цікаво, а також, щоб використання цифрових технологій було корисним.

Для того, щоб підвищити якість та ефективність початкових шкіл необхідно впроваджувати інформаційні, інноваційні технології в освітній процес.

Основними завданнями інновацій та інформатизації базової освіти є: всебічний розвиток навчально-виховного процесу; визначити конкретні цілі та завдання, які необхідно вирішувати в освітньому процесі; організувати контроль та оцінювання діяльності учнів.

Підвищити ефективність використання цифрових технологій у початковій школі можна за допомогою мультимедійних програм [1, с. 88].

Мультимедійні програми винайшли для того, щоб підвищити залученість учнів та розвивати їхнє мислення. Щоб використовувати мультимедійні засоби навчання правильно, вчителі повинні мати такі навички: загальні педагогічні навички; навички використання ІКТ та технологій мультимедіа в освітньому процесі.

Інтерактивність в мультимедійних програмах – необхідна складова, адже за допомогою неї учні зможуть якісніше запам'ятовувати матеріал, адже коли ти чуєш, бачиш та виконуєш певний вид діяльності одночасно – тобі сприймати інформацію стає легше.

Цифрові освітні ресурси допомагають вчителю у початковій школі, адже вони забезпечують учням легке усвідомлювання та сприймання навчального матеріалу [1, с. 90].

Мета використання електронних вправ на уроці літературного читання: створювати мотивацію (отримувати цікаві та різноманітні завдання у звичній для них формі); підвищення якості освіти для кожного (можливість використовувати найкращі експертні матеріали будь-де); економія часу (використовувати вправи, які можна організувати без комп'ютера, але ті, які займають дуже мало часу); ефективність (використовувати ефективні вправи, які можна організувати без комп'ютера) [1, с. 92].

Дистанційні уроки варто будувати в груповому форматі для орієнтування на найбільш ефективний індивідуальний розвиток кожної дитини. Щоб освітній процес на дистанційній формі навчання був успішним – необхідно, щоб освітні ресурси знаходились у доступному форматі для всіх учнів, а також вчителю варто перевірити чи всі діти забезпечені усіма необхідними технологічними засобами [1, с. 93].

Для того, щоб організувати якісне дистанційне навчання під час уроків літературного читання – потрібно створити адекватний освітній простір, який буде складатись з освітнього, соціального та архітектурного середовища, які є взаємозалежними.

Найважливішими факторами успішності учнів початкових класів в освітній процес є сприятливе освітнє, соціальне та адаптоване архітектурне середовище, в

яких присутні різноманітні умови та форми проведення уроків дистанційно [1, с. 95].

На цей момент існує багато різноманітних ресурсів, щоб учням було зручно та легко навчатись на дистанційній формі навчання. Наприклад, за допомогою навчальних ігор учням буде легше сприймати інформацію, адже завжди сприймати навчальний матеріал в ігровій формі легше, ніж слухати тільки розповідь вчителя.

Впровадження цифрових освітніх технологій починаючи з початкової школи дозволить кардинально змінити якість знань учнів. Сьогодні все ширше використовуються інформаційні технології в освітньому процесі, що підвищує ефективність навчання. Цифрові технології стали невід'язною частиною суспільства та впливають на процеси навчання та систему освіти в цілому. Специфіка освітньої технології полягає в тому, що в ній конструюється та здійснюється такий навчальний процес, який має гарантувати досягнення поставленої мети [2, с. 923].

Зараз важко уявити освітню систему без цифрових технологій, адже всі звикли використовувати їх на уроках та в позаурочний час, щоб учням було цікаво. Завдяки цифровим технологіям у дітей розвивається мислення, креативність, творча уява – вони стають думати логічно та продуктивно. Вчителю потрібно підбирати доступний, цікавий та новий навчальний матеріал, щоб учні отримали нові знання та вміли їх використовувати на практиці. За допомогою цифрових технологій учні навчаються правильно формулювати свою думку, аналізувати свої дії тощо. Також завдяки інформаційним ресурсам вчитель може забезпечити дослідницьку роботу учнів, наприклад: учням потрібно відшукати певну інформацію в Інтернеті, або ж за допомогою гри учні можуть дізнатись тему заняття [2, с. 925].

У процесі виконання проєктів, досліджень, виконання домашніх завдань школярі можуть використовувати мобільні додатки, які знайомлять їх з навколишнім світом – світом природи та діяльністю людини. Програми допомагають вивчати, досліджувати його та створювати цифрові продукти [2, с. 926].

Отже, щоб забезпечити ефективність використання цифрових технологій у початковій школі, вчителю необхідно детально обдумувати де буде доцільніше використати певний цифровий ресурс. Наприклад, для того, щоб учні дізнались тему уроку - можна запропонувати їм пройти гру в додатку, де у кінцевому результаті вони дізнаються про що вони говоритимуть на занятті.

Список використаних джерел:

1. Шаріков А.В. Про чотирикомпонентну модель цифрової грамотності. Журнал досліджень соціальної політики. 2019. N 14 (1). С. 87-98.
2. Арістова М. П., Ільїна Н. В., Штіна М. Ю. Актуальність проблеми формування ІКТ компетенцій педагога. Молодий вчений. 2018. N 23. С. 923-926.

Lutsenko Svitlana

student of the 1st year, applicant of Bachelor's degree in Primary Education (specialty 013), Kyiv Regional Council Communal Institution "Bila Tserkva Humanitarian-Pedagogical Professional College"

Kunyska Natalia

student of the 1st year, applicant of Bachelor's degree in Preschool Education (specialty 012), Kyiv Regional Council Communal Institution "Bila Tserkva Humanitarian-Pedagogical Professional College"

Zhalo Olha

teacher of English, teacher-methodologist, Kyiv Regional Council Communal Institution "Bila Tserkva Humanitarian-Pedagogical Professional College"

CREATING A POSITIVE LEARNING ENVIRONMENT FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

Around the world, children with disabilities achieve lower educational outcomes, show significantly lower rates of completion of primary education and face greater barriers to transition to higher levels of education, resulting in long-term social exclusion. The problem of organizing a positive learning environment is significant, since it is of great importance for the successful education of students with special needs.

Recent research on learning environments that emphasize dialogical interactions and argumentation has found that these learning environments contribute to better instrumental learning outcomes of students with special needs (including vocabulary, reading, and writing) [1]-[3]. Similarly, the efficacy of implementing interactive learning environments has been shown to improve prosocial behavior among students [2]-[3]. The social and intersubjective character of learning applies for students with disabilities as, according to Vygotsky [2], the students with disabilities benefit from interactive learning contexts to advance toward higher levels of learning and higher stages of development. Interactions with peers with higher levels of academic competency has been highlighted as a facilitator of greater contact of students with special needs with the general curriculum and greater learning progress of these students

in regular schools [2].

When we observe the opening of new inclusive resource centers in social networks, analyzed photos of the educational environment of schools – modern renovations, furniture and lighting in classrooms and other educational premises, we have some thoughts about the accessibility and feasibility of an educational environment for children with special educational needs.

Over the past 20 years, various approaches to the architectural accessibility of public facilities have been used in our country in the context of the concept of "environment without obstacles". This has led to highly specialized design or small-scale solutions to the problem that involve constraints or predetermined choices in a conditionally ill-adapted macro space.

These are often separate solutions for a certain category of persons with special educational needs. For example, a vivid door for people with vision problems in a space completely unsuitable for other people with disabilities.

At the same time, it should be taken into account that the psychophysical condition of children with disabilities can change over time: the problem can be overcome or, on the contrary, can progress. Thus, some physical disabilities affect only a certain sphere of human activity, and the rest may be imperceptible to others.

Recent studies by psychologists and sociologists [1]-[3] have shown that accessibility should mean much more than just direct and unhindered access to premises with the help of assistive or special means. Universal or inclusive design of premises is a modern approach to arranging an environment that is different from the environment for people with disabilities. It provides convenience and comfort for everyone.

For example, wide doors in classrooms will be convenient not only for a child in a wheelchair, but also for a technician who brings cleaning supplies to the classroom. The absence of thresholds is necessary not only for a child with musculoskeletal disorders, but also for a child with vision problems or an older person.

In Ukraine (a country with low incomes of the population), we observe diversity in the adaptation of premises to the needs of children with special educational needs. Even with the fact that our country pursues a policy of spreading inclusion in education in accordance with international legal acts, the creation of conditions of accessibility to educational facilities has not become widespread.

Actually, we propose to consider approaches and strategies for solving problems at the state level. These are, in particular, problems of color and contrast, lighting and special markings, the use of special technical means, furniture and decoration of various premises of the educational institution. It is also a question of preparing students to understand the logos that indicate the universal accessibility of the premises. This is an explanation of the ways of behaving with people with disabilities in the common learning space, which should be acceptable for all members of the community.

During the war, children with special educational needs are constantly in a state of uncertainty. The sound of air raid sirens and explosions, the road and unfamiliar environment in case of evacuation – all these cause fear, confusion and anxiety. Since these children have limited opportunities to quickly react and process information from the outer space, it is important to introduce supportive steps into the educational process that will help minimize the effects of psychological trauma.

5 ways to foster positive learning environment for children with special needs:

1. Strong relationships. Creating strong relationships in the classroom is essential to creating a positive learning environment. While educators may be eager to jump right into the lesson plan at the beginning of the school year, taking that time to develop strong relationships with their students will set a precedent for the remainder of the year.

2. Clear communication. Often, students with special needs have difficulty communicating their needs with their peers and teachers. Special needs educators should take the time to express all directions, instructions, and expectations to their students to ensure clear and open communication in the classroom.

3. Create trust. Establishing trust between the students and the teacher is vital to creating a positive learning environment. Educators who understand and communicate with their students are more likely to foster a trusting environment. Once trust is developed, students are more likely to communicate their needs openly.

4. Establish structure. Students with developmental disabilities often thrive on having a set schedule. Teachers should take the time to create structured lesson plans that students can rely on and look forward to. Special needs students sometimes need sensory or physical breaks to help them self-regulate, so integrating them into the lesson plans is worthwhile.

5. Provide feedback and reinforcement. Using concrete language is essential for fostering a positive learning environment for special needs children. To ensure that students grasp what is being asked, educators must provide explicit instruction, feedback, and reinforcement. This constant feedback and support will aid students in their journey of developing the skills needed to be successful in the classroom [1].

Therefore, a child's learning environment is the area and culture in which they learn, encompassing their physical, social and emotional surroundings. A positive learning environment can support all children to flourish, especially children with special educational needs. All children deserve an environment that meets their needs to be healthy, to feel safe, protected from any manifestations of ill-treatment, neglect by adults. Comfortable, emotionally supportive, a stimulating environment provides every child with an interest in learning, promotes learning, collaboration and personal development.

REFERENCES:

1. Create a Positive Learning Environment for Special Needs Children. URL : <https://www.deronschool.org/blog/create-a-positive-learning-environment-for-special-needs-children/>
2. Interactive Learning Environments for the Educational Improvement of Students with Disabilities in Special Schools. URL : <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2018.01744/full>
3. How to Create a Positive Learning Environment. URL : <https://www.highspeedtraining.co.uk/hub/how-to-create-a-positive-learning-environment/>

Неміко Дарина,

студентка 44 ПОін групи, спеціальності 013 Початкова освіта.

Основи інклюзивного навчання

Науковий керівник: **Медвідь Лариса**

викладач психолого-педагогічних дисциплін, викладач-методист,

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ВИКОРИСТАННЯ MIND-MAPS У РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Сучасне суспільство, яке швидко змінюється, потребує компетентних професіоналів, які здатні швидко адаптуватися до нових умов, творчо вирішувати різноманітні завдання та життєві ситуації, адаптуватися до нових умов та взаємодіяти з іншими. Саме такі молоді люди здатні побудувати нове суспільство, яке буде володіти навичками професійної мобільності.

Дослідник О. Дементьева розглядає професійну мобільність як інтегративну якість особистості, яка у змінних умовах виявляє себе соціально активною, компетентною, конкурентноспроможною, яка здатна до саморозвитку та самореалізації. Водночас Р. Пріма визначає, що «професійна мобільність – це утворення чи якість особистості педагога, яка формується у процесі професійно-педагогічної діяльності, саморозвитку та самовиховання» [3].

Однією з найбільш важливих якостей, якою повинна володіти професійно мобільна людина – це розвинене логічне мислення, яке здатне до критики. Щоб ефективно розвивати логічне мислення, важливо приділяти увагу цьому процесу та використовувати різноманітні методи.

Серед найбільш дієвих методів розвитку логічного мислення виділяють метод mind-maps або використання інтелект-карт. Даний метод вважається

інноваційним, адже дозволяє закріпити знання, структурувати їх та при цьому розвивати творчі здібності.

Психолого-педагогічна наука включає новітню технологію, яка отримала назву mindmapping (маіндмеппінг). Використання технології в освітньому процесі передбачає не лише чітку актуалізацію опорних знань, а й генерацію нових ідей, встановлення зв'язків між компонентами та формулювання висновків. При створенні mind-maps у людини до роботи включається права півкуля головного мозку, яка відповідає за творчість, що дає можливість паралельного розвитку творчих здібностей особистості [1, с.238].

Mind-maps – це певний спосіб зображення відповідної інформації за допомогою схеми, причому схема створюється таким чином, що матеріал стає чітко структурованим, класифікованим та об'єднаним за відповідними критеріями. Дивлячись на створену інтелект-картку кожна людина може легко відтворити вивчений матеріал, зробити необхідні висновки та перетворити навчання у систему.

Mind-maps має вигляд діаграми з великою кількістю розгалужень, які своїм виглядом нагадують гілки дерева. На цих «гілках» розташовуються слова, картинки чи зображення, які є підказками та розкривають суть визначеного елемента. Інтелект-карти можна використовувати у будь-якій сфері суспільного життя, особливо там, де необхідно розвинути та вдосконалити інтелектуальні здібності людини, швидко та ефективно вирішити життєві проблеми чи відновити у пам'яті втрачену інформацію [2, с.139].

Створення mind-maps – це важливий компонент роботи сучасного вчителя, особливо початкової школи. Створення таких карт не лише допоможе зацікавити школярів навчанням, а й активізує їх пізнавальну активність, яка у свою чергу дасть можливість покращити якість навчання та підвищить результати навчальної діяльності молодших школярів.

Творче використання mind-maps передбачає певну послідовність виконання:

- визначення тематики та мети для майбутньої mind-maps;
- окреслення центрального поняття чи терміну;
- визначення взаємозв'язків елементів;
- чітка послідовність викладення матеріалу;
- використання різноманітних графічних образів;
- використання не більше одного структурного елемента на гілці»;
- об'єднання змістових елементів в єдине ціле;
- використання граничних розділових ліній для структуризації матеріалу, який вивчається;
- використання необхідних ілюстрацій для покращення візуалізації;
- повторення описаного на mind-maps [2, с.140].

Оволодіння навичками створення та використання mind-maps у професійній діяльності підвищити рівень професійної мобільності майбутніх вчителів початкової школи та допоможе їм творчо вирішувати різноманітні життєві ситуації. Практика доводить, що формування професійної мобільності повинна мати місце та реалізовуватися одночасно зі становленням необхідних компетентностей.

Отже, формування професійної мобільності – важливий компонент професійної підготовки майбутніх спеціалістів сфери освіти. Використання mind-maps – це ще один з ефективних шляхів розвитку критичного творчого мислення та підвищення рівня професійної мобільності.

Список використаних джерел:

1. Матійків І. М. Ментальні карти в педагогічній діяльності. Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи. Збірник наукових праць. 2018. Випуск 3. С.238-242.

2. Терещенко Н.В. Інтелект-карти – сучасні інноваційні соціальні технології навчання в системі освіти. Функціональна економіка. Вчені записки. 2012. №14. С.139-145.

3. Тимченко О. В. Професійна мобільність – один із критеріїв якісної підготовки майбутніх педагогів. URL : https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5935

Опаряк Вікторія,

викладач мистецьких дисциплін

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ АРТ-ТЕРАПІЇ НА ЗАНЯТТЯХ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Особливої актуальності набувають питання становлення творчої особистості, виховання молодого людини, як громадянина України, шляхом оволодіння гуманістичними цінностями, нормами демократичної культури на засадах педагогіки. Нові підходи до організації освітнього процесу в умовах сучасного закладу освіти потребують переосмислення виховної концепції, оновлення змісту, технологій становлення особистості здобувачів освіти, як суб'єктів і проектувальників життя, створення продуктивної освітньої,

рефлексивної системи, спрямованої на плекання компетентної, конкурентної особистості, яка вміє творчо розв'язувати проблеми, прагне змінити на краще своє життя й життя всієї країни.

На сьогодні виникає гостра потреба в розробці ефективної моделі навчально-виховної, рефлексивної системи, у визначенні основних засад, цілей, напрямків, змісту, форм і методів, здатних забезпечити розвиток життєво компетентної особистості, в якій органічно поєднуються високі моральні якості, громадянська зрілість, самоактивність, творчість, почуття обов'язку тощо [1].

Наукові засади становлення та розвитку навчальних та рефлексивних систем обґрунтовано у працях І. Єрмакова, В. Черкашенко та інших. Більшість дослідників розглядають навчально-виховну та рефлексивну систему як комплекс взаємопов'язаних та взаємозумовлених компонентів (цілі, завдання, взаємини, життєвий простір, діяльність і спілкування), які створюють цілу структуру і забезпечують у процесі свого функціонування та розвитку реалізацію і самореалізацію особистості [1].

Враховуючи складну воєнно-політичну ситуацію у країні, стресовий та тривожний стани, в якому уже рік перебуває більшість українців різної вікової категорії, надзвичайно актуальним є навчити дорослих, здобувачів освіти та дітей рефлексії, знімати психологічну напругу. Особливо це актуально для студентів педагогічних закладів освіти, так як вони, будучи ще підлітками з нестійкою психікою, проходять практику у закладах загальної середньої освіти [1].

Нині здобувачі освіти відчують перевантаження негативними новинами, тому у студентів виникають вибухи позитивних або негативних емоцій, екзальтованість. З огляду на це, сучасна система освіти має сприяти рефлексії, розвитку творчих компетентностей особистості на парах мистецьких дисциплін (образотворче мистецтво, музичне мистецтво, технології та дизайн, мистецтво, трудове навчання, ритміка та хореографія), тому актуальним є використання елементів арт-терапії. Метою використання елементів арт-терапії є становлення здобувача освіти як творця і проектувальника свого життя, який вміє боротись зі стресовими ситуаціями, прагне бути компетентною, відповідальною особистістю.

Коли плаче душа, говорить тіло, а казка за допомогою слова виліковує душу за допомогою метафори. Метафора – це поняття яке застосовують в переносному значенні, в основі яких лежить порівняння з різними предметами, ознаками, музичними мелодіями. У кожної особи метафора становлення своя. Тому дуже цікавим є застосування казкотерапії на різних заняттях у коледжі. Наприклад, на заняття мистецьких дисциплін під час вивчення теми «Ілюстрування літературних творів» можна застосувати казкотерапію та проаналізувати позитивних і негативних героїв, добрі та злі вчинки. Студентам із розвиненою фантазією дуже легко перенести метафоричні образи із казки в реальне життя. Елементи казки

можна поєднати зі сторітеллінгом – ефективним методом навчання та виховання. Так як молоде покоління уже живе у гаджетах, смартфонах та ноутбуках, спілкування наживо стає для здобувачів освіти важким, їм важко передавати свої думки, тому для подолання цих перешкод і для створення невимушеної атмосфери на заняттях доцільно використовувати саме storytelling. Цікаво вивчати літературні твори, а потім ліпити головних героїв. Як узагальнення знань можна використати інсценізацію літературного твору, але не самими здобувачами освіти, а виконати героїв із застигаючого пластиліну. Даний матеріал цікавий і для школярів, і для студентів у практичній роботі й застиглим готовим виробом, який можна використовувати у подальшій педагогічній практиці. Кульковий пластилін також має дуже яскраві кольори, нехарактерні для класичного пластиліну, що підвищує зацікавленість здобувачів освіти у практичній творчій діяльності.

Інтерес для творчої діяльності викликає шоколадна тістопластика. Наприклад ліплення талісману із шоколадного солоного тіста. Перед цим із студентами необхідно провести фасилітовану бесіду про значення та використання оберегів і талісманів, проаналізувати літературні твори з образом талісмана і запропонувати виконати із шоколадного солоного тіста талісман; познайомити із історією створення шоколаду та какао в Америці та Мезоамериці, розвінчати міфи про шоколад і показати, як шоколад надихав діячів культури на створення духів, картин, одягу, скульптури. Студенти із захопленням будуть створювати обереги.

Тобто для формування професійної мобільності чим ширший список незвичайних матеріалів і спектр умов використовується – тим більше можливостей для особистісного та професійного росту у майбутніх вчителів образотворчого мистецтва. Інтегруючі методи та техніки із елементами арт-терапії створюють умови для теоретичної та практичної діяльності студентів, яка спрямована на переосмислення власних дій і законів; роздуми, самоспостереження, самоаналіз, що в свою чергу призводить до рефлексії, має велике значення як для розвитку окремої особистості, так і соціальної спільноти залежно від змісту завдань життєдіяльності: вона приводить до цілісного уявлення, знання про зміст, способи і засоби своєї діяльності; дозволяє критично поставитися до себе і своєї діяльності в минулому, сьогодні і майбутньому; робить людину суб'єктом своєї діяльності, рефлексії, і використання технік, матеріалів та елементів арт-терапії [2].

Список використаних джерел:

1. Єрмаков І. Г. Виховання життєтворчості: моделі виховних систем. Харків : вид група «Основа», 2006. 224с.

2. Рефлексія як системний фактор неперервної освіти. URL: <https://osvitaua.com/2015/02/15775/>

3. Тараріна О. В. Практикум по арт-терапії в роботі з дітьми : навч-метод посібник. Київ : Астамир-В, 2019. 256 с.

Слущка Наталія,
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

В умовах сьогодення пріоритетним напрямком розвитку сучасної вищої освіти є створення умов для формування фахового потенціалу кожного учасника освітнього процесу. Саме це обумовлює необхідність переорієнтації системи освіти від передачі змісту освіти студенту до отримання певного результату навчання, що відображається безпосередньо в пізнавальній діяльності та алгоритмі взаємодії того, хто навчає, і того, хто навчається компетентностей.

Мета роботи – виявити, обґрунтувати особливості теоретичних аспектів формування професійної компетентності студентів мистецьких спеціальностей у процесі вивчення фахових дисциплін.

Актуальність роботи полягає в тому, що в даному дослідженні впорядковано особливості освітнього процесу у вищому навчальному закладі, що становить конкурентоспроможність у сучасному освітньому просторі, на прикладі професійної компетентності для мистецької спеціальності. Це обумовлено соціально-економічними змінами, що відбулися за час війни в країні, у тому числі й у КЗ КОР «Білоцерківському гуманітарно-педагогічному фаховому коледжі». Випускники закладу освіти повинні відповідати новим вимогам до професійної діяльності фахівця освітньо-професійного ступеня - фаховий молодший бакалавр, спеціальності 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) у виконанні дипломної роботи. Це положення не забезпечує оптимального успіху в умовах зростаючих обсягів знань, зменшення навчального часу й погіршення умов навчання під час повітряної тривоги підготовки студентів мистецької спеціальності. Для розв'язання даної проблеми потрібен новий підхід до проектування технології навчання студентів мистецьких спеціальностей у процесі вивчення фахових дисциплін.

У нашому навчальному закладі всі учасники освітнього процесу в дистанційному режимі використовують пакет спеціалізованого хмарного програмного забезпечення й інструменти спільної роботи від компанії Google G Suite for Education, це потрібно для організації дистанційного та змішаного навчання. У вище зазначеному закладі є обов'язкові освітні компоненти, що формують спеціальні компетентності та вибіркові освітні компоненти ОПП (за вибором здобувача освіти).

Дослідники, які вивчають феномен освітньої інтеграції (Н. Бібік, Я. Данилюк, М. В. Ільченко, та ін.), зокрема мистецьких спеціальностей (Л. Масол, М. Пічкур, С. Коновець та ін.), підкреслюють, що художньо-професійна освіта, має ряд невирішених питань але разом з тим надають методичні новації щодо інтегрованого студіювання академічного і цифрового форматів рисунка, живопису і скульптури. [3].

В умовах модернізації освітнього простору істотної ваги в становленні сучасного типу особистості набуває «концепція компетенції». Ця тенденція полягає в підвищенні ролі когнітивних та інформаційних початків в освіті, а в результаті цього більш адекватним стає поняття «компетенція» на відміну від «кваліфікації». В умовах нового типу економіки все більший пріоритет серед вимог до випускників навчального закладу одержують вимоги системно організованих інтелектуальних, комунікативних, моральних початків. Це дозволяє успішно організовувати діяльність у соціальному, економічному, культурному контекстах. Таким чином, найважливішим завданням сучасної освіти є її переорієнтація на визначення компетенцій, що забезпечують якість освіти, адекватну вимогам часу.

Компетентнісний підхід орієнтується на кінцевий результат освітнього процесу та спрямовується на формування у випускника готовності ефективно зорганізувати внутрішні і зовнішні ресурси для досягнення поставленої мети. Визначення компетентностей, які мають бути універсальними за своїм характером і мірою застосування є актуальним аспектом компетентнісно-орієнтованої освіти.

Навчальні заклади України, котрі готують майбутні кадри, на сучасному етапі не можуть залишитись осторонь прискороного, випереджувального, інноваційного розвитку освіти і науки та вимагають забезпечення умов для розвитку, самоствердження і самореалізації особистості впродовж життя. Новітні технології вимагають від молодих бакалаврів не просто освіченості, активності, пошуку, а й самостійності, впевненості, відповідальності, вміння жити і працювати в нових умовах, бути соціально зорієнтованими.

Постійне збільшення обсягу знань, до якого необхідно вивести майбутнього фахівця за роки навчання у навчальному закладі, підвищення вимог до його

професійної і спеціальної підготовки викликає гостру потребу всебічного і глибокого дослідження системи формування у студентів професійних навичок, зовнішніх і внутрішніх чинників становлення фахівців з вищою мистецькою освітою, розкриття закономірностей і особливостей професійної підготовки і застосування їх у навчально-виховному процесі. Саме від рівня підготовки фахівця, сформованості його професійних якостей значною мірою залежить успішне виконання соціального замовлення держави на фахівця з високою професійною компетентністю.

Отже, стає очевидною актуальність вирішення проблеми створення такої технології навчання фаховим дисциплінам, щоб з її допомогою став можливим розвиток професійної компетентності студентів мистецьких спеціальностей.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про освіту" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата останнього звернення: 02.03.2023).

2. Пічкур М. Образотворча підготовка студентів мистецьких спеціальностей у закладах вищої освіти. Видавництво: Ліра-К, 2022.

3. Паньок Т. Суть поняття «вища художньо-педагогічна освіта» *Педагогіка та психологія*, 2016. Вип. 53. С.309-319.

Сокол Світлана,

викладач математичних дисциплін

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПЕДАГОГА

Підготовка педагогічних кадрів в умовах сучасності має забезпечувати оптимальні передумови для самореалізації особистості, здатності до творчості, прийняття нестандартних та оперативних рішень. Важливо підготувати професійно мобільного педагога, оскільки у контексті інтеграції вітчизняної освіти в загальнолюдське європейське співтовариство, це забезпечуватиме мобільність фахівця та його конкурентноспроможність..

Вдосконалення системи педагогічної освіти є вимогою для розбудови української держави на гуманістичних та демократичних засадах. Домінантними положеннями у концептуальних основах Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, Закону України «Про освіту» є євроінтеграційні процеси,

відновлення духовних пріоритетів суспільства, розширення національної і громадянської свідомості. Учителю належить особлива роль у розвитку демократичної української держави.

У сучасній педагогічній науці існує протиріччя між вимогами до професійних якостей педагога і реальними умовами його роботи та статусом педагогічної професії у суспільстві, ілюстративно-пояснювальним типом традиційної педагогічної освіти і активним інноваційним характером професійної діяльності. Інтенсивне використання загальнонаукових сучасних ідей та методів недостатньо теоретично обґрунтовані у педагогіці. Ці суперечності ставлять проблему теоретичного і методичного обґрунтування моделювання професійної діяльності педагога та підготовки майбутнього вчителя [4, с. 12]

Якісна підготовка фахівців освіти в умовах реформування змісту освіти, модернізації методів навчання має бути спрямована на формування та розвиток професійної мобільності як дуже значущої якості особистості. Тому значно посилюються вимоги до підготовки майбутніх педагогів, спроможних конкурувати за робочі місця, здатних змінювати напрям педагогічної діяльності.

Майбутній педагог має бути соціально активним, конкурентноспроможним, професійно компетентним, здатним до саморозвитку, самореалізації, модернізації власної діяльності.

Якщо проаналізувати дослідження та публікації зарубіжних діячів науки, таких, як Іванченко Є., Дункан О., Нікітіної О., Горюнової Л., Калиновського Ю., які досліджували різні аспекти професійної мобільності ще у тридцятих роках ХХ століття, то стає зрозуміло, що ця тема була і є актуальною в педагогічних дослідженнях феномену професійної мобільності. Дементьєва О. у своїх дослідженнях трактує професійну мобільність як інтегративну якість особистості, яка є соціально активною, професійно компетентною, здатною до конкуренції, до самореалізації, саморозвитку і модернізації професійної діяльності.

У дослідженнях Ю. Калиновського зазначені критерії оцінки мобільності, а саме – це якості особистості: відкритість світу, гнучкість, оперативність, довіра до людей і до себе, толерантність; уміння здійснювати рефлексію, саморегуляцію, самовизначення; здатність виділяти і розуміти сутність змін у суспільному середовищі, здатність креативно мислити (продуктивно і конструктивно), вміння проектувати необхідні зміни й адаптуватися до них.

Отже, професійна мобільність майбутнього фахівця освіти – це здатність до сприйняття змін і викликів сьогодення, відкритість до нового, здатність засвоювати новітні технології навчання, готовність сприймати, оцінювати й долати зовнішні й внутрішні перешкоди у професійному становленні. Тому важливою складовою професійної мобільності фахівців освіти є високий рівень

професійних знань і застосування набутих вмінь та навичок у практичній діяльності [1].

Викладачі циклової комісії фізико-математичних дисциплін коледжу визначили основне завдання – здійснення компетентнісного підходу до організації освітнього процесу. Ставимо на меті озброїти студентів знаннями і вміннями, необхідними для розв'язання навчальних і виховних завдань, що з'являються в процесі навчання молодших школярів математики; забезпечити майбутнього вчителя початкових класів математичною підготовкою, необхідною йому для грамотного, творчого навчання і виховання молодших школярів; допомогти майбутнім фахівцям освіти оволодіти теорією і практикою навчання, виховання, розвитку особистості засобами математики відповідно до Державних стандартів початкової загальної освіти та потреб суспільства; розробити нові підходи до формування професійної компетентності майбутніх вчителів початкової школи.

Велику увагу викладачі математичних дисциплін приділяють самоосвіті студентів, тому що самостійна робота – це вища форма навчальної діяльності студента, що є формою самоосвіти. В умовах сучасності значно зростає значення початкової освіти, оскільки початкова ланка школи ставить задачу не тільки дати учням певну суму знань з різних навчальних предметів шкільного курсу, а й сформувати в них навички самостійного учіння. Отже, студенти педагогічних закладів освіти мають проводити пошуки таких методів і організацій форм навчання, які можуть сприяти розвитку самостійності учнів [3].

Таким чином, завдяки компетентнісному підходу до організації освітнього процесу педагоги нашого фахового коледжу прагнуть досягти якісного результату навчання та підготовки майбутнього фахівця освіти до здійснення професійної діяльності, стійкої мотивації до продуктивної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Клименко Ю. А. Професійна мобільність майбутніх учителів у країнах Євросоюзу : автореферат дис. на здобуття ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Умань, 2011. 20 с.
  2. Концепція розвитку педагогічної освіти. Наказ МОН України від 16.07. 2018, № 776 URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
  3. Савченко О. Я. Реформування змісту початкової освіти. Початкова школа, 2014. №1. С. 48.
- Якубовський М. А. Математичне моделювання професійної діяльності вчителя : Монографія. Львів : Євросвіт, 2003. 428 с.

Sushanska Sofia,

3d year student, applicant of Junior Bachelor's degree in Primary Education (specialty 013), Kyiv Regional Council Communal Institution "Bila Tserkva Humanitarian-Pedagogical Professional College"

Zhalo Olha,

teacher of English, teacher-methodologist, Kyiv Regional Council Communal Institution "Bila Tserkva Humanitarian-Pedagogical Professional College"

CASE TECHNOLOGY ON PRIMARY SCHOOL LESSONS

The development of education in Ukraine is characterized by active implementation of a competency-based approach to education. Therefore, the main teachers' task is to create and implement innovative teaching methods and techniques. Education is not only theoretical knowledge; it is also active, thought-provoking work and interest in educational material. It conditions the search and application of innovative teaching methods.

Active search, development and implementation of innovative learning techniques are currently underway. The theoretical foundations of the application of modern pedagogical technologies in the educational process are revealed in the works of O. Verbytskyi, J. Dewey, W. H. Kilpatrick, M. Klaryn, and V. Petruk. Active group teaching methods were intensively developed by L. K. Asimova, N. N. Bogomolova, D. N. Kavtradze, and A. M. Smolkin [1-4]. One of the interactive methods that has gained popularity in Great Britain, the USA, Germany, Denmark and other countries is the case method, developed by English scientists M. Shaver, F. Edey and K. Yates. The case method has an important place in global practice for solving modern problems in education.

Modern Ukrainian education must meet the new standards of society, the needs of the economy and global trends. Since the cognitive children's interests, their capabilities, and needs are changing, the tasks and goals of current school education are changing. The main goal of a modern school is to create a school in which it will be pleasant to study and which will give students not only knowledge, but also the ability to apply knowledge in life. In such conditions, the high role of the teacher as a partner in education and development of an educated personality is strengthened.

The current generation is a completely digital generation. They are called "generation Z" because they are connected to each other with the help of the Internet, YouTube, mobile phones, SMS and MP3 players. Their worldview is still in the process of formation, but psychologists note their desire for individualism, self-confidence and orientation to success. It is necessary to teach children to work in a team, not to despair

in the face of difficulties, to learn to help each other, to increase motivation for learning, to form stable skills of rational behaviour and planning activities in life situations. The development of cognitive, creative abilities and skills is the basis of innovative learning technologies.

One of the most suitable for use among innovative teaching methods is the case method. Case technology as an educational method is used to engage students' communicative and creative abilities, to teach them to acquire knowledge and to form competences. The essence of the case method is the use of specific cases (situations, stories, the texts of which are called "cases") for joint analysis, discussion or resolution of problem situations related to a certain educational subject. Cases (situational exercises) have a clearly defined nature and purpose [2; 3]. They are usually related to a problem or situation that existed or still exists. This is always a simulation of a life situation, and the solution that the case participant finds can be both a reflection of the participant's level of competence and professionalism, and a real solution to the problem.

The case method does not give concrete answers, learners have to find them themselves. This allows students, based on their own experience, to formulate conclusions, apply the acquired knowledge in practice and present their view of the problem. In this method, the problem is presented in an implicit, hidden form, and usually it does not have an unambiguous solution. The application of the case method helps students practise the skills of controlling their time, presenting the results of their work, the skills of analyzing and systematizing information, developing critical thinking and cooperating in a group. Working in a team, students increase their individual outcome, as they take responsibility for a separate part of the task, contributing to the solution of the overall problem.

The case method is used along with other teaching methods. When using this method, it is necessary to follow certain rules for compiling a case, take into account the peculiarities of working in different age groups, follow the organizational rules of working in a group. In addition, the role of the teacher should be correctly defined, because when using the case method, the teacher's role is significantly different from the traditional one. The methodical goal of applying the case method can be an illustration to the theory, a purely practical situation, as well as their combination. However, the goal should be significant so that work with the case interests students. That will be facilitated by the tension of the situation described in the case, the conflict, even the drama, which requires quick decisions.

When working on problem solving, it is also important to arrange desks so that all team members can hear and see each other. Desks can be placed in a circle or in another convenient way for joint work. During the discussion in teams, it is important to choose a person who will write down the main points on the board or a large sheet of paper. It

is also necessary to monitor compliance with time limits, this function can also be performed by one of the team members.

It is advisable to use the case method when students have a certain foundation of knowledge. After all, if children are not familiar with the terms and concepts used to describe the problem, then the use of this method may cause additional obstacles to learning the material, rather than interest and open the practical application of theoretical knowledge. That is, using this method to learn a new topic is not a good idea. It is important to implement any forms and methods of work in a comfortable atmosphere in which students and teachers are partners with a common goal.

The case method involves the team nature of cognitive activity, a creative approach to cognition, a combination of theoretical knowledge and practical skills and deep immersion in the situation. The case method has a strong influence on students' outcome, creates interest and positive motivation for learning. Case technologies make it possible to discover different points of view, to develop the skills of analysis and critical thinking. Thus, the application of the case method by the teacher, on the one hand, stimulates the individual activity of students, ensures high efficiency of training and development of future specialists, forms certain personal qualities and competencies, and on the other hand, gives the teacher the opportunity to improve himself/herself, to think and act differently and renew creative potential.

REFERENCES:

1. Кейс-технології у навчанні. URL: <https://www.creativeschool.com.ua/blog/kejs-tehnologiyi-u-navchanni/>
2. Кейс-технологія як форма інтерактивного навчання молодших школярів в умовах НУШ. URL: <https://genezum.org/library/keys-tehnologiya-yak-forma-interaktyvnogo-navchannya-molodshyh-shkolyariv-v-umovah-nush>
3. Як почати використовувати метод кейсів на уроках. URL: <https://nus.org.ua/view/yak-pochaty-vykorystovuvaty-metod-kejsiv-na-urokah/>
4. Кейс-метод (Case study) як форма інтерактивного навчання майбутніх фахівців. URL: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2008/Pedagogica/25496.doc.htm

Фастовець Ірина,

викладач вищої категорії, викладач-методист,
викладач ТМФВ, голова ц. к. викладачів фізичного виховання
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж

ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ – ВАЖЛИВА ОСОБИСТІСНО- ПРОФЕСІЙНА ЯКІСТЬ УЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

В сучасних умовах важливими якостями працівника сфери освіти стають його здатності швидко діяти, приймати рішення, орієнтуватися в обстановці, оперативно виконувати завдання, успішно адаптуватися в умовах мінливої професійної діяльності, серед яких: інформатизація освіти, що виражається в розширенні спектра сучасних технічних засобів навчання та програмних продуктів; перехід на освітні стандарти нового покоління, що передбачає суттєві зміни в науково-дослідній та методико-технологічній складових діяльності вчителя фізичної культури; впровадження інноваційних технологій навчання (дистанційних, проектних) [2].

Поняття «професійна мобільність» активно розробляється в сучасній науці. І якщо соціологія переважно досліджує характер протікання процесів професійної мобільності, що виражаються в здатності людини переучуватися протягом життя, змінювати рід занять, опановувати нову професію, то об'єктами психолого-педагогічних досліджень виступає: проблема підготовленості або схильності особистості до зміни або видозміни професійної діяльності; інтерпретація мобільності як особистісної якості людини, що виражається в здатності змінювати себе в нових умовах діяльності відповідно до власних потреб, поглядів, цілей і призводить до творчої реалізації людини в житті, в професії [2].

У психолого-педагогічних дослідженнях поняття «професійна мобільність» визначається як в широкому сенсі, стосовно особистості фахівця взагалі, так і у вузькому, стосовно особистості фахівця всередині професії («внутрішньо професійна мобільність»).

Отже, розглядаючи професійну мобільність вчителя фізичної культури сучасної української школи в вузькому, «внутрішньо професійному» сенсі, визначимо її як динамічну інтегративну якість особистості, що виражається в усвідомленні необхідності безперервної професійної самоосвіти, в готовності до успішної професійної адаптації і творчої самореалізації в мінливих умовах здійснення професійної педагогічної діяльності.

Виявлення структури професійної мобільності вчителя фізичної культури сучасної української школи передбачає вирішення як мінімум трьох дослідницьких завдань:

1. вивчення накопиченого досвіду структурування поняття професійна мобільність фахівця в психологічних і педагогічних дослідженнях;
2. виявлення особливостей змісту діяльності сучасного вчителя фізичної культури сучасної української школи в нових умовах;
3. конкретизація структури професійної мобільності стосовно до вчителя [1, 2].

Вирішення першого із означених вище завдань показало, що в сучасній науці не склалося єдиного підходу до розуміння структури професійної мобільності фахівця.

Узагальнення точок зору авторів на структуру професійної мобільності фахівця дозволяє виділити дві групи досліджень.

Автори досліджень, віднесених до першої групи, пропонують розглядати структуру професійної мобільності як сукупність компонентів, інтегруючих набір особистісних якостей, розвиток яких і призводить, в кінцевому рахунку, до її формування:

- ✓ мотиваційний – сформована внутрішня потреба в професійній мобільності, що включає в себе прагнення до ефективного кар'єрного росту на основі наявних знань;
- ✓ базовий – індивідуально-типологічні, психофізіологічні властивості, особистісні якості і властивості, інтелектуальні властивості;
- ✓ суб'єктний – усвідомлення необхідності зміни професії, спеціальності тощо, вибір шляхів реалізації даного рішення (готовність до прояву професійної мобільності);
- ✓ когнативний – поведінкові реакції, конкретні зовнішні дії [2].

Другу групу складають дослідження, автори яких представляють структуру професійної мобільності у вигляді комплексу конкретних якостей і властивостей особистості: відкритість новому, активність, адаптивність, комунікативність, креативність; готовність до нововведень, інтелектуальна лабільність, рефлексивність [1, 2].

У практиці роботи вчителя фізичної культури традиційно виділялися три види діяльності: викладання, виховна робота, методична робота, фізична робота. Однак у нових соціокультурних умовах вони не тільки наповнюються іншим змістом, але і доповнюються видами діяльності, які раніше носили необов'язковий, рекомендаційний характер: дослідницька діяльність, позаурочна робота, тьюторство.

Методологічні орієнтири, закладені в нормативних документах, що регламентують діяльність сучасної школи, зумовили перехід від моделі «учитель – транслятор знань» до моделі «учитель – дослідник». Ця модель викладання має на увазі готовність вчителя фізичної культури провести дитину по шляху пізнання, здатність забезпечити високу пізнавальну активність і самостійність учнів початкових класів на основі технологій, які базуються на діяльнісному підході.

Ефективність роботи вчителя фізичної культури залежить від його умінь проектувати здоров'язберігаюче розвиваюче освітнє середовище; проектувати і реалізовувати різнорівневі освітні програми з предметів; забезпечувати варіативну складову навчання (розробляти і реалізовувати програми уроків за вибором); вибудовувати освітній процес з урахуванням індивідуальних особливостей учнів початкових класів; проектувати «діяльнісний» урок; оптимально використовувати можливості сучасних технічних засобів навчання та інформаційних технологій; проектувати і супроводжувати діяльність учнів [2].

Методична робота вчителя фізичної культури в сучасних умовах не зводиться до вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду, а являє собою системну роботу з професійного саморозвитку.

Вона забезпечує вирішенні двох ключових завдань:

1. підвищення професійної кваліфікації та науково-методичного рівня вчителя, його безперервний професійний розвиток;

2. забезпечення освітнього процесу науково обґрунтованими і методично грамотними засобами навчання (планами, програмами, навчальною та навчально-методичною літературою, інформаційними та традиційними засобами навчання та діагностики результатів і т. ін.) [1, 2].

Отже, у нових умовах методична робота органічно пов'язана з дослідницькою діяльністю вчителя фізичної культури, яка, з одного боку, спрямована на аналіз і корекцію проблем, що виникають у професійній діяльності та потребують своєчасного науково обґрунтованого вирішення, з іншого, забезпечує накопичення досвіду і розширення інструментарію не тільки здійснення самостійного наукового дослідження, але і ефективного управління проектно-дослідницькою діяльністю учнів.

Список використаних джерел:

1. Горбачова І. І. Акмеологічні засади формування професійної мобільності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів. Теорія і методика професійної освіти : електронне наукове фахове видання. 2015: <http://tmpe.eor.by/index.php/editions/122-edition-62>.

2. Горбачова І. І. Система компетенцій професійної мобільності вчителів у методичній роботі загальноосвітніх навчальних закладів Теорія і методика професійної освіти : електронне наукове фахове видання. 2016: <http://tmpe.eor.by/index.php/editions/132-edition-12>

3.

Харченко Вікторія,
студентка 32 ПО(а)групи
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»
Опаряк Вікторія,
Викладач мистецьких дисциплін
КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ВИКОРИСТАННЯ КАЗКОТЕРАПІЇ ТА ІНСЦЕНІЗАЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ МИСТЕЦТВА У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

На сьогоднішній день школярі дуже перенавантажені морально. На їх психічний та розумовий розвиток впливає багато позитивних чинників, адже через усі події, які відбуваються в нашій країні, не кожен дорослий навіть може впоратися зі своїми психологічними потребами. Тому зараз сучасний педагог повинен не лише навчати та виховувати, а ще й зберігати та зміцнювати здоров'я здобувачів освіти.

У сучасних закладах загальної середньої освіти стрімко почали використовувати різноманітні методи, прийоми та технології за для збереження дитячого здоров'я, тому доречно буде окремо розглянути одну з технологій, а саме казкотерапію.

Коли дитина відмовляється щось робити, то категорично заборонено її сварити чи карати. За допомогою казкотерапії можна донести школяру, що і як варто робити в певній ситуації. Потрібно лише згадати чи вигадати героя казки, який дуже схожий на цю дитину і потрапив в таку ж саму ситуацію. Зрозуміло, що герой казки знаходить правильне рішення щодо виходу з цієї ситуації. Потрібно донести дитині те, що він чи вона може наслідувати його вчинку для того, щоб вирішити дану проблему. Головне, що дитина самостійно прийняла певне рішення [2].

Метою казкотерапії є те, що ми делікатно підводимо дітей до усвідомлення того, що відбувається всередині його душі, а також відчуття гармонії із навколишнім світом. Це дуже проста, але цікава технологія, яку необхідно використовувати на уроках [1].

Використання казкотерапії на уроках мистецтва дуже ефективно, адже казка – мова, яку діти гарно розуміють. Це чудовий інструмент для кожного педагога, тому що за допомогою казки можна легко знайти спільну мову з будь-якою дитиною [1].

Варто створити такі умови, які б допомогли подолати всі негаразди, які заважають розвиватися та пізнавати світ. Спілкування з казкою в деякій мірі допомагає впоратися з власним негативним станом, лінійно, невпевненістю в своїх вчинках та небажанням пізнавати щось нове. До речі, цей аспект і став основним у створенні концепції казкової терапії [2].

Багато вчених займалися над розробкою казкотерапії, тому що вони вважали, що це є невід'ємною частиною освітнього середовища, але найбільшу роботу до цього приклали такі вчені, як Т. Зінкевич-Євстігнеєвої та Т. Грабенко. Ними було визначено принципи взаємодії вчителя із здобувачем освіти, теоретичні аспекти щодо проведення та організації такого виду терапії, психокорекцію та психотерапію. Програми, які розробили вчені, спрямовані на психологічний розвиток кожного здобувача освіти в певній діяльності, що передбачає ненасильницьку допомогу. Цікаво те, що в цьому процесі активну участь беруть саме діти, а не хтось інший [1].

Казкотерапія, як психологічний метод виконує чотири важливі функції:

- діагностична – функція розкриває вже наявні життєві ситуації та вчинки та сприяє виявленню того, що дитина не хоче говорити вголос;
- прогностична – розкривається суть та особливості майбутньої життєвої події дитини послідовно, але дуже чітко та конкретно;
- терапевтична – корегувати сценарій дітей. Це казки, завдяки яким позитивно змінюється стан та поведінка дітей;
- виховна – схожа з терапевтичною функцією, але виховна здатна змінити лише поведінку дітей після роботи над казкою [1].

Єдина відмінність казкотерапії від інших методик полягає в тому, що ми не можемо передбачити кінцевий результат, адже він завжди буде індивідуальним. На сьогоднішній день, казкотерапія включає багато досягнень з різних галузей, а саме: психології, педагогіки та філософії. І все це подається у формі казки. У сучасних школах під час казкотерапії використовують різні психотерапевтичні прийоми, такі як: аналіз, розповідь складання, драматизація, лялькотерапія, психодинамічні медитації та інсценізація [1].

Зокрема, на одному із пробних уроків під час педагогічної практики, а саме на уроці образотворчого мистецтва, була апробована робота зі здобувачами освіти над казкою «Рукавичка». Ми виготовляли з пластиліну героїв даної казки, а в кінці уроку інсценізували її. Після повторення казки здобувачам освіти було

задано обов'язкове питання казкотерапії: «А що навчає нас ця казка?». Кожен школяр висловив свою думку щодо цього питання. Одна другокласниця навіть навела приклад зі свого життя, який чітко відповідає подіям даної казки. Наприкінці уроку здобувачам освіти було запропоновано інсценізувати казку «Рукавичка» зі своїми героями, яких вони ліпили з пластиліну на уроці.

Інсценізація передбачає «прочитання» казки чи іншого літературного твору в новій та нестандартній для школярів формі. Основою інсценізації є сценічна дія, яка вимагає попередньої роботи над літературним твором. Здобувачі освіти повинні чітко розуміти: де і коли відбуваються події, а також, якими є персонажі твору – вміти передавати їхні риси характеру за допомогою голосу, жестів, міміки. У нашому випадку школярі повинні були відтворити послідовність казки та передати своїм голосом риси кожного героя. Щоб здобувачі освіти змогли впоратися з цим завданням, ми повторили сюжет та героїв, а також під час практичної роботи на уроці було ввімкнено аудіо-казку для того, щоб школярі могли краще запам'ятати та усвідомити зміст даної казки.

Здобувачі освіти дуже люблять казки і не терплять нотацій, тому за допомогою казкотерапії можна повпливати на поведінку школярів, не викликаючи супротиву з їх сторони. А ще більше, що мовою казки ми можемо розпочати розмову про те, що дитина б ніколи не сказала просто так, а також допомогти виразити і відредагувати свої важкі почуття, страх та невпевненість за допомогою інсценізації казки.

Список використаних джерел:

1. Застосування методу казкотерапії в початковій школі. URL: <https://naurok.com.ua/zastosuvannya-metodu-kazkoterapi-v-pochatkoviy-shkoli-1497.html>
2. Поліщук Ю., Храмова Ю., Анреєва О. 77 чудес в скрині : арт-терапевтичні техніки. Дніпро : Герда, 2019. 186 с.

Черниш Любов,

викладач психолого-педагогічних дисциплін

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

МЕТОДИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Дистанційне навчання — це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну

взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі.

Дистанційне навчання, також відоме як електронне навчання або онлайн-навчання, є одним з методів, яким можна здійснювати освітній процес в закладах фахової передвищої освіти. Цей метод передбачає використання різних технологій та інтернет-ресурсів для забезпечення навчання та взаємодії між викладачами та студентами, які знаходяться на різних відстанях.

Основні методи дистанційного навчання, які можуть бути використані в освітньому процесі закладу фахової передвищої освіти, включають:

Відео-лекції, інтерактивні вебінари, електронні навчальні матеріали, онлайн-тести та оцінювання, онлайн-дискусії та форуми, інтерактивні онлайн-завдання, електронні портфоліо, індивідуальні консультації.

Ці методи можуть бути поєднані між собою, залежно від потреб закладу фахової передвищої освіти та вимог програм навчання. Наприклад, викладачі можуть використовувати відеолекції в поєднанні з онлайн-дискусіями та форумами, щоб стимулювати взаємодію та обговорення між студентами. Онлайн-тести та оцінювання можуть бути використані для оцінки знань та навичок студентів після вивчення матеріалу. Електронні портфоліо можуть використовуватись для збереження робіт та проектів студентів, які можуть бути обговорені на онлайн-дискусіях або оцінені викладачем.

Організація дистанційного навчання в освітньому процесі закладу фахової передвищої освіти може бути різноманітною і залежати від ресурсів, можливостей та вимог студентів та викладачів. Важливо підібрати оптимальний набір методів дистанційного навчання, які будуть ефективними для досягнення навчальних цілей та відповідатимуть специфіці освітнього процесу в закладі фахової передвищої освіти.

Організація дистанційного навчання повинна бути гнучкою та адаптованою до потреб студентів та викладачів. Врахування ресурсів, можливостей та вимог є ключовим аспектом в процесі впровадження дистанційного навчання.

Так, дистанційне навчання можна вважати сучасним методом здійснення освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти. Воно передбачає використання різних інформаційно-комунікаційних технологій, таких як відео- та аудіоконференції, електронні платформи для навчання та інші засоби комунікації, щоб забезпечити доступ до освіти тим, хто не може бути присутнім на заняттях в аудиторіях.

Декілька рекомендацій щодо організації дистанційного навчання в освітньому процесі закладу фахової передвищої освіти:

Вибір відповідних платформ та інструментів:

Важливо вибрати відповідні платформи та інструменти, які відповідають потребам навчання в конкретному закладі. Наприклад, можна використовувати відкриті навчальні платформи, такі як Moodle, або комерційні платформи, такі як Blackboard або Canvas, залежно від бюджету та вимог закладу.

Дистанційне навчання є важливим інструментом в освітньому процесі закладу фахової передвищої освіти.

Однак, важливо зазначити, що дистанційне навчання має свої виклики та обмеження, такі як необхідність високої самодисципліни та самостійності студентів, можливість технічних проблем та необхідність забезпечення високої якості навчання. Тому важливо враховувати ці фактори та використовувати дистанційне навчання як один із методів здійснення освітнього процесу відповідно до потреб та можливостей закладу та студентів.

Можна зробити висновок, що методи дистанційного навчання в освітньому процесі закладу фахової передвищої освіти можуть бути ефективними засобами забезпечення доступної, гнучкої, ефективної та сучасної освіти, яка відповідає вимогам сучасного світу та розвитку технологій.

Список використаних джерел:

1. Концепція дистанційної освіти в Україні. 2019. <http://uiite.kpi.ua/2019/06/03/1598/>.
2. Воротникова І.П., Чайковська Н.В. Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи. 2020. <https://ippo.kubg.edu.ua/content/18970>.

Шульга Олена,

викладач образотворчого мистецтва,

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

ЗАСТОСУВАННЯ ГНУЧКИХ МЕТАНАВИЧОК В ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Підготовка до ринку праці у майбутнього фахівця сфери освіти розпочинається ще під час самого процесу становлення спеціаліста, у роки його навчання. Молода людина спрямовує всі свої зусилля та увагу на розвиток традиційних академічних умінь, вірячи, що це наближає її до своєї мети. Але для ефективної діяльності важливі не тільки професійні навички, а й додаткові вміння та здатності: навички командної взаємодії, здатність до лідерського впливу, комунікаційні навички, вміння працювати з інформацією, здатність до дипломатії,

комплексне бачення та здатність знаходити рішення складних задач, емоційний інтелект, навички публічного висловлювання, вміння презентувати свої ідеї, здатність адаптуватися до змін в умовах життя й праці, здатність до навчання, здатність креативно вирішувати нестандартні завдання, стресостійкість, навички самоорганізації і багато інших, які в сучасному світі відомі як «soft skills» навички.

Гнучкі навички (англ. Soft skills) – комплекс неспеціалізованих, важливих для кар'єри навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність і є наскрізними, тобто не пов'язані з конкретною предметною сферою. «Soft skills» ще називають м'якими, гнучкими навичками чи метанавичками.

Зміна вимог до сучасного вчителя закономірно призводить до зміни очікуваних результатів, цільових установок, підходів та процедур розвитку професійної компетентності педагогів, що проявляється в умінні вчителя вести ефективну комунікацію, володіти навичками самоорганізації та саморегуляції, керувати емоційними станами, екологічно мислити та ін.

«Soft skills» навички необхідні фахівцям різної кваліфікації: як новачкам, так і професіоналам. Вони значимі як для освоєння нових сфер діяльності, так і для підтримки професійної підготовленості, вдосконалення практичних умінь та навичок.

Зрозуміло, що сьогодні «soft skills» – це необхідна умова вдалого працевлаштування. Нові реалії ринку праці показують, що при прийомі на роботу роботодавці все більше схильні бачити в претендентах універсальні для будь-яких професій «soft skills» навички. М'які навички становлять суть професійної діяльності й цілеспрямоване їх формування, на нашу думку, має перебувати в центрі фахової підготовки. Це зарядить молодій людині не тільки у професійній діяльності залишатися цінним працівником і професіоналом, але й в особистому зростанні допоможе реалізувати свій потенціал.

«Soft skills» («м'які навички») в порівнянні з «Hard skills» («технічні навички») значно складніше визначити та чітко проаналізувати. Вони є абстрактними: можна зробити припущення на основі отриманої інформації, але дійсна оцінка «soft skills» потребує тривалого спостереження [2].

Які метанавички («Meta skills») потрібно розвивати вже сьогодні?
Зупинимося на деяких із них:

1. Вміння планувати та керувати своїм часом включають планування й цілетворення, тайм-менеджмент, правильне виставлення пріоритетів.

2. Вміння встановлювати мету і складати стратегію для досягнення цієї мети. Формувати здатність до обдумування й прийняття рішень, вміння

планувати, ставити поточні та кінцеві цілі та реалізовувати їх, аналізувати складні ситуації, знаходити оптимальне їх рішення.

3. Вміння аналізувати інформацію та робити висновки.

Інформація на сьогоднішній день є найважливішим критерієм для прийняття рішень. Необхідно формувати у здобувачів освіти здатність до пошуку та аналізу інформації, її оцінки, здатність ставити грамотні питання та отримувати необхідну інформацію, комп'ютерна грамотність.

4. Вміння працювати в команді та співпрацювати з іншими людьми.

Готовність підтримати, командна взаємодія, вміння слухати й чути, вміння переконувати і знаходити компроміс.

5. Вміння вирішувати проблеми та приймати рішення.

Правильно розподіляти ресурси та аналізувати ситуації, вчитися протистояти негараздам; здатність бачити складну ситуацію не як проблему, а як можливість розвитку; здатність до лідерського впливу; ініціативність.

6. Вміння самоконтролю та саморегуляції.

Керування власними емоціями, управління власним розвитком, управління стресом, рефлексія, використання зворотного зв'язку, адаптація до змін.

7. Вміння вчитися на помилках.

Здатність визнавати помилки та робити з них висновки, успішне переборювання розчарувань через невдачі в навчанні або спілкуванні; позитивне сприйняття помилок – без осуду, емоцій та страхів з наступним пошуком ефективних рішень у будь-яких критичних ситуаціях.

8. Здатність навчатися протягом усього життя.

Здатність вчитися та передавати знання іншим. Сьогодні важливо залишатися відкритим до нових знань.

Гнучкі навички («Soft skills») – навички неспеціалізовані. Вони залежать від характеру особистості, її виховання, життєвого досвіду і мають універсальний характер, є важливими для будь-якої сфери діяльності і потребують постійного вдосконалення [3].

Сформувати метанавички у студентів педагогічного коледжу можна через наступні підходи:

1. Включення в навчальний план спеціальних курсів у рамках варіативного компонента навчального плану, які спрямовані на формування метанавичок.

2. Використання активних методів навчання, таких як: проекти, дослідження, групові форми роботи, круглі столи, дебати, навчальні кейси та ін.

3. Застосування інтерактивних методів навчання, що дозволить студентам брати активну участь у процесі навчання та стимулюють їх до самостійної роботи, включаючи такі методи, як проектна діяльність, ігрові технології, робота в малих групах та ін.

4. Забезпечити доступ до сучасних технологій та інструментів, що дозволяють розширити межі творчості та сприяють формуванню інноваційного мислення студентів.

5. Підтримка та стимулювання творчих досягнень студентів через проведення конкурсів, виставок, участі у проектах.

6. Використання колаборативного навчання, де здобувачі освіти зможуть взаємодіяти та навчатися один в одного.

7. Залучення студентів до різноманітних практичних заходів, таких як семінари, тренінги, конференції, де вони зможуть випробувати свої навички та отримати повноцінний досвід роботи в команді.

8. Створення сприятливого середовища для розвитку метанавичок, що включає підтримку соціальної та емоційної доброзичливості, створення можливостей для самоосвіти та відкритості до нових ідей.

9. Використання в освітньому процесі можливостей віртуальних платформ, ігор для підтримки розвитку метанавичок.

Сформуванню метанавичок у майбутніх вчителів образотворчого мистецтва можна за допомогою:

1. Організації проектної діяльності, творчих майстер-класів, дослідницької діяльності та інших заходів, що дозволять студентам відчувати себе творцями, розвинуть у них креативність, навички співпраці та взаємодії.

2. Проведення практичних занять з навчання інноваційних технологій та медіа педагогіки, які забезпечать розвиток медіа компетентності та дозволять майбутнім вчителям застосовувати нові методики у своїй роботі.

3. Регулярне проведення роботи з дослідження та аналізу, які дозволять студентам розвивати навички аналізу та оцінки власної творчості, а також виявлять нові способи реалізації своїх ідей.

4. Залучення до міжнародних проектів та програм, які дозволять студентам отримати додатковий досвід та знання, розвивати свою міжкультурну компетентність, а також виявляти нові способи реалізації своїх ідей.

5. Включення студентів до науково-дослідницької діяльності розробки нових ідей, що сприяє розвитку інноваційного мислення та здатності до аналізу інформації.

6. Запровадження спеціальних курсів з психології та педагогіки, які дозволять майбутнім вчителям образотворчого мистецтва відчувати себе професіоналами та зрозуміти важливість розвитку метанавичок для успішної роботи..

В цілому, формування метанавичок у студентів педагогічного коледжу може бути досягнуто через інтеграцію навчальних практик та підходів до освітнього процесу. Хотілося б зазначити, що щоденні практичні заняття з

дисциплін фахового спрямування є стартовим майданчиком для свободи вибору і надають всі можливості зробити щось по-іншому, в інший спосіб і на свій власний розсуд. Важливо на цих заняттях розвивати креативне, логічне, стратегічне мислення.

Загалом, формування метанавичок у майбутніх вчителів образотворчого мистецтва забезпечить їх професійний розвиток та дозволить стати справжніми експертами своєї справи.

З кожним новим днем постійно відкриваються нові дослідницькі перспективи щодо пошуку шляхів розвитку гнучких навичок. Системне впровадження викладачами нових форм роботи, серйозна, клопітка робота над методикою викладання в руслі забезпечення гнучких навичок студентів, незважаючи на складність діагностики процесу становлення «soft skills», а також подолання споживчої і учнівської позиції сучасних студентів, дозволять максимально наблизитися до ідеальної моделі сучасного випускника-професіонала [1, с. 52].

Список використаних джерел:

1. Гарага А. В. Формування “Soft Skills” студентів університету – перспективний напрям підвищення якості вищої освіти. Економічний вісник університету. 2020. № 47. С. 46–52.

2. Глазунова О. Г., Волошина Т. В., Корольчук В. І. Розвиток “soft skills” у майбутніх фахівців з інформаційних технологій: методи, засоби, індикатори оцінювання. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2019. С. 93–106.

3. Hard Soft skills: 5 навичок, які допоможуть дитині стати затребуваною у майбутньому. URL : <https://womo.ua/hard-skills-5-navichok-yaki-dopomozhut-ditini-stati-zatrebuvanoyu-u-maybutnomu/> (дата звернення: 20.04 2023).

Антощук Світлана,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри відкритих освітніх систем
та інформаційно-комунікаційних технологій
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України,
м. Київ

Цифрові тренди EdTech для професійного розвитку педагогів

Організація та підтримка постійного професійного розвитку педагогів важлива місія післядипломної освіти, особливо сьогодні, в кризових умовах. Освітняни одними з перших мають реагувати на зміни та виклики у суспільстві, що виникають в наслідок інновацій, наукових досліджень, технологічних винаходів, неспинного розвитку суспільства й технологій. Цифрові технології в освіті сьогодні отримали на стільки ж потужне застосування, як і в інженерії, промисловості, енергетиці, будівництві та інших сферах. Педагоги у реаліях сьогодення мають бути готові до викладання у будь-якому режимі: очному, дистанційному або змішаному. Тому, вони мають оволодівати більш широким і складним (набором) комплексом компетентностей, у тому числі й цифрових та постійно їх вдосконалювати.

Останнє десятиліття відзначилося проривом у сфері освіти: цифрові гаджети замінили дошки з крейдою, наочності та застаріле приладдя в освітніх аудиторіях. Вже сьогодні можна бачити результати EdTech – освіта стала набагато доступнішою, адаптивною та інтерактивною, ніж будь-коли раніше, із використанням цифрових інструментів та технологій, які мають потенціал спростити та вдосконалити навчання і, водночас, допомогти у досягненні цілей освіти.

Застосування цифрових технологій в освіті є, наразі, однією з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку освітньої галузі. Цифрові технології та інструменти, насамперед, відкривають широкі та масштабні перспективи перед педагогами: нові засоби, інструменти та можливості, які дозволяють зробити освітній процес мобільним, індивідуальним та диференційованим. Вони дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість та якість сприйняття, розуміння та засвоєння знань. За допомогою медіа- та інтерактивних засобів педагогам легше використовувати підхід до викладання на основі впровадження інноваційних підходів, включаючи використання «кейсів», дослідницько-пошукової роботи, методу проєктів, розвивальних навчальних ігор тощо. Як результат – здобувачі освіти набагато краще засвоюють інформацію,

перебуваючи в емоційно-комфортному середовищі, не втрачають бажання навчатись, створювати нові знання та інновації.

Аналітичне дослідження, проведене компанією CB Insights, свідчить про стійку тенденцію зростання інтересу до розробок EdTech. Побудована ними карта ринку EdTech визначала у 2020 році понад 100 найбільш добре фінансованих приватних компаній, які працюють саме над EdTech у 12-ти основних напрямках. Експерти вважають що «освіта змушена швидко оцифруватися для учнів різного віку, від малих дітей до працюючих спеціалістів» [1]. Саме такі старапи, спрямовані на вирішення питань: взаємодії з аудиторією, побудови індивідуальної траєкторії навчання, адаптивне навчання, доповнену реальність, навчання на основі ігор, змішане навчання, підвищення успішності учнів, будуватимуть майбутнє освіти.

На думку світових експертів у найближчий час найбільш затребуваними цифровими трендами EdTech стануть:

- віртуальна, доповнена та змішані реальності (VR, AR та MR);
- гейміфікація;
- штучний інтелект;
- платформи електронного навчання;
- робототехніка;
- вивчення аналітичних даних [2, 3, 4].

Всі вони є прикладом вдалого поєднання креативності та цифрових технологій, які успішно перетинаються і застосовуються STEAM-освітою.

Опанування цифрових технологій та цифрових інструментів є одним з пріоритетних напрямів трансформації професійного розвитку педагога в умовах невизначеності. Вдосконаливши цифрові компетентності та оволодівши навичками відбору і застосування цифрових інструментів педагоги зможуть удосконалити процес викладання та ефективніше використовувати свої ресурси: менше витрачаючи часу на підготовку до навчальних занять та перевірку виконаних завдань, приділяти більше уваги інноваційним і креативним методикам викладання, зосередити свої зусилля на змісті та якості освітнього контенту, активізувати індивідуальне консультування й безпосереднє спілкування зі здобувачами освіти очно, онлайн або оффлайн, розробляючи різноманітні та нетривіальні завданнями підвищити зацікавленість здобувачів освіти до навчання.

Список використаних джерел:

1. The Edtech Market Map: 100+ Startups Building The Future Of Education. [Електронний ресурс] <https://www.cbinsights.com/research/ed-tech-startup-market-map/>.

2. Welcome to 2022: Top 6 EdTech Trends to Get Ready For. [Електронний ресурс] https://androidwidgetcenter.com/articles/welcome-to-2022-top-6-edtech-trends-to-get-ready-for/#google_vignette.

3. Artificial Intelligence in Education. [Електронний ресурс] <https://www.javatpoint.com/artificial-intelligence-in-education>.

4. Adilin Beatrice (2020) Top 10 Edtech Trends that will Disrupt Education Sector in 2021. [Електронний ресурс] <https://www.analyticsinsight.net/top-10-edtech-trends-that-will-disrupt-education-sector-in-2021/>.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**СИСТЕМА НАСТУПНОСТІ В РОЗВИТКУ
ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ**

*Збірник тез доповідей
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
27 квітня 2023 р.*

Підписано до друку 13.06.2023 р.

Комунальний заклад Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»,
09107, м. Біла Церква, Київська область, вул. Ярослава Мудрого, 37.